

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_172090

UNIVERSAL
LIBRARY

GAM KAḤAṆI

Tukmaḷiḥ :

S. C. MURMU

SANTAL EDUCATION COMMITTEE,
DUMKA HOTETE SODOR AKANA

BANERJEE PRESS

70, UPPER CIRCULAR ROAD, CALCUTTAE

CHAPA AKANA

1944

ÕNÕR

Abo hoř hoponkoak calaoen dinkore gam kañni do aboak jion reak miñten marañ hořmo hañiñ ge tahēkana. Unre do hařam buđhi hořko akoren koror jaekorař se ar ar gidraiko ayuř ajauri okte hoho jarwakiteko gam akokan tahēkana. Arhō, oka oka do jāhāte qer hoř miř te senok re, se sendra re se niron din ianā dare umul re đher hoř duřuř jarwalenreko gam joña. Nonkate gam kañni do abo talare sedae khon piři cetan piři heć aguakana ar aboren hapram ko do moñj moñj gam ko gařhao akawař bona. Menkhan netař do okte ar jug reak boron pheraoente or sedae leka gam kañni reak at bañ íamok kante, bai bai te onako gam dobon hiřiñ idieř kana.

Ado, ona iate, ađi bhageñ metata noako gam kañniñ ol dohoe ar noa hudisteñ uskurentege noako gam ar kañni ko do murubikoak thuthi khon noa puthi reñ ol ucařkeda ar noa Gam Kañani puthiñ benaokeda. Ar iñ asok kana noako do puthi re ol siñente jewet ge tahēna, ar aema hořko pařhao íama, ente abo talare olok pařhaoř pasnao idik kana.

Gam reak urni birre joto gam kañni ko sendra íam do bañ algawa ar onate hoř hoponkoak joto gam do noa puthi re ol ucař cabae do ađi mohiřor gea. Enhō ađi kurumuřu kate noa koñ íam akada, pasen sendra jokhen doñ otra boteć akař gea.

Ohoñ mendarelea noa puthi re bhul banuka mente do. Ado noa puthi re jāhān bhul cuk menak khan ape pařhaoř ko ma ona ge mondukkok tabonpe ar daya kate pařhao sojhe joñpe.

Noa puthi re ol akan kàhni ko mudre miť bar kàhni do eťak puthi kore ol bara akan kàhni ko tuluc jàhàkore nase nase juri níogokkana. Onate jàhàeye menkea je noa do puthi khon ge hatao akana, menkhan onka do bañ kana. Ente okoe tis hō olok pařhaok se puthi reak meťàhā bako níel akat onkan, murubi hařam hořkoak moca khon ańjom akanak koge noa re ol akana.

Aema aema gun manao johar Manotan W. F. G. Archer, I.C.S. in emae kana, ente uniať uskur ar khoj leka tege noa Gam Kàhàni puthi do olakana. Uniať udgaũ ar gořo alo tahēn khan noa puthi do ohoge ollena.

S. C. MURMU

Kano,

P. O. Jagdishpur,
Santal Parganas.

MENAK'AK KO.

Gam Kahani			Sakam
1.	Kārā ar Guja	...	1
2.	Apon Ghorā	...	8
3.	Lamoṭ Koṛa	..	10
4.	Kul ar Dār Bahu	...	14
5.	Kul ar Toyo	...	15
6.	Toyo Laḍu	..	16
7.	Horo Oraḱ	...	17
8.	Roṭe Jāwāe	.	18
9.	Loa Hāri	..	19
10.	Serma Coṭen Reak	...	21
11.	Usaṭ Bahu	.	21
12.	Kulaḱ Bapla	...	22
13.	Bhiḍi Hopon ar Toyo	...	23
14.	Ghañja Ghañju Cêṛē	.	24
15.	Toyo Pusi ar Kōḱ	...	27
16.	Barea Pocra	...	29
17.	Siñ Cando ar Kulai	..	30
18.	Caole Gele	...	31
19.	Upel Baha	...	32
20.	Terel Bele	..	33
21.	Siē Kaṭup Lekan Gidra	...	35
22.	Pocra Haṛam	..	36
23.	Thum re Gosāe	...	46
24.	Seta ar Sīm Saṇḍi	..	48
25.	Dhinkia	...	49
26.	Cando ar Ipil	...	50
27.	Lamoṭ Udhuā	...	52
28.	Taruṭ ar Toyo	...	55
29.	Sato Bhaṛa	..	56
30.	Sei...to	...	59

Gam Kaḥani			Sakam
31.	Kharsala Toyo	60
32.	Peko Haḥam	61
33.	Ponea Gate Koṛa	62
34.	Ekṛe Koṛa	68
35.	Toyo Hākim	69
36.	Lalocia Kaḥu	70
37.	Kicrié Dare	71
38.	Raj ar Gāri	72
39.	Kaḍa Gupi Koṛa	73
40.	Kul ar Kakṛa .	..	74
41.	Pea Piṭṭa	75
42.	Roṭe Bhoj	78
43.	Toyo Māhājon	79
44.	Dundu Haḥam	82
45.	Maṭ ar Backom	84
46.	Okyoñié geye Rajena	85
47.	Mamatekoren Merom	90
48.	Gegeterení Utu	91
49.	Rajar Kan Gadhar Moton	92
50.	Enḡattetḡeye Dalkedea	95
51.	Jom Rajren Sipahi	97
52.	Giḍi Gidrāi Rañiena	98
53.	Toyo Maṇḍariā .	..	99
54.	Husiār Kisār	101
55.	Merom ar Toyo	103
56.	Toyo Raj	104
57.	Ponea Gate	105
58.	Kombrō Tipsu	108
59.	Pe Pāi	110
60.	Miṭ Boeha doe Domena	112
61.	Kul ar Bana	113
62.	Thamakur Dare	114
63.	Raj ar Dewan	115

Gam Kaḥaṇi				Sakam
64.	Pande ar Nau	120
65.	Raebar Buḍhi	121
66.	Rajak Naksa	122
67.	Lelha Haṛam	123
68.	Roṅgo Munḍheḥ	126
69.	Kuṛhiṇ Lopsa	128
70.	Raj ar Buḍhi	132
71.	Bana Kuṛi	133
72.	Dhon khon Bud ge Maraṇa	136
73.	Rakas Kuṛi	140
74.	Parkom Reak Dam	141
75.	Miru ar Kombro	.	.	142
76.	Saodagor	143
77.	Pea Eṛe Katha	146
78.	Barea Gate Koṛa	148
79.	Suṇjo Raṇi	150
80.	Sukri Raj	153
81.	Hṛiṇ Jāwāe	155
82.	Raebar Toyo	156
83.	Rō Sendra	158
84.	Ḍhinki Biṇi	159
85.	Akılan Raj	161
86.	Jom Sim Boda	162
87.	Taruḇ ar Toyo	164
88.	l iṇ ge	165
89.	Bana Raṇi	166
90.	Hoṛ ar Umul	169
91.	Siṇ Boṅga ar Aṣur	170
92.	Gupi Koṛa ar Taruḇ	173
93.	Barea Ṭhak	175
94.	Gadha Hākim	179
95.	Ṭaka Ṭoraḍaṇ	180
96.	Bhaḷai Bodol Bhaḷai	181

Gam Kahani		Sakam
97. Boŋga Bəriat	.	186
98. Sendra Jel	...	188
99. Bokot Kuři ge Bahu	.	189
100. Banawak Mâyă	..	191
101. Raj Korae Buləuena	..	192
102. Kulai Pargana	..	194
103. Tuiła Reak	...	196
104. Sadom ar Kul	.	198
105. Coce ar Phoce	.	199
106. Bin Jāwăe	.	202
107. Bhiđi Akriń	..	203
108. Raj ar Gupi Koră	.	205
109. Raran Buđhi	...	207
110. Pea Tħak	...	209
111. Photo ge Goha	...	214
112. Gumđă Mańjhi	..	216
113. Ponea Đan	...	218
114. Boeha Mâyă	..	220
115. Sadom Bele	..	221
116. Sona Guli	..	223
117. Gupi Kuři	..	226
118. Badmas Rani	...	227
119. Karmu ar Dharmu	...	229
120. Pıthă Dare	...	229
121. Hilit Gańjon	...	231
122. Daķ seǵ hō Calakgea	..	234
123. Kăndui Goċena	...	236
124. Hotot Banam	..	237
125. Ať Mundam Namena	...	239
126. Boŋga Bahu	...	241
127. Mamot teko Badlae Halawatkoa	...	243
128. Hăti ar Kulai	...	244
129. Chonđă Cor	...	245

130.	Guti Kora	250
131.	Hoř ar Biń	.	.	252
132.	Calaki do Ođokena	255
133.	Hari Hari do Bań Besa	..	.	257
134.	Sona Reak Tırio		..	258
135.	Raj Hathi Khone ĩurena	260
136.	Sat Didi Pakor Cõřẽ	.	..	261
137.	Bitkil ar Kuři Gidrą		...	267
138.	Cekreč Toyo		.	268

GAM KAḤANI

1. KĀRĀ AR GUJA

Miṭ ṭen atore bar boehakin tāhēkaṇa; maraṇiḥ aḱ nūtum do Kārā ar huḍiṇiḥaḱ nūtum do Guja. Unkin do aḍi reṅgeḥ hoṛkin tāhēkante jaoge birte sen kate emanteakkin sendra nāma ar onako jomte dinkin khemaoeṭ kan tāhēkana. Miṭ din do banar boeha birte āt aser lakin calaoena. Ar la la tekin ayuṭ keda. Ado Kārā do Gujai metae kana: Maseya Guja ber nēleme baṅkhanlaṇ ayuboka. Ado Guja do miṭ ṭen darere deḥkate bere koyokbaṛakedea, are nēlkeda, je miṭ ṭen doe ḥasurokkana ar miṭ ṭen doe rakabokkana, ente enhilok do cando kuṇamik din tāhē kante saṛige siri cando doe ḥasurok kana ar ninda cando doe rakabokkana. Ado dare khon ārgo heḥkate dadattete laiaḍea: E dada ekṭa uṭhe he ar ekṭa ḍube he. Ado arhō āt aser lala tegekin tāhēyena, ar miṭ ghaṛi tayomte do nūtuna ente siri cando mae ḥasuren khan ge thokin andmandaoena, oka senkin calaka, hor hō bakin nām daṛeakkana. Ado Kārā do Guja geye ruheṭ baṛakedea: Am geya Gujam ninda ocoketlaṇa ente ber nēnelin metat mea. Ṭhik te bam laileda. Guja doe menkeda: Baṇ dada, in do ṭhik geṇ laiatmea, ente ekṭa uṭhe he ar ekṭa ḍube he, onka geṇ nēlkeṭkina.

Ado nūhum idik kante arge muskilrekin paṛao ente Kārā do arhō Gujai metadea: Ma darere dejok te koyogme okare seṅgel jolok kana onte gelaṇ calaka. Ado saṛige deḥ kateye koyok baṛakeṭ khan

miť jaegare seŋgel joloť kane neliŋamkeda, ar Kārāe laiadea. Ado ontege ađi muskiltekin calaoena, Ar onđekin calao seťeren khankin hohokeda, ado miť ten kule onđonena, ente ona do kul dander ge tãhẽkana, unige seŋgel jol kateye joroť akan tãhẽ kana. Uni nelte ađikin botorena, ado ceťkin cekaya, jãhãŋ upai baŋ tãhẽkante unige gitić jaega kin koe kedea. Kul do unkin hoť nelte ađiye rařaka ena, ente jomať do ać then hećakawadea. Onate landa kateye metaťkina: Hẽ gitić jaega do menať getiŋa, ma hijukben. Adokin boloena, ar seŋgel pasaŋgi thenkin duřupena, ar kul hõ onđege miť seć reye duřupena. Ado joroť joroť te boge juda ko kupuli baraena.

Ar ađi lekan galmaraoko ehopkeda. Ado Kārā ar Guja do oka at aserkin lawakať tãhẽkan ona do ona pasaŋgi seŋgel re rapak̄kate jojomkin ehopena, ar kul hõ onđege menaete uni do at aser bodol te kuila ge tho iřić iřićeťkin emaekana. Akin do moŋj ge lotoe lotoekin jom joŋkana, becara kul do ona kuila ge khayur khayure jom joŋkana, ar ađi leka roť landae tege ko tahenkana. Kārā Guja hõ akin do at aserkin jom joŋkana ar uni kul do kuila gekin jom ocoede te ađikin landaeda, entekin eřeedekana. Ona kul bae bujhaŋ dařeak kana. Ar kul se mone mone teye menjoŋ kana: Hape se iŋda ocoakben, nãhãkiŋ koťoť goť kabena. Ar onka roť landae tegeko tahẽyena ar unkin oka at aserkin laleť ona hõkin rapak̄ jom cabakeda, ado sesre kule kuli keť kiŋa: Henda ho, aben do cekate baben sađe ocoeda? Iŋ do cekate khayur khayuriŋ sađe ocoeda? Ado landa katekin metadea, ente ho amať daťa do ađi laťu laťu getama, ona tegem sađe ocoeda.

Ar alināk do kaṭiç kaṭiç getaliñ te baliñ saḍe oco eda. Tāhā chāi re, ɛrɛ lipuk akadeakin? Ado jotokin rapak jom cabaket khan sesre miṭ goṭen do ātkin emadea, ar kul do onae jomket do moñjge lotoe lotoe ar sebel ge aikauen, ar khayur khayur hō bañ saḍelen, ado mone reye hudis keda, dhora ge nukin hoṭ do kin ɛrɛ akadiña, akin do moñj moñjakkin jomkeda arin do baṛiç baṛiçak kin emakawaḍiña, jae hok jāhā naporoḱge, japiṭ lekhangɛ thoñ ṭhik kiṇa nāhāk. Ado kul miṭ ṭene kudumaṭ kiṇa je Kārā ke kal khabo ar Guṇa ke aj khabo. Unkin do ona reakkkin jobab ruṇadea. Je Kārā kan dharto ar Guṇa pūch dharto. Ado enka bara kate ḍher nindaente kul do bhitri kandha sen boloenteye gitiçena, ar unkin do ona seṅgel pasaṅgi pheḍ regekin gitiçena.

Ar tala nindaen khan kul do unkin kin japiṭ keda se bañ ona atkarkin laḡiṭ canḍbol teye aikauet kiṇa. Ar unkin do botor jalate bakin japiṭ akaṭ tāhēkana. Ar Guṇa do onkae ṭhere ṭhepe akin kan edrete canḍbole sapkeda are or ṭūc goṭ kaṭtaea ar ona seṅgel reye khañjo kada. Miṭ ghaṛi tayom ona canḍbol do seṅgel re' paraoen te ona khon miṭ ṭhop itil do ṭhu pasirente Guṇawaḱ luṭire paraoena, ar Guṇa do onae meloṭ baraket khan aḍi sebele aikau keda, ar Kārā laiadea, ar unkin do ona canḍbol rapak katekin jom legaket do aḍi āṭ sebel kana. Khangekin menkeda dur re? Canḍbol teṭ ge nunaḱ sebel, ar hō goṭa hoṛmo reak jel do tinak sebela? Matho jāhā lekatelañ gojea arlañ gok idiea. Ar onka menkate uni kul do kin dal admaṛuṇa kede, ar laṭ baber kote tol kede tekin gok kede, ente inaḱ te setakena. Kārā do laha seḱ re menaea ar Guṇa do

tayom seé re ; adoe metae kana mase ya Guja néle me goé enae se bañ. Gujae men ruar keda, ente dada ripit edae japitedae, ripitedae japitedae ; ente goé nahi kin chái akadea ? Eken kin dal orlo porlo akadea. Ado onkoe anjomket khan Kārā doe menkeda. Ma lañ doho lege ar dhiri nam katelañ tin goé lege, ado lañ idiea. Ar onka menkatekin doho kede te dhiri namkin calaoena. Unkin auri dhiri nam kate kin ruar tege uni kul ma beret kateye dar napor ket, heé katekin nelekan do banugic, adi kin pactaoena, ar uni sendra name kin goṭa keda, ar sendra sendra tekin thakaoena, lolo seton, dak tetan ar goṭa bir soḍok ropok jharuk parrak darā darā tekin laṅga ena enhō bakin name kana, ente adi sebel akat kin onate adi kurumutu tekin sendra edekana. Ar onka onka te ona bir bhitri re mit ten bandkin nam keda, ar onare dakko iñ bara kate pinḍha rekin durup jirauena, ente onde tale dareko tahēkana.

Mit gharī tayom khangē adi gadel kul tarup bana eman akin mohonda te hijuk kan reak sabad se gulmal kin anjomkeda. Ente uni kul do Kārā Gujakin santao kedete adīye rangaoena ar unkin ona reak badla hala akin lagit upaie nam keda, unkin ti khone paskaoente. Uni do joto bir ren kul tarup sendra nam ket kote jotoe laiatkoa ar unkin nam kin mente goṭa birko sendra baraeda, ar onko hō dak tetan ket kote ona band regeko hijuk kana. Ado Kārā ar Guja ona gulmal anjom te botoren te tale dare rekin decena inak tege onko phad kul tarup do onde seter kate dak koko nu barakeda ar jirau nogoḱa mente pinḍha reko durupena. Ona tale dare reak umul do dak re nelok kan tātēkana, ar unkin hor reak hō, ado beṅget barae beṅget barae mit ten kul do ona

dak re tale dare ar unkin horok umule nel nam got
 keda ar adi raska teye hohogotkeda : Hainkin hande
 ya, ar ona umul nelte joto ge unkin sapkin lagit
 ona dak reko don khanjoyena ar hante nateko
 tamdao barakeda, menkhan bako namlet kina ar odok
 ruar kate arho pinhare geko durupena. Arho dak
 do thirente arho unkinak umul dakre nelena. Ona
 nelte arho unkin sapkin lagitko don khanjoena,
 arko tamdao baraket rehō bako namletkina; ar
 adi dhaoko onka keda. Menkhan unkin do dare
 cot khon onkoak tamasakin nelet tahēkana, enhō
 botor jala tekin luyut luyudok kan tahēkana, inak
 tege mit ten kul do angop kette cot sene koyok
 rakap keda, ar Kārā ar Guja dare cot reye nel nam
 ket kina ar adi gar teye hohokeda : Hainkin hande ya
 dare cot re; abo do aurige dak rebo tamdao baraket
 kina. Ado joto geko nel namketkinteko raskaena,
 menkhan dare cotre menakkin te ceka kateko sap
 kina. Asbasaoenako ente dare rema bako de
 dareak. Ado uni Kārā ar Guja candbolkin tuc banda
 akade uniye gotaket takoa. je mabo ghōraka ar
 onka katebo tiok kina, ado jotogeko hēkket te
 ghōrākkō ehokkeda. Uni banda do latar utar
 reye tengoena uni cetanre etagice tengoena, ar
 uni cetanre etagice onka onkate adi cot hābiē ko
 ghōrā rakapena, ne nāhākkō tiaket kina, ona nel
 kate Kārā do Gujai metadea : De se re Guja re khero
 kheco kapi, Banda ke hehe katebo. Banda do onae
 anjomlet namlet botor teye puyul gotena, ar onko
 lad lude giđi nurket kote jiwilae porane dar tap
 keda, becara onko etakko do jotoko nur gotena,
 adom koak do laē hō laē bogocentakoa. Ado Kārā
 ar Guja ona nel kate dare khonkin ārgoena ar onkoak
 jel idia mentekin gotakeda.

Khan Kārā do bes bes jele geť chadaoeda, are moťra eda, ar Guja do lać teť geye moťraeda, ona nēl kate Kārāe metae kana : Eya Guja lać teť do baġiam, eken bes bes jelge ghēťme. Menkhan Guja do bae ańjom leda, laćteť kogeye moťrakeda, ar onka bara kate jelkin nāmkeť reak rāskā salak onđe khonkin mohondaena. Calak calak te horre miť ten rajren bariat hijukkankin nēlkeť koa, boge te đhol rahar-ante ađi rajan bajan ađi laskar hoť menakkōa, onko nēlte ađikin botorena, ar hor are reak miť ten dare rekin deć okoena. Jemonko parom calao lenkhan arhō ārgo katekin calaoidik. Menkhan parom nahi ko chaiok kana, unkin oka dare rekin deć akan ona dare buťa regeko sen đeraena, jemon ko jirau nōgok, ar uni raj do aťeť kate onđe ye gitić ena ar đom kahať kodo boge te hante nate okoe ti okoe jańga okoe bohok okoe lać iskireko ehopena. Menkhan unkin do guřumkin thir hape akana, Jemon aloko bađae nāmkin. Miť ghari tayom khangetho Guja do khae khoe kate Kārāe metae kana. E dada, hamaledinā. Kārā doe metae kana. Hape thirokme bađae lańako. Menkhan Guja do bae thirok kana : E dada hamaledin kana, memen tege menaea. Oka then otre raje gitić akan ona sojhe coť rege Guja do menaea. Đher hamale aikauketťe ar ać dadat hō ona reak jāhānak bae upai đareat te ona lać moťra doe ġiđi napor kada, ar ona do ekalte rajawak lać rege lathrak mentē nūrena, ikiskir kodo ona oka khon hećena ona do bako bujhauleda menkhan ko bujhaui keda je rajak laćge bogoćentaea ar ona nēl teko botorena. Rajar peťa bhoski gelo, rajar peťa bhoski gelo ; hoho hoho te birampaťko đar keda ar onka leka te joto bariatko sanamak ko nīr baġiat teko đar tap keda, becara raj do ona kul tarup lać

ge ačak lač kana mente hoborkate onko tayom
tayom te hojo hojoe dārkeda.

Kārā ar Guja do onko bariatkoko dārkē ūelte
aḍikin landa keda, ar aḍikin hō onko tī khon jiwi
bañcaoentakīn te aḍikin kusiena, ar ona dare khon
kin ārgōyena. Ado onako ḍhol rahaḥ ūelte aḍi sōk
kin bujhaḥ keda; ar ona idiya mentekin goṭa keda,
Kārā do bes bes ḍhole bachaoana. Menkhan Guja
do bhugaḥ ḍhol geye bachaoana. Kārā tinaḥ ruheṭ
bara kede re hō ona bhugaḥ ḍhol geye idikeda, ar
onkate onḍe khonkin calaoena. Calak calak te miṭ
ṭen raj naṅgraha pheḍ reaḥ band ṭhenkin seṭerena,
ar Guja do hor horte hijuk re ūele, dumur, terom
susurbañ eman tinaḥ ūam keṭko onko do joto sap
sap te ona bhugaḥ ḍholreya sambao jarwakeṭ koa,
ado ona pukhri ṭhenkin ḍurup akan jokhen ge uni
raj ren rani do umoḥe heḥena, ar unkin barea aṇari
hoṭ ūel keṭkin te usara oraḥte ruṇante Raj unkin
hoṭ reaḥe laiadea. Ar onkate goṭa naṅgraha dama-
ḍolena, Je barea cele hoṭ coṅkin heḥ akan dela
bon goḥ kina ar naṅgraha sudha ren hoṭ unkin
goḥkin laḡiṭ banduk, tarwaṭ, borlomanteko oḍok
heḥena. Ar nukin hō onko botor te miṭ ṭen dare
rekin deḥena. Khange unkin goḥkin laḡiṭ boge te
bandukko ṭhu keda, menkhan jos getho bako jos
dareṇkin kan, ar onka onka teko laṅga cabaena, enhō
bako goḥ dareṭ kina. Onkoko bhagao cabaen ūel
te Guja doe metaṭ koa : Elho, apeaḥ doliñ ūel keda ado
aḷinaḥkliñ uduk apea, ar onka menkate ačak ona
bhugaḥ ḍhol ḍahūk ḍahūk rurui ehopena are hoho
keda : bahro miṭa, bahro miṭa; ona aṇjomte ona re
ko tahēkan onko susurbañ, ūele, terom eman boge
teko oḍokena hud hud, ar onko unkin gogoḥko heḥ

akan joto hoꝝ boꝝe teko toꝝkeꝝkoa ceꝝ baꝝse
 garjao oco keꝝkoako; arko laga idi keꝝ koa baꝝ
 geko baꝝi ako kana. Ona n̄el te se onkako harkhet
 ente uni raj do unkin̄e metaꝝ kiṇa : Nel keꝝ tabenale
 aben geben sorosa ale khon do, ma noko do samṭao
 kotaben, iṇren hoponeraṇ emabena ar iṇak adha
 rajiṇ emabena. Ona aṇjam kate Guṇa do ar h̄o ona
 bhugaḱ dhol ge ḍah̄uḱ ḍah̄uḱ ruruteye hoho keda :
 ḍhuk mita, ḍhuk mita; ar onko joto totor̄ko deko
 heꝝ ruṇena ar ona bhugaḱ dhol reko boloena. Ar
 raj do Kārā Guṇa aḍi maṇ kate onḍe khone āꝝo idi
 keꝝ kiṇa ar aḍren hopon erae emaṭkiṇa. Ar adha
 raj h̄oe emaṭ kiṇa. Onate enhiloḱ khon unkin̄ do
 aḍi sukte d̄inkin kaṭao keda, aḍikin kiṣṇena. Ar
 rajkin hoeyena.

2. APON GHORA

Miṭ ṭen aḍi lamoṭ hoꝝe tāhēkana. Miṭ din do
 bajarteye calaoena ar miṭ ṭen laḍu miṭṭai dokan
 ṭhene teṅgoena. Dokandar do bhitri senre laḍui
 beknao kantāhēkana, ḍhena ḍhena gidṛa ge dokan
 redoe duṛupakantāhēkana. Ado uni gidṛa do uni
 hoꝝe kuli kedeā : Celeama iṭutum do; uni hoꝝe men
 keda : Maḱhi, iṇakate uni hoꝝ do laḍu miṭṭai halaṇ
 halaṇ te jojome ehopena, ona n̄el te uni gidṛa do
 apate laiadea : Baba go, dekho Maḱhi miṭṭai khaeche.
 Ona aṇjomte apat doe roꝝ ruṇkeda : Khak beṭa
 maḱhi koto khabek. Ona aṇjom te uni hoꝝ do miṭ
 ṭen ḍaliḱ reak laḍui dipilkeda, are ḍarkeda. Uni
 gidṛa do apate hohodea : Baba go, maḱhi miṭṭai
 niye palalo; Apat do onḍon̄ katēye n̄elkede do ḍaliḱ

sudha lađui atkiret ; Khudaŋ kedeae, menkhan bajar
 ren dher hoř iate bae ŋel goť dareadea oka sene
 dař keda. Onđe khon uni hoř do miť ten pukhri
 teye calaoena. Onđe bar engahon dhubi kicricin
 sokbot kan tãhẽkana. Ado unkin sor rege senkate
 ona miťhai jojome ehopena. Ona ŋel te uni dhubi
 gidra do rarake ehopena, engat tete metadea : Den
 in hõ lađun joma. Engat do uni hoř then senkateye
 metadea : Den thora lađu nui gidra emaetinme ;
 Uni hoř doe metadea : Nonđe lađum koe baraeda
 calak ben bajar te, onđe luť hoyok kana boge te
 hořko idijonkana. Aben hõ senkate agujonben
 se ! Ona anjom kate uni dhubi era do uni hoř
 metadea : Ma noa kicric ŋel hatar taliinme ; bajar
 teliin sen hijuk kana. Adokin calaoena. Inak te
 uni hoř do onako joto kicricẽ ghẽtkeda ar onđe
 khone dařkeda. Uni era do gořa bajar sen kateye
 koyok bara keda, okare bhalae ŋama, siřhal miťhal
 pukhri tegekin ruar hecena, are ŋelet do miť
 ten hõ kicric ma banuk ar uni hoř hõe okayen con,
 khangẽ bogete rarake porton keda. Uni hoř do onđe
 khon calak calak te hor re miť ten dare buřa reye
 durup jiraena, inak tege onte khon miť ten deko
 do sadow re deť kateye hijukkan tãhẽkana, ar uni
 hoř ŋel te onđeye argoena. Are kuli barakedeae.
 Adoe kuli kedeae : Celeama intum do ? Uni hoř
 doe menkeda : Apon. Ado miť ghari tayom
 uni deko doe menkeda : ni nui sadam sap
 hatar kae tinme in do racasecin senlenge. Adoe
 sap kedeae, uni deko onteye senen khan uni hoř do
 aćak joto ghẽtkoante uni sadow reye decena are
 khamso kedeae ; uni deko do ona ŋel te boge te
 gohra guhri hokhoe ehopena. Apon ghora lege
 he, Apon ghora lege he. Boge te hořko jaoraena ar

uni dekokò ruhet kirdhum kedeà, metadeako : Thike to apon ghorà lege he, tor ki bhelo ? cekaeae bapurid deko aḍiye bhabnaena. Uni hoṛ mae daṛket. Ināḱ tege uni dokandar ar ḍhubi erakin nāpamena apan apin dukkin galmaraoḱette uni paknjakin mohndaena. Hor re arhō uni sadom dekokin nām kedeà, uni hō jotoe laiaḱkinte pene hoṛ ko calaoena uni thok nāme laḡit. Calak calak te miṭ ten atoko tiok keda. Ar ajuṇte onḍege gitiḱ laḡit jaega ko sendra nām keda uni thokak oraḱrege. Uni do jotoe nel thikketkoa. Adoe metaṭ koa : Hē gitiḱ jaega doṇ emapegea, menkhan judi aṭet rege pe maḷa lekhan doṇ muskil utaṛ pea. Adoko men keda : Oho janiḱle maḷaia. Adoko gitiḱena. Ar dāṛā dāṛāteko laṅga akan tahēkante aḍi āṭko jaṇiṭ keda. Uni hoṛ doe beretena. Ar kaṛe ar toroḱ sipi milau kate ḍeke koreye joṭaṭkoa, ar aḱ do arhōe gitiḱena. Onko mod khon miṭ hoṛ doe ebhenena ar ḍekekoe tuṇum baṛaena peseḱ in maḷa keṭ ? Ado tire laṭ paṭe aikaukeda, adoe botorena ar eṭak kine beretket kiṇa are lai aṭ kiṇa, durre in maṇ maḷa keṭ coṇ ? Ona aṇjom te unkin hōkin aikau baraket do akin hō onka gekin aikauket arkin menkeda : Durre aliṇ hō coṇ liṇ maḷa akaṭ, nui hoṛ do hola regeye cehao akaṭ bona. Nit doe muskil utaṛ bona, dela bon daṛa. Onka menkate unre ge joto bai bai te onḍe khonko daṛ keda, okare uni hoṛko sendra nāmea, botorte apan apin oraḱ teko ruaṛ naporena.

3. LAMOT KOṚA

Miṭ ten Toreà nūtuman koṛae tāhēkana, uni do miṭ ten kisār hoṛ ren merome gupikan tāhēkana,

Ato khon thora saṅgiṇre miṭ goṭen maraṇ utaṛ bare dare tāhēkana. Uni koṛa do jaoge merom aṭiṇ ko laḡiṭ onteye idikoa; Kisāṛ era do uni koṛa gupi calaḡ jokhen diṇam ge buṭ atae gocha goṭaea. Uni koṛa do ona dare ṭhen merom idikate aḡ do bare joro reye jhilaka ar ona buṭ ge suṭur suṭure joma, merom do uniyak moca khon ona saḡe aṇjom te uni geko koyok kaea, baṅko aṭiṇa, ar ako hō mocako laṛao baraēa, ona nēlte uni koṛa do aḡiye edreka are ruheṭ koa je ape merom do cedak pe besaoediṇa, ar okoeṭake onkae uniye koṭeḡ goḡ goṭkadege. -Oṛak reko kuli lekhane metakoa, toyo se hundare jomkedeā. Onka menkateye eṛekoa. Onkage jaogeye goḡ gidi kakoa. Sanam merome khane kharapkeṭkoa.

Miṭ din do arhō onḡege merom idi kateye jhilak kan tāhēkana. Ona jokhenge miṭ ṭen bana buḡhi do bareā bana hoponante ona horteye calak kan tāhēkana. Uni koṛa onḡe jhilakkan nēlte sen sor-en teye kuli kedeā: Henda babu, Baḡaeam noa kore ṇau menak koa? Nukin gidṛawak uṇ aṛisege hara akan ṭakina hoyo giḡi oco katakiṇaṇi. Ona aṇjom tora uni lamoṭ koṛa doe mengoṭkeda, iṇ kan ge coṇi ṇau do, deniṇ hoyo kakintama. Ona aṇjom te bana buḡhi do aḡiye kusiṇena. Are metak dea: Ma tobe hoyo hataṛ kaḡin tiṇime hanteṇ calao lenge, ruṇṇ jokheniṇi iditorakiṇa. Onka menkate unkin bana gidṛa doe baḡiaṭ kiṇa ar aḡ doe calaoena. Bana buḡhi onḡe khone calaoen khan uni koṛa do miṭ ṭen ṭiṇre dak khube heḡeḡkeda, ar mimiṭ mimiṭ te bohoke caḡokeṭṭakina. Lolo dak te unkin bana hopon dokin lo goḡena, ado uni koṛa do unkinak uṇe .poṭorket ṭakina, ar bare dare reye ṭeṇḡarkat kiṇa ar onḡe khone daṛ ṭaṭkeda. Bana

budhi do onte khon ruar kate nel tora doe kusi got
 ena, menkedae : Nui nau do adi monje hoyo tandi akat
 kin tina, menkhane sensoren khane nelketkin do
 kin got kurcunakan, khange thoe akbakaoena. Je
 nui thok do bae dhejan rehō cedake gocketkintina,
 ar rangaoen teye menkeda : Okoe toran sendra namea
 ar in sumar utarea. Onka menkate uni korā sendraye
 calaoena. Uni korā do onde khon dar kette miften
 budhi thene senena. Uni budhiren do eken miften
 hoponerate tãhẽkana. Uni budhi do uni korā guti
 menteye dohokedeae. Thorā din do bes geye kami
 barakeda. Onate budhi hō adiyē kusiyea ar goṭa
 oraḱ duar geye jimawadea. Miṭ din do uni budhi oka
 te coe calaoen. Ado uni kuṛi do uni guti korā ḡhiṅki
 ye lebeṭ ocoyedeae ar aḱ doe teleyeda, ado uni kuṛi
 do uni korāe kuli kedeae. Henda dada amak bohok
 up do ceka te unak jhaltama, ente uni korawak
 up do adi jhal jhal tãhẽkantaea. Adoe men ruar
 adea : Ia biṭi inaḱ bohok do gidra re ḡhiṅki reko huṛuṇ
 leṭ tina ona te inaḱ up do jhalakantina. Ado uni
 kuṛiye menkeda : E dada ma inaḱ bohok hō huṛuṇ
 tinme jemon inaḱ up hō khub jhaloktin. Uni lamot
 do uni kuṛi ḡhiṅki kanḡi re bohake dohoocokedeae,
 are huṛuṇ gejerkaṭtaea, goḱ napoṛ kedeae. Khange
 usara daka utu isinkate aḱe jom biyena ar budhi
 laḡiṭ miṭ bakhrae dohokada, ar aḱ doe dar tap keda.
 Budhi doe ruar heḱena are nele kan do hoponerat
 ma ḡhiṅki reye huṛuṇ goḱakan, uni korā reak ma
 ceṭ pata ge banuk. Khange tho hoge te raraḱ, ar
 jare jareke ehopena, menkedae uni korā geye goḱ
 akade tina ; ado rak mokoṇi kate ye goṭa keda. Okoe
 toran paṇja namea ar in sumarutarea. Onka menkate
 uni korā pakṇjae calaoena. Calak calak te uni bana
 budhi tuluce napamena, arkin kuli napamen khan

uni hōe laikedā je in ren hō barea gidrae gočakat kintinā uni koṛa do, onate in sendra baraedeā. Nui buḍhi hōe menkeda : In renhō hoponerañ uni koṛa do ḍhinki reye huṛuñ goč akadea, onate unin sendra baraedeā. Ado banar gekin jumañ ṭhiken tekin gočakeda : Delañ tobe uni koṛa dolañ sendra nāmea ar lañ goč utaṛe gea. Bana hoṛ ge nokoe nonkae haron akat laña, ado sendraye laḡitkin calaoena. Men khañ uni koṛa do uni buḍhi oṛak khon ḍaṛ kate ar hō, miṭ ṭen kiṣaṛ ṭhene gutiyena, ar onḍe hō merom bhiḍi gupi kāmī geye nāmkedā. Miṭ dīn do aḍi sañ-giñ birte merom bhiḍiye idi akatko tāhēkana. Ar ač do miṭ ṭen band pinḍha re ḍuṛuṇ kate guṅgui beknaokan tāhēkana, inak tege bar hoṛ ač sen hijuk kane nēlkeṭ kiṇa, arkin heč sor nōken khañ doe nēl oromkeṭ kiṇa, je miṭ ṭen do one barea gidrae hoyo goč leṭ kin ren eṅgat bana buḍhi kanae, ar miṭ do uni kuṛiye huṛuñ goč lede uni ren eṅgat kanae, ado unkin nēl te thoṛae botorena. Enhō uni do kurumuṭu te guṅgu geye rokeda. Inak tege unkin do uni ṭhenkin seṭerena, arkin nēl orom kedea uni koṛa kangeae. Menkhan ona guṅgu rok nēl tekin moṅgonena arkin kuli kedea : Noa do ceṭ em benaoeda, cekae laḡiṭ. Adoe metaṭ kiṇa. Teheñ aṇuṇ do seṅgel daḱ hijuka, ona hijuk jokhen noa reñ bolo okokoka, ona khon bañcaok laḡiṭ noa doñ benaojoṅkana. Ona seṅgel daḱ reak katha añjom kate unkin buḍhi dokin puyulena. Oka mente kin heč akan ona do ekal tekin hiṛiṅkedā, arkin metae kana : Ma aḷiñ hō benoaḷiñme, adoe metaṭ kiṇa : Ohoñ benoadarelebena, ma benao joṅben. Menkhan unkin do benao aḱina mente ahre jahre kin nehorena. Ado peae benaokeda, benao saṭen khane metaṭ kiṇa, nitok do seṅgel daḱ hijuk reak

okte seŧerena, ma iń laha ge sambao kańben, unkin dokin menkeda : Bańa, ańiń lahage sambao kańiń me. Ado ona mimiń guńgu pońom reye bolo oco keń kińa ar cetan sen khon hõ khub kajakte beń keńte bańer teye tol urić keda, ar pińdha khon dań pheń reye guńrau idikeń kina ar dake areć aķin kana, ar cetan khon dhiri teye tińeńkińa, are hohoeda : haere seńgel dań teńi loķ kana, haere seńgel dań teńi loķ kana, are tińeńkińa ar dake areć aķin kana. Onka onka te banare tińi goć napońkańkińa ar ać do ońaķ teye calaoena. Ar enka guti nalha kate 'ge' dine khemaoketa.

4. KUL AR DAR BAHU

Miń ŧen ato re miń ŧen bańu erae tãhẽkana. Uni do ońaķ re nasenaķ jhagra hoe lenkhange eńgat apat ońakteye- dańa ar jaoge onkae kańia. Miń dhao do aķinge hańam buńhikin jhograena. Ado uni bańu era do aćaķ hewa leka onde khone dań keda, ar calaķ calaķ teye ayuńen khan miń ŧen atoe tiok keda ar hape hape te miń ŧen ińir ońaķ reye boloena. Ona ońaķ ren hoń do okate cońko dań keda. Ońaķ do ekalte khańige tãhẽkana ar sańimko hõ dhodro cabawakan tãhẽkana, eken sener ar batage tahõ kana. Ado uni era do onde boloente dharen coń reye dećena, ar ondegeye gitićena, menkhan jańiń do baẽ jańińleda, ente tinre reye tioga onage mon- doķ mondoķ hukdis tegeye tãhẽyena. ŧhik tala ińindańen khan miń ŧen kul do ondeye hećena, ar hoń reak soe aķaķukeńkhan sańim teye dećena. Ar

onđe durup kate ona bata phāk te candbol ader kate hante nhateye there thepe baraeda, ač mone do hore aikau baraeť koa. Uni bahu era do ač cetan re sarimre kule nēl kede khan ađiye botorena, men kedae teheń doe jom kidińa ; hohoe hō bae dil leda, khangeye menkeda jage ja daporok jomeń rehōe jāhāniń rehō, candboliń orea ; ināk tege ač pheđ re miť bojha sara dohoakate nēl namkeda, khan do kulak ona candbole sap keda, ar ayak tireye bedbao acurkeda ar khub āť teye or kukuć kedea. Ar ona sara bojha agu sor keť teye rarakeda. Ar onate deke gujiye guji kedea se ekal teye guji goć utar kedea. Ināk tege setaken khan hoť ko bereť baraena, ar onteko benget keť do kul sarim cotreko nēl nam kedea, arko heć sor noken khan uni era doe hoho atkoa, adoko heć soren khan uni era do candbole arak gotkada, ceť bań se larbad marte uni goć kul doe nur gotena. Adomko do botorte dať hōko dať keda, ado uni bahu erae metatkoa : Alope botoroka ente kul doń goć akadegea, ar dharen khon ārgo heć kate ceť lekate onđe ye hećakan ar ceť lekate kule goć kede ona reake laiat koa ; adiko haharaena. Men khan murubi hoťko do uni bahu era tis hō onka aloe daťa mente bogete sikhnatko emadea ente daťlekhan nonkan bogete muhinre pakraoa, ar jāwāe orať tegeko idi seťer otokadea. Ado enhilok khon tis hō bae dať leda, bađae kedae, onka kami lekhan muhin re pakraoa.

5. KUL AR TOYO

Miť ten birre miť ten kul ar miť ten toyokin tǎhē kana. Unkin do ađikin gateka. Miť then gekin

tahēna, jāhāseć miť tegekin dārāna; katha hō ađi jurik tākina. Miť din do sendrakin riāu calaoena. Miť għari tayom te miť goťen sadomkin nām kedeā. Kul do uni sadome ger goćgoťkedeā, ar usarateye pe kuťra kedeā, ar toyoe metadeā: In do noa birren in raj kana ona te miť haťin do inak kana ar nui sadomin geń goć akade te dosarak haťin hō inak kangea. Ar ona tesarak haťin do juđi in khon darem aikauetkan khan ma idi jońme. Ona anjom kate toyo do siťhal miťhal onde khone calao dorokena, meakedae nui tuluć do okoe dareka, nui tuluć gate kate ađin bhulkeda; gatek do miť bara bari hoť tuluć ge řhika ar bańkhan nōkōe nońkan hal re pakraoa. Onate huđin hoť marań hoť tuluć gatek do bań řhika se kisar hoť tuluć reńgeć hoť gatek hō bań jutoka, eken miť lekan hoť ge gatek do jarura; neńka men kate onde khone calaoena.

6. TOYO LAĐU

Miť řen birre miť řen kulai ar miť řen toyokin tāhēnkan tāhēkana. Unkin do ađikin gateka, miť tegekin tahena, miť tegekin dārā baraea. Miť din do kin riāu keda: Je ma lań towa dakaea. Ado isinen khan toyo do kulai metadeā: Amdo ceť re dakam joma? Kulai doe menkeda: Jojo sakam re. Ar amdo ceť retoyo do ađi husiar geye tāhēkan teye men keda: Poraeni sakam re. Ado apan apin sakamante kin duřupena. Kulaiak jojo sakamre do miť caole ge sahopena, ar joto toyo geye loana, becara kulai doe caťok goť keda, ar toyoe metadeā: Den thořa

daka arhō emañime, toyo doe menkeda : amak bakhra do jotom íamkeda. Ado ohoñ emlema. Onate kulai do miť ten atote senkate holoñ, guř ar sumume koe agukeda ar ona reak lađu benaokate dare coťre dečkate jojome ehopena. Uni toyo do ona dare latār regeye gitićakan tãhēkana. Kulai do miť kuťra lađui íur goťkeda, toyo do ona halañ kateye jom legakeda, ađi mońj sebel kana, onate kulai ona lađui koekedea. Menkhan kulai do bae emadea. Bickomę metadea : Do atote senokme ar bhagete ruheťkote holoñ, guř ar sunum.koe kom, ado lađu benaome. Toyo do miť ten buđhi then senkate egerkedete holoñe koe kedea, uni buđhi doe edreyena. Ar holoñ emae bodolte bursı seńgel teye capat kedea. Toyo do boge teye lo bara ena. Ar onđe khon dařketťe miťten dokan teye calaoena. Ar onđe hō ruheť katege guęe koe keťkoa. Dokandar do guř emae bodolte bhage teye piťau barakedea. Toyo do onđekhon tili orať teye dař idikeda. Ar tiliye metadea : Am ren dańgrae gujuk tamma, den thořa sunum imañime. Tili do ona anjomkate ađiye rańgaoena, ar sunum beđeć kate toyo areć goťadea. Toyo do loente jiwilae poranlaye dařkeda. Onte birre kulai tuluće íapamena ; kulai doe íel kedea je toyo do goťa hořmoe phulaquakana. Adoe metadea : Cele gate, lađu reak sebel dom íamkeda ? Onka menkate apan apinkin calaoena.

7. HORO ORAK'

Sedae jugre kathae, miťten birre miť ten bitkile tãhēkan tãhēkana. Unige ona birren

Raje tãhẽkana. Uni do bae bapla akan tãhẽkana. Onate baplaķ reake goķa keda. Ar đin ķhekan hoe yena. Uni do ona birren joto janwarkoe neotaķeķkoa. Nenda dinre joto neota akan janwarko hajir-ena. Menkhan horo do bae seķerakan tãhẽkana. Joto hor uni ńelhor regeko tãhẽena, ađi bilomen khan sanam horķo akbakaoena ķe cekate horo do bae hijuķkana. Ađi għarić tayomte horo do onđeye seķerena. Uni Raj do ađiye edreena, are metadea: Cedak nunak dom bilomkeda? Sanam hor ķhik okte rege ko seķerakana, am do ceķem cekaef tãhẽkana? Horo doe roķ ruakķeda: Je oraķ reak in bondobos oķokaķkan tãhẽkana. Ona anjom te uni bitkil Raj do horoe metadea: Am do oraķ reakķe unakem dandokķana; Onate amak oraķ do teheri khon amak deya rege tãhẽntama. Enhilok khonge horoak oraķ do ako deya rege tahẽnkana.

8, ROķE JAWAE

Miķ ķen horren miķ ķen hopon erae tãhẽkantaea. Uni kuři do miķ din birt sahan aģui calaolena. Ado sahan namkateye tol bojħakeda. Menkhan tulge bae tul daķeakķan, onate uni kuři do hoķhoe ehopena: Je niķ sor kore jãhãe menakķekhan ma hijuķ te sahan dipilańpe, ona anjomte miķ ķen roķe do coķok coķoke don heķena. Ar uni kuřiye metadea: Judi in sãotem baplaķ khan noa sahan in tulama. Uni kuři do eķak jãhãn upai bae nel nam leķ teye hẽ keda. Uni roķe do ona anjom teye hor goķena, are tuladea. Ar hoe roķe ruarena ar uni kuři tayom tayom teye calaoena.

Dosor hilok do uni hor then joto kathae laikeda. Ar engat apat do hoponeratkin kuli kede. Ado joto katha geye he keda. Ado uni hor bapla reak jotoe saprao thikena, arko nendakeda. Bapla din seteren khan uni rote doe horena arko baplakat kina. Ado bapla tayomko bidakat kinte onde khon akinak oraktekin calaoena. Uni jawae hor do ar hoe rotheyena. Ar uni kuṛi tayom tayomte onkage corok coroke don idieda. Horre horoko do uni kuṛi eskarge nelkateko kulikede: sindurakan, kajar akan, bhatra kahagel? Ona anjomte jawaetet doe mengotkeda: Te tere, tepe tere, dhelka latar manus nahi cinho he, ona anjomte kukli hor doko lajaoena. Ar uniren jawae menae getaea menteko badaekeda. Orak kin seteren khan uni rote do ar hoe hor gotena, ar adi maran Raj orakte uni kuṛiye ayur aderkede. Ona nelte uni kuṛi do adiyē raskana. Ente Rani geye hoeyena. Ar tayomte engat apat adiyē gorot kina ar unkin ho adi kisar horkin hoeena. Ente uni rote jawae do rote do bae tahkana, Raj hopone tahkana.

9. LOA HARI

Mit then atore mit then adi renged hore tahkana. Jom nu ho beste bae nama, adi muskil te dine khemaoet tahkana. Atoren do besge calak kulak kan tahkan takore ho mit din gan ho bako goroe kan tahkana, bickom uni tuluc do gate ho bako gateka, chiak geko metaekan tahkana.

Mit dhao do mit ñen bir sendrako riakueda. Disom sudharen hoř calak lağıtko tilki bilkiena. Ente bogete sajko nıamoka. Ona ato ren hoř hōko calaoena. Emanteak jom jinısko idi torawana. Ente mit bar nında do sendra bir rege gitić tãhēn hoyoka menkhan uni bapurić hoř do sendra calak mǎe raskæenge menkhan jom lağıt cete idijona, ente ceť hō banuktaea, thořagan lowa laťhe tãhēkantaea, ona cupuť katege atoren tayom tayomte sendrae calaoena. Birko boloena, bogete sajko gureť koa, ayupenkhan gitić jaega teko calao seťerena. Ado joto ge dakae lağıt apan apin idiakat caoleko rara jarwakeda, uniko kuli kede khan do ona lowa laťheye udukatkoa. Adoko metadea: Ma ona do amge jom tam ohole gate lema. Cekaeae bapurić na kotok kate dake nıkueda, are gitić hapeyena. Onko do bogete daka utu kateko jom nıkueda.

Dosar hılok do arhō sendra birko boloyena, bolo torage mit ñen saj uni hoř doe tuńgotkede. Jãhã ato ren ge jãhãe saje tuń lekhan oka atoren kanae ona ato nıtum nımkateko hariya. Ado disom hořko bujhaua saj do phalna atorenko gurkede, menkhan bapurić uni hoř do ato nıtum bań nımkate lowa hari, lowa hari ye hohokeda. Saj doe gurena. Ona atoren hoř do uni saj guren nelte ađiko kusi ena ar cure mare gogok ko chuťauena. Menkhan uni hoř do bae gok ocoatkoa, bickom eťak ađe tola ren hoře gok ocoketkoa, ayupenkhan arhō gitić jaega teko calaoena. Ar anjomlet sanam hoře uniko kuli kede: Am do ato nıtum bań nımkate cedak lowa hari dom hohokeda. Uni do ona reak sanam hale laiatkoa, ar ona katha do Dihri ar Pargana ko habić sodorente ona ato ren hoř onka be-ćali ko kãmi

kette bogeteko dāḍom kukuć keťkoa. Ar disom hořko metaťkoa : Jāhāe ǵanigurib bānuktae rehō alo pe onkakoa, dareak bhoř daya ar ǵořowakope.

10. SERMA COTEN REAK'

. Sedae do kathae serma do ot pheđ rege tāhēkana. Hoř hōko takijokkan tahēkana. Miť dhao do miť ten maejiu kođo kođo ořak khone ođokokkan tāhēkana racate sakhři dať ǵiđikak laǵiť, ado ot pheđre ge serma tahēkan teye takiceḇa, ado bae sen dareak kan edrete, duar pheđ khon ge ona sakhři dať do raca sene arećgotkada ar ona dať do serma hō pařir adea, ado ona sakhři dať pařir adete ot khon do thořae coť nōkena hoř aloko takijok inak. enhilok khon ado dāřā bařae re hoř do bako takijoka. Miť din do uni maejiu ge arhō racare ceť coñ ukhuř re tok teye hukruḇkan tāhēkana, ado siṇ saťuť tok do serma re takijok kan tae tāhēkana, beste bae huřuḇ dareakkan teye edreena, ar miť dhao do ona tok tege ađi ātte sermae huřuḇ gotkada. Serma do tokte āť teye bajaoente ađi āť hasokedea, ar ah, uh kate coť teye rakap napořena jemon ado tis hō cele hō aloko tiok dareae. One unkhon ge serma do coťte rakapena. Ar tis hō bae āřǵo ruarlena.

11. USAT' BAHU

Miť ten ořakre miť ten bēhu erae tāhēkana. Uni do ađi kuřniye tāhēkana, ceť hō bae kaṇia. Miť dhao do jāwāetete dal bařakedea. Adoe usaťente

kuḍam seḥre senkate tṭuri oko kateye duṛupena, nindaen khan miṭ ṭen tṛup doe heḥena. Ona oṛak phedre, ar uniye nēl kede te jomea mente onḍeye calao sorena. Ado tṛup do jaṅgateye gaḍuḥ aikau edea, khangē uni baḥu era doe bujḥaukeda je jāwāe teṭ ge heḥ kateye gaḍuḥ iṅguledea. Adoe noṅka eda : Men, enaṅ dom dalkidiṇa, baṇi calaka. Menkhan tṛup do onkae roṛ jokhene thirenge, miṭ gḥari tayom arhō onka geye gaḍuḥ aikauedea. Arhō uni baḥu era do onka geye roṛa. Onka onka miṭ dhao doe gohoṛ geṭ kadea. Uni baḥu era doe nēlkede, jāwāetēṭ nahiye chai kana, tṛupe atkiredekan. Khangē tho botor-en te bogete gohra guhriye hohokeda, ene bopoko laga chaḍaokede. Ado enhiloḱ khon tis hō baē us-aṭlena.

12. KULAK' BAPLA

Miṭ din miṭ ṭen hoṛ do birteye calak kan tāhē kana. Ado aḍi hoṛko metadea : Onte do alom calaka, ente uni kulren baḥu doe goḥ akantaea, onate uni do aḍiye aulauakana. Uni hoṛ do celeak katha hō baē luturada are calaoen gea. Bire tiok keṭ khan uni kule nāmgoṭkeda, are menkeda : Bhale takreṇi nāpam goṭena, miṭ katharī kuli lemge. Ona aṇjomte kul doe botorena. Ado uni hoṛe menkeda : Alom botoroka, aṇjom akadaṇi, amren baḥu doe goḥakana, onate aḍi muskilre menama. Onate am bapla ocome laḡitiṇi heḥakana. Miṭ ṭhen baḥuṇi ciawakadea, ma ado ceṭem meneda ? Ona aṇjomte kul do aḍiye raṣkaena, are menkeda : Ma aḍi

usara bapla kaime. Ado uni hoře menkeda: Baħu lağıt sapapko jara, den jara hodme. Uni kul do bogete hoř koe jom baraletkoa. Ar onkoak eman teak gahna guriako miř ten sođokreye doho jarwa akaf tahokana. Onđe idi kede teye metadea: Ma noako idite oka jaraoka ona tearme. Uni hoř do onako jotoe ghēt idikeda. Ar atoren saname lai atkoa je inđo uni kul tuluč nonkañ galmarao gořa akada. Ado miř ten orakre atoren sanam hořko jarwaena, ar bogete eneč sereńko ehopkeda. Uni hoř do birte senkate uni kule agukede, ar tala racareko duřupkede, ar hořok re baha reak mala ko horokadea. Uni kul do onako nelte mone mone te ađıye kusikkana. Uni hoř do arhō kul then heč kateye metadea: Bapla hoyok lahare ař miř tañ kami pukra, hoyoka, onado hapra, koak leg carak an kana. Dela noa borare bololenme. Uni kuldo ona bora reye boloena uni hoř do ona bora reak moca khub urič teye tolkeda. Are metařkoa, den ya, řeńgoč agui pe, bapla kayabon, ona ańjomte barea pea hoř do řeńgočanteko hečena ar cetan khon ona řeńgoč te andhe mudheko kuřamkeda, arko goč utař kede. Nonkate uni hoř do uni kulak baplae hre ocokeda.

13. BHIĐI HOPON AR TOYO

Miř din miř ten bhiđi hopon do miř ten pukhri pinđhareye atinkan tahokana. Ona jokhenge miř ten toyo do ona horteye parom calakkan tahokana. Ar uni bhiđi hopone nel kede khan uni jomea mente uni sene calaoena. Bhiđi hopon do toyo ačsen hijuk

kane n̄el kedete botorte ona pukhrireye n̄ir bolo ena. Toyo hō uni sabe laḡit̄ onḡeye boloena. Menkhan atra rege losot̄ reye t̄hali t̄ep t̄ep̄eyena. Ado uni toyo do bhiḡi hopone metaekana : Cedaḡ nonḡe dom boloyena, ceka katem oḡokoka nahak. Uni doe men ruḡadea. In̄ren k̄is̄ḡ heḡ kate in̄ mae oḡokidiȳin̄ menkhan amdo okoe oḡokmea? Ar judi j̄āh̄eko oḡoklem rehō begor piṡantedo bako baḡiama. S̄arige ayup̄ jokhen uni bhiḡi hoponren k̄is̄ḡ do uni sendra sendrate ona pukhri t̄hene seṡer ena. Ar bhiḡi hopon onḡeye n̄amkedete raḡkate bolokate losot̄ khone owar oḡokkedea, in̄ak̄ tege toyo hō t̄hali akane n̄el n̄amkedea. Are buj̄hau keda, nui toyo do nui bhiḡi hopon jome laḡit̄ge nonḡeye bolok̄ kan t̄āh̄ekana, menkhane t̄haliēte bae jom daṡe adea. Ar uni toyo t̄hen sensor kate bhageteye piṡaukedea, ar onḡe khon oroḡok kedeā, ar hurl̄a kedete lar̄bhad̄ menteye capat̄ḡot̄ kadea. Toyo ḡo n̄irberet̄ kate riṡt̄ riṡte daṡ tap̄keda. Ar uni hoṡ do uni bhiḡi hoponak̄ laṡkao akan losot̄ bes teye aṡup̄ saphakeda, ar oṡak̄ teye idikedeā.

14. GHAṆJA GHUṆJU CĒRĒ

Mit̄ t̄en hoṡren pea erako tah̄ekantaca, n̄elokte do aḡi moṅjko tah̄ekana. Ona disomren Rajren mit̄ t̄en n̄au dewane tah̄ekana. Uni do d̄āṡa baṡae d̄āṡa baṡaete onkoe n̄elket̄koa. Ar senkate Raje laṡadea je uni hoṡren pea era menak̄koa, onko leka moṅj do amren mit̄ ḡoṡen raṅi hō baṅuia, ma onko

do jãhã lekatelañ agukoa. Ar barea do am rani benaokinme ar miť ten do inĩĩ benaoea. Raje men keda : Uni hoř then khon do cekatelañ agukoa ? Dewane menkeda : Uni hoř do jãhã leka phikirtenĩ goć ocoea, khan ge tho ako tegeko hijuka. Raje menkeda : Ma acha amge budhime. Ona añjom kate uni dewan do uni hoře hohoaguocokedeaa. Are metadea : Do miť ten ghañja ghuñju cẽrẽ rıam aguem, juđi bam agu lekhan am dom goćocoka, noa ge Rajak hukum do. Bapurić uni hoř do ona añjom kate ađiye bhabna calaoena, okare bhala. onkan cẽrẽ doe rıamea, tis hõ onkan cẽrẽyak rıtum hõ bae añjom akawan tãhẽkana, ar oraķ re senkateye laiatkkoa, menkhan uni dewanak calaki do uni hoře añjom tiokkeda je cedake onkaadea mente. Adoe metatkkoa : Inĩ do thora đın oraķ regenĩ okokoka, jãhãe inĩ reakko kulilepekhan laiakope je uni do ghañja ghuñju cẽrẽ rıame senakana. Ar ona katha do sodorena. Ona añjomkate uni dewan do nau thailak gokkette onko oraķ te hokyo nańgos kateye calaoena. Ado uni hoře metatkkoa : Duar do alope jhićaea menkhan khiķi bhugaķ khon aćak tı ader katege hokyo metaepe. Ar hokyo jokhen tire bes te sap urić kate bhitrite oraderepe, adoko onka ketgea. Ar oraderkate gođa hormo guřko ojokadea, ar emanten cẽrẽak ilko laťkaodea. Ar moca do sui sutam teko rok esetketťaea. Ado uni hoře ođokena ar baberte tolkedete Raj thene tiaķ idı kedeaa. Ar Raje metadea : Nũkũni ghañja ghuñju cẽrẽ inĩ aguakadea, ente aķgum menleda. Raj do uni rıel kateye metadea : Men nonde khon idıyem inĩ do bañ jarurańkana. Dewan ge udukae me. Becara dewan moca ma rok esetakan taete bae rořdařeak kan, ekene hã hũ bařayeda. Uni hoř do onkage

dewanak oraḡteye tiaḡ idikedea, are hoho bara keda. Oraḡ renko metadea, onte ge okasen coñ hokyoe senakana oraḡ redo banuia. Uni hoḡ do uni cêḡê duar ṭhene khunṭau oṭokadea ar oraḡ teye ruar calaoena. Dewan oraḡren do ko oḡoken khanko ŋelkede do duar ṭhen cele coe tolakan are hã hũ baraeda. Uni ŋelte botorte ṭheṅako aḡukeda, ar andhe mundheko piṭaukede. Miṭ ṭheṅa do moca ṭhen paṛoente ona sutam dal topakena. ado roroṛe ehopena: Alope daleña, alope gojeña, iñ kangiañ. Ado um arup saphaenae arko nêle kan doe dewan kange, ado aḡiye lajaena.

Dosar hilok do Raj ṭhene calaoen khan Raj doe kuli-kede: Cele dewan ghañja ghuñju cêḡê dom ŋelkede, am ṭhen giçoñ holañ kol goṭkade. Adoe menkeda, hẽ ŋel kedeañ. Onate bae goḡ ocodaṛeadete arhõ eṭaḡ phikir dewan doe lagaokeda. Arhõ uni hoṛe hoho aguocokeda, are metadea: Raja saheb ren eṅa apa ar peṛako do noa dharti khon hana puri teko senakana. Do calakte hiri aḡukom ceṭ leka menaḡ koa, bam senlen khanem goḡocoka. Uni hoḡ do hudis hudis teye calaoena; Je ceṭ iñ cekaea? Ado oraḡ re saname laiaṭkoa. Are metatkoa: Arhõ thoṛa din iñ do oraḡ regen okokoka, jãhãe iñ reak ko kulilepe khan laiakope jẽ uni do Raj ren peṛa hikri Hanapuri teye senakana. Ar kukli hoḡ onko do onka geko laiaṭkoa. Miṭ hapta tayom uni hoḡ do goṭa hoṛmo sunum jehejobeye ojoḡkeda. Ar jhol ŋolhaṭ emanteaḡ goṭae joṭana, ar Raj ṭhene calaoena. Are metadea: Raja saheb jotoñ hiri aḡukeṭkoa, boge bara geako menkhan bohok up ar kaṭup reak rama bogete hara akantakoa, adoko metadiña: Do Raj laiaeme, jemon Nãu Dewane

kole, ente uni do hiri hōe hiriidilea, ar noako hōe geŧ giđi baŧa katalea. Dewan do onđegeye tahēkana. Raj doe menkeda : Ma nitok do amak khoj ge hoyok kana, do calak me. Khange thoe akbakaoena, je cekateni calaka. Ado uni dewan do uni hoŧ geye kuli kedeā. Henda ho ceŧ leka tem senlena mase laiaime, am dom sen hečakana. Uni doe menkeda : Gel bhaŧi sahaniŧi jarwakeda ar onare aema utaŧ sunum in dulada. Ar ona reŧi deč ŧhikena, ar seŋgel in lagaoada. Ado dhūaena, ar hoe lekae oŧaŧ idikidiŧa, nōkōe ŧiel mese ceŧ leka dhūa teŧi jhol moŧka akana. Ar onđe khon ruar jokhen hō onkage. Ona aŧjomte uni lelha nau dewan do onkage aema sahane daŧ ocoketkoa ar sunume dul ocokeda. Ar ona reye dečena joto sapapante ar seŋgele lagao ada ar hud hud jolena. Ar okare Hanapuri teye calaka, onđe geye lo kuŧcuŧ daporena. Onkate uni hoŧ do uni badmas dewan ti khone baŧcaoenā. Ceŧ nuiye gojea se do ađegeye goč marao naporena !

15. TOYO, PUSI AR KŌK'

Miŧ ŧen toyo, miŧ ŧen pusi ar miŧ ŧen kōk do ađi gateko tahēkana. Miŧ din do riāu kate gađate ko calaoena. Ar aema hakoko gočketkoa. Ar miŧ ŧen tumba reko doho jarwaketkoa. Ado seŋgel ađui lađiŧ pusikin kolkedeā. Uni do seŋgel ađuia mente culha ŧhene calaoena, ar towa conda akate ŧiel keŧ te ona jom lađiŧ onđegeye tāhēena. Uni ŧiel hortekin mokoŧen khan, toyo do kōke metadea : Do seŋgel ađuitalanme. Ado kōk seŋgel ađui calaoena, ar jhaŧi koreye apbaŧaena. Kōk do okare bhala

señgele nāma se okoe emaea, ekenak geye ruar hečena. Ado toyoe menkeda, ma tumbā khon hako sok ođok kotalañme, ado lañ jomkoa. Ado kōk hako ođokko lağıť tontha tumbareye aderketkhan toyo do kōke capotgotkadea, ar uni jom kate hako hōe jomketkoa. Ar onđe khone calaoena, ado miť ten bheđae nām kedeā, adoe metae kana: Bunum danañ kōk khaelom, ek tumbā cuťia khaelom, am jom mete tinak bilom? Onka menkate uni bheđa hōe, jomgotkadea. Ar onđe khon hōe calaoena, arhō calak calak te miť then kađae nāmkedeā, adoe metaekana: Bunum danañ kōk khaelom, ek tumbā cuťia khaelom, hodgo hodgo bheřa khaelom, am jom mete tinak bilom? Onka menkate uni kađa hōe jom gotkedeā. Ar onđe khone calaoena, calak calakte miť ten janum dandhiye nām keda, are meneda: Bunum danañ kōk khaelom, ek tumbā cuťia khaelom, hodgo hodgo bheřa khaelom, rañkor jhañkar kađa khaelom, am don parom mete tinak bilom? Onka menkate ona janum dandhiye don parom gotkada. Ar onđekhon laha teye calaoena. Ado miť ten tandre ore engae nām kedeā, ar mone reye menkeda: Nui do jaha upate sap kateñ jomea. Ar hō ona sor rege miť ten cuťiae tahēnkan tātē kana, unkinak roř añjomte uni hō ačak bhugak khone ođok hečena, ado pene miť thenko jarwa ena, ado enečko ehopkeda. Ado toyo doe ruyeda: darañ cakop diřiñ cakop, capot dudu kuť, ar ore enga doe sereñeda: Sumti nac sumte nac, ar cuťia doe sogoe eda: suřu suřu, sor rege tiñ orať, sor rege tiñ duar, bolo kokañ, bolo kokañ; onka khub ko jamkao akada, onka onka toyo do ore enga capodeye menleť do, phur marteye uđau naporen ar cuťia hō bhugak teye nīr bolonaporen. Siťhal miťhal onđe khone calaoena,

ar calak calak te miť ten hurufe řamkeda. Adoe meneda : Bunum danań kōk khaelom, ek tumba cutia khaelom, hodgo hodgo bheđa khaelom, rańkar jhańkar kađa khaelom, ań huruf don parom mete do tinań bilom ? Onka menkateye don paromet tãhēkan do naporakať lać ge bhosa bogoćentae, enđe geye caba utarena.

16. BAREA POCRA

Miť ten atore bar hořkin tahēkana. Unkin do ađi gatekin tahēkana, menkhan banarge ađikin pocrawa. Miť dın do miť atote banargekin calak kan tahēkana. Ar ona ato calak hor do miť ten bir talate paromakan tahēkana. Onka tege unkin hō calak hoeyentakina, menkhan banarge ađikin pocrawa mente akin akin re do bakin bapađae kan tahēkana. Miť hoř do mone teye menjoń kana : Iı geń pocrawa, uni do bań ? Dosarić hōe menjoń kana : Iı geń pocrawa uni do bań ? Moner katha mone re ge doho katekin calakkana. Menkhan tinre tala birkin senena, unre miť ten banae ođokgotena ar hor reve teńgo esetkeť. Uni uel te miť ten pocra do biram paťe dařkeda, ar miť ten dare reye nır deć ena. Menkhan dosarić do dař reak at bae řamleťte onđege usarae gitić hoťena, enteye anjom akat tahēkana je goć hoř do bana do bako jomkoa, onate saheť bond kateye gitić thirena. Khange bana do uni țhene hećsorena, mı mocare bas bařakedea, ar goć hoř kanae mente bujhaũ kateye bađiadea. Ar eťak sene calaoena. Khange uni dare reye dećlen uni

doe ārgo hečena ar dosariče kulikedeā, henda gate bana do lutur pheđre moca idikate khae khoe kate ceťe ļaiatmea. Uni doe roř ruarķeda, je uni doe metadińā je okoe muhinre•paraolen reko nīr baķgi ya, onkan hoř tuluć do tis hō alom gateka, onka bařa kate laha tekin calaoena.

17. SIŃCANDO AR KULAI

Miť ťen birre miť ťen kulaiye tahēkana, uniren do cele hō bako tahēkana, eken gořomteť buđhiye tahēkana. Uni kulai do din bhor ekene encēbařaea, ceť hō bae kāmia. Tinre reńgejea. unre ořakte sen kate gořomteť era dakaē koyeya, ar jom jokhen ađiye bađaia, menae noa do bań sebel kana. Onka onkate uni huđhi doe dīkyanena, are metadea. Bań sebeleť me khan amtege nāmaguite isin jońme. Ona ańjom kate uni kulai do jomaķ sendrae calaoena, menkhan gořa sińe dāřā bařakeť rehō ceť hō bae nām leda, ar ořakteye ruar hečena, are hundis keda: Miť ťen jħaliń benaoa ar onate emanten janwariń jħalıkoa. Onka hudis kate kulai do nīnda bhıtar te miť ťen jħaliye benaokeda ar idikateye ođao ořo kada. Setak do ona hortege siń candoe calak kan tahēkana, ar ona jħalireye jħali napořena. Setak do uni kulai ona jħali ťhene calaoena. Are sor nōken khan ađi āť setone aikau keda, ado miť ťen por ođ re duřupkate jħali sene koyokakada. Are nīele kan do miť ťen arak arak janware jħali ťhekom akan. Uni nīelte ađiye botorena are kikyaukeda, ente jāhān janwar doe bańkana, menkhan,

siñcando geye jhaliakadea. Cando do ađiyê akbakaoena, ar kulai onđeye ñel ñam kede teye metadea: In do cedakem jhali akadiña, rařa-hotkañme. Kulai do botor botorte onđeye calao sorena ar jhaliye rařagotkada. Cando do hoe leka coť teye rakap gotena. Menkhan uniak dāk te kulaiak up do kharaoentaea, enhilok khonge kulaiak up do onka kharaoakan leka ñeloktakoa. Kulai do onđe khon botorente kikyau kate orať teye dartaťkeda. Ar enhilok khon jhali okđao hōe bađi utaťkeda.

18. CAOLE GELE

Sedae jugre do kathae hořo do bañ tahēkana. Caole ge gelek kan tahēkana. Hoř do ona gele ge hoť ađukateko isin jomeť kan tahēkana. Miť dhao do miť řen Raje bhojkeda. Ar bogete hoře neotakeť koa. Ado siñre sanamak isin thurena. Uni hoř khiyau piřauko lađiť ać ren sipahi koe hukumať koa, ar onko do jāhāe ge jateye jom dāreak unaťkko ematťkoa. Jojom hoř do ko jom bhagao utařena. Menkhan miť řen Babaji do bae bilena. Uni do arhō ko parsao idiadea. Ona hōe jom cabakeda, enhō bae bilena, emok hoř geko bhagaoena. Enhō uni do bako bi ocodareadea. Uni Babaji do onđe khone calaoena. Calak calak te horre bogete khete ñam keda ar onare caole geleakan tahēkana. Uni do ona ñelte gele hoť hoť te takpake ehopena. Ona baihař ke baihaře ujař idikeda. Ona ñelte caole do cando řhene laľiskeda: Je ma jahanak in bañcao

in lagit upaiañme, bañkhan nui Bahaji doe jom caba utariña. Cando do hundis bara kate ona cas le re cokaťtete laťkaoada. Ar hořoen khan uni Babaji do jojome bagiada. Onkate caole do Babajiak ti khone bañcaoena. Ar enhilok khon ge caole gelek do bondena. Ar ona caole gele bodol te hořo ge gelek ehopena.

19. UPEL BAHHA

Mit ten hoř ren mit ten hoponerae tahėkantaea. Ado uniye hara buruen khan Perako lagaoena. Raebarić do hante notenak kathae guland țhik keť te bapla reak dinko nendakeda. Bahu jāvāe seć ren do um dhum bogeteko sapraokkana, nenda din sețeren khan jāvāe seć ren do bogete đhol đhak singa peprěť ar emanteakan te rajan bajan bariat ko sajaoena, bahu seć ren hō onkage, menkhan onko bariatko auriko sețerok re uni kuři do mit ten bandte umoke dukana ar umok jokhen ona band regeye unum goć naporena. Ar uni khon mit ten upel baha omonena. Inak tege onko bariat kodo ko sețerena. Ar ona band pinđha tegeko paromok kana, onko nel kate ona upel baha do bogete lewer kodorok ehopena. Bariatko do onde dakko nu jirau bara kate bahu kuřiak atoteko sen sețerena. Menkhan onde sețerkateko ańjomkeda je okoe lagit unak rajan bajan kate bariatko senakan uni doe unum goćakana. Ona ańjomkate adi bhabna kate arhō ona hor tegeko ruřena. Ar ona bandko tiok keť khan arhō dakko nu barae lagit ondeko

ðeraena. Onko ñelte ona baha do onka lewer kodorok ehopena. Ona ñelte bariatko do ona tioga mente dakteko boloena, menkhan ona baha do bhitri sen calaoidiena. Ar bañko tiok dæreada. Menkhan sesre jãwæe koꝛæe menkeda : Iní do noa baha jãhã lekateñ tioggea, bañ tiok lekhan nonðe khon bañ calaka. Onka menkate dak teye ãrgoena. Uniye boloen sãotege ona upel baha do tala band khon æe te sohorodokena. Uni koꝛa ona bahae hãthwa tiok keñ sãotege ona do miñ ðen kuñi hoegotenã. Are men got keda : Alañ kan gecolañ ! Ado uni koꝛa do uni kuñi dak khone oðokkedeã ar açaak paikire deðkede te bogete ranjan bajan oraðteko ruarena, ar onðe geko sunum sasañ baraketkina arko baplakatkina. Nonka te unkinak bapla do aði kusi raška te hoeyen takina ar sanam hoꝛ aðiko kusi raškaena.

20. TEREL BELE

Miñ ðen rajren miñ ðen hoponerae tahëkantaea, uni do ayup jokhen dolan cetanre deð kateye dãrã baraekan tãhëkan tãhëkana. Ado aema utaꝛ kañhu mocare terel bele gerkate ona cetan teko uðau hijukkan tãhëkana. Miñ ðen kañhuwak ona terel bele do dolan cetanre ñur gotentaea, ado uni kuñi ona halañ kateye jomlegakeñ khan aði sebel kedea. Ado onko kahui kuliketkoa : Noa terel bele do oka khonpe agueda ? Iní hõ gapa setak ape são teñ calaka ariñ jom aguia, idi toraiñ pe. Ado onko kañhu ko menkeda : Acha gapa setak le idi toramea. Ado dosar hilok setakenkhan ona hor tege kão kão ko uðau heñ ena ar uni kuñi hõko iditorakedea. Uni

do ot ot teye tarām idieda ar onko kahu doko uḍau calakkana. Ar ona terel birko tiokkeṭ khan hante note terel bele sendrako ehopena, arko jom biena. Uni kuṛi hō hana dare nhawa dare deḥ barakateye jom biena. Ar daḵ tetañ kede te daḵ sendrae calaoena. Inaḵ tege noko kahu do apan apin mimiṭ goṭeḥ terel bele mocare gerketṭe ako oṛaḵ teko ruṛena. Uni kuṛi doko baḡi oṭo adea. Hiṛiñ kedeako, bako diṣa ledea.

Onko tayom bogete banako heḥena terel jom. Onko modre miṭ ṭen do aḍi haṛam julunḡ jupuñ banae tāhēkana. Onko do khiriṛ khiriṛ darere dejok te terel beleko jomjoñkana, menkhan uni haṛam bana do bae deḥ dareaḵ kante hañi nune koe baraetṭkoa, deñ emañ pe, menkhan onko do bako emaekana. Onko ko jomeṭ cokaktet halañ kateye haḍapḥ barajoñkana. Onṭe uni kuṛi do daḵ nū kateye ruṛena ar aṇupente okasen hō bae calao dareada, onate miṭ ṭen dare ḍonḍhor reye boloena ninda tahēn laḡiṭ. Uni haṛam bana do uni kuṛiye nēl bolo ledegea. Ado onko banae metakokana : Acha ya bape emañkana, iñ hō miṭ ṭen jinisiñ nēlakada bañ laiapea. Menkhan bako añjomleṭtaea. Onate uni bana do onḍe khone calaoena, ar ona dare ḍonḍhor ṭhen seṭer kate uni kuṛiye jomgoṭkadea. Ar onḍe khon calaḵ jokhen ona hor are reye iḥ oṭo kada.

Thoraḥ dīn tayom ona iḥ khonge miṭ ṭen hotoṭ nāñi janamenaḥ ar nāñiente onare miṭ ṭen ge joena aḍi moñj. Miṭ dīn miṭ ṭen jugi do ona hor teye calaḵ kan tāhōkana ar ona jo nēlkateye menkeda : Noa reaḵ do tumbaṇi benaoa se banam iñ benaoa ? Ado ona idi kate banamgeye benaokeda. Ar aḍi moñj saḍetaea, ona banam tege uni jugi doe aṣul utaṛena.

21. SIC' KAṬUP' LEKAN GIDRA

Mit ṭen horren siç kaṭup in maraṇ koṛa gidrai tāhē kantaea. Uni hoṛ do mit din bir te sahan make calak kantāhēkana. Ado riniç tete metaekana : Okoe gaḍi doe idia ? Inaḱ tege uni gidrae heçgoṭena are menkeda : Iní nāhākiñ idia. Uni hoṛ doe calaoena sahan mak, Uni gidra do gaḍire eṅgattet ḍaṅgrae joṛao ocokedea. Ar ač do ḍaṅgra lutur reye boloena. Ar gaḍiye laga idiyet tāhēkana. Ona horte barea hoṛkin calak kan tāhēkana. Ar roṛ ma kin aṇjomet menkhan hoṛ ma bakin íel íame kan , ado botor te eṭaḱ hor tekin calaoena, menkedakin : Noa gaḍi do dhora ge boṅgae laga idiyeda. Ado apattet okare sahane makeṭ tāhēkan onḍe ge uni gidra do gaḍiye lagaidikeda ar unkin hoṛ hō onḍekin teṅgoyena. Apat do uni gidra ḍaṅgra lutur khone oḍokkedea. Uni gidra íelte unkin hoṛ do aḍikin ṭhakena ar uni hoṛkin metadea : Diní nui gidra do emaliñme. Adoe menkeda : Oho geñ em lena. Uni gidra do apaṭtete metadea . Ma aḱriñíñme, arhōñ ruṛ hijukgea nāhāḱ. Ado uni gidra unkin ṭhen aema ṭakateye aḱriñkedea, unkin hoṛ do aḍikin kusiena. Uni gidra doe metaṭ kiṇa : Iní do abenaḱ ḍaḥṛi coṭ re dohoiñ ben jemon sanamak koñ íelidijoñ. Ado saṛige ḍaḥṛi coṭ rekin doho kedea. Calak calak tekin laṅgaente mit ṭen dare buṭa rekin duṛup jiraena. Ar ḍaḥṛi do ot re boč katekin dohokeda. Uni gidra do onḍe khon ḍaṛket te mit ṭen bhugaḱ reve boloena, calak jokhen unkin hoṛ do aḍikin sendra barakedea, ar bakin íam dare adete aḍi bhabna katekin calaoena. Uni gidra do ona bhugaḱ khone oḍokena, ona jokhen barea komṛo kin calakkan tāhēkana, arkin roṛ idieda : Uni kiṣar hoṛ do jāhā leka te reṅgeç ocoye hoyoka. Inaḱ

tege uni gidra doe mengot keda : Hē sari ge, dela in hōi goṛoabena, ar unkin thene daṛ idigotkeda. Ado uni kisāṛ hoṛ oṛak teko boloena. Uni gidra do khube hohokeda : Kombro ya, kombro ya ; ma beretpe ado hoṛko bereten khan uni do onḍe khon daṛketṭe busupṛ daṇ reye bolo okoyena. Setak enkhan uni kisāṛ ren guti do ona busupṛ miṭ ṭen kaḍae emadea. Uni gidra doe jaṇiṭakat tāhēkana. ona busupṛ rege. Uni kaḍa do busupṛ sāote uni gidrai jom seletkede ; hoṭok haḇiḇe utkede khan uni gidra doe ebhengotena, ar onḍe geye durupena. Ar hokhoe dhuraena : Ado baṇi joma, ma gojeṇpe, baṅkhan sanampe mule habad cabaka. Ona aṇjom kate onko do aḍiko botorena. Ar uni kaḍako goḇ kede. Ar bahre teko idigiḍikadea. Uni goḇ kaḍa jome laḡiṭ miṭ ṭen hundare heḇena ar jojome ehopṇena. Uni gidra do uni hundarak mocareye nīr bolo ena. Ar hundare metadea : Dela hanḇe in sāote calak me, onḍe bogete sebel sebel jomak menaka. Ona aṇjomte uni hundar do uni gidraṇen apatak oṛak reye boloena. Ado uni gidra do āṭ teye hohokeda : E baba, ma beretme, nui hundar gojeme, in do nuiak laḇ bhitire menaṇa, ona aṇjom te apat doe beretena ar uni hundare goḇ kede, ar uniak laḇ khon uni gidrai geṭ oḍokkede, ar hopontete nām ruar kede te aḍiye raṣkaena.

22. POCRA HAṘAM

Miṭ ṭen aḍi reṅgeḇ hoṛe tāhēkana, ar uniren gidra eman hō bako tāhēkana, eken bar haṛam buḍhi moto

gekin tãhẽkana. Miŧ din do kin riãuena je lañ piŧhãia. Onka menkate uni buđhi do holoñe huruñ kette piŧhãi lađite ehopena. Ar uni hařam hoř do kuđam sećre senkate ceŧko coñ .ŧhak ŧhok lalake ehopena. Tinre uni buđhi do piŧhãi dula unre choñ goro goro sađe godoka. Tinađ dhao onka sađeja unađ dhao ge uni hařam do mimiŧ ŧen dhiriye doho jarwaya. Onka onka uni buđhi do piŧhãi isin caba keda adoe thirena. Unre uni hařam do onae doho leŧ guŧi dhiriye lekha keda, miŧ isi pea hoeyena. Ado hařame bađaekeda ninađ piŧhãi isinakada mente. Ado lađ bara mokoñ kate orađ sene boloena ar uni buđhi do hařamteŧ jom lađiŧ thořage piŧhãi emadea, adoe metae kana, ar piŧha do okor, ninađgea? Buđhi ye men ruar̥keda, he ninađ gecon. Unre hařame men keda: Hañak nañak com piŧha akat, oka kedom? Ado sařige uni buđhi do joto piŧhãi lekha guŧ keŧ khan saři ge hařamak lekha unađ ge piŧha menaka, ado ađiye haharaena. Menkedae dur re nui do bahre reye tãhẽkana, bae ñel isin lediña, ceka teye bađae keda? Dhora ge nui do ceŧ guni coe bađaea. Ado arhõ bara bari te haŧiñ katekin jomkeda. Menkhan uni buđhi do ona katha monere bae oko dohodařeada, dađ lo ghaŧ kore eŧak maejiuko tuluće ñapamenre hařamak ona gun reake laiatkoa, ar onkate uni hařam ceŧ guni coe bađaea; ona katha ge goŧa pasnaoena.

Miŧ dhao do ona disomre kule rakapena, ar hoř ko mihu meromko boge teye jomeŧkoa. Goŧa disom sudharen hořko akbakaoena je ceka te uni kul ti khon bañcaoko ñama, ar onko do joto riãu jarwa kate ona disomren raj ŧhenko calaoena ar ona muhin khon bañcaokoa menteko nehõradea. Raj

hō aḍiye as basaoena. Enhō uni do uni kul goč ocoye laḡiṭ onkan dilan ar daṛean hoṛ nānāme hukum keda. Uni buḍhiyak katha te uni haṛamaḱ katha do goṭa pasnaoakan tāhēkana ar joto hoṛ uni ge ko diṣa nāmkedea, je noa kāmī do uni hotetege hoe daṛeaka. Uniyak nūtum ge joto hoṛ Raja saheb then ko laikedā. Ona aṇjom kate raj do uni hoṛ ač then aḡu ocoye laḡiṭ ačren sipāhiye kolketkoa. Onko sipāhi do senkate uni haṛam hoṛko metadea : Delaṇ Raja saheb then bulahāt hoe akantama. Ona aṇjom kate uni hoṛ doe luyut cupuṭena botorte. Ar aḍi leka ḍhoṇe lagao lega keṭ rehō sipāhiko do baṅko baḡiadea. Buḍhitet hōe metaṭkoa : Hē nui do guṇe baḍae gea ma idiepe. Oka kāmī laḡiṭ raje hohoe kan ona kāmī doe kāmī daṛeakgea. Onate idi kede geako baṅko bataoleda. Bapurič haṛam calaḱ jokhen ačak aḱ sar ar sendra teṅgoč soṅge tora keṭ te gaṛpač gurpuč onko sipāhi sāo teye calaoena. Hor hor te aḍiye guṇi bhābi calaḱkana ; Je ceṭ kāmī coṇ raje metaṇ, iṇ do bhala ceṭ hō baṇ baḍaea, ceṭ iṇ cekaya ? Cekate uni ti khoniṇ paskaoka ? Noakoge goṭa hore hudis idijonkana. Onka onkate Raj dorbar reko seṭerena. Raj doe hukum keda jemon uni hoṛ baskeak ko jom ṭhandha ocoye. Ina kate oko laḡite hoho ocoakan onako lai aea. Menkhan uni hoṛ do oka laḡite hoho ocoakan ona do oṛaḱ khon geye baḍaegea. Enhō sipāhiko iate Raj darbar haḍiče calao seṭerakana. Ado onka baṛae tege aṇuṇen khan Raj doe menkeda : Gapa setaḱ uni hoṛ tuluč do bo galmaraoa, do nitok do jom nū ar gitič jaega bondobosaepe. Ar sipāhi ko do ko onkakeda, ar ninda enkhan jotoko jaṇiṭ baṛakeda. Menkhan uni hoṛ do bae jaṇiṭ daṛeak kana, aḍi lekanak koe hundis jon kana je gapa setaḱ ceṭe cekaea ? Bhala cekate kul

doe gojea ? Ses reye goṭa keda je nīnda ge oṛak teye dāṛa. Ar ona geye kāmikeda. Uni do ačak aksar ar teṅgoč saṭ kate onḍe khon bai bai teye ghaskao ena ; ačak oṛak sene mohonḍaena, hor do bir gea kul reak hōe botorokkana, enhō laha tegeye calao idikkana. Khub do bañ nūta marsalgea, bir reak dare naṛi soḍok do purṭha ge nēlokkana. Calao idik kanae, ač laha re miṭ ṭen soḍok do hor bhiṛaṇ habiē menaka. Onḍe khon ge miṭ ṭen marak do ač laha re hor noa sa khon hana sae parom goṭena. Uni nēl kate 'uni' hoṛ doe roṛ keda : Am marak dom parom goṭena, bañkhan nī saj goṭkema honaṇ. Noa katha do ona hor aṛe reak soḍok re menae kule aṇjom tiok goṭkeda, are nīr oḍonente uni hoṛe metae kana : Henda ho ceṭem roṛkeda. Uni kul nēl te uni hoṛak jiwi ma oṭaṇ-entae are kekleset hapevena, ente okoe botor teye dāṛeda nīnda nūta uni tuluc geye nāpamena. Khande uni kul do aṛhōe kul doḥṛa keda : Henda ho ceṭem men leda ? Ado uni hoṛ aḍi botor botor tegeye menkeda : Nonḍe nī lahare miṭ ṭen marake parom goṭena, adonī metae kana : Am marak dom parom goṭena bañ khañnī saj goṭkema honaṇ. Kule mengoṭkeda : Hai hai ona kathage, ceṭ lekam sajkea ? Mase nī hō sejeñme. Nit do uni haṛamak botor do thoṛa cabañok akantaea. Ado kule metadea : Ma noa dare ṭhen duruṇ hataṛokme, nī do saṇiñ aḡulege, sarige kul doe duruṇena. Uni hoṛ ačak teṅgoč te ona soḍok reak laṛe maḡaḡukeda, are metadea : Judim chaṭ paṭaok khañ ohonī sajlema, teṅgo ṭakokme adonī sajmea. Becara kul do saj ocoka mente dare pheḍre ṭak lekae teṅgo thirena. Uni hoṛ do oneye maḡ aḡu akaṭ laṛte khub kajakte ponon jaṅga, hoṭok aṛ goṭa hoṛmoe tolkede, ar ona dare reye khunṭau ṭhik keda. Baḍae keda, nitok do jāhā tinak geye kuṛ-

par enhō bae paskao dareaka. Unre ona tēngōc tāhēkantae onate kuṭame kuṭam kedeā se ekal teye goč utar kedeā. Adoe hudis keda je nui gojea mentege Raj do hoho akawadea, ar botor te ač doe darjonkan tāhēkana, menkhan uni mae sumār utarakade. Ado ceť reañ botor? Ar hō uni doe ruar calaoena, ar okare gitič jaegako emade tāhēkan, ondege hape hape te senkateye gitičena. Ar setagok hō bae baḍaekana. Ente goṭa ninda ona rojgar regeye tāhēkana.

Ado setaken khan sanam horko beret baraena, uni hoř hōko beretkedeā. Raj do sipahi koe hukumatkoa jemon uni hoř baskeakko jom dareocoye ar Raj dorbar teko idi hajire. Ar sipahi kodo onka geko kamikeda. Tinre Raj dorbar re sanamko jarwaena, uni hoř hōko hajirkedeā. Ado Raj uni hoř metaye ehopena: Je nielme noa disomre miť ten kule rakapakana, ar uni do hořko, mihu meromko saname mule habadetkoa uni khon bancaok reak ceť upai hō banuka, ente uni jāhā lekate goje lagit okoe hō bako dil dareakkana. Añjom akadañ am do ađi dilan hoř kanam ar oka hoř bako kami dareak enkan kami hōm kami dareaka. ar onkan gun hō menaktama. Ona iate amiñ hoho aguoco akatmea jemon uni kulem gojete noa disom em rukhiāe; judi unim goč lekhan ađi utar baksisem nāma. Ado uni hoř do khās khūs ethem bara kate rořore portonkeda: Hō, hō, ona ge ađi marañ kami, ceť lekan hoř kanape bejāe bape dhej dareakan. Uni botor te unakpe puyul puyulokkana. Uni ma miť ripit regeñ sumār utarakade, delabon se nielepe? Uniak ona katha añjom te sanam dorbar ren hořko cakrao goțena, dur re, nui hoř do cete meneda?

Adoko metadea : Dela se udugem, ukurič okarem goč akadea. Uni hoř do guyuň marteye laha goțena ar oka reye goč akade onđe sanam hoře ayur idikeť koteye udukatkoa. Nel kedeako, uni kul do goč kate diřidaňe ulťauakan. Ona nel te sanam hoř adi ko haharaena, arko raškaena. Khan uni kul Raj dorbar teko goķ idikedea. Ar uni hoř adiko man kadea ar Raj do baksis em kateye bidagoť kadea.

Arhō thořa din tayom uni raj ren řaniyak sona mundam atentaeta. Goța řam řam teko thakaoena baňgeko řam dareada, adiko asbasao arko bhabna ena. Ente okoe ge ona mundam reak řahānak bako lai dareakkana. Khande tho Raj doe disagoť keda : Je uni kule goč lede hoř noa reak doe lai dareaka, ente uni do hoř oka baňko kami dareak onkanake kamiakada, khaťige uni hotete noa mundam hō řamoka. Ado ačren sipahi uni hoř aguye lagite kolkeťkoa. Sipahi do hukum řam sāote uni then ko calaoena, arko metadea. Raja Saheb then bulahāt menaķ tama, delaň. Khande tho uni hoř doe luyuť goțena. Ar bae calaķ reak adi goțene anduň keda. Menkhan sipahiko do baňko bataoleda, iditehōko idikedegea ar Raj thenko seťerkadea. Ado Raja uni hoře metadea : In ren řaniak sona reak mundam atakana okoe coň ko kombro keť, tinaķ le kurumuťu keda baňle řam dareakkana. Bađaeañ, am do hoř oka bako kami dareak onkan kami dareaka. Ado ma laime ona mundam do okare menaķa, okoye kombro akada ? Noam řam lekhan baksisem řama. Ona aňjom kate uni hoř doe puyulena, bhala ceka akan coň, oka re bhalae řama ? Cetat re cetat dhej hō baň tae. Ado monereye goța keda, noa do ohoi řam darelea, okoe cefiň metaya, ona khon bogea řahān upai te nonđe khon đar joňge. Adoe metať koa :

Iní do unak sangin khonin hecakana, langawakanan, ar reñgeé idina, pahil do jom ar in jirau lenge, ado noa reak in nela. Ado raj sipahi koe hukumat koa, je ma nui hor do jomak emaepe, adoko emade khan uni doe menkeda : Je nonde do ban joma ona gadare senkaten joma, adon hijuka ente onde do jom nui lagit adi sapha ar dak ho dher menaka um barae lagit ho subidaktina, ona doe gotawana jemon ona lasarhete onte tora ge orak teye dar. Ar onka bara kate baskeak ghet kate gada teye mohondaena. Nonka ro ro te lari ki pari, kheveli ; lari ki pari kheveli. Bole dareak rehoni ban rehoni jom lege thon. Ona katha do Raniren barea kamri kurikin anjomkeda. Ente unkin kamrikinak nutum do Lari ar Pari ge taho kan takina, ar unkin ge ona sona mundam do kin okoakat tahckana. Nui horak nonkan ro anjom tekin botorena : Je nitok do kombro doe sapket lana, noa do adi maran lajao relan paraoka ar pase raj doe goocolana. Ona iate ma nui hor ge thora thuri baksis em katelan metaea jemon raj then do kombro mente aloe sodorlan. Ado onka menkate dak lo lasarhete uni hor gada tekin panja idi keda, ar jorhat katekin metadea : E baba am oka lagit Raje hoboakawatme ona do lu baagea. Ar am do ona Rajem laiaagea. Menkhanlin nehoran kana alinak nutum do raj then alom laia, ban khane goe gidi kalina, ente ona mundam do alin ge lin kombroakada. E baba alom sodorluna bickom baksislin emama. Adoe meta kina : Tobe okare ben doho akada laianben. Ado unkin do botor jalate thik thik kin laiaadea : Je ona guri mandere hana kond relin topa okoakada. Adoe menkeda : Oka lagit darin menjon kan ona mar namket ado cet iate in dara ? Adoe meta kina, acha do khafir te senjonben

bañ sodor bena. Ado ona gaðare um arup̃ bara kate baskeaķe jomkeda ar raj dorbar teye ruar calaoena. Ado uni ruar heċen ūel te raj dorbarre sanam hoř tamasa ūela menteko jarwayena. Ado tiureko hukum adea je ona mundam reak ma laime, okoeye kombro akada se cekayena ? Adoe metať koa : Ape do mundampe ūam kana se kombro. Adoko menkeda, mundamge. Adoe metaťkoa . Ona mundam do ona guriċ mandere noa kōndre menaka ma laepe ūama pe. Ado uni hoře laiket̃ jaega reko lakeť do sari ge'ona mundam ūamena. Sanam hoř ona ūel kate ko řhakena, ar uni do ađiko man kedeā ar Raj hō ađi aema baksis em kateye bidadadeā. Uni hoř do baksis ūam kate ađi raskayate oraķ teye ruar calaoena.

Ar hō ađi din tayom ona disomre daķ do bañ hoe lena. Sanam hořko daķ begor te ađi muskil reko pařao ena. Cas bus reak ar jom ūui laġiť hō ko muskilena. Onate disom bhorren hoř Raj dorbarreko jarwa ena ar Rajko nehōradea je tis daķ hijuka se bañ ? Ona reak jahan upai abonme bańkhan daķ begorte sanam bon mulehabad cabaka. Ado onkan hoř toklase metaťkoa jemonko lai dařeak je tis daķ hijuka se bañ ? Arhō sanam hoř uni hořeko disa kedeā, je uni geye lai dařeaka ar bańkhan uni chađa do bańuķkoa, ente ona disomren sanam hoř ge uni hořaķ bar dhaote kamiko ūel akattaea je uni do řhik řhike lai dařeakawada : onate sanam hoř te Raj ko metadea jemon uni hoř geye aguocoye. Onate Raj do arhō uni hoř agu ocoye laġiť sipahiye kolkeť koa. Sipahi do uni hoř řhen senkateko metadea : Delań, Raja saheb řhen buľahāt̃ hoe akantama. Ona ańjonite uni hoř do arhōe luyuf maraoena ar bae calaķ geye řhēs barakeda, menkhan sipahi do jobor

jastiko sapidikedegaea, ar Raj thenko hajirkedea. Khange Raj do uni hore metadea je noa disomre adi din khon bae dakeda, onate adile muskil caba akana, okoe ho banko lai dareak kana tise daga mente, onate amini hohoagu ocoakatmea. Ente am chada ale bujre okoe ho banukkoa je noako lai dareak ; ado ma ninda bhor jirauanme ar gapa setak Raj dorbar re laialeme. Thik thikem lai lekhan adi utar baksisem nama. Ar sipahikoe metatkoa jemon uni hor lagit jom nu ar gitic jaegako bondobosae. Sipahi do Rajak hukum leka uni hor lagit ko bondobos keda. Ar ayupen khan sanamko gitic baraena. Menkhan uni hor do adi muskile aikaueda, je gapa setak do cet in laiakoa, bhala ceka ten badae dareaka je tise daga ? Onako hudis tege lutuk lutuk menaea, bae japit dareakkana, sesre jahannak bae gota dareatte onde khon dadare ehokkeda. Ar nutge tathekante hor bae nelorom dareada, mit ten kuni reye nur khanjoyena. Menkhan hohoe teho lajaogeye aikaueda. adiyee guni bhavikkana, cete cekaea mente, ceka te ona kuni khone rakapa, ona geye hudis jonkana. Enhoe adiyee khar akana, ente ona kuni do rohorgea, bankhane unum goe daporokoka. Onako hukdis tege menaea inak tege ona kuni ren rothe galmarakane anjomkefkoa, nonkaedako : Tere tere, tere tere gapa tarasin khange dagae, tere tere, tere tere gapa tarasin khange dagae. Ona do uni hore anjom thik keda ado mone reye menkeda : Noa ban lai dareak botor tege thon daret menkhan nitok man badae ket, adoe gotakeda jen hohoea arin metakoa je eskar ge nut repe doho kadina raca senin odonokkan tath kana, ado noa kuni ren nurena. Ente anari hor kanari ban badaea okare cet menaka mente. Onka gota kate karur barur hokhoe ehopena : Dela ho, dela ho

kūi reí nūrena. Ona karuṛ baṛuṛ ańjomte hoṛ ko ebhenena, ar ona kūi ṭhenko daṛ idikeda arko oḍok kedeā. Adoko metae kana : Cedaḱ nonḍe dom heḱ lena. Ado monere okae goṭaakaṭ tāhēkan ona geye laiaṭkoa : Je racaseḱ iń oḍokokkan tāhēkana, aṇaṛi hoṛ kante bań baḍaeleda nonḍe kūi menaka mente. Ariń nūr khańjoena. Onka menkate sanam hoṛe patiaṇ ocoketkoa, menkhan moner kotlia do mone regeye oko dohokada. Ado arhōko gitiḱ baṇaena.

Ar setaken khan sanamko Raj dorbar te calakko sapraokkana, uni hoṛ hō baskeak emanko jom nū baṇaocokedeā. Raj dorbarre disom sudha ren horko jarwa akana, tise daga ona uni hoṛe laia, ona ańjom laḡitko cuṭcuṭakkana. Dorbarre duruṇ reak niṭ okte seṭerena ; Raj hōe calaoena, disom hoṛ hōko jarwa thurena ar uni hoṛ hō aḍi maṇ dan kateko idikedeā. Ado Raje menkeda : Ma ho nitok do laime tise daga ente aḍile haronok kana daḱ begorte. Khande tho uni hoṛ do ethem bara kate aḍi maraṇ hoṛ leka baḍai salake teńgoena. Are menkeda . Ape do noa ge bape baḍae daṛeak kana, cele hoṛ kana pe, ańjom pe ? Mań laiape kana ; Teheń tarasiń khan geve daga. Noa katha ańjom tora sanam hoṛ ko dhak maraoena. Arko menkeda nunaḱ diń bae daḱ akada kaṭhın teheń geye daḱ god ! Ado Raj hō thoṛae abiswas nōkenteye metadeā : Achale nēla je saṛigem meneda se erege ; saṛigem menet khan ma baḱsisem nām ar judim ereṭṭelekhan dole muskil mea, auri daḱ hājuk haḱiḱ am hō nonḍe ge tāhēnme ar ale hō nonḍe gele tahēna. Nēlabo saṛigem roṛ eda se ere. Ona katha ańjomte uni hoṛ do thoṛae botor nōkena ente pasen saṛige bae daḱ lekhan doko muskil utaṛea. Ado sanamkoge tarasiń haḱiḱko

thir tãhēena ondege. Ayoge, uni hoṛaḱ katha do sari naporen; Tarasiñ hoe enkhan bogete uchāl pachal haṭaḱ te areceṭ leka daḱ hecena. Sanam hoṛ uniak kathareko paṭiaṁ utaṛena ar aḍiko mañ dan kedeā, ar sanam khon marañ ar aḱilan hoṛ kanae menteko bujhaṁ utaṛ kedeā. Ar nia dhao do Raj hō paḥil khon pe dobor baṛti baḱsis em kateye biḍa kadeā. Nonkate uni reñgeṭ pocra haṛam do marañ lakhpaṭi kisāṛ hoṛe hoe naporena.

23. THUM RE GOSĀE

Miṭ ṭen atore bar haṛam buḍhikin tãhēkana. Ar unkin ren eae goṭen hoponko tãhēkan takina. Unkin do aḍi reñgeṭ hoṛkin tãhēkana. Unak hoṛaḱ jomak hō bakin kulāṁ daṛeakkan tãhēkana. Dīn bhor jãhã senkin calaokoka, ar jãhãnakkin nām aḡua, ar onko gidra botor te onkoko jaṭiṭkaḱ jokhen oko oko te nīndaḱin isin aroea, arkin joma. Miṭ dīn do onko joto gidraḱo baḍae nāmkedā: Je go baba do abo botor te nīndaḱin isin okoeda arkin jomeda. Abo do reñgeṭ tegekin dohoetbona. Ona te dosar hilok do miṭ hoṛ do kaṇḍa, miṭ hoṛ do ṭhāri, miṭ hoṛ do tok, miṭ hoṛ do ukhuṛ, miṭ hoṛ do jonok, miṭ hoṛ do ṭukuṭ, miṭ hoṛ do baṭiko okokeda. Ayup do kin hecena. Ar onko gidraḱin jaṭiṭ ocoatkoa. Ar seṅgelkin jol keda dakaē laḡiṭ, menkhan onko gidra do bako jaṭiṭ akada, ekenko gitiṭ hape akana. Ado onako jiniskin nām baṛaēda. Arkin kupuli kana: Je okor kaṇḍa do? Inak tege kaṇḍae okolet gidra

doe mengotkeda. E gogo in íelakada, kanda do hape nit gen agueda onka menkate palha latar khone odok agugotkeda. Inakate ar hoe menkeda : Okor tukué do ? Inak tege tukué okolet gidra ho onka geye mengotkeda are agukeda. Inakate ar ho uni budhi doe menkeda : Okor ukhur do ? Inak tege ukhure okolet gidra ho onka geye mengotkeda are agugotkeda. Onkage uni budhi do okako jinis bae nam dareak kana ona geye meneda : Okor ? Ar onko oko akat gidra do eke ekete jotoko idikeda. Ado daka utu kate jotokoge hatin kateko jomkeda, menkhan enhilok do bakin bilena. Ado enka bara kateko giticena. Dosar hilok do onko joto korakin metak koa : Ia beta alin do tumba relin bolokok kana. Onka menkate bare tale uru agu kate ona tumba rekin sambao kat kin. Ar akin do hape hapete okate con kin dar keda. Ado onko koru do sin marsal bar te sendrako calaka ar eman teakko nam aguia ar isin aro kateko joma. Ar ona tumba then sen kateko ruku aikau goda. Ado unkin urukin bhanbhanao godoka. Adoko mena : Ho go baba do menak kingea. Mit din do onkage sendrako senlena, arko ruar hecen khan ona tumbako ruku legakeda. Enhilok do thak thok sadeena. Ente unkin tale uru dokin goçena. Adoko menkeda : Tehen do go baba dokin goçena. Onate onko do mit ten gari enec deko then ko calaoena. Ente uni do adi kisare tãhëkana. Menkhan enhilok do uni ho orakre do bae tãhëkana, oka sen con gari eknece calao akan tãhëkana. Onko koru do orak ko jhié keda ar jomak sendra nam kate ko jom biena. Ar uni horak parkomre daheko curuó bara acurada ar bhitrire bolo kateko okoena. Inak tege uni gari enec deko doe ruar heçena ar ona ko íel kateye menkeda : Cele inak orakre doko

bolo akana. Onka men kate uni hor do ačren gatet tet toyo țhene calaoena are metadea : Ia gateni, inak orak re do cele conko đera akan dose nel agukom. Toyo doe calaoena ar bolo kate hante noteye oyon bara eda. Unrege onko koru do candbolko sapkede a arko metae kana : Thum re gosae, thum re gasae. Ado adi gharic tayom teko arak got keda. Toyo do biram pate dar keda. Ar uni garı enec dekoe metadea : Sari ge amak orak re do cele conko đera akana, onkoak ti khon adi maskil ten chadao hec akana, bankhanko sumar utarkiua. Ona anjomte uni deko ho ona orak te do bae sen ruarlena, etak sene dar keda. Ar garı enec bara kate ge acak din rojgare calao keda.

24. SETA AR SIM SANDI

Mit din mit goten sim sandi ar mit ten setakin napamena, arkin gateyena. Siu unda mit tegekin tahena, jahasen daran ho mit tegekin calaka, mit thengekin tahena. Mit din do daradarra te adi sanginkin calaoena, ar horre ayupaf kina. Adokin menkeda : Nitok do okatelan calaka, ma nondege lan gitica. Ado onka menkate mit ten dare then kin calaoena. Ar sim sandi do dare dar re dec kateye giticena, ar seta do dare phedre. Ado setaken khan sim sandi doe kukru got keda. Ona sor rege mit goten toyoe tahakana ; uni do sim sandiyak kukru anjomte ona dare phed sene hecena are nel kede do

sim sandi dare reye durup akan, uni nelte toyowak uli dak do joroentaea are menkeda : Jāhān upaite nui in jom lekhan adi bes koka ar upai hukdise ehop ena. Ado sim sandiye metadea : Cet onde dom cekaeda ? Dela argo hijuk me, bam badaea, hola mahander khon joto janwarkoak kulhi durup hoyok kana ? Ar ona kulhi durup re goṭa akana : Je tehen khon do cele hō babon jopoma miṭ gate tebon tahēna, tehen hō kulhi durup hoyok kana, dela bam calaka ? Sim sandi do toyowak ona calaki doe bujḥau keda. Are metadea : Acha in hon calaka, dela dare buṭa then hijukte taṅguime ; neken argo calak kana. Ona aijomte toyo do adiyē kusi gofena, ar ona dare phed thene calaoena. Naporakat ona dare phedre ma setae tāhēkan, uni do toyoe nel kede khan lakgae dhurau ena are laga sap kede teye chaka chun utar kede. Ar hec ruar kate bana hor arhōkin nāpamena. Ar orak tekin ruar calaoena. Etak hor barije lagit hudis lekhan onkage ona reak kurai do namoka. Onate sanamko gate tahēnge bogea, onate muhin okte re goṭo namoka ar jiwī hō bancaoka.

25. DHINKIA

Miṭ ten atore miṭ ten hore tāhēkana. Uni do adi ye dhinkia. Jao hilok ac ren bahuak pagrare aparī ye tuī taba are mena : In lekan dhinkia herel do disom re banuk koa. Miṭ din do bahuttete hudiskeda : Jao hilok nui herel do inak lutur reak pagrare aparī ye tuī tapeda, miṭ din do jāhā lekae gusaṇ oco lekhan ekal teye tuī goṭ goṭ kaṇa, ar ona reak atoren joto hore laiatkoa. Onko doko solha adea, je onkae tuī

tab jokhen metae me je am dom meneda : Disom re in lekan herel do banukkoa. Do, disom dārā kate nel acurkom, menakkoa se ban? Ar bankhan sari ge mit din doe tun goe megea. Ado senkate onka geve metadea. Uni hor do ona anjom kate disom dārāne odokena. Ado calak calakte mit jaega reye seteren khane neleda je mit ten bilan tandire mit hor do aema hor kode rokhoeye acu akat koa ar ae do mit ten bare dare tire sepen kate onkoe umul akat koa. Ona nel kate adive haharaena. Onde khon arho laha teye calao idiena. Ar mit ten tandi re mit goten hor aksar sap kate co sen koyok akate nel kede a sen sor kataye kuli kede a : Henda ho, onka do cefem koyok akada? Uni hor doe ro ruaradea : Je in do mit goten sar hola ren tunakada. Ar tehen habic tehō ona sar do ban nur ruarok kan tua, ona gen koyok akada. Uni dhinkia doe bujhau keda, dur re nui hor do in khon hoe sorosgea. in ma eken in bahuwak pagra moto re ge sarni tun tapet. Menkhan nuiak do hola re tunak sar tehen hō ban nurok kan taea. Ohōk in khon hō soros herel do disomre menak koea? Ona menkate ar lahate do bac calaolena, onde khon orak tegeve ruarena. Ar enhilok khon ae bahuwak pagra bhugak re sar tun pakrom doe bagu utar keda. Onkate un bahuttet do ona muhim khone bancaena.

26. CANDO AR IPIL

Sedae hapramkoko roakata, banma sin cando doe herel kana ar ninda cando do uniren bahu kanae.

Nukinren aema gidra^{ko} tãhêkantakina. Korã gidra^{do} siñ cando sãotegeko tahêna ar kuři gidra^{do} nında cando sãote. Siñcando ar korã gidra^{do} siñ marsal reko dãrã barãea ar nında cando ar kuři gidra^{do} nında ko dãrã barãea. Menkhan onko ipil gidra^{do} ađi ko bandheja, dhartiren manwako ađiko santaokoa. Korã gidra^{do} setoñte hořko akbakao ocokoa, ar kuři gidra^{do} rabañ rearte hořko jale thale ocokoa. Ona te miť dhao do dhartiren sanam hoř jarwakate siñ cando ar nında cando thenko calaoena arko lãlis keda : Je men gidra^{do} đantaokotaben, ente siñ saťup aleko santaoetlea, miť għari hõ sukte bale tãhê dareak kana, jomak hõ bako pacao ocoatale kana. Ona ańjomte unkin do banarge aķinren gidrakokin edreatkoa. Ar nında cando doe men keda : Noko gidra^{do} balañ dohokoa. Ente dhartiren manwako ađiko santaoetkoa? Ma am hõ korã gidra^{jomkom}, iñ hõ kuři gidrañ jomkoa. Ado saři ge siñcando do joto korã gidrae jomketkoa. Menkhan nında cando do bae jomletkoa, ać jãwãetet paťiau ocoea mente joto kuři gidra^{đimiteye} ħarup okokať koa, are eře kedeã, meta deãe : Jotoñ jom cabaketkoa. Bar pe din tayom nında cando do onko kuři gidra^{ħarup} khone ođokketkoa. Siñcando doe nelketko je aćren do jotoge menakkotae, bae jomakatko ; onate ađiye rańgaoena. Humagea mente thengae sapkedã. Dale botorte bareã gidrae emadeã. Ona te jiwi do rareć iokentaea, ar bańkhane humak sař kea hutkeć. Unkin ren gidrae manwa do ipilko metakokana. Ar bańkhan cando hopon kanako. Ar unre onkakim jhogra barãente unkhon tis hõ samna samni do bakin tahêna. Ar siñcando onae disã lekhan jaoge thenğawante dale lagite lagaea. Ona

nahak hăbić candore miť din do dale botorteye okoka
ar cele hō bako íel íam dareackana.

27. LAMOT UDHUA

Miť ten adı reńgeć hoře tăhĕkana menkhan uniren
dadatteko do adı kisărko tăhĕkana. Onko then
jomak kokoeýe calăka menkhan bogeteko egerea ar
ceť hō bako emaea. Ado adı maskil reýe paıaoente
miť din íında do eńgattete gokıdıkedeá miť ten
pukhrıte ar onđeye unum oťokadeá. Ar ać do orať
teýe ruat hećena. Unı buđhı do dak khon jăhăleka
teýe ođokena ar rabańte hŭhŭ hŭhŭńı geran agueda.
Ona jokhen ge kombro do oka khon con adı utar řaka agu
kate ona hor reak miť ten dare buřare duıup kateko
hakřın kan tăhĕkana. Unı buđhiak hŭhŭ hŭhŭńı
ańjomte adıko botorena ar ona řaka poesa íır bağı
kateko darředa. Unı buđhı do ona řakawante orať
teýe calaoena ar hopontete emadeá Are metadeá :
E beřa cedak řemeć íok dakre dom unum oťokadńıa,
onatege thořa gange řakanń íamkeda, gahirńokrem
unum oťokanń khan honan đherńok řakanń agukeá,
ar dare hōtın bań tinăk íı agu dareaka. Ona ańjom
kate uni hoř do adıye haharaena. Ar mone mone
teýe gořakeda : Alıńge bana hořlın calăka ina do đher
ńok řakalın ağıua. Ar dosar hilok íında do akinge
bana hořkın calaoena. Ar bařuttet đher gahir dak
reye řhelao đubuć oťokadeá. Ar ać do oraťteýe ruar
calaoena. Dosar hilok hăbić íel hor teýe mokońena
je okor bań řakae ağıueť ? Ar pukhri řhene řalaoen

khane n̄el kede do uni mae goč akan. Ado bhabna kateye ruar calaoena ar eṅgat buḍhiawak calaki doe bujhaṇ n̄amkeda. Ado thoṛa do ɔna ṭaka tahē kante besge dine khemaokeda. Ona tayom do arhō p̄hil leka geye reṅgečena. Arhō dadat tekoe koe baraketkoa, menkhan bako emadea. Onate uni do miṭ teče budketa jemon onko hōko reṅgejok. Ona hudis kate ačak t̄ahēn oṛakre seṅgele lagaoada. Ado ona lo toročen khan ona toroč do borareye sambao jaṛwakeda ar gaḍire lade kate ona aḱriṇa mente bajarteye mohonḍaena. Calak calakte horre n̄indaente miṭ ṭen dare buṭareye ḍeraena; eṭak bepari kohō onḍege akoak gaḍianteko ḍeraena, ar eman teak galmarao bara kate n̄indaenteko gitičena. Uni hoṛ do onkoko jaṇiṭket khane berečena. Ar onkoak gaḍi khon bora ocok kate ačak gaḍireye ladekeda. Ar ona toroč bora do onkoak gaḍirege lade kada, ar ačak gaḍi joṛaokette bajarteye calaoena ar onḍe onako hako pakoe aḱriṇkeda. Ar ṭakaṇwante oṛak teye ruarena. Ar dadatteko ṭhen khon paṛak p̄ilai aguocokeda ṭaka soṇa mente ar soṇ barakate ona p̄ila paṛakre miṭ bar ṭakae sogeada, are kol goṭkattakoa. Onko do ona n̄elte aḍiko haharaena ar ako hō toroč aḱriṇa menteko goṭakeda. Ar akoak tinak oṛak t̄ahēkantakoa. Onare seṅgelko lagao ada ar ona joto toročenkhan borare bojaokate gaḍi te bajarteko idikeda; toroč do bhala cele hataoa? Cele hō bako puchaulettakoa. Onko do aḍi bhabna kate haeta hoeto oṛakteko ruarena. Ar uni uparte aḍiko raṅgaena. Ona aṇjomkate uni hoṛ do aḍiye botorena ar onḍe khone ḍarkeda eṭak disomte. Horre calak calakte miṭ ṭhen bogete gai kaḍae n̄amketkoa. Ar onko doe lagaidiketkoa. Ar miṭ ṭen raj ṭhen senkate jaegae kirin̄keda, ar onḍe oṛak duar

benaokate tahēne ehōpena. Ar Raj 'tuluć ađiye helmelena, siń sạtup raj ořak regeye t h na. Miř din do R niye met e kana : Henda R ni aben do ceka te nunař suluk doben t h nkana, ente tis h  jhograk bań ańjomakat bena. R ni doe menkeda : H  sarige  lıń do  đi suluk tege menaklińa, tis h  baliń jhogra barawakana, ar oholiń jhogralena. Uni hoř do ona ańjom kate unkin jhogra ocokin reak bude lagaokeda. Rani doe metadea : E R ni Raj do ame bađime  ađıf, ar miř řen dhubı kuriye baplaye  ađi-dokkana, Onate din mge onte d ř  bar ye calak kana, judi ińak kathate bam patiauk kan khan  ında Raje japiř kak re jańga talka jal  ık taeme, judi rahamge  tkaroř khan ińak katha do s ri gea ar raham bam  ıkau lekhan ińak katha do  uriak gea. Ona ańjom kate Rani doe menkeda : Acha    ela s rim roreda se ere. Enka bara kate uni hoř do  aj řhene calaoena ar  đi lekanak galmarao bara kateye metadea : Raja saheb, amak dısom blutire sanam lekate  đi bhagea menkhan miř řen  đi bhabnage  ıkauk kana je amren Rani doe  angea. Ona ańjom te Raj doe obak gořena. Are menkeda :  h ř, noa do oholi patiaulena, ente  lıire ceř leka suluk menak onka do okoe reh  banuka, am do  uri kathage noa dom roředa. Uni hoře menkeda : Bań Raja saheb noa do  uri katha do bań kana. Judi bam patiauk kan khan  ında gitić jokhen  eleme, uni do amak jańga talkae jaltama. Raja doe menkeda : Achań  ela, s ri kana se ere. Ado  yup nkhan uni hoř do  cak ořak teye calaoena ar Raj h  kedok jom bara kateye gitić ena. Ar bae japiř leda menkedae : Bhalań  ela uni hoř do s ri se naseye roředa. Tala  ında nkhan R ni do beretente Rajak jańga talkae jal  ık ueda, sarige

rahama se bañ ? ' Raj doe nír beretgotena ar Rani ye sapkadea ar khub jhograkin ehop keda. Ente uni hor okae menlet ona do purauena, onate Raj doe patiauna je Rani do sarigeye dan gea mente, ar audhe nindheye pitaukede. Ar bogete gohra guhri-ente horko nír jarwaena. Ar ona gulmal ańjomte uni hor hoe dar idikeda. Ar jhograk reak karonko kulibaraketkina. Khan Raja Rani do ona ghotna reak apan apin karonkin laiatkoa. Ona ańjom te uni hor do khak khahe landakeda. Ar uni hotetege noa ghotna hoe akana mente sanam hore laiatkoa. Onate akńjom hor do uniak bud akil nelte adiko thakena. Ar sanam horge uni do enhilok khon adiko botoradea. Raj ho baksisen kateye bida kadea. Ona disom blutrire jãhãege jãhãn muskilreko parao lenkhan uni thengeko daridia, ar uni okalekae meta ko onkageko kamia ar onka lekate ona disomre mit ten marañ hore hoeyena. Oka kami darette bañ hoyoka ona do budhite hoyokgea.

28. TARUP' AR TOYO

Mit ten birre mit ten tarup ar mit ten toyo adi gate kin tãhẽkana. Mit din do toyo tarupe metadea : Je hor do adiko husiara, onko khon jitauk do adi maskil gea. Ona ańjomtete tarup do badaite perecenteye menkeda : Judi in mit dhao gan hor tulucini napam lenkhan sanam husiartet gei odokketakoa, ente tarup do monereye menet tãhẽkana ; In khon akilan do cele ho dhartire banukkoa ? Ado toyoe metadea :

Dela se uđukańme ? Ado onđekhon banarge hoř sendrakin calaoena. Calak calakte taruř do miř ten gidraı ńel ńamkedeade are menkede : Hoř doe nui kana ? Toyoe menkede : Bańa nui do hoř doe bań kana, thořa din tayomte hoř doe hoyoka nāhāk. Onka menkate onđekhon lahatekin calaoidiena. Ar miř ten hařam hořkin ńamkedeade. Taruř do uni cetanre jhape emkede. Ona ńelte toyo doe mengořkede : Hā hā ceřem cekaeda ? Nui hō hoř doe bań kana, thořa ńdin lahareye tāhēkana. Ado onka barakaře ar hō lahatekin calaoidiena. Ar toyo do miř ten hoř banduk ar tarwareante dāřā barae kane ńel ńamkedeade. Ar taruře metadeade : Hani ńeleme, uni kangeae hoř do. Taruř do uni ńelte unireye don ladeena. Uni hoř do bandukte taruře řhukedeade, ar ać reye ladaente dohřate řhuye at bae ńam leřte ona tarware boćkateye bhosakedeade. Taruř do haso jolate garjao kateye dařkede ar toyoe laıae kana. Je hoř do nunařko husiřa mente baıı bađaekan tāhēkana. Ente inı auri sorokrege, ceř coń tarenrege gok akat tāhēkana, ona inı sene aćurgořkede ar ona khon ceř coń pharpharaoate ođońente inıak metahāre pařaoena. Ar hō ađi usara řanda khon řhalkaoř kan řheńga lekanak ođoń kateye bhosagoř kedińa, onate jiwi ođokok leka haso kedińa, bogeńi dař keř, bańkhaře goć utař kińa honań. Ona ańjomte toyo do khak khake landakedeade. Ar onđe khon eřaksenkin dař kedeade.

29. SATO BHAYA

Miř ten hořren eae gořen hoponko tāhēkana, ar hoponera do miř gořenge. Ado onko eae boeha do

sendra aḍiko jhūka. Dinamge sendrako calaḁa ar uni miserattako do jotoge aḍiko dulārea. Ona űelte hilitko do aḍiko edreka, ar uni kuṛi aḍiko santaoea. Miṭ dhao do onko eae boeha aḍi saṅgiűte sendrako calaoena. Uni kuṛiren hilitko do boge dao ko űamkeda. Miṭ dhao doko metadea : Do birte calakte sahan aḡuime, menkhan baber do alom idia, begor toltege aḡuime. Saṛige uni kuṛi doe calaoena. Sahan ma aemae halan jarwaket, menkhan begor tolte do cekateye aḡuia. Ado onḡege rarake pōrtōn keda. Uniaḁ rak aűjomte miṭ goṭen biűe heḁena, are kuli kedeā : Henda mai, cedakem rak eda. Adoe menkeda : In űilitekoko menakawāḁiűa begor toltege aḡuime, bhala cekate begor tolte doű idia, onateű rakjoű kana. Uni biű do aḍi daya heḁ aḡete aḁ sahanre baberte tol lekae bedhao acurena are metadea ma idime. Adoe idikeda.

Arhō miṭ din do bhugaḁ kanḡate daḁ idiko metadea : Calaoenae ḡaḡite ar daḁe lo pereḁket khan daḁ do ṭoyo ṭoyo jorok kana, ceka kateye idia ; ado onḡege rarake ehopena. Uniaḁ rak aűjomte miṭ ṭen roṭe do daḁ khone oḡok heḁena, are kulikedeā : Henda mai cedakem rakeda. Adoe metadea : In hili teko bhugaḁ kanḡate daḁ idiko menakawāḁiűa, bhala ceka kateű idia ? Onateű rakjoű kana. Ona aűjomte roṭe do aḍi daya heḁ adea, ar ona bhugaḁ kanḡa reye don boloena, ar ona bhugaḁ doe cepcepe eseṭ keda are metadea : Ma daḁ loete idime. Adoe lo idikeda. űelkedako ona rehō bako ḡaṛe adea. Arhō eṭaḁ lekate santaoeko menkeda. Miṭ ṭen hilit doe hudis űamkeda : Je nui do kul towa aḡu bon metaea, inḡ do kul ṭhene senlen khange thoe ger goḁ goṭkaea, bhalabo űelkoa celeko dulārea, abo do bako dulareṭbona, uni geko dulaṛ edea ? Ado jotoko hē keda.

Ado miť din hohoadeteko metadea : Do birte calak me ar kul towa aġualeme. Ado baġurić calaoenae, bañ rema bogete geger seta leka jhão jhãoko egerede. Ado bire tiok keť khane hudiseda, cekate kul towa doni aġuiã, oka reñ íama ? Ona menkate bogete rarake ehopena. Uniak rak ańjomte miť ten kul eńga do hećkate uni kuřiye kuli kede : Henda mai, cedakem rakeda. Adoe metadea. Iní hili teko kul towa idiko menakawadińa, ado bhala okareñ íamteñ idia. Ona ańjomte uni kul eńga do ađi daya heć adea are metadea : Okor ceť tem idia ? Ado miť ten cukake emadea. Uni kul do aćak towa ona cukak re duhaŭ pereć keť teye emadea are metadea : Do idime. Ado uni kuři do ona towa oraťte idikate hilitkoe emať koa. Onko do uni íel kate ađiko haharaena. Onko doko bujhauleda je ghuri kaete te orať do bae hijuka, onterege kule jomea nahať.

Inať tege dadatko do sendra khonko ruřena. Arko íel kede do đhěřěť đhěpete rohorakan, up hõ tae dam dam, ente hilitko bogeteko santaoakadea : jomať hõ beste bako emaea, sunum sindhať hõ bañ, onate onkae íelok kana. Adoko kuli kede : Henda biťi cekate nonka dom íelok kana ? Uni kuři do ako sendra senkate tinak lekako gańjon akade ona joto ore oraťte laiaťkoa. Ado ađiko rańgaoena arko metadea . Acha biťi thiroť me hape, noa reak badla dole halawakoa. Ado miť ten kuń geklećko ehop keda arko purau keť khanko goťa keda je ona do bo cumařaea, ar uni miseratko metadea : Tinre hilim teko kuń beřhaete teńgo kateko cumařaea, unre am do lad lud țhelao íur goť kokome. Ado sařige ona nenda din seťerenkhan hilitko do kuń cumařae laġiť ko calaoena, ar beřhaete teńgo aćur kate cumařaeko ehopena, unre uni kuři do ackage senkate ona kũ re

lad lud hilit tekoe țhelao nŭr goț kaț koa, ar dadat teko do ona re hasako nŭr keț teko topa eseț kațkoa, uni kuři unakko santaolede reak kuři doko nam keda.

30. SEI TO

Miț dŭn nŭnda miț țen boŭga do mițțen țandireye joloķ kan tãhẽkana. Mițțen hoř do ona hoř tegeye calak kan tãhẽkana.' Rabaŭ dŭn tãhẽkante uni hoř do rabaŭte ekalteye kațhuau caba akantãhẽkana. Ona țandire uni boŭga joloķe nŭlkedete ondegeye calaoena, ente ac do boŭga geve joloķkana mente do bae bujhauleda, ac doe bujhauleda je okoe coŭ seŭgelko jolakada. Onate joroka mente ondeye calaoena are joroķ goțena. Khange uni boŭga doe mengoțkeda: Henda ho am dom okoe kana? Inak tegeye nŭl oromgoțkede, je nui doe boŭga kana mente ar jãhã tinaķ geye botoren rehõe mengoțkeda: Inŭ doŭ tapoikana. Arhõ uni boŭga do uni hoře kulikede: Inŭ țhen do cedakem hećakana? Uni hoř doe menkeda. Am baba bar sae țakae hatao-akațtŭnã den ona emkațtŭme. Ona siķdi geŭ hećakana. Ona aŭjomkate uni boŭga doe menkeda: Őhõķ noa katha do baŭ patiauk kana je nŭ baba amak bar sae țakae hala akațtama meŭte. Acha inŭ baba judi amak țakae hatao akațtam khan mase uniak nŭtum laime. Khange tho uni hoř doe asbasao goțena je ceț nŭtumŭn laiaea. Adoe menkeda: Sei...to. Ona aŭjomkate uni boŭga doe menkeda. ă... . Uni hoř do arhõ onka geye menkeda: Sei. . to.

Ona añjomkate uni boŋga doe paŋiaŋena, ente ač babawač nūtum do seito ge tãhêkana. Cekaeae, uni hoř aema utar ŋakae emadea. Uni hoř do ona bar sae ŋakae nãmkeŋ khan ađi kusi rařkate oraķteye ruar calaoena.

31. KHARSALA TOYO

Mit řen Raje tãhêkana. Uni do barea merom khařiye ařulletķina. Ar unķin do dinamge aseč taseč khicři dakako emakina, ar bakın jom caba dařeaka, adokın giđikatge. Cekakote coñ mitřen toyo do ona dakae nêl-keda are jom keda. Ado dinamgeye hıjuka ar ona khicři daka ač hõe jom joņa; onate ađiye kusiena. Jãhãleka eřak toyoko nãpãmlen khan uni doe metakoa: Nêlpe, in do tinak kusi rařkate diniñ khemaoeda? Apema hae haete dinpe khemaoetkan. Becara onko do ceř hõ bako rořa hape hapeteko calaoenge.

Note unķin khaři do khicři jom jomte khubķin mořaena. Ona nêlte Raj do unķin banar khařiye goč keŋ ķina arko jomkeŋķina. Enhiloķ do toyo senkateye nêlbara keda je khicři daka do banuka. Khange thoe asbasao ona je ceře joma. Khange as chuřauķateye ruar dorokena. Ar bhabnate ekalteye mulin cabaena. Inaktege onko eřak toyo do onđeko hečena arko kuli-kedea: Nin dara do ađi kharsalam nêloķ kan tãhêkana, menkhan teheñ do cedak unak mulin dom nêloķkana? Ona añjom kateye metaķkoa: Raj ren barea merom khařikin tãhêkana, dinamge unķin do

khicri dakako emakin kan tãhêkana, ado unkin bakin jom caba dareak kan tãhêkantekin gidikaakkan tãhêkana, ona ge dinam in jometkan tãhêkante kharsalañ nelokkan tãhêkana, menkhan tehen doko goçketkina ado okare khicriñ namten joma? Onate mulin don nelokkana. Ona aijom kate onko do adiko landawadea arko darakeda.

32. PEKO HARAM

Mif ten hore tãhêkana. Unren miften kun gidrai hoeventaea, ado ona disomren raj thene calaoena. Are kuh kede a je mif ten gidrai hoeakantina, ado celeñ nutumea? Raj doe metadea: Peko Ona aijomkate uni hor do orak teye ruar calaoena ar aloe hiriña mente gofa hor peko pekoe rof agueda. Ona hor atere gidrako do gaiko gupikan tãhêkana, ar uni hor onkoe rof aguef doko aijom ledegea. Calak calakte uni hor do dak tetan kede a ar mif ten aharre senkate dake nukeda; naporakat dak nuñugeye pakakef, ona peko doe hiriñ naporkef. Ado dak nukateye raka-pen khan ona nutum do bae disa dareak kana. A do bujhaukeda ona dak nuñu thenge ona do atakana, onate arhō dakrege bolokate hante noteye tamdao baraeda. Inaktege onko gupi korā do dak nuako lagif akoren gai ona aharteko agukefkoa. Ar uni haram hante nate dakre tamdao barae kanko nelkede a. Ado ako akogeko rof jonkana: Cekak kanae ya nui peko haram do? Ona aijom tora uni haram doe disagotkeda, ar adi garteye mengot keda: Hai hai

bābu, peko, peko. Ar dak khon oḍokkate onka peko peko roṛ roṛtege oṛakteye calaoena, ar uni gidṛa do Peko geye nūtum kedea.

33. POÑEA GATE KOṚA

Miṭ ṭen naṅgrahare miṭ ṭen Raj koṛa, miṭ ṭen sodagarren koṛa, miṭ ṭen sonhar koṛa ar miṭ ṭen baḍhi koṛa aḍi gateko tāhēkana. Onko do miṭ dhaoko riāuena je dela bon disom dāṛānbo calaka, ar onka menkateko mohonḍaena. Calak calakte uni Raj koṛa doe kuliketkoa. Abo do disom tebon oḍokena, hor re judi jāhān muhinrebo paṛaolenkhan cetbo cekaea. Okoe cetpe baḍae tabona, mase laipe? Ona aṅjomkate sodagar koṛa doe menkeda je in do jāhāre jāhān jomakbo nāmlekhan onaṅ nēl ṭhik dareaka je noa do besakkana se noare jāhān baṛicak menaka. Ona aṅjomkate sonhar koṛa doe menkeda, je in do inak tite oka jinisiṇi benaoa ona do ekalten nēl ṭhik goda. Onakate Baḍhi koṛa doe menkeda : Oka jinis inak titen benaoa, ona doṇ uḍau oco dareaka. Onakate Raj koṛako kulikedea je am do cetem ceka daṛeaka, mase laime. Ado Raj koṛae menkeda je in do abo cetanre jāhāe baii ar janwar goḥ se jombon lagitko hijuk khan onko do gelbar kos saṅgiṇi reko tāhēn regeṇ baḍae daṛeaka ar in goḥ daṛeakoa. Onka galmarao gālmaraote aḍi saṅgiṇi disomteko calaoena. Ado calak calakte ayupen khan miṭ ṭen jaegareko giticena, arko menkeda : Miṭ dhaote joto hoṛ do babon japida, miṭ hoṛ do beṅget gebo

tāhēna. Onka menkate uni sonhar koṛa geko metadea je ma amge nit do beṅged tabonme, ale dole jāpitṭe. Ado onko pea koṛa doko jāpit keda. Khange uni sonhar koṛa do miṭ ṭen mundaṁ ṭhak ṭhok beknaoe ehōpēna. Ado miṭ ghāri tayomte uni Raj koṛa do kukmūte oṛak reak emanteak kathae roṛeda. Sonhar koṛa do ona aṁjom kateye thirena ar ceṭ hō bae roṛ bara leda ; inaṅ tege uni Raj koṛageye ebhenena ar uni sonhar koṛa doe gitiṇena. Khange uni Raj koṛa doe nēlekana je miṭ ṭen rakas do onko jomko laṅite hījuk kana. Ona nēlte uni do bandukteye ṭhu kedeā. Menkhan ona guli do uni rakase bhindaṛ loṭom keṭ taete baṁ ruṛ heṇena. Onate uni Raj koṛa do ona guli āḡgu calaoena. Khange uni rakhasē tunum bara kedeā ar ādi rear geye ākau kedete uni rakas cetanrege uni Raj koṛa doe gitiṇena. Are gitiṇ setak napoṛkeda. Ado onko gatetteko ṭhene calaoena. Menkhan setakenkhan onko pea koṛa doko nēlkedeā je Raj koṛa do baṁna. Inaṅ tege uni sonhar koṛa doe diṣa goṭkeda je uni koṛa do kukmūte oṛak reak kathae roṛetkan tāhōkana onatege pasen oṛakteye ruṛena. Ado ona aṁjomkate onko pene koṛa do lahateko calao idīna. Note uni raj koṛa do oneko gitiṇ len ṭhene heṇ ruṛena, ar bae nāmleṭkoa, ado ādiye bhabnaena ar hante nhate onkoe sendra baraetkoa. Ar sesre bae nām dareṭ kote miṭ ṭen atoteye calaoena ar onḍe do miṭ ṭen ādi moṁj kuriye nēlkedeā. Uniaṅ up do gelbar moka jhal tāhēkantaea. Uni kuṛiren do eken eṅgat teṭ ar miṭ ṭen bokot koṛa moto gekin tāhēkantaea. Khange uni raj koṛa do uni kuṛigeye baplakedeā ar onḍege tahene ehōpēna. Ado uni koṛa do diṇamge sendrae calaka, ar emanten janware goṇ āḡukoa arko jomkoa.

Onka onka miť din do uni kuři gađate umoķe calaoena ar umoķ jokhen miť țin up do totentaē, ado ađi dayae űelkette uni kuři do sakam reak ținōrbake benaokeda ar onare ona upē sambaokeda, ar ona dak reye atugotkada. Ona latar gađare miť țin raj koŗa doe umoķkan tãhēkana; ar ona ținōrbak atu calaķ kan űelkate onae owarkeda, ar rarakateye űelket do onare gelbar moka jhal up menaka ar mone-reye hudis keda je nui kuři doń baplaea. Onka menkate oraķteye ruar calaoena ar miť țin parkom re senkateye gitić hape ena. Ar jom űui baķikeda ar ruak kanae menteye laiatkoa. Apatteť do ona űelte boģete rarankoe lagaoketkoa menkhan bae beslena. Adoko kulikedeā: Je ceť leka tem besoka? Uni koŗa doe metaķkoa je oka disomren co miť țin kuřiak gelbar moka jhal up menaktaea, do uni űam aģukate baplawaupe enđekhaniń besoka, ar ona upē udukatkoa. Ona űelkate uni koŗa doko metadeā: Noa laģit ge ađi maskil, cedaķ bam- laieda? Ado raj do miť țin buđhi miť đalić sonae emadeā are metadeā: Do amdo goťa disom đarāte onkan kuři űameme, ar metakom je noa đalić sona ne hataope ar gelbar moka jhal upan kuři emańpe. Ona hukum űamkate uni buđhi do uni kuři sendrae calaoena.

Onte onko pea koŗa do đarānteģe menakkoa, ar jahan haskeak jom laģit phurukko benao joń khan ona do ponea phuruk hoe goť enģe ar đatauni hō peako peťej khan ponea goťenge.

Adoko mena: Ohōķ uni raj koŗa do oraķ tedo bae calaoakana, pasen abo geye sendra baraet bona, enka roŗ barakate onko do arhō calaķ tegiko tãhēna. Note uni buđhi do đarā đarāte uni kuři menae atoteye calaoena ar onkageye hoho baraeda, je ne noa đalić

sona hataope ar gelbar hāt jhāl upān kuṛi emokpe, ona katha uni kuṛiren eṅgattēṭ doe aṇjomkeda are metadea : Den emāṇime, ar amāk thekan laiaṇime, oka disomren kanam, ado tayomte khoboriṇ kolama. Ona aṇjomkate uni buḍhi do joto thekane laiaḍea, ar oṛāk teye ruṛ calaoena, ar raje laiaḍea je uni kuṛi doṇ thekan oṭo akadea.

Khange nui buḍhi do hoponerate metadea : E biṭi nui jāwāe do diṇange sendrae calāk kana ar okare coṇe goḥ adok oho laṇ baḍaelea, ma nui do kuli ṭhikeme je okare jiwi menaktaea, ar' laṇ baḍae ṇam lekhan laṇ goḥ giḍikaea. Ona aṇjomte uni kuṛi doe bhabnaena, menkhan enhō eṅgatak kathate uni koṛae kuli kedeja je amāk jiwi do okare menaka ? Ona aṇjomkate uni koṛa do auriakgeye lai adea je iṇāk jiwi do uni buḍhi-āk kanthare menaka. Ona aṇjomkate uni buḍhi do ona kanthae jereṭ giḍi kada menkhan uni koṛa do bae goḥlena. Onate arhō hoponerate metadea : Eṛe keṭ laṇae, ma arhō kuliyeṇ. Are kuli kede khan uni koṛa do arhō auriakgeye laiaḍea : Je iṇāk jiwi do aparī sar re menaka. Ona aṇjomkate uni koṛa sendrae calao akanre onakin jereṭ giḍikada, menkhan uni koṛa do bae goḥ lena, arhōe ruṛ heḥena. Ināk tege uni sonae aguleṭ buḍhi do arhōe heḥena, are kulikedeja je okor khobor dom kolleda. Ona aṇjomte uni kuṛiren eṅgattēṭ doe menkeda : Hape nāhāk iṇ kola, am do bareja juri badha benaokate kolaṇime. Onka menkate uni buḍhi doe ruṛ calaoena. Ar raje laiaḍea je amdo bar juri badha benaokate kolaṇime ente onako khojakada. Ona aṇjomkate raj do uni buḍhi ona bar juri badhae emadeja ar ona badha doe kol goḥ kada. Ar ona do uni kuṛi ren eṅgattete ṇamkeda. Ado arhō uni hoponerate metadea : Je nui jāwāe doe eṛekeṭ laṇa,

ma arhō beste kuliye. Ona añjomkate uni kuṛi do uni koṛae kuli kedeā : Je amak̄ jiwī do okare menak̄a, ṭhik ṭhik laime. Ona añjom kate uni koṛa do ṭhik ṭhike lai adea je in̄ak̄ jiwī do ona tale darere menak̄a. Adoe arhōe metadea je in̄ in̄ goḥlen khan noa oṛak̄ rege sin̄ poṭom kañme, ente uni koṛa doe baḍae keda je nukin do in̄ gojeñ laḡit̄ge nunaḡ dokin kuli ediñā, ar one sonhar koṛae benaolet̄ mundam do uni koṛa tirege tāhēkana. Ona boḥ kateye metadea : Noa do am ṭhenge dohoeme, tīs hō alom boja. Onka menkate aḥ do sendrae calaoena. Khange uni buḍhi do ona tale dareye mak̄ keda. Ona maken khan uni koṛa do oṛak̄ teye ḍaṛ aḡu keda, ar oṛak̄ t̄iog sāotegeye goḥena. Khange uni kuṛi do ḍaṛ khub kajak̄ teye sin̄ kada jemon jāhāe aloko idiye, ar bhabnate bogete rarak̄e ehopena. Ona n̄elte eṅgatt̄et̄ do uni kuṛiye metadea : Dela biṭi lañ um hijuka. Onka menkate ona miṭ̄ juri badha do aḥ horok̄ keda ar miṭ̄ juri do hoponerate horok̄ oco kedeā, khange ona badha do uḍaṇ goṭena, ar ekalte ona Raj oṛak̄re senkatekin āḡgoena.

Uni kuṛi n̄elkate Raj koṛa do aḍiye kusiena ar apatt̄et̄ do bapla reake bandobos goṭ̄ keda. Khan uni koṛa do sunum sasaṅko ojoḡ edea. Unjokhen uni kuṛi do kulhi seḥre oḍoñ kate bogeteye rarak̄ kana, uni jāwāet̄et̄e goḥen ḍisate. Ona jokhenge onko sodagor koṛa, sonhar koṛa ar baḍhi koṛa do koe koete onḍeko calaoena. 'Ar sonhar koṛa do aḥ tite benaoak̄ mundam uni kuṛi tireye n̄elkeda, ar unkin̄e laiaṭ̄ kin̄a je noa mundam do aboren gate Raj koṛawaḡ tire tāhēkana. Ona laiaṭ̄ kinte uni kuṛiye kuli kedeā je noa mudam do okarem n̄amkeda ? Uni kuṛi do ehop̄ khon joto katha onkoe laiaṭ̄koa. Ona añjomte onko

doko metadea je alom raga, ma am do baplaḱ me baṛe, menkhan baplaḱ jokhen metakom je ale disomren babṛē nonḁeko heḱ akana, judi onko maṇḁwa latarre bape duṛuṇ leko khan baṇi baplaḱa. Inaḱ tege onte bapla reaḱ sanamakko ṭhikkeda ar uni kuṛiko hoho ader kedea. Ado uni kuṛiye metaṭkoa : Ale disomren pea babṛēko heḱ akana, judi onko noa maṇḁwa latarre bape duṛupleko khan in do baṇi baplaḱa ona aṇjomkate Raj doe hukumkeda : Okare onko babṛē menaḱkoa, do aḡukate nonḁe maṇḁwa latarre duṛuṇ kope. Ado sipaḥiko do onko babṛēko hoho aḡuketṭkoa, arko duṛuṇ ketṭkoa. Ado baplaḱko ehōṇ keda. Babṛē do ceṭko coṇi bokor bokorḱo bakhēṛ baṛaeda. Noko pea koṛa do ghaneko duṛuṇ kana, ghaneko teṇgon kana, onka onka bahu jāwāe do miṭ ṭen paṭa reko duṛuṇ ketṭ kiṇa. Noko koṛa hō senkate onareko duṛuṇena ar ako hō ceṭ coṇko bakhēṛ baṛaeda, onka onka uni baḁḁhi koṛa do ona paṭae uḁau oco goṭ keda. Ar onare tiṇaḱ onḁeren hoṛko duṛuṇ akan taḁēkan onko doko ṭhelao nūr oṭokaṭṭkoa, ar uni kuṛi doko idi tora kedea ar oka ṭhen okoren gate koṛae goḱ akan tāḁēkan onḁeko āḡgoena. Ado meral chiṭkiṛiḱ ko nāmḱeda ar uni goḱ Raj koṛako dal goṭ kedea, khange uni do ās ũse beretena, adoe meneda : Dur re, aḁiṇi japiṭ keda. Ona aṇjom kateko metadea : Japiṭeṭ kanae, goḱlen tāḁēkanem. Ado ehōṇ khon joto kathako lai aṇjomadea. Ado arhō ona paṭa rege ponon gate koṛa ar uni Raj koṛaren bahuko deḱena ar ona paṭa doko uḁau ocokeda ar ona do ako oṛaḱre calaokate āḡgoena. Ene ado apan apin oṛaḱ teko calao baṛaena.

34 EK'RE KORĀ.

Mit̃ten gupi korāe t̃āhēkana, uni do merom bhīḍi birt̃eye idikoa are aṭiñ barakoa, menkhan eṛe aḍiye rora. Mit̃ dīn do merom bhīḍi mit̃ ṭen bir sene idiket̃koa ar auriḡe hokhoe ehopena : Delaya, delaya, hujuk pe hundare hečakana. Uni korawak hobo aṇjomte ona sor koreko t̃āhēkan joto hoṛko nīr calaoena, arko n̄elekan hundar do banugic̃, uni korā ma onko hoṛko ḍar idiket̃te khak̃ khake lakndakan. Adoko bujhaukeda, nui doe eṛe lipuk ket̃bona, ar harca gareako ruar calaoena. Thora dīn tayom arhō uni korā do merom bhīḍi onte geye idiket̃ koa. Ar pahil leka arhō auriḡe hokhoe ehopena . Delaya, delaya, hundare hečakana. Unak̃ hobo aṇjomte arhō ina sorkoreko t̃āhēkan joto horko ḍar idi keda. Arko kuhkedeā . Ukurič̃ ya okare hundar do ? Uni korā do onkoe eṛe lipuk ket̃ kote khak̃ khake landakeda. Adoko bujhaukeda, nui do ya auriḡe aboe ḍar haron oco bon lagit̃ auri geye hohoeḍa, ḍelabon, ṭhok kanae, teheñ khon unak̃ katha tis hō alope paṭiau ataea. Onka menkate apan apinko ruar calaoena. Mit̃ dīn do sarige hundare hec ena, merom bhīḍiye ger chir chaṭureṭ̃koa. Uni korā do pahil leka hokhoe ehopena : Delaya, delaya hujuk pe hundare heč akana. Ona aṇjom kate ona sorkoreko t̃āhēkan joto hoṛko menkeda : Nui korā do jao hiloḱ aboe eṛe yeṭ̃ bona, auriak̃geye hohoea, alope calaka, ar onka menkate enhiloḱ do okoe hō bako senlena. Hundar do phāke n̄āmket̃te joto merom bhīḍiye ger gočket̃koa, ar sesre uni gupi korā hōe ger goč napor kedeā. Eṛe roṛ reak̃ kuṛai doe n̄ām keda. Onate eṛe roror̃ do bañ besa, ente okoe hō bañko paṭiauka, ar onate aḍi loksān hoyoka.

35 TOYO HAKIM.

Mit dın mit ten hoꝝ do aꝝren sadomre deꝝkate pera hoꝝoke calakkan tãhẽkana. Calak calakteye ayupẽn-khan mit ten atoteye senena, ar onꝝe giticẽ lagit jaegae sendia baꝝa keda. Ado mit ten tili oꝝakre giticẽ jaegae nãmkedea. Ona oꝝakre sunum lelen kulhu tãhẽkana uni hoꝝ do aꝝren sadom ona kulhu regeye tolkedea are giticena. Setaken khan uni hoꝝ do calake sapraoena ar ona kulhu khon sadome raꝝae de tãhẽkana. Inak khangẽ ona oꝝakren kĩař doe menkeda : Ohõk sadom do cedakem raꝝa edetĩna, inren kan coe. Khangẽ uni hoꝝ do aꝝiye mařkĩlena, aꝝren sadom kanae mente aꝝi lekae roꝝkeda. Menkhan uni oꝝak kĩař do bae angoc leda. Ado uni sadom kĩaře menkeda : Delalañ bicar ocoea. Ado banarge bıķaꝝ hoꝝ nãñamkin calaoena. Ar mit ten toyokin nãmkedea. Ado kulhiko duꝝupena. Bicar añjom lagit etak hoꝝ hõko jarwaena, ado ko kulhyet kĩa, ceť lekakan takĩna mente. Ado banar gekĩn laikeda. Menkhan toyo doe duꝝum kana. Adoko metae kana : Amdo bıķaꝝem heť akana se japid lagitem heťakana ? Adoe metako kana : Eho teheñ nĩnda mit ten jolare señgel lagaolena ar sanam hakoko lo gočena, onkoge goťa nĩndañ jojomkan tãhẽkana, nĩnda bañ japitĩleda, onate duꝝumedetĩna. Ado ona añjomteko metadea : Boka kãhãker, jola re señgel lagaoke nĩlakada ? Ona añjom tora toyo doe miengoť keda : Boka kãhãker, kať khon sadom busağokko nĩlakadea ? Dini em kaetaepe sadom. Ona lekate toyo do sadom kĩařrengẽ sadome dıgri kadetaea. Uni hoꝝ do sadom nãm ruar kedete rařkateye calao naporena.

36 LALOCIA KAHU.

Mit̄ten kisār horren aema utār parwako t̄āhēkan-taea. Uni do dinamge jom laḡit̄ hoṛoe emakokan t̄āhēkana. Ona ūelte miť ten bhonda k̄ahu do aḡiye harhaoena. Ar onko tuluć gatek̄ laḡite upai keda, jemon ać hō ona jomaķe jom dareak̄. Ado miť ten pukhri teye calaoena ar daķ re lohoťente toroće khube gholťao ena ; il do lohoť ge t̄āhēkan taete t̄oćoć do laťkao ūoķena ar ponđ machae ūelena ar senkate onko parwa tuluće gateyena. Menkhan onko parwa do uni ūelkateko digdhaena, je ceť lekan parwa kan bañe ? Ţonťha ma k̄ahuwaķ leka ūeloķ kantae, tařam hō abo leka do bae tařameda eken cořoķe cořoķe don calaķkana, enhōko menkeda pasen aboren kisār ge oka khon coñ noñkan parwae aguakade, ado ako sāote geko t̄āhē ocoadea. Uni kahu do onko tuluć dinam ge jome ūamkeťte aḡiye kusiena. Tinre onko do bhak-bhakurko raģa unre uni 'doe kaķ kaga, enhō j̄āhā tinakge digdha ko aīkau keť akoren kisār iate ceť hō bako menleda, menkhan joto parwage uni parwa re pe lekateko digdhaena, miť do onkoak̄ Ţonťha khon uniak̄ Ţonťha do judagea, dosar uniak̄ cořoķ cořoķ donte, ar tesar do uniak̄ kaķ kaķ rak̄te menkeda ko : Nui do k̄ahu kange 'coñe ceťco. Miť din do ona sor rege miťten goć sadowko giđi akade t̄āhēkana. Onko parwa hō ona kore geko aćur bařae kant̄āhēkana, inaķtege uni k̄ahu do uni goć sadome ūel ūam goť kedeā ar cořoķ cořoķ onđeye don idi goť keda, ar ona goć jel conthao kate jojome ehopena. Ona ūelte onko parwa doko menkeda : Ţhikge nui do parwa doe bañ kana, bićkome k̄ahu kangea, eken abo jomaķ ere bon laḡit̄ noñka doe đhoñ akada. Are heć ruaren

khan bogeteko tobak nírkedea, ako then sor hō bako sor oco adea. Uni do onđe khon dārkate kəhuko thene calaoena, ar uniaḱ pond up níelte onđe khon hōko lagakedea, sesre oka rege bae tāhē níam dareada. Acaḱ kəmi reak kuṛai doe níamkeda. Onate jāhān kəmi begor buj suj te kəmi do bañ besa. Aḁi muskilre níuńura.

37 KICRIC' DARE.

Sedae do hoṛko kicrić do bako benaoefkan tāhēkana. Kaskom darerege kicrićge jokkan tāhēkana. Sanam horge barea pea kate ona dareko rohoe joña ar onakhon kicrić goṭ kateko oyo deṅgaḱkan tāhēkana. Setak ayup nāwā nāwā kicrićjokkan tāhēkana. Okoe hō miṭṭen kicrić bar din do bako horokeṭ kan tāhēkana. Okataḱ setakko goṭ aḡua ona do ayup haḁić deṅga kateko giḁikaṭge ar ayup reak do setakko giḁi kaṭge.

Miṭṭen hoṛren barea erakin tāhēkantaea. Unkin do dinam gekin jhogṛaka. Miṭḁin do khubkin jhograena, ar miṭṭen do eṭak oraḱ sen usaṭe dārkeda. Dosarić do ona kicrić dare reye dećena ar ona bahateṭ saname goṭ níur giḁikada, menkedae: Bhala lañ níelmea dhinañ ceṭem bandea. Ayupen khan uni hoṛ do oraḱteye ruṛ hećena. Ar unkin banar erae somoj baṛakatkina ar ayupen khan uni dāṛleṭ era do ona dare then kicrić gogote calaoena, menkhān kicrić jo do bae níamleda, are níelkeḁa je joto baha do otre níurakana. Ado aḁiko haharaena ar kuli baṛa kateko baḁae níamkeda, je uni dosarić erage edrete ona do saname goṭ níur giḁiakada. Enhiloḱ khonge kicrić jok do bonćena, eken baha kate ge tāhēyena ar okoe hō kicrić

bako namlēda. Ona mare giḍiak kieriĉ ge arup sapha saphate oyo ḍengakko ehop keda. Ona darege kaskom dareko nutum keda ar bahatef do tulam. Ado horĉo ona tulam reakge sutam benao kate kicriĉko tenkeda ar onage oyo ḍengakko ehopkeda.

38 RAJ AR GĀRĪ.

Mitṭen Raj do mitṭen gārīye asulledea ar aĉ jāhā-regeye tāhēn onḍege gārī hōe dohoea. Tinre Raj do kacahariteye calaka, unre uni gārī hō Raj sāotegeye calaka. Ar Raj onḍeye durup lenkhan kacahariren hor do Raj ko joharaea, uni gārī hō Raje joharaea, menkhan Raj do aĉak bēt theṅgate gārīye dal godea. Becara gārī do miṭ seĉre senkateye durup hapeyenge. Ar Raj do kacahariye lagaoa ar joto kami caba barakate tinreko chuṭika unre uni Raj do oraḱteye calaka, ar gārī hō uni sāote geye calaoenge. Ar nonkage dinam hilok raj do uni gārīye dalea joharae jokhen enkhaĉte kacahari reak kamiye ehoba. Dinam hilok Rajak uni gārī cetanre onkan kumāyā kami ūelte kacahari ren hor do aḍiko mondukena ar Raj ko metadea : Nui gārī do ale ceṭ leka amle joharam kana onkageye joharamkana, menkhan am do uni cedak dinam hilokem dalekana ? Raje menkeda : Cedak ūi nonkaeda ona reak bhed do baṭe baḍaea judi ūeŋel sanaeṭ pe khan ūi udukapea. Ona aŋjomkate joto horĉo menkeda : Hē ma uduk aleme, ceṭ ūatem nonkaede. Adoe metaṭkoa : Achaŋ uduk apea, enka barakateko chuṭienkhan apan apin oraḱko calaoena.

Dosar hilok do ar hōko jarwaena. Kacaharire gārī hōe heĉena ar paḥil leka raje joharadea.

Ado enhilok do Raj bae dal ledea. Gārī hō pahilleka miť seäre senkateye duřup hepeyena ar onđenak kāmı cabakateko calaoena. Raj do uni gārī barpe din onkage bae dalledea. Onate gārīak botar do cabaentaea. Ona tayom arhō bae dalea, onate miť din do uni gārī oka then Raje duřupa ona sorre senkateye duřupena enhō Raj do bae cekaledea. Onakate miť din do Rajak duřupakreye duřupena, enhō bac cekaledea, onakate miť din do uni gārī Rajak tarenreye ghōraena. Raj do enhō cet hō bae cekaledeya. Ina tayom din do uni gārī Rajak bohokreye deċena, ar ađo adeae ar onde khone dařkeda. Kacahariren hoř Raje metaťkoa : Nelkedape, nui gārī cete ceka keda ². Unak din do thengate bosren dohoede tãhōkana, menkhan onan bagiketete nitok do inak bosre bae tãhēlena bickom bohokreye ađo oťoadıńa, ona nelte sanam hoř ađiko haharaena. Ar Rajak onkan bud akil iate ađiko sarhao kedeo ente akore onkan bud akil do ban tãhēkantakoa.

39 KAĐA GUPI KOŘA.

Miťten kořae tãhēkana, uniak up do ađi jhal jhal tãhēkantaea. Uni do kađae gupia ar tirio do ađiye orona. Miť din do ađi sańgin birte kađae idiketkoa. Ar onde miťten gađareye um baraena ar umok jokhen miťten up do toťentaea, ar ona do daķreye atugotkada. Latar gađare miťten Raj hoponerae umok kan tãhēkana, umok jokhen daķre ona up atu calak kane nelkeda ar owarkateye nelborakeda, ađi jhala ar sona reak upleka mońjge nelokkona. Ado um barakate ona up do oraķ teye idikeda, ar apat engate metaťkoa :

noŋkan jhāl upān koṛa okare menaea, do sendra nāmepe ente unī doe in jāwāekana. Raj ar Rāni do ona aṇjom kate aḍi muskil rekin paṛaoena ente unī kuṛi do jom ūu hōe baḡi utaṛkeda. Raj do hante note hoṛe kolkeṭkoa jemon unī koṛako nāme. Rajren miṭṭen aṣul mirui tāhēkana, unī hōko kolkeḍea. Miru do goṭae uḍau calaoena ar miṭṭhen miṭṭen kaḍa gupī koṛa tirio okroṇ kane nāmkeḍea. Unī koṛa do miṭṭen edel dare buṭareye duṛup akan tāhēkana. Uniaḱ upḡe onka jhāl doe nēlkeda. Ar nēl barakateye ruṛaṛ calaoena ar Raje laiaḍea, je onḍe edel buṭare miṭṭaṇ kaḍa gupī koṛa menaea. Uniaḱ upḡe noṅka jhāl do nēlok kantaea. Do se ape ṭhikte nēlepe. Ona aṇjomkate Raj do miṭṭen kaḡu kolkeḍea. Unī kaḡu do ona edel darere sen kateye duṛupena, ar kaḱ kaḱ bogeteye aṛiskeda. Ona aṇjomte unī koṛa doe aṛisena ar ona tirio tegeye capatkeḍea. Kaḡu do ona tirioe halo goṭkeda. Ona nēlte unī koṛa do ona darereye deḍena ar unī kaḡu tirioe reḱkeḍea.

Unī kaḡu do onḍe khone uḍau calaoena, ar Raje laiaḍea : Oka up amren hoponerae aguakaṭ ona do saṛige unī kaḍa gupī koṛawaḱ up kangea. Ona aṇjomkate Raj do sipāhikoe kolkeṭ koa unī koṛa aḡuye laḡiṭ. Ar sipāhiko do unī koṛako idikeḍea. Ar Raj hoponera sāoteko bapla kadea. Onkate unī kaḍa gupī koṛa do miṭṭen Raj geye hoena.

40 KUL AR KAKṚA.

Miṭṭen birre miṭṭen kule tāhēkana ar ona birrege miṭṭen kakṛa hōe tahēnkan tāhēkana. Miṭḍin do

ceſ iate coñ roꝝ roꝝ te tapamkin ſirjaukeda ar laꝛdhe guꝛdhe aꝛi aꝛkin tapamena. Ona jokhenge miſſen gupi gidra do onakore gaiye gupi baꝛaetko kan tãhẽkana, ar unkinak tapame ñeñelkan tãhẽkana. Tapam tapamte kul doe bhagao ocoena, kakꝛageye daꝛena. Kul do aꝛiye lajaoena, onate uni gupi gidrai metadea : Okoe then' hõ alom laia, je kul do kakꝛa tuluẽ tapamre bae daꝛelena, arem lai lekhanin jommea. Uni gidra doe menkeda : Acha bañ laia, onka menkate oꝛakteye calaoena. Oꝛakre uni gidra do matkom atako emadea. Ona gochakate kulhiteye oꝛokena ar eꝛak gidrakoe hohoatkoa are lai napoꝛatkoa je kul ar kakꝛakin tapamena menkhan kul do bae daꝛelena. Uni kul do oko okote senkateye taꝛãkakan tãhẽkana. Ar onako joto kathae aũjom tiokkeda ar sen sorente uni gidrai atkir kede a ar ayak danderteye aderkede a ar ona reak duꝛ do palhateye eſetkeda, ar aẽ do senkate kul, taꝛuꝛ, bana ar birren sanam janware riãu agukeſ koa uni gidra jomea mente. Ado toyo do ona duꝛ then senkateye teũgoena, bhitrĩ re uni gidra do ona matkom atae jojomkan tãhẽkana. Ona saꝛegeye aũjom keda. Ado uni kule metadea : Cele coe rogobogoẽ kana. Ona aũjomkate kul doe mengoſ keda : Paſe enaĩcẽ kakꝛageye rogo bogoyeſ. Ona menkate onde khonko daꝛ keda. Ado gidra do oꝛak teye ruaꝛ calaoena.

41 PEA PIṬḤA.

Miſſen atore aꝛi reũgeẽ buꝛhi ar haꝛamkin tãhẽkana. Haꝛam do dinam hiloꝛ honte note koejoẽ calaka, ar emanteake koe aꝛgui taꝛkina, ona jom baꝛa kategekin tãhẽna. Ona ato ſor rege miſſen aꝛi maraĩ

kisār hoře tãhêkana, uni hoř do unkin hařam buđhiak duk řelte ađi dayae aikaukeda, ar uni hařame meta-dea : Am do dinam hiloķ ge in řhen hijukme, ar jomak idi jońben. Ona chađa din bhor re arhõ etak ko sen hõ koe bařaeme, jomon jãhã lekate boge hoyoktaben. Ona ańjomkate uni hařam do ađiye kusiena ar buđhi hõe lai adea je uni hoř do nońkac menakwa-dińa. Ado dinam ge uni hařam do kokoye calaka ar ruar jokhen do onka tegeye ruara, ado eman teak jom jinisko emadege. Ona namkate orakteye calaka ar bana hoř kin hařin jomkeř ge.

Onka onka miř din do uni buđhi hařame metadea : Do teheń do khub mońj caole koe ađui talańme, arlań piřhaea ente piřha jomom ađi sanaedińa. Ona ańjomkate uni hařam do gořae koe aćurkeda, menkhan okaro hõ onkan mońj caole do bae namleda, onate uni kisār hoř řhene hećena, onko do dinam hiloķko emae leka jomakko emadea, ona řelte uni hařam do ona do bae hataoleda. Ado miř cupuř mońj caoleko emadea, ona namkate orak teye ruarena ar buđhiye emadea. Uni buđhi do ona řelte ađiye kusiena, ar usara onacaoley lohoř kette holone huřuń keda, ar pea piřhai isinkeda. Ado buđhi doe meneda : Inge barea doń joma, ente in ge thoń isinakada ? Am do miřten ge jomme. Ona ańjomkate hařam doe menkeda : In ge barea doń joma, am do miřten ge jomme, ente in getho caole doń koe ađuakada ? Onka onka jhograkkin ehopeńa. Khange sesre hařame menkeda je teheń do noa piřha balań joma, dohokakalań, gapa jãhãege tayom telań bereř uni ge barea piřha dolań joma. Onka menkatekin gitićena. Ado setaken khan okoe getho bańkin bereř kan ? Buđhi doe mena : Hařame bereř lahalen khan in ge ona barea do nãhãkin joma ; ar hařam hõe mena :

Budhiye beret lahalen khan in geñ tayomoka ar ona barea piṭṭha do in ge nāhāḱ in joma. Onka monere hudis hudistegekin tāhēyena, okoṭaḱ ge bañkin bereṭkana. Onka onka pe din haḃiḱ miṭ gitiḱ gekin tāhēyena,

Note uni kisār hoḱ do pe din uni haṛam bae ūel lede te aḁiye bhabna ena, mone regeye hudis keda, je nuḱ haṛam do cedaḱ bae hiḃuk kana, cekaenae ? Ona hudis kate aḁren sipāhiye metaṭ kiṇa : Dose, unkin hiḁam budhi ūel aḃukin ben cekaenakin ? Ona aṅjomkate unkin sipāhi do unkināḱ oṛaḱ tekin calaoena, arkin ūeḱ kiṇa, je unkin do oyo poṭomkate otrekin ulṭau akana. Adokin hudiskeda je nukin dokin goḱena. Ar senkate uni hoṛkin laiadea je unkin budhi haṛam dokin goḱena. Ona aṅjomkate uni hoṛ doe metaṭ kiṇa : Do onḁ khan senkate jereṭkinben. Unkin sipāhi do senkate unkin haṛam budhi gaḁa tekin gok idikeṭ kiṇa, ar sara benaokate onarekin gitiḱ keṭkiṇa ar seṅgelkin lagaoada. Khange unkin budhi haṛam do seṅgelte lok kin ehopen khan ona sara khon kin don oḁokena, arkin hohoeda . In ge banarin joma, in ge banarin joma. Ona aṅjomkate unkin sipāhi dokin botorena ar onḁ khon biraṃpaṭkin daṛ keda. Ar uni kisār hoṛkin laiadea je unkin dokin meneda je banar in geñ joma, banar in geñ joma, onka menkaṭe sara khon kin don aṛgoena ar oṛaḱ sen kin daṛ idikeda, aḁin do botorte onḁ khonlin daṛkeda. Ona aṅjom kate uni hoṛ do unkināḱ oṛaḱ teye calaoena. Ar unkin do joto khisakin laiadea. Ona aṅjom kate uni hoṛ do bogeteye landakeda, ar banar ge aḁ oṛaḱ teye idi miṭ keṭ kiṇa ar gujuk haḃiḱ aḁi suk teye dohokeṭ kiṇa.

42 ROTE BHOJ.

Sedaere miſſen gupı korae tãhẽkana. Miſ dhao do gai kađae aſ keſkoa. Onate orađ re bogeteko ruheſ kedeã. Uni korã doe usaſena ar orađ khone đarkeđã. Ar miſſen band pinđhã reak ul darereye deđ okoena. Ado nĩndaen khan ona bandre bogete rote hante nhate khonko heđ jarwaena ar bhoj dađka ko ehopeña, adomko doko kamikana, adomko eneđ sereñ joñ kana, dađa utu isinen khan jotoko jojomko duđupeña. Uni korã do ona daka utu nĩelte jojom sanakedeã, ar dare khon ađgokate onko ðhene calao soreña. Adoko metae kana : Cele ho aleađ bhojem joma ? Menkhan aleađ bhojem jom lekhan gođa bochor bañ reñgeđ mea, ente ale do bochorre miſ dhaoge nonka bhojle joma ar gođa bochor ina jomtegele tãhẽnkana. Ado reñgecede tãhẽ kanteye menkedeã : Deniñ joma. Ado bhogeteko jom bı ocokeđeã. Arko metadeã : Tis hõ okoe ðhen hõ alom lai bařaea.

Ado setaken khan onde khon orađteye ruar calaoena. Ado orađre jom nũko emae kan khan jomge bae joma. Onka onka ađi đın hoe ena enhõ bae jom. Adoko kuli kedeã : Cedađ bam jomeda ? Adoe metađ koa : Bañ reñgeđ idiña, ado ađi ko haharaena je cekate nunađ dinre hõ bañ reñgeđ edeã, ado arhõko kuli kedeã : Cekate bañ reñgeđmea ? Ado ona rote bhoj reak jotoe laiađkoa, ona jomtege bañ reñgeđ idiña. Onkoko metade tãhẽkana je tis hõ alom laia, menkhan uni doe lai keda. Onate enhilođ khon do rote ado bako emõka. Ar uni korã hõ enhilođ khonge ar hõ daka jome ehopeđeã.

43 TOYO MĀHĀJON.

Miŧŧen birre barea kulkin tĀhĕkana. Ar unkinren barea, hoponkin tĀhĕkana. Eŋga ar ʔndiʔ do dīnāmge sendrakin calakā, ar emanten janwarkin goč agukoa ar ʔyup do joto eŋga hoponko joma, ar thoʔa jel dokin dohokaka hopon laġiŧ ente akın ma setakrege hopon jalate jomak sendrakin calakā ar ona sareč jel do calak jokhen hoponkin em oŧo ʔkina jom laġiŧ jemon reŋgeč lekın rekin jom. Unkin kul hopon do dīnām ge aseč taseč jelkin jomte bogetekin moʔayena. Ona birrege miŧŧen toyo hōe tĀhĕn kan tĀhĕkana. Miŧ dīn do dārā dārāte unkin kul hopon ʔhene calaoena are ŋelkeŧkin do bogete jel jom laġiŧ menaktakına. Ar ačma jom laġiŧ ceŧ hō baŋ bheŧaoaekan. Ona jel ŋelte ulidak joraentaea, mone moneteye menkeda : Miŧ dholma gankin emāŋ khan ʔdi beskoŧa, jomgoŧkeāŋ. Ar eman-teak galmaro baʔakate onde khone calaoena.

Dosar hilok do lumāŋ reak panahiye benaokeda ar miŧŧen mēŋhĕŧ ʔheŋgae ŋamkeda ar ona panahi horok kate unkin kul hopon ʔhene calaoena. Panahi do ʔhoyot ʔhopot sađe calak kantaea ar sen teŋgokate unkin hopone metaŧ kiŋa : Sedae re am baba ar am go karjakin jamakattīŋa, den em kaŧiŋben unkin do botorte ona jel gekin emadea. Toyo do khub jome jom keda ar onde khone daŧkeda. Ado dīnāmge ona panahi horok kate ar ona ʔheŋga goŧkate ʔhoyot ʔhopote hijuka ar onkageye metakiŋa. Kul hopon do ʔkinak jomak ge ʔkın baŋ jomkate unı toyogekin emaea, ar ʔkın do dīnāmge upastekin tĀhĕna. Bai baite dĥĕrĕŧ dĥepeŧkin rohoŋena. Miŧ dīn do apattete kulikeŧkiŋa : Henda beŧa netar do cekateben rohoŋok kana, jom laġiŧ ma aema jelliŋ doho oŧo abenkan ?

Unkin dokin ror ruarkeda : Aben gecon tis sedaere mittan toyowak karja ben jomakat, unige dinam hilok hec kateye koyeflun, alin do mit din ho beste balin jom dareak kana ; ona karja ge conlin hakla kan ! Ona anjomkate unkin kul do adi atkin rangaoena. Ar uni goje lagitkin tarakena. Sarige tho mit ghar tayom khang toyo do pahil lekae hecena ar unkin hopone dhama dhurayekina. Ona nelkate unkin kul dokin nir odokena ar lagakin laga kede se toyo do jwila paranlaye darkeda ar mitten bhugak reye nir boloena. Uni andia kul do uni sabe lagit ac hoe boloena menkhan ona bhugak sakrage tahēkante uni kul andia doe ridet goena. Uni goene nelkede khan toyo do etak senteye nir odokena ar uni kule thayay thayay got kede. Ado unkin kul hopone metakina. Am baba ma betan thayay gockode, tehen khon do nige babawanben, ar uni kul eng ho onkageye metadea : Am ho in thenge tachenme. Ado sarige toyogeko panjakeda ar uni thengeko tahēyena.

Ado birt sendrako calaka. Toyo doe tarakkoka ar onko doe metakoa : Do ape do jhora agukope. Ado eman ten janwarko jhora aguaea. Bhala toyo doe got dareakoa ? Botorte bunum cotreye deckoka, janwar doko darketge. Adoe ruhet koa : Ape do jhokra ho bape dhejana, in se do bape jhora agukoa ? Etak sen geko jhora idiyetkoa. Ma apege tarakpe, in gen jhora agukoa. Ado toyo doe jhora agukoa ar uni kul eng do begor botoru kharpat marteye sap gotkoa ar gockate toyo doe metakoa : Hape alope joma, bongalaba legen. Ado bae ger bhugak dareako, khan unkin hopone metakina : Mase beta, mase beta ger bhugakan ben, ban setec dareak kana. Adokin ger bhugakadege, im boro jotoe jom cabaketge. Adoe metakoa :

Ma nitok do jompe. Onko do siṭṭhal miṭṭhal jel ar laē tetko jom bara keṭge. Uni toyo do diṇamge onkae jom erekoa. Onate onko do aḍiko edreyena menkhan ceṭke cekaea ? Thir hape kokako.

Miṭṭdin do miṭ ṭen gaḍa hanasako calak kan tāhēkana. Gaḍare do aema daḱ tāhēkana. Onko kul do royol royolko don parom goṭena. Uni toyo mae donkeṭ khan tala gaḍaregeye niurena are atuk kan. Ona nielte uni kul eṅga do hopone metatṭkina : Do beṭa, hani babae atukkana, owareben. Adokin owar kede khan bogeteye roheṭ keṭ koa : Atuk kanañ, nielen kana ko, paerak kan khanin ? Ado ona katha moneregeko dohokada. Arhō miṭ din do gaḍa pakrom hoyen takoa. Onare hō daḱ do ḍherge tāhēkana. Ado onko do pahil lekako don parom goṭena, toyo ma tala gaḍa re geye don khañjoen, ar atuke ehopena. Ado unkin hopone metatṭkina : Dela beṭa, dela beṭa oworkañben, atuk kanañ. Onko do edre teko men ruaradea : Bam atuk kana, paerakkan com ' onka menkate bako owarledea. Onḍe khonko calaoena. Toyo doe atu calaoena aḍi saṅgiñte. Miṭṭen hoṛ ona gaḍa aṛereye siok kan' tāhēkana. Ado uni toyo do uni hoṛe hohowadea . Ma ho owarkañme. Uni hoṛ doe owarkedea. Ado toyo uni hoṛe metadea : E ho ' aḍi rabañediña, ma ona nāhel paṛak kate seṅgel jolte jorok ṭhankao oconime, ado nāhel nāhāk in benaoama. Uni hoṛ do aḍi dayae bujḥau keṭte ona nāhel paṛak keṭte seṅgele jolkeda ar toyoe jorok ṭhankao ocokedea. Ado toyoe menkeda : Do nitok do kaṭ aguañ me nāheliñ banaowama. Uni hoṛ do miṭṭen kaṭe maḱ agukeda. Toyo do ona niel kateye metadea : Sojheak do cedakem agukeda, noa doñ ceka konḍeaya, konḍeawak do bam aguia ? Uni hoṛ do konḍea kaṭe maḱ agukeda. Ona nielte toyo doe

menkeda : Sojheaĥ do bam aġuia, noa doŋ ceka sojhea ? Uni hoŋ doe edreyena, ar ona ʔeŋgoċ teye kuʔam napoŋkeda, are sumar utaŋ keda.

44 DUNDU HAŖAM.

Miʔten atore bar haŖam buđhikin tãhêkana, unkin ren do miʔten hõ gidra do bako tãhêkantakına. Ado miʔten sim eŋgakin asul keda. Uni sim do thoŋa din tayom aemae belekeda ar hoponko busak ođokena. Ado thoŋa ko hara ŋoken khange uni haŖam doe menkeda : Malaŋ jomkoa, menkhan buđhi doe menkeda : Balaŋ jomkoa. Ona aŋjomkate uni haŖam do onko sim hopon jomko lagiʔ upaiye huđis ŋamkeda. Ado uni buđhiye metadea, je ma alaŋ do miʔten dundulaŋ aŋsulca. Ona aŋjomkate uni buđhi doe menkeda : Okarelaŋ ŋamea. Uni haŖam doe menkeda : Hane hande menak dare khol re menaea. Adoe kulikeda : Ceflaŋ emaea. Uni haŖam doe menkeda je diŋam hilok miʔten sim hopon isin kate idi oŋoae me menkhan ona khol bhitrire do alom oyona. Onka menkate ayuŋ do kin gitiċ baraena. Khange setaken khan uni haŖam doe menkeda : In do siok in calak kana, ma amdo hakopako isinkate idi oŋoame. Onka menkate uni haŖam do ona dare khol re senkateye boloena, are duŋuŋ akana, note uni buđhi do miʔten sim hopon goċ kate khub besteye isinkeda. Ar ona dare then idikedete ona kholreye doho oŋokadea. Uni haŖam do ona sim jel jomkate onċe khon oko oko teye daŋkeda ar thoŋa si bara kate oŋak teye ruar calaoena. Onka onka diŋam ge uni buđhi do mimiʔ ten sim isinkate

ona dare khol reye doho kaea, ar uni hařam doe jom moja joņa. Onka onka sim hopon do saname jom cabakeřkoa. Ses hilok do uni buđhi onka ge sime isin idikedea ar ona dare khol reye doho kadea, adoe mene-da : Ma am dundu do jomkok me, sim ma teheń reń agu cabawař me, ado ceř in aguama, onka menkate ona khole oyoń gořkeda, khange dundu nařiye chařkana aoren hařam tetge durup akane nel nam gořkede-a. Khange tho uni buđhi do edreteye pereć gořena, enteye hudis keda, nui hařam ge erekate sim do saname jom cabakeřkoa, nui geye dunduk kana, ar bhage teye ruheř bařa kede-a, ar orařteye ruarena, are menkeda je nui hařam then do bań tãhena, ona menkate aćak sanam sapape samtao keřtaya, ar miřten hařka reye bojao keda are tul bařa keřkhan hae tul dareada, ado ona iate miřten hoř hokhoe calaoena, jemon ona hařkae dipilae. Inařkte note uni hařam do orařteye hećena, are neleřa je hařka doho akan, ona jhić kateye nelkeda, onare uni buđhi do aćak joto sapape sambaoakada, are hudis keda je nui do sařige apat orařteye dare-a. Ado hahopako ona hařka reak jinise ođok keda are oko kada, ar ać ge ona hařkareye boloena are sin esetena. Inař tege uni buđhi do miřten hořan teye ruar hećena, ar ona hařka uni hoře tul gořo oco kede-a, are dipilkeda. Ar engat apat orař teye mohondaena. Are calao tiokkeř khan ona hařka onđeye jhić keda are nelekan do hařamtetge ona hařka reye durup akan. Khange uni nelte edre do joto caba gořentaea, ar bogeteye landa keda are metadea. Am tuluć do ohoń dare lena, delań alań orař tege arhõ lań ruar calaka, ar onka menkate dosar hilok setak re ařinař orař tekin ruar calaoena, ar ađi suluk tege kin tãheřena.

45 MAT' AR BACKOM.

Mit' ten atore eae boehako tãhẽkana, onkoren mit' ten miserae tãhẽkantakoa. Uni do oraķ reak sanamake kamia, menkhan onko boeha do dinamge sendrako calaka. Mit' din do onko joto sendrako senakan tãhẽkana, misera tako do utu dakae iksin kan tãhẽkana, enhilok do munga arake tekeleda. Ona araķ geget jokhen ti kaṭuṭe getena ar ona oraķre mãyãm bar pe ṭhop joroaṭ tãhẽkana. Ado joto satenkhan onko dadatteko hõ sendra khonko ruar heçena. Ado daka utui em barawatkoa. Ado jom jokhen ona araķ teke do aḍi sebel keṭkoa. Adoko kulikedeaa. Henda bitu ' teheñ do araķ teke cekate noñka moñj do sebel kana ? Ceṭ em lagao akawada ? Uni doe metatkoa : Ceṭ hõ con bañ, eken araķ geget jokhen ti kaṭuṭuñ getlena ar bar pe ṭhop mãyãm ona araķre jorolena, ma chaḍa do ceṭ hõ bañ lagao akada. Dadattekokoko menkeda : Durre ! ona bar pe ṭhop mãyãm reakge nunaķ sebel, ar hõ goṭa hořmo do tinaķ sebeltaea ? Debon jomea ar jotogeko hẽ keda. Eken hudiñ utariç boehatako do bac hõklaka. Uni doe menkeda : Babon gojea, menkhan onko dadatteko do bako bataoleda, goç kedegeako. Ar utu dakakate jomeko ehopena menkhan hudiñiç do bac jomledea. Uni do gaḍate senkate hako ar katkome goç aḡuketkoa. Onko jelko jom khan nui do hakoe jomkoa, ar onko jañko jomkhan nui do kaṭkome jomkoa ; arko cabà baraket khan uni koṛa do ona jañgeye topa idikada. Ar ona khonge maṭ janam ena, ar bohok reak up hõ onkage hante nateye chityau barakada ar ona khonge backom janam ena. En hilok khonge maṭ ar backom do hoyena, ar bañ khan ona do bañ tãhẽkana sedae do. Uni disaye laḡit ona maṭ reak

tirio benaokateko orona ar unkhon nit hābiē tirio oron do heē agukkana.

46 OK'YONIC' GEYE RAJENA.

Mit̄ ten atore bar haṛam buḍhikin tāhēkana, ar unkinren do barea koṛa gidrakin tāhēkana. Onko do aḍi reṅgeē geko tāhēkante unī buḍhi do koe baṛae laḡite calakā, ar emanteake koe aḡuea, onage ayuḍ do ko joma. Onka onka mit̄ dīn do unī buḍhia ṭhok tuluē nāpamena, ar onko ṭhok do saṃudar paramte unī buḍhiko idikēdea, ar mit̄ ten naṅgrahare mit̄ ten Sodagor ṭhenko akriṇ kēdea. Note oṛakre unkin gidra ar unī haṛam doko nēl horakadea, menkhan bae ruṛ heē lena, ar reṅgeēte aḍiko akbakaoena. Onate unī haṛam do mit̄ dīn unkin gidrai metaṭkina : Delabon am go bon paṇja aḡuea, onka menkate pakriṇjako calaoena.

Calak calakte hor reko baḍae kēda je unī buḍhi do saṃudar paromteko idiakadea. Ona aṇjomte unī haṛam do unkin gidra ona saṃudar ṭhene idikeṭkina, ar mit̄ ten gidra do noa sa regeye baḡiadea, ar mit̄ ten doe parom laha kēdea ar onḍe khon nui ṭak gidra parome laḡite hijuk kan tāhēkana. Ona jokhen mit̄ ten hako do unī haṛame uṭ goṭ kadea, ona nēlte unkin gidra do boḡete rarakkin ehopena. Ṭhik ona jokhenge unī buḍhiko akriṇ lede ṭhok do onḍeko heēna ar unkin gidra nēlkateko kuli keṭ kina, je cedak ben rakeda ? Unkin gidra dokin roṛ ruṛ kēda je ale do pon eṅga hoponle tāhēkana ar aḍile reṅgeēgea, onate iṇ

go do dinamge kokoye calaka, ar emanteak koe idikate uni geye asuletle kan tãhẽkana, menkhan uni hõ okate coe calaoen bae ruar heclena. Onate iin baba doe menkeda : Delabon pañjaea, onate uni pakñjale hijuk kan tãhẽkana ar noa samudarre mit hor doe paroni lahaket linã, ar mit hor pakrome ruar calakkan tãhẽkana, ona jokhen tala samundarre cele coe utgoť kadea, ona neltogelin rak jon kana. Ona aũjomkate onko thok doko bujhaũ keda je uni buđhiren hopon kangeakin. Ar unkin hõ uni sodogor thenge idikateko akriñketkina.

Note uni harame ut lede hako do mit ten kẽotae jhali kedeã are tul baraede khan do bogete hamale aikau kedeã. Ona jokhenge mit ten nãũ do onđeye calaogotena. Uni nelte uni kẽota do uni nãue metadeã : Nui hakore do cet con menaka, onate ađiye hamal kana, mase geť paragem, hakotet do am geñ emama, ar nui bhitrire cet menaka ona do iini hataoa. Ona aũjomkate uni nãũ do uni hako khakhale elopena. Khale jokhen uni lać re menae haram doe rorgot keda : Bai bartege khaleme. Ado khal kedete uni haram uni hakoak lać khone ođok gotena. Ado hakotet do uni nãũ geye idikedea ar uni haram do uni kẽotage ona nañgrahate idikate mit ten tili thene akriñ kedeã.

Thora din tayom uni sodagor do banij bepar lagit calake sapraoena. Ar unkin kora gidrai metaťkina : Aben do mĩak orať đuar beste nĩel hatarben, judi jãhãnakben bařic oco lekhan in mařkil utařbena. Onka menkate uni doe calaoena. Bhať lekate joto eũga hopon ona nañgraha rege menakkoa, enhõ ako do bako bađae dařeak kana. Uni eũgattet hõ uni sodagor reať orať rege menaea. Menkhan bhitrire menaete unkin kora do 'bakin nĩel daře akawadea.' Khande

unkin boeha dokin galmarakeda : Alañ do guti koṛa kanalañ, ar calak jokhenre men oṭo akawatlaña je beste ñel hatarben, judi jähānaklañ baṛiç oco lekhanē maṣkil laña, onate ma goṭa ñindañ beñgetkaka, ar jähānak kolañ khisa kahni baṛaea. Onka menkate ado saṛige goṭa ñinda bakin japida, ar akoak ge duk reak katha-kin galmaraoa. Bhitri oraḱ senkhon unkinren engat sanam kathae añjom takina, are bujhaṭ utar keda je nukin dokin ñren hopon kangea, menkhan bahrete oḱḱok reak hukumge banuktaea, cekateye ñelkina ? Ado oraḱ bhitri rege onako katha añjomkate bogeteye raga, ar onka onkate ekalteye rohor cabaena.

Inak tege ona nañgraharen Raj doe goçena. Ona disom reak an tãhēkan takoa, je haṭi jãhãetakge sona reak malae horokae uni ge raje hoyoka, ar uni haṭi ge raj bochao kate raj gadi reye duṛubea. Ar Raje goçente etak raj bachaoe reak dinko thekanakeda. Inakte uni sodagor doe ruar heçena ar jotoal thik geye heç ñam keda, menkhan uni kamri doe ñelkedeja je ekalteye rohor cabawakana. Ado Sodagor uniye kuli baṛa kedeja, je cekatem rohorena ? Menkhan uni do ceṭ hõ bae laleda. Onate sodagor do unkin koṛa thene calaoena are kuli ketkina je nui ñren kamri do cekateye rohorakana ? Unkin koṛa dokin roṛ ruakeda : Alin do ona reak ceṭ hõ baliñ baḱaea, cekateye rohorakana ar ñel hõ baliñ ñelakadea ?

Inak tege raj bachaoe reak thekan din seterena. Enhilok do ona nañgraharen hoṛ khub sajaokate kulhireko odoñena, ar sanamge mone moneteko men-joñ kana je haṭi do in geye bochaolin khan boge koka. Uni kēoṭae akriñ ledē haṛam do onko tili jug hõ bako oḱoñ ocoae kana, uni do sunum lenenko açu akadea

ar rajok lalocte ako ma joto kulhiteko oðon cabawakan. Becara uni haram do bhitri raca khonge jhanti bhugak khone oyon akada, je okoetak hor raje bachaok kana. Khange uni hati do sona reak malawante kulhiteye odokena ar hante note koyok koyokte uni jhanti khone okyon kan haram ge ona malae horok got adea, ar sund teye tul raka got kede, ar rajga-dire idi kateye durup kede. Khange sanam hor unige Rajko manaokede.

Onako hoe baraen khan uni sodagor do oqakteye ruarena, ar unkin korae meta kin: Acha baben lai eda, ceka akadea ben? Okoe tora Raj then sen kateri laliseda, ar onka menkate raj then sen kateye lalis-keda. Raj do ona anjomkate unkin korae ar uni budhige hoboatkoa are meta koa: Ma lai pe cet kana? Khange sodagor do lalaye ehopena: In do beparte calak jokhen nukin korai men otoa kina je beste oqak nel hatartiiben, judi jahanak ben bai oco lekhan in maskil utarbena. Ado ruarkate joto boge gei he nam keda menkhan nui inren kamri cekateye rohoakana, ona reak in kulietkin khankin meneda: Alin do balin badaea. Ona anjomkate raj do unkin korae kuli ketkina: Aben ma lai taben cet katha kana? Ona anjomkate unkin do lalakin ehopena: Ale do pon ena hoponte tahakana, in go do koe koe teye asuletle kan tahakana, menkhan mi din do okate coe calaon bae ruarena. Khange ale do rengetele akbakao cabaena, onate in babae menkeda: Dela bon panjaea, ar calak calakte hor re mi then samudarle namkeda, ado in baba do mi hore parom laha oto katlina, ar mi hor parom lin mente arhoe ruar calakkan tahakana, ona jokhenge ona samudarrege cele coe utgot kade. Ona nelte alin boeha dolin rak jonkan tahakana. Unre aema

hor̄ko hečena, ar banar miť thenko jarwaket lińa ar rarak reak karonko kuliket lińa, adoliń lai barawat koa. Khange onko do aguket lińte nui sodagor thenko akrińketlińa. Ado thořa din tayom nui do bepar calake sapraoena, adoe men ořoatlińa je ma beste ořak ńel hatartıńben. Judi jähānakben bařic ocoletiń khaniń mařkil utařbena. Ona ańjomkate alıń do boehaliń riąuena je nońkae men ořoakada, onate ma bestelań ńeltaea jemon jähānak alo bařijok, onate ńinda do balań japida, malań khisa kahni baraera. Ado enhilok khon alıń do gořa ńinda baliń japida, aleak noako duk reak katha geliń galmarao baraera, menkhan nui do ńel hō baliń ńelakadea ar bađae hō baliń bađaea, cekateye rohorakana mente. Ona ańjomkate uni raj do uni buđhiye metadea : Ma nitok do amak duk lai tam cekatem rohořena ? Ona ańjomkate uni buđhi doe menkeda : Hē sařige nukin do iń hō bakin ńelakadıńa ar ceť hō bakin rořakawađıńa, menkhan nukin do one gořa ńinda akinań duk reak kathakin galmarao, ona ge iń do bhitri sen khoniń ańjomkeda ar hudis kateń ńeleda je nukin dokin ńıren hopon kangea, ar nokōe nońka duk re menakle te rak rak teń rohor caba akana. Ona ańjomkate Raj doe hudis bara keda je noako rořket joto katha do aleak kangea, ente ale eńga hopon rege řhik nońka do hoe akana. Noko joto ar iń dole ale eńga hopon kangea, eřak hoř dole bań kana. Onate uni sodagore metadea . Aledo joto eńga hopon kanale ar jotole ńapam ruřena. Do amdo ruř calakme, ona ańjomkate uni sodagor doe ruř calaoena. Ar onko joto eńga hopon do onđe geko tāhē ena. Onkate onko reńgečte hale đale baraekan tāhēkan ko do Raj gharońjrenko hoeyena ar onkate ađi sukte tāhēkate dinko khemao keda.

47 MAMA TEKÓ REN MEROM.

Miŧ ʈen atore bar hařam buđhikin tãhẽkana. Unkin ren pea gidraķo tãhẽkan ʈakina. Menkhan onko do ađi reņgeķko tãhẽkana. Siń ʈhor do jãhãreko nalhaea, onate ja uđiķ hořo caoleko nãma onage daķ mańđi bařa kateko jom nũia. Ar nũnda do atoren hořkoak eman-teakko kombro ađua. Onka onkate đher dinko bitau keda. Jãhãtinak ge jãhãeak jãhãnakko kombroķet rehõ unak đin do bako sařlena.

Onko gidraren mamotko do atoreģeko tãhẽkana. Ar onko do ađiko kisãřa. Dhon durib mińhũ merom hõ boģeteko tãhẽkantakoa. Miŧ đin do onkoren miŧten merom eņga onko oraķteye calaoena. Ađuřenkan onko do uni meromko kuřam goķ kedeā, ar nũnda bhitarteko jom cabakedeā. Onko mamotteko do hante note dhãořa dhãuři uni merom eņģako sendra bařa kedeā menkhan okare hõ bako nãam dařeadeā. Uni eņģattet do gidrae metařkoa, je mama tekoren merombon jom kedeā. Ape do nãhãķ mama teko samańre lařiķ bařaepe " Motlobtet do je mama tekoren merombo jomkedeā, alope lai bařaea. Menkhan onko gidra do ona bhenta katha reaķ mane do bako bujhań ʈhikleda. Ako doko bujhaķkeda je go do mamateko samańre sařige lařiķ bařaeye metařbona. Ado jom bařakateko ģitiķena.

Dosar hilok setařen khan onko gidra do mamotteko oraķteko dař idi keda ar mamotteko samańreko lařiķ bařae kana. Mamotteko do onko gidra lařiķ bařaekan řielteko kulikeřkoa : Henda bhagna, cedakpe lařiķ bařaekana ? Onko gidra dokõ menkeda : Mamo aģeren merom eņga hola ađuřle kuřam jomkedeā. Ado

iní goe metatlea je ape do nãhãk mamateko then latie baraepe. Ona anjomkate onko do pahil khak khakko landa keda, ona kateko menkeda, je nokoya kombro do, nokoge merom engã doko jomakadea. Ar atoren sanam horko jarwakekkoa ar kombroko sapketkoa. Atoren hor do onko gidraren engat apatko sajaiketkina. Ar tis hõ jãhãeak jãhãn cij aloko kombroea menteko ðantaokatkoa. Enhilok khon onko do onkan bariç kamiko bagi utar keda.

48 GEGETEREN UTU.

Mit ten horren pea hoponko tãhëkantaea. Onko auriko hara buruk rege apattet doe goçena, engattet ge onko koça doe asul haraketkoa. Menkhan onko do ceç hõ bako kamia, engat buðhiage kami kamiteko alao caba ocokedeã. Mit din do uni buðhiage hudis keda je noko do inge kami kamiteko alao caba ocokedina, onate iní do jãhãnak iní ðhës lekhan akotege sanamakko kamia. Ona hudiskate mit din do mête japitkeda are metatkoa : Iní do beñan kãriena baní ñeñel kana, ma apege kami barae tabonpe. Ona anjomte onko koça do sonamak kakmiko ehopena. Mit din do aema utar gegetereiniko ñam aguketkoa, ar utu daka kateko emadeã. Adoe jometko khane kulietkoa : Henda beña ceçpe utuakada ? Adoko metadeã : Ahar khon içak hakole goç aguakatkoa onkoge utu akatkoa. Dosar hilok do arhõ gegeterein ge utukateko emadeã, adoe menkeda : Nit do baní jomkoa, gapa nãhãk iní jomkoa. Onka menkateye dohokatkoa. Ar onko koça oraçre

bako tãhẽkan jokhene beŋgeť keda are n̄eleteko do ičak hako nãhiko čaĩkana, gegetereń utukateko emakawadea. Ona n̄elte ađiye edreyena, ar ořak khonẽ laga n̄irkeťkoa. Onko kořa do eťak disomteko dařkeda.

Note uni buđhiã do arhõe baplaena ar pea kuři gidrako hoeyentaea. Thořa đin tayom onko kořa do bařu sendrako ođokena ar miť řen birre uni buđhi ar pea hoponerat ařak sisitkanko n̄amkeťkoa. Uni buđhi hõ onko hopontet do bae n̄el řhikleteťkoa, ar onko kořa hõ bako n̄el řhikledea. Ado onđe khonge onko pene kuřiko bapla idikeťkoa. Thořa đin tayom uni buđhi do onko řhen peřa hořoke calaoena. Onko kořa do aema utar bařuđanko goč agukeťkoa, ar uni buđhiko jel dakawadea. Ona jomte uni buđhi do ađi kusikateye ruř calaoena. Calak jokhen arhõe men oťoatkoa, je arhõ nãhãk n̄i hijuka, unre do /noa đangra jelge tekean̄pe. Ado ona řhekan đin heč seřeren khan onko do gađate roťe gočko calaoena, napor akat onte khonge uni buđhi doe hečena, are n̄elkeťkoa je roťeko goč akatkoa. Onate ayup doe metaťkoa : In̄ do jel daka do bař joma, ar unre onko hõ uniko n̄el oromkedea, ar ač hõe n̄el oromkeťkoa. Onate uni buđhi do ađiye lajaoena, enteye eřeleteťkoa je in̄ doń kãřena. Onko kořa hõko lajaoena, onate uni buđhi doko goč giđikadea, ar sukteko tãhẽyena.

49 RAJAR KAN GADHAR MOTON.

Miť řen Raje tãhẽkana. Uniak lutur do gadha reak lutur leka tãhẽkantaeta. Menkhan ona do okoe hõ bako bađaekan tãhẽkana, ar jemon okoe hõ aloko bađae

dareak onate sirí ninda bohok doe dahrikok kan tãhẽkana. Bohok up haralentae khan mit ten nãue hoho agu ocoea ar orak bhitriregeye kapci se hoyoka ar hoyo barakate uni nãu do ondegeye mak goe got kadege ; uni judi jiwete tãhen khan mae lai barae je rajok do hana se noan íelakada. Ona disomre tinak nãuko tãhẽkana joto ge pari pari teko calaka, ar hoyo barakate orakte do ghurikaete bako ruar íama. Mit din do mit ten randi maejiuren hoponakge pari hecentaea. Unren do eken mit ten ge hopone tãhẽkana. Asule lagit uni hopon chada etak upai do ban tãhẽkantaea. Menkhan ona mae badaege je jahãege raj hokyoko calaka onko do ondegeko goe ocoka. Nit do aeren hoponak hõ ina halge hovoka, onate uni do rak rakte raj thene calaoena, are nẽhorena jemon hoyo barakate uni do aloe goje, bankhan okoe asulea. Uni budhiyak rak anjomte Raj do monere daya hecadea, menkhan bae gojetema acak hal sodorok ; onate khub gharice hudis keda. Sesre uni budhiye metadea : Amren hopon hokyo jokhen jãhãnakgeye íel ona judi gujuk habie okoe then hõ bae lai, endekhan ban gojea. Uni budhiye menkeda : Hẽ, ar hopontet onakoe laiadete hokyoe kolkadea. Uni do hokyo jokhene íel keda . Rajak lutur ma gadhawak lutur leka menaktae, ar ona do monerege dohokate hoyo barã kedete orakteye calaoena, menkhan okae íelket ona do monere khadbadaok kantaea lai lagit, menkhan cete cekaea, cet hõ bae laia menteye ekrar akada. Menkhan jiwi do chatpataok kantaea, ona bae laiette akul bakule aikaueda, jiwire suk do bae bujhaueda.

Ar onka onkate rua íamkadea. Khange uni budhi do ojha thene calaoena ar raranẽ metadea. Ojha do hec kateye íelkede, rua do cet hõ banuktaea. Adoe

hudis nāmakeda je okare coi nui hoꝝ do ceŧ coñe
 ŋelakada ar onage jiwire khadbadaŋ kantaea lai laŋiŧ,
 menkhan bae laietŧe nui do ruꝝ nāmakadea. Adoe
 metadea : Judi hoꝝ then lalai bañ ganok kantam khan
 dare then senkate laime, adom besoka. Saꝛige uni nꝝu
 do birte calaokate miŧ ten dare thene roꝛkeda, ona
 okae ŋelletŧ. Ayoge, ona moca khon oꝛokentae khan
 ruꝝ do chuŧaudentae ar jiwire aꝛi suluke aĩkaũkeda.

Thoꝛa din tayom uni raj do ayak jonom din seŧer-
 entaea, ar disom disomren rajkoe nēotakeŧkoa, ar miŧ
 ten porob lekae hoe ocokeda. Onare aꝛi lekan nae
 tamasaẽ hoe ocokeda. Sanam jaŧ hoĩe nēotakeŧkoa,
 ar heŧ kateko haĩirena. Jugi phakir hō akoaŋ banam-
 ante onꝛeko seŧerena, aꝛi lekan nae tamasa ehopeña.
 Thik ona jokhenge miŧ ten jugiaŋ banam do rapuŧ
 napoꝛentaea, uni do aꝛi maĩkilreye paꝛaoente usaꝛa
 teĩgoꝛante birteye calaoena ar bhag leka oka darere
 uni nꝝu koꝛae roꝛ oŧoletŧ ona daregeye maĩkkeda ar
 hako pako baname benao goŧkeda ar ona tamasaꝛeye
 seleteña. Onꝛe do mimiŧ lekan tamasa ukduĩkkoaŋ
 paꝛi tãhẽkana. Thoꝛa ghaĩiŧ tayomte banamwalako
 hohoatŧkoa, jemon sereñ banamkate hoꝛko kusi ocoko.
 Ado onko onkoge talareko duꝛupeña ar baĩnamko
 ehopeña. Banam do nana rokom moĩĩge kẽkō kẽkō
 saꝛe kantakoa, menkhan uni jugiaŋ banam one tuꝛãt-
 geye banaowakaŧ ona tho judage saꝛekan ? Kẽ-kō,
 kẽ-kō, rajar kan gadhar motan kẽ kō kẽkō rajar kan
 gadhar moton. Khange tho hoꝝ do ona aĩjomkateko
 thakena, ar tinaŋ usaꝛa usaꝛae retaeda unaĩge aŧ te
 onkage saꝛekan ; unaĩ hoꝝ samaĩre rajaŋ katha do
 sodoreña. Ado joto hoꝝ rajaŋ dahĩi ocok ocokateko
 ŋelkeda, je saꝛige banam saꝛekan lekage rajaŋ lutur do
 gadhawak lutur lekan getaea. Uni raj do ona hoꝛ

aloko baɖaea mente tin̄ake upaikeda, menkhan sodoren-
gea, bae oko doho daɖeada.

50 ENĠATTET' GEYE DAL KEDEA.

Mit ɽen hoɽ ren mit koɽa ar mit kuɽi hoponkin t̄ahē-
kantaɖa. Adokin hara juanen khan koɽa hōe baɖuadea.
Uni koɽa do dinek dinte aɖiye kis̄aɽ idiena ar bokot
kuɽi do aɖiye reŋgeɖena. Mit dɨn do unɨ kuɽi dadat
oɽake calaoena, ona oktere dadattet do bae t̄ahēkana.
Uni kuɽi do hilitteɖe metadea: Den hɨlɨ thoɽa dak
maŋɖi emaŋime; ona aŋjomkate uni doe menkeda:
Ohoŋ emlema, ente am dadage soŋkate daɖe conda
akada, ar heɖkate nahāke soŋa: ona aŋjomkate unɨ kuɽi
do arhōe menkeda: Den tobe barea gan maɽɨc
emaŋime, unre hō unɨ hilitteɖ doe menkeda je am
dadae lekha oɖoakada, ohoŋ emlema. Unɨ kuɽi do ona
aŋjomkateye ruɽ dorokena. Uni hilitteɖ do unɨ
erweltet kuɽi aɖiye edrae kant̄ahēkana. onate aɽɨaɖge
hana nhāwā ɖhēs kate bae emadea.

Thoɽa ghaɽɨc tayomte unɨ koɽa doe ruɽ heɖena,
adoe metadea je bokom kuɽiye heɖlena ar hana nhāwāe
koe baɽa kedɨna, ado baŋ emadea. Ona aŋjomte uni
koɽa do monere aɖi bhabnae aɽkaukeda ente bokot kuɽi
onkan reŋgeɖ halre menaete aɖi ɖaya heɖadea.

Ado thoɽa dɨn tayom uni doe menkeda: Den eman-
teak jomak ar ɖaka paesa thoɽa emaŋime, am go baba
aɖikin reŋgeɖ akana, idi oɖo aɽinaŋ. Onae aŋjomket
khan uni baɖu era do emanteak jinis gaɖi reye bojao

got keda, ar miť ten karahire dahe, ar ona rege aema paesae cađo kada ar beť kate jãwãetete emadea are metadea : Ma noako idihoť akome. Uni kořa do onako jinisante um bokot kuři řhene calaoena, ar jotoe emadea. Uni kuři do ona dahe reak paesã řielkate dadattete metadea. Noa dahere do aema paesã menaka. Ona ańjomkate dadattet doe menkeda : Ona do amak kopalre oka tãhẽkana ona kangea. Ado uni kuři do dadattet ađiye man marjať barakedeã, are biđã kadeã. Um kořa do heť kateve laiadeã je okako jinisiń idiet tãhẽkana ona do horre bokoń kuřiye reť kedĩńã. Ona ańjomkate um bahu era do ađiye edreyena, are menkeda : Acha ma dhaoe hečlen khan khubiń daleã. Ona ańjomkate um kora do naharteye calaoena, ar hanhartete metadeã : Iã go hoponerabene khojakatbena. Ona ańjomkate hanhartet doe menkeda : Tobe alńĩ hõ aben sãotegeliń calao toraka. Onka menkate um hõe agu dara kedeã ar ořak tioken khan ač do ořakteye calao lahaena ar bahuttete laiadeã je, bokoń kuřiye hijuk kana. Ona ańjomkate um era do erweltet daleã mente řhenęa sapkate silpiń kocareye teńgoena. Jaise ge um buđhi do ořake bolok kan tãhẽkana, taise ge um era do dadale ehopena ar erweltet kuři menkate eńgattetge bhageteye dal kedeã. Um buđhi doe menkeda : Cedak biřim daleń kana, ńĩ kan coń ? Ona ańjomkate um era do ađiye lajaoena, are menkeda. Bhul teń dalketmeã, am kanam mente bań bađaeledã, ar uni kořa do onako tamasa řielkate ořak bhitrĩrege khak khaķe landa ķeda, ar bahuttete metadeã : Ińren misera dom edreae kana ar amren dom dularet koã ona tege thoń onka ocoketmeã. Ona ańjomte um era do ado tis hõ onka do bae kamiledã, sanam sečreńge miť lekae manaoketkoã.

51 JOM RAJREN SIPAHI.

Miŧ ðen atore miŧ ðen ađi reñgeç hoře tãhêkana. Uni do aýuplen khangé jãhãkote kombroé lağıte calaka ar emanteake kombro aġuea ar onatege din roġgare calaoeŧ kan tãhêkana. Miŧ din do onkage miŧ ðen atote kombroé lağıte calakkan tãhêkana. Horre thořa hoř tuluçe řapamena. Onko doko kuli kedea : Okatem calakkana ? Uni doe metatkoá : İń do ađi reñgeç hoř kañañ, çeŧ hõ banuktiña, onate kombroé lağıt iń calak kana. Ape do oka tepe calak kana ? Ona ańjomkate onko doko roř ruřadea, ale do Jom rajren sipahi kanale, hana atotele calak kana. Onđe khon miŧ ðen hořak jiwile idia mente Jom raje hukum akawatlea. Ona ańjomte uni hoř doe menkeda : İń ge uni bodol tepe idiliń khan ađi bogekoka, ente nõkõe nonka řinda řuta ađi haron ar duk sahao kateń kombro bařadea, arıń ařulokkana. Ona ańjomkate onko doko metadea : Am do ohole idı dařelema, ente amak moron do gađa dakre menaka, onka menkateko baġi ořadea. Ado calak calakte uni hoř doe hudis idikeda, je ikdiń metako kan rehõ bako idiedina, acha gađate tis hõ bań calaka, bhalań řela cekateń gujuka. Onka menkate enhilok do kombro bařakate ořakteye ruřana, ar enhilok khon gađate calak doe baġi utarkeda.

Dher din tayom arhõ onkage řinda miŧ ðen atote kombroé calakkan tãhêkana, ar horre miŧ ðen hoř tuluçe řapamena. Uni hoř doe metadea : Dela ona gađa hanasa ato telań calaka. Ona ańjomte uni hoř doe menkeda : İń do gađa ohon paromlena ente gađarege inak moron do menaka. Uni hoř doe men ruřadea : Alom botoroka, judi gađarem atuk khan ińiń owarmeá. Ona ańjomkate gađa hanasa calakkin ehopena. Thik

tala gađa rekin tãhêkana unjokhen ge uni hoř do nui kombro hoře țhelao unumgoť kadea. Onkate ona gađa regeye goćena. Onkate Jom raj ren sipahi onako menleť ona do purãuena.

52 GIDĪ GIDRAĪ RAÑIENA.

Miť țen Rajren miť țen Rañiye tãhêkana. Uniren do jawate barea gidraķin hoe entaea, miť do kuři ar miť do kořa gidra. Rañi doe hudiskeda : Nukin barea gidra miť dhaote cekateń asulķina, onate kora gidra doe doho kedeā ar kuři gidra do birteye idi giđi ocokeťkoa. Ona birre miť țen Sãdhui tãhêkan tãhêkana. Uni gidrawak rak ańjomte uni Sãdhu do onđeye calaoena ar uni űelte ađi dayae bujhaũkeda, onate ać țhene idikedeā ar ađi jotonteye asul hara kedeā. Onka onkate uni gidra doe hara juanena. Sãdhu do din bhor jãhãte kokoeye calaka, ar uni kuři do oraķ regeye tãhêna are isin aro barae takina.

Miť dhao do miť țen Raj ona birte sendrae calaoena, ar emanten janwar laga lagate daķ tetań kedeā, onate aćren sipahiko daķ sendrae kol keťkoa. Onko do goťa bir sođoķkoreko dãřãkeda, enhõ okarehõ daķ bako űamleda, ar ekenak geko ruar hijuķkan tãhêkana. Uni Sãdhuak do miť țen bagwan tãhêkantaea. Uni kuři do ona bagwan regeye dãřã barae kan tãhêkana. Ona jokhenge onko sipahi do onđeko calaoena ar daķko koe kedeā. Uni kuři do onko joto hoř dake űu ocoketkoa. Ado arhõ daķko koe kedeā, je den arhõ daķ emokme, ontere aleren raj menaea űni hõe tetańakana.

Ona anjomte uni kuṛi doe metaṭkoa : Do unige kol-
 kaepe, nonḁe khongeye nuidia. Ona anjomte onko
 sipahi do raj ṭhenko calaoena arko metadea : Do am
 ge calakme ona bagwan ṭhen ar daḁ nū aguime. Ona
 anjomkate raj do onḁeye calaoena. Ar senkate miṭ
 ṭen moṇjokoḁ kuṛiye nielkedeā, ar daḁ koe kateye nū
 jiraṇuena. Ado uni kuṛi emanteake kuli baṛa kedeā
 ar uni kuṛi aḁren raṇi benaoeye menkeda. Menkhan
 uni kuṛi doe men ruṛadea je do ona oṛakre senkate
 uni Sādhu metaeme, ente uni bae menlekhan amren
 raṇi do ohoṇ hoe daṛelena. Ona anjomkate raj do
 Sādhu ṭhene calaoena ar ona reaḁe kuli kedeā. Sādhu
 doe hē keda ar bapla reaḁ dinkin ṭhikan keda. Nenḁa
 din seṭeren khan raj do baṛiate calaoena ar uni kuṛi
 onḁe khone bapla agu kedeā. Ar unige Rajren maraṇ
 raṇige hoeyena. Nonkate uni giḁi gidra do raṇiye
 hoe ena ar aḁi sukte dine khemaokeda.

53 TOYO MAṆḌAṚIA.

Miṭ ṭen toyoe tāhēkana. Uni do miṭ din jaṇum bele
 jome senena ar jojom jokhen jaṇum jaṇ do mūre
 boloena. Ado miṭ ṭen nāu ṭhene calaoena are metadea :
 Ma inaḁ mū geṭ kate jaṇum jaṇ oḁok kaṭiṇme. Nāu
 doe menkeda : Mū maṇ gedtamge, menkhanem koeliṇ
 khan okareṇ naṁte mū doṇ emkatama ? Toyo doe
 menkeda : Ma am do ged me tho, baṇi koe mea nāhāk.
 Ado uni nāu do nāhārnite toyowaḁ mūe geṭkeṭtaea ar
 jaṇum jaṇ do oḁokena. Khange toyo do uni nāue
 metadea : Den mū em kaṭiṇme ar baṇ khan nāhārni
 emaṇme. Nāu do ona nāhārnige toyoe emadea. Toyo

do onđe khone calaoena, ar calak calakte miť ten kuńkal hasa lala kane íamkedeadea. Adoe metadea : Ne noa năhărnite hasa laeme. Kuńkal doe menkede : Onate la mań laege menkhan in rapuť letam khan okareń íamama ? Toyoe menkede : Jahă napořok ge am do la lem re ? Ado uni kuńkal do ona năhărnite hasa lalae ehopena menkhan lalate ona năhărni doe rapuť keda. Ona íelkate toyo doe mengoť keda : Den năhărni emkaťiníme ar bańkhan miť ten cukak emăníme. Uni kuńkal do miť ten cukake em napořadea. Toyo do onđe khon ona cukakan teye calaoena, ar calak calakte miť ten mahrae íamkedeadea, uni do panahire gae duhauedeadea, ar miť ten kańdare towae doho jarwaeda. Ona íelte toyo do uni mahrae metadea : Ne noa cukakre towa duhaume. Mahrae doe menkede : Duhau jokhen paseť cukak rapuť lenkhan okare cukak íam kateń emkatama ? Toyoe menkede : Am do ma tho duhau me cukak rapuťlen khan bań koe mea. Ona ańjomte mahra do ona cukakre towa dukhaue ehopena. Dukhau jokhen gai doe phanda goťkeda ar ona cukak do rapuť napořena. Ado toyo do uni mahrae metadea : Den cukakem kaťeníme ar bańkhan miť ten arak đangra emăníme.

Mahra do miť ten arak đangra toyoe emadea. Uni do uni đangrawante miť ten tili țhene calaoena. Tili do ať bahu ge kulhureye jořaoakadea ar sunume lelenkana. Toyo do uni tiliye metadea : Ma nui inren đangra ge jořaoem. Tili do uni đangrage kulhureye jořoekedeadea, menkhan uni đangra doe goť napořena, khangge toyo do tiliye metadea : Dini đangra emkaťiníme, ar bańkhan am bahuđe emăníme. Tili do mańkilreye pařaoente ať bahuđe toyoe em napořadea. Toyo do onđe khon uni bahuante laha teye calao

idiena. Calak calakte miť ten camar oraťteye calaoena, are nele kana je miť ten pusi do piťha isin isinte uni camare emae kana ar camar doe jom caba goťeda. Adoe metadea : Ma uni in baťhuge isin ocoem. Ado uni camar do uni toyo baťhugeye isin ocoedea. Piťha iksin jokhen ona basań sunum do uni baťhuať banar mētre chilkaű paśiradea are kaťi utařena. Ona nelte toyo do uni camare metadea : Dini tiń baťhu emkae-tińmea, ar bańkhan tumdať emańme, camar do ona ańjomte ađi maśkilreye pařaoena ar miť ten tumdaťe emadea.

Toyo do ona tumdakante birteye daťkeda. Ar goťa bire ru bařaeda. Ona ru ańjomte uni then bogete eťak toyoko heť jarwaena, arko metadea : Den ale hō tumdať emalem. Uni toyo do miť ten kūi thene idi keťkoa, ar onđe ať do khube rueda are doneda. Uniať umul do kūi daťkre nelokkana. Adoe metaťkoa : Hane hanđe tumdať do hataope. Onko toyo do tumdať hatao laťgiť am in ona kūireko don cađoena, ar onđege jotoko unum goćena. Ar uni toyo do onđe khone daťkeda.

54 HUSIAR KISAR.

Miť ten atore ađi kisar hoře tãhōkana. Bogete řaka poesa tãhēkantaea. Kombro botorte řinda do bae jaťpida. Miť din do orať bhitrire miť ten kūi leka gađhlaťe la keda ar onare guř pereť kada. Ona do ať chađa okoe hō bae bađae ocoaťkoa. Thořa din toyom miť řinda do saři ge aema kombroko hećena ar kuđam

seć re durup kateko galmarao kana : Oka thenbo la bhugaga ? Menkhan uni hoř doe bađaekeda. Je teheń do kombroko heć akana. Ado acren bahuttete beretkede ar aurięe nońkae galmaraoe kana : Netar do bogete kombroko dařan kana, onate in do ona bhitar kańdhare gađhlaķ la kate joto řaka poesa ondeęeń dohowakada, řahae then alom lai bařaea. Ona galmarao do kuđam seć khon onko kombro do jotoko ańjom řhikkeda ar ona bhitar mohonđarege bhitko bhugaķ keda. Ar miř řen kombro doe boloente hante note ona gađhlaķe řamđao řamkeda. Ar řaka ođońa nienteyęe bolo gořena, naporaķań ondeęe ona guř reye unum goć naporena. Dher řharić hoyen khan eřakko doko menkeda : Dher utař řakageye řamkeda ar bae agu dařeaķ kanteyęe bilomeda, onate arhō miř hořęe boloena. Uni hō bolok sāote onaregeye unum goćena. Arhō bilomente ar miř hořęe boloena, uni hōe unum goćena. Onka onka joto kombroge boloenteko unum goćena.

Uni oraķ kisāř doe bađaekeda je nitok do jotoko goć cabaena. Ado unre beretķate miř řen đom řene calaoena. Are metadea : Inaķ đuař řhen cele hoř coń heć kateye goćakana, dela giđikaeme ; miř řakań emama. Ona ańjomte uni đom doe calaoena. Ar uni hoř gok kedete giķđiye calaoena. Uni oraķ kisāř do uni đom goć hoř giķđiye calaoen khan arhō miř hoř ona đuař řhen ođok kateye dohokadea. Đom doe ruař hećen khan arhō miř hoř ondeye řelkede menaege. Are hudiskeda je unin giđi kade uni hořęe arhō nondeye heć akana. Ona menķate arhōe gok idi kede, giđikae laęiř. Uni auriye ruařtege uni hoř do arhō miř hoř ođokķate đuař řene dohokadea. Đom do heć kateye řielekan do arhō menaege. Cekae, arhōe gok idi kede, Uni đom do kisāřęe calakiet ona

do bae bujhaŋ leda. Ać doe meneda : Okoein giđi oťokae kan unige aŗhōe heć ruarok kana. Ar kisār ʔaka hō bae koe daŗeae kana, enteye menakawadea : Uni hoŗ giđi oťokaeme, ar ʔaka iditam. Menkhan giđi kate ʔaka kokoye hijukkan khangē hoŗ mae ŋelekan menaege. Ceť lekate ʔakae koyeya, onate arhō uni gok kate gikđiye calaoenge, onka onkate uni kisār do calakikate jotoe giđi ocokedea, ses dhao do uni dome menkeda : Nui hoŗ doŋ giđi oťokae kana arhō nondegeye hijuk kana, thakao caba kidinae. Acha thoŋ ŋelea okalekate uni hoŗ do arhōe sen ruarok kana ? Onka menkateye tārākena, ʔhik sim rak okte hoe akan tārēkana, ona jokhen miť ʔen hoŗ do daķ sene senlena, ar ona sođok sen khongeye ruar hijuk kan tārēkana. Dom do uni ŋel kedeteye menkeda : Hoh re, arhō onđem calak kana ? Goťa ŋinda gok goktem thakao oco akadina. Onka menkate uni hoŗ ʔhene dandanao calaoena ar kane kapare piťau kedeā. Becarae sumar utaŗ kedeā, ar heć kate ona miť ʔakae hataokette oraķteye calaoena. Menkhan uni kisārak calaki do bae bađae daŗeada.

55 MEROM AR TOYO.

Miť ʔen merom bodae, tārēkana. • Uni do miť din peŗa hoŗoke calak kan tārēkana mamotteko ʔhen. Calak calakte horre miť ʔen toyo tuluce ŋapamena. Toyo doe mengoťkeda : Hape bhagna, hape bhagna okatem calakkana, teheŋ doŋ jommea. Merom boda doe mengoť keda : E mamo nitok do alom jomeŋa ente moťa

hō bañ moṭawakana. Peṛa hoṛokiñ calakkana, onḁ sen kateñ jom moṭalenge, onḁ khoniñ ruṛ jokenem jomeña. Adoe ikā kadea. Uni merom boda do mamotteko then senkate thoṛa dine tāhēyena ar peṛa baṛa mokoñkate miṭ then ḁhole benaokeda ar ona bhitrireye boloena. Ar guḁṛau guḁṛaute oṛakteye ruṛkana. Hor re miṭ then huruṭ tāhēkana, onare ona ḁhol do ṭakiḁ bhugaḁ goṭena ar uni merom boda doe oḁokena. Uni toyo doe tāṛāk hataṛakan tāhēkana. Are nēlkedeteye ḁṛ idikeda are metadea : Nit doñ jom megea, am, do oko okotem ḁṛeṭ tāhēkana. Onka menkate aema utaṛ toyoe hoho jarwakeṭkoa. Ado merom bodae menkeda : Akhir pe jomeñgea, ma gaḁa laepe, adoko lakeda. Arhōe metaṭkoa : Acha ma iñ do noa gaḁlak reñ bolok kana ape do ḁekere gitil curuḁañ pe, adoñ goḁenge arpe jomeña. Ado uni merom boda do saṛige ona gaḁlakre bohoke aderkeṭtaea ar ḁeke do coṭ sene tulkeda. Ado onko toyo do gitil aḁu aḁute ḁekereko curuḁadea. Khande merom boda do khub āṭ teye gaṣiḁ goṭ kada, onate ona gitil do phurkañ paṣirena. Ar ona gitilte onko toyo doko cubakena ar meṭko itkiṭ baṛae kana. Uni merom boda do daoe nāmkedā ar onḁ khone ḁṛkedā, bako jom ḁṛeadea, bañcaoengeae.

°56 TOYO RAJ.

Mit din miṭ then toyo do miṭ then atote sim sendrae senlena ar miṭ then seta tuluḁe nāpamena. Uni seta do uni toyo nēlkedete lakgae ehopena ar laga lagate aḁi jhale laga idikedeā. Miṭ then gaḁhlaḁ re lilko

ghoraowakat tãhêkana, ona reye níir boloena. Seta do bae níel bolo ledete etak sene dar idikeda. Ado toyo do ona gadhlak khone odokena ar gota hormo hariar-geye níelena, ar birteye calaoena, uni níelte etak bir janwar do adiko botoroka. Ado uni toyoe metak koa : Iní níelte do alope botoroka ente iní do aperen raj kanani, cot serma khonin argo hec akana. Ona anjomte birren joto janwarko hec jarwaena. Uni then ar akoren raj menteko manao kedea. Uni do jahasengeye calak unre do hati reye dejoka, ar kul do aeren dewane benao kedea, tarup ar bana do sipahiye benao ke kina, ar onkate kami caklaoe ehopena. Menkhan etak toyo doko níel thik kedea je nui hoe toyo kangea, onate onko doe edreatkoa, onko hoko metadea : Acha, hape amak calaki dole odoktama. Onka menkate uni then khonko calaoena. Mit din do uni toyo raj phedre senkate hua hukako rak got keda. Ona anjomte toyo raj hoe huahuka got keda. Joto bir janwar do uniko badae got kedea je nui doe toyo kangea, eken abogeye ereetbona je iní do serma khon iní argo hec akana. Jotoge uni uparte adiko rangaoena. Ar ondegeko ger chaka chunkedea. Onkoe ereletko reak kurai doe namkeda, jiwi ho jiwi calao utarentaea.

57 PONEA GATE.

Mit ten setae tãhêkana. Uni doe haramente adiyee rogaena, ona níelte kisar doe lagakedea. Bapuriç seta onde khone dareda. Calak calakte mit ten sim sandiye namkeda. Adoe kuli kedea : Henda ho, okatem calak kana ? Sim sandi doe menkeda : Hola ale orak re

barea perakin heč akana ar dhinañ do iñge gočkate mārjať kinko goťawakada, onate botorteni dārjoñkana. Am do okatem calak kana ? Seta hōe menkeda : Tinre daren tãhẽkana unre in ren kisãrak bogeteni kami keda, orať hoñ horhoa, sendra senkate kulai hōñ goč aguaea. Unre do ađiye dulãrediñ kan tãhẽkana, menkhan nitok doñ harãmena, dare hō banuktiñ, sedae leka bañ kami dareak kana, onate kisãriñ do bogeteye ruhediniñ, jom hō bae emañ, onate jãhãseniñ sen joñ kana. Ado sim sandiye menkeda : Delań tobe miť tegelań calaka, ado tis hō balañ ruřa. Adokin calao idiyena.

Calak calakte miť řen pusikin nãmkedea, arkin kulikedeaa. Okatem calak kana ? Uni doe roř ruar-keda : Tinre dare tãhẽkantiñ unre kisãrak bogeteni kamiyeť tãhẽkana, menkhan nitok do bañ kami dareak kante bogeteye ruhediniñ, ona dikte onde khoni dārjoñ kana. Aben do oka teben calak kana ? Unkin hō apan apin dukkin laiadea. Adoko menkeda : Delabon tobe miťtege jãhã senbo calaka, arko calao idiyena. Calak calakte miť řen gadhako nam kedea. Adoko kulikedeaa. Henda ho okatem calak kana ? Uni hōe laiaťkoa : Tinre daren tãhẽkana unre inren kisãrak bogeteni kamiakada. Menkhan nitok do ceť hō bañ kami dareak kante dinãnge bogeteye ruhediniñ are daleña, ona dikteni dār joñ kana. Ape do okatepe calak kana ? Onko hō apan apin dukko laiket takoa. Khangeko menkeda : Tobe joto horak duk ge miť getabona, delabon miťtege jãhãsenko calaka ar onteregebo tãhena.

Ado lahateko calao idiyena, calak calakte ayup enkhan miť řen dare řhenko calaoena. Sim sandi ar pusi do ona dare rekin dečena ar onde gekin gitičena. Ar gadha ar seta do ona dare pheđre otrekin gitičena. Ado setaken khan ar hō lahategeko calao idiyena.

Calak calakte miť ten bir bhitrire miť ten rapuť rapuť dolanko nāmķeda. Onare do aema utař đakuko tākēnkan tākēkana.

Onko do hořak dhon durib luť agukate onđeko dohō đanakať tākēkana. Bogete emanteak jom jiniskote oraķ do pereć ge tākēkana. Onko janwar do ona dolan reak khiřki řhenko calaoena ar oyoň kateko řelkeť do bogete emanteak jom jinisko menaķ ar aema utař đaku menaķko. Ado řut řoken khan onko do onka oyoň katege seta doe gōndrao goťķeda, pusi hōe mōo mōo goťķeda, sim hōe koťkoťeť goťķeda, ar gadha hō onkage. Ona aňjomte đaku doko botor goťena. Ar hađbađ řir ođoňente pharakteko đařķeda, menķedako : Cele coňko hećen ! Ado sanam đaku onđe khonko đařkeť khan onko ponon janwar do bhitriteko boloyena ar jākē ge jākēnak jojom sanakede onage lać bioķķo jomķeda. Arko goťakeda : Je nonđe gebon tākēna, ente nonđe do bogete jomaķ menaķa. Ar apan ařin ģitić jaega bachaoanteķo ģitićena. Pusi do culha đuarre, seta do đuar phedre, gadha do tola racare, ar sim saňđi do sařim coťre. Khange onko đaku do đher ģhařić tayomteķo menķeda : Dela bon se oraķ bon řel aguī tabona, celeķo heć akana ? Menķhan okoege bako dil đareak kana bhitrite bolok do, ente ađi āťķo botorakana. Ađi ģhařić tayomte miť hoře menķeda : Acha okoe tora řiři calak kana. Ado ona oraķ bhitriteye boloen khan řut ge řelokkan. Ado culha řhene calaoena, jemon seňgel jol kateye marsal onka menķate uni pusiak mēť ge seňgel kana mente kađeć teye hoťor goťķeda, khange pusi do edreyente uniak teye rařor goťķeťtaea. Ona botorte uni đaku do đuar řhene řir ođokoķkan tākēkana, onđe ma setage jaňġareye gergoť ķede, onđe khon racae řir ođoken khan uni

gadha do ačak jaŋgate lathrak marte deyareye phanda-
 goŋkedeā, ar sim saŋdi hōe koŋkoŋao goŋkeda. Uni
 ɖaku do jiwilae poranlae ampa ompo onɖe khone
 ɖarkeda. Ar onko sāoten ɖakui metatkoā : Delabon
 ɖnɖe do ar ohobo tāhē ɖarelena, ente bogete dusman
 kote oraŋ do perečakana. Ente calao tora seŋgel jol
 marsala mente culha ŋhenin senena, ar onɖege miŋ
 hoŋ do laser churi teye geŋ goŋ kidiŋa. Ona
 botorte ɖuɖa ŋhenin nin oɖokoŋkan tāhēkana. Ar onɖe
 hō miŋ hoŋ do ačak ŋeŋgočte jaŋgae māŋ goŋ kidiŋa.
 Ar onɖe khon racan oɖoken khan miŋ hoŋ do maran
 mutak ŋheŋgate deyare dirim menteye dalkediŋa, ar
 onɖe khon arhoŋ ɖareŋ khan miŋ hoŋ doe hohogoŋ keda,
 maya sabe pe, maya sabe pe ; ceŋ ban se bogeni ɖarkeŋ
 bankhanko sumar utarkiŋa. Ma nōkōe cinha nelpa
 bape patiaukkan khan. Ado sarige cinhako nel
 barakeŋtaete onɖe khon birampatko ɖaŋ tap keda,
 ghuri kaete onɖe do tis hō bako ruɖa calaolena, onko
 ponon janwar do onɖege tāhēkate aɖi sukte dinko
 khemao keda.

58 KOMBRÓ TIPSU.

Miŋ ŋen atore Tipsu nutuman hoŋe tāhēkana, uni
 do aɖiye kombroea. Jāhāeak jāhānake nel lekhan ona
 do begor kombrote bae baŋiaka. Miŋ ŋen atore aɖi
 kisāŋ hoŋe tāhēkana, ar aɖi utaŋ gai ɖaŋgrako tāhēkan-
 taea. Uni Tipsu do miŋ din ninda miŋ ŋen ɖaŋgra
 kombroye laŋgite calaolena. Ado goŋare bolo kataya
 tunum baraeŋkoa je okoetaŋe moŋawa, ɖai akat, onɖe
 Tipsui bolok lahare tinre con miŋ ŋen tarup do bolokate

gai ðaŋgra sãoteye burumakan tãhẽkana. ẘipsu do tunum tunum, unigeye aikaukede bes moťae aikauk kana. Adoe menkeda : Nui geŋ idiea ar luturre sapkate gořa khone or ođok kede. Khan ge tho țaruť doe botorena, ente luturre sapkateye ođok kede. Bahre ođok kede khan țaruť do ðař lađiť ađiye çatpaťaoena. Onkate paskaoe lekae aikaukeť khane ghõřã naporena. Khange tho țaruť do botorte bogeteye ðařkeda ar ẘipsu do țaruťak hoťokrege sap urić kateye tãhẽyena ente ðaŋgrakan taya cedake ařagea ? Goťa rĩnda onkagekin bitau keda. Setagokkan jokhen ẘipsu doe rielkede, ðaŋgra nađiye čaj kana, țaruť kane. Khange thoe botorena. Ado miť țen dare buťa sente uni țaruťe ðař idieť tãhẽkanre ẘipsu do dare ðareye aka tãhẽyena, ar bogeteye thar tharak kana. Onte uni țaruť do jan lekateye ðař keda. Lahare miť țen banae rĩam kede. Ado bana do țaruťe kulikede : Henda mammo cedakem ðaředa ? ẘaruťe menkeda : Ceť rĩ metama bhagna uni kombro ẘipsu goťa rĩndađi haron kidĩna. Banae menkeda : Dela se udukaĩme, okare menaea ? ẘaruťe menkeda : Iĩ do ohoĩ sor lena, acha, pharak khon delaĩ udukama. Adokin calaoena. ẘaruť do pharakre teŋgo katege banae udukadea : Haŋi haŋe menaea. Bana do ona dare buťareye senena. Bana rielte ẘipsu doe thar tharaoena, ar dare khone paskao rĩurena banawak deya rege, khange tho bana do jan lekateye ðařkeda, ar ontere țaruť tuluće rĩapamenteye metae kana : Am do mamom meneda : Huđiĩ huđiĩ ẘipsu, čaj re, upař cãp kanae, ente deyareye rĩuradete ten kede lekae bujhaũkede. Onđe khon bana do arhõ lahateye ðař idikeda. Ontere miť țen toyoe rĩamkede. Toyo do banae metaekana : Henda mammo cedakem ðaředa ? Banae menkeda : E bhagna, ontere upař cãp menaea, uni botorteni ðaředa.

Toyoe menkeda : Ukurič udukañ me tho, uniak calaki geñ ođok godtaea. Ado bana do uni toyoe idikede. Tipsu do onđekhōn senkate miť ten khet pinđhareye gitič akan tãhêkana. Adoe udukađea : Hani hanđe. Toyo doe sen sorena, are ñelkede doe japiť akat. Khan ačak canđbol kote mñkoe luřgau barađea. Tipsu doe edreyena ar toyowať canđbole sapkeda ar hurlai hurla kede are capat goť kadea. Toyo do birampať bana țhene dař idikeda. Are metae kana : Am do mamom meneda upar cãp kanae, nehal re, ghura pãk kanae, ar onka bara kate unkin do bir senkin dařkeda ar Tipsu do oraťteye ruar calaoena.

59 PE PAI.

Miť ten atore bar harãm budhiķin tãhêkana. Menkhan uni budhittet do ađi kuřhui geye tãhêkana, cet hõ bae kãmia menkhan jom sen do ađiye johola. Miť dhao do ruak kanae menteye ñaňgoskeda, ar parkomreye gitič thirente jãwãetet paťiau ocøyea mente aurięe hũhũ gekrañe ehopena. Adoe kuli bara kede : Cetko hasoyetmea ? Ado gerañ gerañ tegeye laiaie kana : Bogete goťa hořmo hasoediña, hũhũ, hũhu, gujuk lekañ aikaűeda, hũhũ hũhũ. Cekaee jãwãetetge dať sak-kame ehopena, seňgelkoe jolkeda, daťkoe conda keda, caolekoe soťkeda. Ado dať baśanen khane kuliede : Tinaķiñ khañjoea ? Adoe noñkaeda : Hũhũ hũhũ hũ, hũhũ hũ, pe...pai...ho...pe...pai. Ado sařige jãwãetet do pe pai caoleye khañjo keda. Daka utu isin țhikena. Ado arhõe kuliede : Tinať theniñ loea ? Ar hõe

nonkaeda : Hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū, ce-daḵ bañ
 glane ghanem aṛisediñ, hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū,
 pe...then ho pe.. then. Am laḡiṭ do ḍherge loeme,
 hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū. Ado saṛige uni hoṛ do
 pe thene lo keda, ar aḷ mente do ḍhergeye loana, are
 metadea : Ne aṇi hō jomme, onka menkate uni hoṛ do
 oka sen coñ miṭ ghaṛiye oḍoñen. Inaḵtege uni kuṛhni
 doe beretena ar ona ḍheraḵ bakhra ge jojome ehopena.
 Ado uni hoṛ bolo ruaṛenteye nīel kede do aḷ mente okae
 loleṭ ona geye jojomkan. Ado monereye menkeda :
 Bes ge ḍherake jomeda, ruḵḵ hoṛ kanae, daṛe hodokaē.
 Onka menkate aḷ hōe jomkeda, ar uni hō jom kateye
 gitiḷena ar pahil lekage gekrañe ehopena.

Ona ato phedrege eṭaḵ ato menaḵ. Ado ayupen khan
 onḍe doñ eneḷko ehop keda, enteko baplaḵ kan tāhēkana
 ar aḍi raṣkage huḍuk huḍuk saḍe aṇjomok kana.
 Khange tho uni kuṛhni do jāwāeteti metaye ehopena,
 onka gerañ gerañ tege : Delaṇ se—doñ nīel do idiñme,
 hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū, nīelan regeñ, delaṇ se.
 idiñ ..me, hūhū hūhū hū ; hūhū hūhū hū. Cekaēae
 baṇuṛiḷ hoṛ, diḵyau cabakede khane menkeda : Ruḵḵ
 kanayem ar calaḵ gem meneṭ khan delaṇ tobe. Ado
 aṛhō gerañ gerañteye meneda : Hē...bañkhan do...gu...
 juḵ coñ bañcaḵ co, nīe lan regeñ, hūhū hūhū hū, hūhū
 hūhū hū. Ado parkom khone or bereti kede, ar sopore
 sapkate aḍi husiarte boleye idiedea, ruḵḵ hoṛ kanae,
 jemon aloe ghur jāhānaḵ. Ona parte uni kuṛhni do
 arge hante nhateye koṇḍa maṇḍe nōgok kana, jemon
 jāwāetete bujhaṇ, daṛe do ekal nīur cabaentaea. Ado
 onka onkakin calao tioḵ nōkḷeti khane metaṣkana :
 Gujuk coñ...bañcaok co eneṭ torawangeñ, delaṇ, daṛe
 daṛe kuṛiko thenge sap kañme, ar note do onkage hūhū
 hūhūi gerañ idiedea, calao seṭerenakin. Uni hoṛ do

sarige horreye metade leakage khub dare dare kuriko
 thene sap kadea enec lagit. Uni kurhni do saplede
 namlede mit gotene sereñ got keda : Niñ don mena
 niñ hereliñ ge doho, nayogo sanam disom doho.
 Budhittetak ona sereñ anjom tora tumdake gok got
 keda ar noñkae ru keda : Dañda mendañ, mendañ dañ
 dhinañ kuduryut. Ado nui hō khube ru mokoñena
 ar uni kurhni hōe enec mokoñena, ado orahtekin ruar
 kana. Uni hō onka geye gerañ aguyeda, ar nui hōe
 sap aguedea. Orahtekin tiokket khan herel do mit ten
 bes moña macha pāerae nam keda ar de pitāue are meta-
 dea : Noñkan nañgoseda orahtekin redo kami botor teye
 ruak kana, enec ar jom gharic doe besok kana ? Pitau
 pitau teye pitau bes napor kede, ru hō oka sen coe
 darhet, kurhnik hōe hiriñ utar keda. Enhilok khon do
 ado boge teye kamiya, pitau akal utar kedeae.

60 MIT' BOEHA DOE DOMENA.

Aḍi sedae jugre mit ten atore mit ten hore tãhẽ-
 kana ar uniren do aema utar hoponko tãhẽkantaea,
 ar onkoge sanam lekan kamiko kamiet tãhẽkana. Ado
 kathae mit dhao do cet conko bongak kan tãhẽkana ar
 onko boehako mod khonge mit boeha do dhole rurukan
 tãhẽkana. Ado cet then con cekaen, dhol do bariẽen-
 takoa, ado aḍi kurumuṭu kate ona rakrako ehopena,
 menkhan jug hō ban rarakkan ; ona iate mit boeha do
 ona ḍatate gerkate rakrae ehopena. Khange etak koko
 hirkhaena, ona harta ḍatateye gerkette. Arko meta
 dea : Dur ya, am dom bariẽena, teheñ khon do ale
 sãote ohole mit lema, ente am do hartam gerkeda

daŕate. Onate amdo begarrega tãhẽnme ar niã ðhol ruge amak kãmi do tãhẽyentama, enhõ alom bujhaua je amdo ekalte bale sor ocoama mente, tin re jaruŕ paraoalea unre am do ale talaregele dohomea. Enhilok khonge dom eneç jokhen se ar emanteak jaruŕ oktere ðom do hoŕ talare bolokate ðhol ðhakko ruya. Hoŕ do ðom berhaeteko tãhẽnte ðomko eneça, rurukoge talare doko dohokoa. Ar teheñ haþiç onkage hoe hijuk kana.

61 KUL AR BANA.

Miŕ ðen birre miŕ ðen kul ar miŕ ðen banakin tãhẽkana ar ađi gatekin tãhẽkana. Miŕ din do riãukate sendrakin calaoena. Ar miŕ goŕen meromkin ñel ñamgoŕ kadea. Ado kule menkeda : Inĩ geñ ñel ñam laha akadea ar noa birren hõñ raj kana, onate nui merom do inĩgeñ jomea. Bana doe menkeda : Am khon lahare inĩ geñ ñel ñamakadea, onate inĩgeñ jomea, ar onka ropoŕ ropoŕte khubkin tapamena. Banarge bogetekin rabor ghao baŕaena ar sirã soro mãyãm joroen takina. Inak tege miŕ ðen hundar do heç kate unu merome atkir goŕ kadea. Unkin do tapam tegekin tãhẽyena, tapam mokoñen khankin ñel kede merom do hanugiç. Ado ađikin bhabnaena, arkin menkeda : Alolañ tapamlen khan honañ moca reak*jel do oholañ eŕe ocokoka.

Ar onka menkate ar hõ miŕ tegekin calaoena ar tis hõ bakin tapam baŕalena. Judi alokin laloc lekhan moca reak jel do ohokin paskaolea. Laloe keŕte moea

reak jelkin ere ocoena. Laloe do adi baricak kana, onate ban laloc ge bogea.

62 THAMAKUR DARE.

Mit ten rajren ponea korā ar pea kurī hoponko tāhēkantaea. Onko modie hudiri utariē korā do leqha-geye tāhēkana. Ado onkoko hara juānen khan onko korā lagit uni raj do bahu nānāme ehopena, menkhan nām nāmteye thakaoena. Okarege bae nām dawatkoa. Ona iate raj doe metatkoa. Do apetege nām agu jonpe. Ona anjomkate onko korā do birteko calaoena. Onkoko calaoen tayom onkoren pene miserat hō birte orak sitko calaoena ar sit mokoŋ kate mit ten bare dare thenko calaoena ar onde ona joiore jhilokko ehopena. Onte onko korā hō goŋa bir sendra mokoŋkate ona bare dare sen geko calaoena ar onko kuri ūelkate ondeko calaoena. Ar ako hō jhilokko ehopena Onka onkate onko kuri ar korā doko kusi rajiente ondegeko baplaena menkhan uni leqhaiē doe phutena, uniren bahu do bae nāmlena. Ado onde khon orakteko ruatena, arko tāhēyena.

Uni leqha korā hō onko then geye tāhēyena. Thorā din tayom uni doe gočena. Ado uniko idikedeā arko jeret kedeā. Oka thenko jeret ledeā onde do thamakur dare omonena. Ado onako ūelket khan onko boeha do onako agu keda ar jemon siŋsatup uniko disaye ona lagit dandareko rebetkeda. One unkhonge hor do thamakurko rebetkak kana.

63 RAJ AR DEWAN.

Mit ðen Raje tãhêkana ar uniren mit ðen Dewane tãhêkana. Mit din uni raj do dakae jojomkan tãhêkana ar hako utu. Tinre rajdo daka laped lağıt ti moca-reye rakapeŧ tãhêkana, unre onko utu hako doko landa keda. Ona ñelte raj do ađiye haharaena ar bae jom-leda ar ađi hudisreye paraena; je noko hako do goč kateko utu isin akana enhō cekateko landaeda, noa reak jãhãnak bae hudis goŧa dareafte ačren dewane hohodea are metadea: In jom jokhen utu hakoko landakeda. cedak? Noa reak bhed laiañime mit cando bhitrire. Ar bam lai lekhanem goč ocoka, arem lai lekhan baksisem ñama. Dewan do noa katha añjom-kate ađi bhabna bhabnate oraŧteye ruar calaoena. ar dak dakae bağı utarkeda menkedae cefin laiaa raj do? Bickom dak daka bağıkate in gočlen khangē bogea, ente thikan dinre unak hoř samañreye goč ocok do ađi lajaoc bujhaunkeda, ente rajren dewan kanae. Raj bhorre sanan khon maran hoř arhō hoř samañreye goč ocoka bhed bae lai lekhan? Onate sari ge dak daka doe bağı utarkeda, ar eskar geye gitič thirkoka.

Uni dewanren mit ðen hopone tãhêkana, ar uni lağıt dewan do ađi sañgin khon bahui aguade tãhêkana. Noa oktere uni kimintef do onde bae tãhêkana. Uni kořa do apatak nonka dosa ñelkate ađiye bhabnaena are bujhaunkeda je sarige apattef doe gujuka, onate uni bahu ađui calaoena, jemon oračren joto hořko ñepel. Horre uni kořa do calak tuluč jãhã dare buřareye duruplen khan onde do catomteye umulkoča ar calak tuluč horre do bae umuloča. Arhō jãhãre gađae ñama

onđe do panahi horokkate gađae paromoka are paromlenkhan panahi do boć kateye teweń idia. Hořko do uni nėlkate ađiko řhakena. Je uni do ceť lekan hoř, okare umulok řarura onđe do bae umuloka menkhan dare buřa ona umul jaega onđe doe umuloka. Ar hō hořko do řandire panahiko horoga ar dakre doko řoja arko teweńa menkhan uni do řandire doe teweńa ar dakre doe horoga, ceť lekan hoř kanae? Ado hořko bako bujřau dareaťte ona reak bhedko kulikedeja je cedake onkaeda mente. Ado dare buřareye umulok kan reak bhed doe ľaiat koa. Je darere do emanten cērėkoko tāhēna ar emanteakko nưrukte onđe doń catomkoka. Jemon inak hořmore alo paraok menkhan řandi rema jotoń nėl nam ar phakgete ceť hō bań nưrań. Onkage řandire do jotoak nėl kateń tarameda, řāhānak tāhēn khan ona khon pharak teń calak kana menkhan dak bhitrire do řanum coń dhiri coń menak bań nėl dareaka, onate onako khon jańga bańcaotina mente onđege panahi horog do řarurıń metak kana. Noa ańjomkate onko hoř doko paťiaueña je řhikge nui hoř doe kańi kana mente.

Ado uni kořa hońhar hanhartet ořake tiokket khan ako ořak reak joto hale ľaiatkoa. Menkhan uni kořa ren bańu onae ańjomket khan cete bhabnaka sedo bań bickome landa keda, are menkeda: Noa do ceť mařkil hō bań kana. Inı noa reak bhed do rajań ľaiaea, alope bhabnaka, ar thořa din onđege jirań nógoka menteye nehoradea. Ado ona bhed raj ľaiaea reak řhekan din sor noken khan onđekhon bidakin hatao-keda. Uni bańu era ren do miť řen řsul mirui tāhē-kantaea, uni hō ać sãoteye idi tora kedea. Ar onđekin seřeren khan ađi bhabna rekin namketkoa ente din do ađi sor 'ge tāhēkana. Kħange uni bańu era doe

metatkoa : Cedaĥ ape do noa laġit unaĥpe bhabnaĥ kana, ceġ bhabnaĥ reaĥ ĵaruġ do banuĥa, kusi raĥkate tahēnpe, noa reaĥ bhed do aġi algagea, iŋge noa reaĥ do raj iŋ laiaea. Ado jotoko thoŋa raĥkaĥo aĥkaŋuŋoĥ keda ar uni dewan hō daĥ dakaē jom ruarĥkeda. Ado ona tħekan din tiokēn khan uni baħu era do hoŋhar-tete metadea je Raj do metaē pe jemon barea tām̄bui benao, miġ do iŋ laġit ar miġ do aĥ laġit, onġe khonge noko utu ĥakoko landa akaġ reaĥ bhed doŋ laiaea. Am dewan do noa katha raje laioĥoadete saŋige barea tām̄bui benao ocokeda ar raj bħor ren sanam ĥoŋ ona aŋjom laġitko ĥeġ ĵaoraena, ar niġ okte seġeren khan raj hō tām̄bu teye boloena ar uni dewanren kimintef hō dewan sāote ona dosar tām̄bureye boloena ar onġe khonge ona reaĥ bhed laġaie porton keda : Onko utu ĥako do noa laġit ko landaleda je am do raja saheb tis hō bes daka utu do bam jomeda, ĵao ĥiloĥge itaġ daka utum jomeda ente tinre am laġit jomaĥ amren gutiko aġueda unre ona amaĥ tāħēn kandhare menaĥ mēŋħēġ saŋduk khon miġ tēn ĥoŋe odoŋ ĥeġ godoka ar ona reaĥ thoŋae jom laħaea, enkhante am tħen ona jomaĥ do seġerok kana, adom jomeda. Am do nun maraŋ raj ĥoe kate miġ tēn ĥoŋaĥ itaġ ĵao ĥiloĥem jomette onko utu ĥako doko landaleda. Do sen kate ŋelme, noa do saŋi kana se nase. Ado ona aŋjomkate raj do aġiye bħaroena ar senkate ona mēŋħēġ saŋduke ĵħiĥ ocokeda ar saŋige miġ tēn ĥoŋ onareye ŋāmena. Ado raje paġiaŋuente uni dewane hohoadea ar aġi utaŋ taka baĥsise emadea.

Menkhan raj doē ŋelkeda je dewan do aĥ khone ĥuŋiargea onate aġiye laĵaoena. Uni ĵāħālekate aĥaĥ raj khon marao ġiġikaea mente phikir arħōe laġaokeda. Ar miġ din do raj kacaharireye metadea : Am do iŋaĥ

raj re adi marañ hor kanam ona iate oka hor bañko dareak onkanak kami kate udug hoyok tama, do an do toroc reak barahi unicate aguanime. Arhō mit cando okteñ emam kana judim agulekhan, endekhan ma baksiseni nam ar bam agu lekhanem goe ocoka. Noa katha anjomkate enhilok do arhō adi bhabna ar mulin kate orakteye ruar calaoena ar pahil lekage jom nu bagiye ehopena. Ado jotoko kuli kedere ona bhabnak reak karone laiat koa je raj do toroc reak baber unicate ikdiye menakawadina, judni idilekhan ma besge bankhaniñ goe ocoka. Menkhan ni hotete nonkan kami do oho hoe darelana, onate goe ocok chada etak upai do banuk tina, onate nonkan bhabna reni parao akana. Noa anjomkate jotokoge adiko bhabna-ena, menkhan uni kimintet do bae bhabna lena biekome metatkoa : Alope bhabnaka, noa do cet muskilanak ho ban kana, thekan dinre ni laapea. Onate joto hor uniak katha regeko thir tahēyena. Tinre thekan din tiokena, unre uni do horihartete metadea, je mit ten jāhān takta cetanre barahi dohoete onare sunum dulkate jeretakme, ar ona do toroc lenkhan ona takta sudhage raj idi kate udukaeme. Ado sarige thekan dinre uni dewan do kimintete lailet leka kedae. Sarige toroc reak barahi leka nelena ar raj thene idi keda. Ona nel lagit raj bhorren horko jaora lena ar nelkateko bhara utarena. Raj hoe thakena, ar adi utar taka baksisen kateye bida kedae. .

Menkhan raj do acaak mouere oka dewan bhagaoe lagite monean tahēkan ona do ban puraulentaea, onate arhō uni bhagaoe lagit upaiye hudis totkeda je ni do nui dewan serma ar ot talare dolan beknao ni metaea se ona benao lagit mistri in agu ocoea. Noare do khati gen bhagaoea, ente onkan mistri do bae nam dareakoa.

ente okoe onde doe tarhaokte dolane benaoa ? Ar noa monere hudis goṭa kate miṭ diṇ raj kacaharire dewane metadea . In do ot ar serma talare dolan in benaoa ona lagit ita cun surki hoñ teara menkhan am do miṭ ten mistri nam aguem, judin agu lekhan ma bogege ar bañkhanem goṭ ocoka. Miṭ cando reak okteye emadea ar noa do raj bhorren hoṛko badae keda je raja cet hukume emakada mente. Enhilok ho dewan do pahil leka adi bhabnakateye calaoena, okare bhala onkan hoṛ doe namea, ar oraḱ re senkate rajaḱ hukume lataḱoa. Sanamge adi muskil ar bhabnako bujhaṇkeda, menkhan uni kimintet do bae bhabna lena, bickom pahil leakageye metaḱoa ; alope bhabnaḱa cet maskil ho bañ kana, min namea, ape do raj metaepe jemon dolan benao reak joto lekan sarojane jogar dohokaḱ.

Khange nenda diṇ seterena. Raj bhorren joto hoṛ nela menteko hajirakana. Dolan benao reak joto lekan sarajam miṭ ten maraṇ phaelan tandi re jaora akana. Tinre dewan do onde mistri hajire reak okte seterentaca unre uni kimintet do uni ac saoteye agulede miruwaḱ cupue baskeak ghēt adete ona tandi sene uḍau goṭ kadea. Uni miru do ona tandi cotre mandraoke ehopena ar noṅka hokhoe ehop keda . Ita lao, surki lao ; ita lao, surki lao ; okoe bhala ona cotre do ita surkiye idia ? Sanam hor aṇjomkateko hahajaena raje bhagaoena, ente dewan ma eken mistri name reak bhar ge tãhēkantae, ar baḱiaḱ do rajaḱ turege aḱhēkana. Ona lekate raj geye bhagaoena, are menkeda je uni dewan do samam khon busiar hoṛ kanae ar uni nure lagit okae upailot ar bae dareade, ac geye bhagao ocoente uni dewan do acak adha raje emadea.

Onkate uni dewan ðo husiær kimintef hotete raje hoyena.

64 PANÐE AR NĀU.

Miţ ţen atore miţ ţen Panðe ar miţ ţen Nāukin tãhēkana. Unkin do miţ din riakate peŗa hoŗokkin calakkan tãhēkana, calak calakte ayupaţkina. Aðo miţ ţen baŗe dare ŧhenkin calaoena arkin goţakeda je ma noa dareregelań dejoka, ar ona ðarkorelań gitićkoka, ente onðe do cele hō bako nām darealańa. Menkhan nāu doe menkeda : Hē ma, hēge, menkhan lań japit lekhan, onðe khonlań nūr gujuka, bickom otrege lań gitićlen khon bogekoka. Ona ańjomte Panðe doe menkeda : Unak do janić oholań japida. Aðo onka roŗ barakate ona darerekin dećena, ar ðarregekin duŗup baraena.

Tala nindaen khan ona birren sanam lekan kaţaha ar begor kaţaha joto janwarge ona baŗe butareko heć jarwaena. Ona disomren raj do miţ ţen tarupe asul ledea, ar uniak hoţokre do ghańţi tãhēkana, uni hōe hećena. Adoko galmarao kana je sanam khon abo modre okoye ðareana. Ona ańjomte kul doe mengoţ keda : In geń ðareana. Ar onka menkate ađi aţe hańdrau goţ keda. Ceţ bańse ona hańdraute goţa disom thartharao goţena. Ona ańjomte uni nāu do dare coţ khon hađbađe nurena, uni nurok jokhen Panðe doe hoho keda : Uni ghańţi tolić ge sabeme, ona ańjomte sanam janwar birampaţko ðarkeda. Uni nāu do miţ ţen hon cetan regeye nurena are sapkedeas ; ona nēlte uni hon doe menkeda : In do sona cetan reń

tāhēnkana, ma arak kāmme adon̄ udukama. Ona anjomkate uni hon doe arak kadea. Ar uni hon do uni nāue idikedea, ar aema utar sonae uduk̄ adea. Ona n̄elte uni nāu do idi dareak unake ghēt̄ keda ar orakteye ruar calaoena.

65 RAEBAR BUDHI.

Mit̄ ten budhiye tāhēkana. Uni do mit̄ ten atote raebare calaka. Horre mit̄ ten bir tāhēkana ar ona bir redo mit̄ ten tarupe tāhēkana. Adoe kulikedeā : Henda budhi dinamge okatem calaka ? Uni doe meta-dea : Hana atote raebarin̄ calak̄ kana. Adoe calaoena. Khange uni tarup̄ do goṭa birren tarupe hoho jarwa-keṭkoa, ar uni budhi ruar jokhen jomea menteko tarākena. Mit̄ ten uric̄ cērē do uni budhi senkateye laideā je am jomme lagit̄ aema tarup̄ onḍeko jarwa akana, onkate do alom ruara. Ado uni budhi ruar lagit̄ otre bhugakko la keda. Ona ato khon uni budhiak̄ orak̄ hābič. Enhilok̄ khon uni budhi do ot latar latar tegeye hijuk̄ calaka.

Mit̄ din do arhō onkaye calak̄ kan tāhēkana ar ona bir then ot do thora parakn̄ok akan tāhēkana. Ar onko tarup̄ hō uni jome lagit̄ enka tārāk̄ geko tāhēkana. Calak̄ jokhen onḍeko oyon̄ nām kedeā, ar onḍe khonko or oḍok̄ kedeā. Ado jomeko menet̄ tāhēkana. Unreye metat̄koa : Hape bareā hoponin̄ tikin̄ menak̄kina, unkin̄ tuluč̄ n̄epel̄ ocoan̄ pe adope jomeña ; Onka menkate uni budhi do hokhoe ehopena : Cāora, bhāora leh, leh, leh, ona anjomte uni budhiren bareā asul̄ setakin̄ n̄ir̄ hečena ente unkinak̄

nútumge onka doe doho akat takin tãhëkana. Ar onko tarupkin ger chaka chunketkoa, hante noteko dærkeda. Budhi do unkin setawante orakteye ruærena.

66 RAJAK' NAKSA.

Mit ten raje tãhëkana ar unren mit ten ranige tãhëkantaea. Unkin do snisatup mit thengekin tãhëna. Judi raj æren rani mit gharu bae nïel lekhan ekalteye akbakao godoka. Onkage rani hõ raj bae nïel lekhan bae tãhë dareaka.

Mit dhao do uni raj saingni disomte calak hoyentaea, ona anjomte rani do adiva bhabnaena, ar raje metadea je am dom calak kana, ni do okoe nïelten tãhëna ? Ona iate raj do bhitre æcak naksae benaokeda, ære metadea. Ma noa nïeltege tãhënme. Inakate sipahikoko metadea. Je æle do dinam hïlok beret tora amle dobokam kan tãhëkana, am mam calakkan ado okoele dobokaea. Ona anjomte raj do æcak dahriye bockeda ære dohokada, ære metatkoa. Dinam hïlok noage dobokakpe. Onka menkate æ doe calaoena.

Onko sipahi do dinam hïlok ona dahrigeko dobokaka ar uni rani do oka bhitre rajak naksa tãhëkana ouðeye siu nindæ durupkoka ar onageye koyokkaka. Onka onka thora din tayom rajak orakre seigel lagaoena, sanam hor bahreteko odokena menkhan rani do bae odokokkana. Ona nïelte sipahiko do rani thenko calao ena arko metadea. Cet nonde dom cekæda, ham nïleda orak lok kan do, dela bahrete odokok

me. Uni doe metaſkoa : Raj nondege menaea uni hœe lok khan in hoñ lo gujuka. Uni baſi kate in eskar do ohon senlena. Ona anjomkate sipahi do bahre teko oðokena ar uni rani do ona rajak naksə koyok koyok tegeye tãhëyena ar onde geye lo goçena.

Thora din tayom raj doe ruar heçena. Ar sipahiye kuliketkoa Rani do ukuriç ? Onko do joto halko laadea. Ona anjomte raj doe menkeda : In do dini rani em kae tinpe. Onkoko metadea : Uni mae lo goçen, etak rani bapla aguem. Ona anjomte raj doe menkeda In do etakko ban hataokoa, in do unige dine emkaetinpe. Ona anjomte onko dewan sipahi do, adi hudis reko paraœena ar sesre uniye lo goçlen rani reak jañteſ koko halan jarwa keda, ar adi maſkilte anrit dakko nam agukeda ar ona jañreko chiſkauada, ado uni rani arhœe jiwet ruaren ar raj then idikateko juna adea Uni rani nam ruar kedete raj do adiyə kusiena, ar pahil leka gekin tãhëvena.

67 LELHA HARAM.

Mit ten atore bar haram budhikin tãhëkana. Hopon do bako tãhëkan takina, eken mit goſen hoponerae tãhëkan takina. Uni kur doe haraen khankin bapla kadea. Thora din tayom ceſ ceſ te coko jhograen khan onde khon uni haram do hopon erate oðok agu kadea, ar mit ten bakjunureye jãwãekedeə. Mit din uni jãwãe gomket doe riakut takoa je delabon at aser bon la agua ar ona ninda ge sabolko khontako ar phatiak-koante birteko calaœenə. Ninda lenkhan bakjuna ma

juluť juluťko jolokge. Ado uni jăwăe gomket do hana por nhawa pore juluť juluť barăe kana ar onko do ona mărşal re ăt aserko la idieda uni tayom tayomte. Ado phătiakko la perećkeť khan oraťteko ruărena ar teke kateko jomkeť do ăđi mońj lotoe lotoe herem ge sebelkan. Ado setaken khan hoponera jăwăe gomke doe bidakăť kińa, ar ăkinať oraťtekin ruăř calaoena.

Thora din tayom uni harăm do buđhiye metadea : Jăwăe then ăt aser lań ceť akada, delań alań hōlań la ăguia, ceť leka uni jăwăe do hona por nhwa pore bolo barăe kantăhėkana, ar abo do uniať đeke tayom tayomte khonta ar saboltebo sobok idieť tăhėkana. Onka ge iń do hana por noa poriń taber calaka ar am do ińať deke tayom tayomte khontate sobok idime, ado phătiak pereć lań la lekhan oraťte ăgukate lań teke joma, ado săřige phătiak ar khonta ante ona nindăge bir tekin calaoena ăt aser la. Birkin tiokkeť khan uni harăm do jăwăe gomkettete nıl lede leka hana por noa pore taber calak kana, ar buđhittet do phătiak hermet kate harămak đeke tayom tayomte khontateye sobok idieda. Onka onka harămak đeke do sobok sobok teye talga tawăť kettaea, sesre haso kede khane teńgoena are nıeľ do miť goťen hō bakin nıam akat. Onate uni harăm do ăđiye edreyena are menkeda : Nui jăwăe do bae besa, eken iń goć ocoiń lađit ge noa doe upai akata, ar senkate onđe khon hoponerate ođoń ăgukedea. Ar uni hoponerat do kikirreye jăwăe kadea.

Ado miť din do hopon erat ar jăwăe gońketkin heć ena peřa hořok se hikri. Ado uni kikir do hońhar-teť hako goće riău kede. Adokin calaoena. Darhakin tiok keť khan uni kikir jăwăe do miť řen darereye

durupena ar onđe khonge hakoe n̄el bar̄aet̄koa, n̄el n̄amleko khan, sur marteye ārgo godoka are sap̄ket̄koge, ar onka onkate aema hakoe sap̄ket̄koa. Ado oraḅ tekin ruar̄ calaoena. Ar utukateko jomket̄koa. Ado miṭ̄ din̄ haṛam do buḁhiye riḁukedeā, jāwāe ṭhen hako goḁ in̄ ceṭ̄ akata, delalaṇ goḁ āgukoa, arkin calaoena. Ar darhakin tiokket̄ khon uni haṛam do miṭ̄ ṭen dare-
reye deḁena, ar onđe khon hante nhateye koyok̄ bar̄aeda, ente onkage jāwāe gomkate n̄el ledeā, ado miṭ̄ ṭen hakoe n̄el n̄am goṭ̄ kede sāotege uni do dare coṭ̄ khone doṇ goṭ̄ kada, donket̄ khan ceṭ̄ hakoe sabea, boge te dhiri koteye huruṝ bar̄aena ar darha dakre uḁuḁ ḁubuḁ neye umun goḁ dapoṛok̄. Ado aḁi maṣkilte onđe khone oḁokena, ar haso jalate aḁi maṣkile aḁkaukeda, khange aḁiye edreyena, menkedae : Nui jāwāe do bae besa, in̄ goḁ ocoṇ laḁiṭ̄ ge noṇka doe up̄ai akada. Onate senkate onđe khon uni hoponerate oḁoṇ āgukedeā. Ar miṭ̄ ṭen ghardidi se j̄iam c̄ēṛē reye jāwāe kadeā.

Ado miṭ̄ dhao hoponera ar jāwāe gomket̄ do peṛa hoṛok̄ kin heḁena. Ona jokhen hoṛo do beleḁ kan tāhēkana. Ado uni haṛam do jāwāe gomkete riḁu kedeā : Dela jāwāe hoṛo kolaṇ n̄el āguia, ado baihaṛ seḁkin calaoena. Ado uni j̄iam c̄ēṛē do hanḁe n̄hanḁe hoṛo darereye abok̄ kana ar miṭ̄ bar̄ hoṛokoe jom bar̄aeda, ar onka onkate goṭa baihaṛkin dāṛā idikeda, uni c̄ēṛē do onkage goṭa baihaṛ reak̄ hoṛo miṭ̄ bar̄ goṭene jom bar̄akeda. Ado oraḅ tekin ruar̄ calaoena. Ado uni c̄ēṛēye menkeda : Ma culhaṛe sunum dhipau pe piṭhaṁabon. Ado saṛige uni buḁhi do sunum basaṇ ket̄te jhaṇjri k̄aṛchuante culha ṭhene durupena. Ado uni j̄iam c̄ēṛē do goṭa oraḅ phadak phuduke uḁau bar̄ae kana ar oka do ona dharen reye durup̄ kana. Ar onđe khonge ona sunum karahi reye iḁ n̄ur goṭ̄ kaḁ kana

ar choñ gor gor sađe kana, ado piṭha benaoenge, menkhan uni haṛam do culḥa pheḍre duṛupkate jāwāe gomketak lilaṛi űeñel kana. Ado onka onka aḍi utaṛ piṭḥako isin keda on jom űu haṛakateko jiraṛuena, ar dosar hilok do hopon erat ar jāwāe gomket dokin ruṛaṛ calaoena ako oṛakte.

Ado miṭ ḍin do uni haṛam buḍhiye metae kana : Jāwāe ṭhen piṭḥa iksiñiñ ceṭ akada, delañ alañ holañ piṭḥaia, ente enhilok aḍi sebel kediña . Onka menkate baiḥaṛteye riṛau idi kedea ar hana khet noa khet reak hoṛo hoṭ hoṭte bhaḡeteye tapak jom keda ar oṛaktekin ruṛaṛ calaoena, ar buḍhi do seṅgel jolkate sunume basañ ocokedea ar jḥaṇjri kārḥuante piṭha chaḡkaoc batlao adea, ar aḷ do ona dharen coṭre deḷ kate eṛseñ toṛseñe taber baṛae kana. Onka baṛae onka baṛae miṭ dhao do onḍe khon sunum karahire ladbade iḷ űur goṭ keda ar lolo sunum do boḡete chilkaṛu pasirena buḍhi do goṭa hoṛmoe lo poṭakena are menkeda : Menja haṛam, menja haṛam, goḷ kidiñam, goḷ kidiñam, menkhan oka reye thiroka, boḡete hoṛo hōe jomakaṭ tāhēkana, ar aḍi khone eṛseñ toṛseñ baṛae kante miṭ karahiye iḷ pereḷ keda. Buḍhi do haso jalate bis bakhan haṛame roṛ ruḥeṭ kedea, noa ge jāwāe gomket ṭhen piṭḥa iksine ceṭ akada, iñ lo gojeñ laḡiṭ. Ado buḍhiye lo oco kedete haṛam do aḍiye bhabnaena, ar enhilok khon onkan lelha kaṃi doe baḡi utaṛ keda.

68. RONGO MUNḍHET'.

Sadaere miṭ ṭen hoṛe tāhēkana. Uni oṛakre do boḡete dhon durib tāhēkantaea, ente uni do miṭ ṭen

kombro bongae asulledea. Uni do jâhâeakge jâhâna ke nîel ona geye atkir aguitakoa. Miţ ten hor do uni bongawak onkan kamî nîelte adîye raŋgaoena, ar uni sabe laġite târâkena. Uni bongâ do enhîlok ona horteghe kombroe calakkan tâhêkana. Uni hor do ackageye harup koteam goţ kedeâ. are metadea : Teheñ doñ nîamakatmea, amge roj roj emanteakem atkirettalea, ar amren kisârak orakem pereçeda Ale dom reŋgeç caba utarketlea teheñ doñ sumar utarmeâ Ona aŋjomte uni bongâ do puyul puyule botorena ar uni hore nehôradea jemon jiwi dœ ikakatae, are gokadea ma jâhânak gem khoj onan emama Uni hor doe menkeda Jemon sin nîindañ nîel nîam dareape, noa asirbadem emañ khanî arakkama. ente ape do adî pe thoka, miţ gharitege pe chan goðoka Ado uni bongae menkeda, judî jâhâe then bam lai barae khan ona asirbad doñ emama. Adoe menkeda. Hê, acha Ado uni bongâ do ona asirbade emadea ar onde khone calaoenâ. Enhîlok khon do uni hor do sanam bongage meţteye nîel nîamkoa.

Miţ dhao do ona ato ren ceţ coŋko bongakkan tâhêkana. Ado aema utar bongâ onde heç akane nîel nîamketkoa, ar jemonge naeke do sim bongâ katye capat goţ kako kana temonge onko bongâ do uni sim bodolte roŋgo muðhetko capat oðo goţ kakkana ar sim do ciři cunthîko atkir idîjoñ kana. Uni hor doe nîelkeda : Sim ma sanam bongageko idi cabaetko. Ako jomko laġif ma eken roŋga munðhet ge sareç tâhên kan, ona nîelte uni do onko bongâ khukðae ehopena, ar pærate bogeteye piţau akbakaoketkoa, ar bogeteye roř ruhetket koa, je ape do nonka pe ere lipuketlea je ape do sim idi idi tepe jomkoa ar ale do roŋgo munðhet pe jom ocoyetlea ? Teheñ doñ sat utarpea. Onko

boŋga doko menkeda : Okoe nui do abo ŋel ŋambon reak ʔsirbad pe emakawadea, ona usara reʔ hodepe, bankhan nui hoʔ do nonkageye haronbona. Onate uni kombro boŋga do uni hoʔ ona ʔsirbade reʔ kedeā. Unkhon ge ado ghuri kaete bae ŋel ŋam dareatkoa ar unkhonge okoe hō boŋga do bako ŋel ŋam dare akokana.

69 KURHIȦ LOPSA.

Miʔ ʔen atore Lopsa ŋutuman ȧdi kurhiȦ hoʔe tȧhȧkana. Din bhor ceʔ hō bae kȧmia, jȧhȧ regeye duʔuʔ onʔege ȧyup hȧbiʔ duʔuʔ geye tȧhȧna jȧhȧreye .gitiʔ khan goȧa siŋ gitiʔgeye tȧhȧna. Kȧmi kaj reak do mone getae baŋ, jȧhȧ sȧjh tȧhȧ bihan. Onkatȧge dine khemaoeʔ kan tȧhȧkana. Miʔ din do miʔ ʔen dare butȧreye duʔuʔakan tȧhȧkana, ado ona jaegare rō do heʔ kateko ȧhȧrȧ ȧhȧrȧ baʔae kan tȧhȧkana. Ado monere ceʔ coe hudiskeʔ onko rō do mimiʔ mimiʔte gogoʔe ehopena, ar onʔeko ȧcur baʔae kan tȧhȧkan joto rōe goʔ cabakeʔkoa. Ado goʔ caba katēye lekha-keʔko khan miʔ isi sulo goʔenko hoeyena. Onʔe duʔuʔ katēye unȧk rōe goʔkeʔ kote monere miʔ ʔen hudis heʔ adea : durre, nunȧk ȧher jiwiankonȧ goʔkeʔkoa ? Tobe tho iŋ do ȧdi darean hoʔ kȧnȧ iŋ unȧk do okoe hō miʔ dinre nunȧk ȧher jile ohoko goʔ darelea ? Onka hudis kate uni do onko joto goʔ rōante ona disomren raj ʔhene calaoena, ar raje metadea : E Raja Saheb, den jȧhȧn kȧmi emaŋime. Raj do uni kurhiȦ hoʔ ŋelteye metadea : Am do ceʔ kȧmiŋ emama, ceʔ em kȧmi

dareaka ? Uni hor doe menkeda : In do oka kami etak hor bako dareak onkanak in kami dareaka. Ar onka menkate onko chatiſ goſen goe rōe udukadea, are menkeda : Nelme, okoe hō miſ dinre nunak jib ohoko loksan darelea, menkhan nelme in do onan kami akata. Ona anjomte raj doe lipukena, are metadea : Acha, do calakme, tinre nonkan kami reak jaruroka unren hohoama. Onka menbara koteye bida kadea.

Thora din tayom ona disomre miſ ſen kule rakapena. Uni do horoko, gaſ daſgrako adaye durathanetko kan tahēkana. Disom sudha uni kul doe damadol utar keda. Sanam hor raj ſhen senkate uni kul goe ocaye laſitko ardaskeda. Raj do aſren sipahi paltonkoe hukumatkoa uni gojea mente. Menkhan okoege baiko dil dareada. Sesre raj do uni kurha Lopsawak kathae diſa keda ente uni doe menakada je oka kami hor baiko kami dareak ona in kami dareaka. Oate uni aguye laſit raj do sipahiye kol ketkoa. Sipahiko do uni Lopsa raj ſhenko idi haſir keda, raj do uniye metadea . Am do kamiem nam kan tēhēkana, am lek miſ ſen kami menaktina. Noa disomre miſ ſen kule rakap akana, disom sudha aulan utarakada, uni goje okoe hō baiko dil dareakkana. Ado ma noa kami puraume, ado baksisem nama. Ona anjomkate botor-teye puyul puyulena ; enhō mocate doe menkeda : Acha gojean ; tobe miſ ſen khub daſ dareak sadom emaipe. Adoko emadea arko metadea : Tehen do ayubok kana, nondege jiraukme, gapa uni kul dom gojea. Adoe hē keda. Ninda do ondegeye giticena, menkhan nindaen khon uni sadomre deſ kate oraſteye daſ keda. Calak calakte dudrum kede khan uni sadom do daſereye tol kadea ar aſ doe giticena. Thik tala nindaen khan uni kul do ona horteye hujuk kan tēhēkana, onde ſeterkate hor ar sadom reak soe aikau kette ona dare sene

mohndaena. Sadom do uni kulak sabad atkar kette baber topak kate oka seé coe dar tap ket. inaktege uni hor doe ebhen gotena. Thik ona takre uni kul do ac sorreye teigo akan tãhêkana, ackae beretente uni hor do setaken lekac bujhaukeda, ar beret kate uni kul ge aêren sadom kanae mente jhin ladeadeteye deçena. ar uni kul do aêge botorente hante note dar lagit adye kurumutu keda, menkhane jhin akadete bac dareada, oka sen uni hore mone ontegeye idi kede. Khange ne setagok lagidok kan jokhene nel thik kede je aeren sadom re do bac deé akana menkhan okoe goje bac dareak botorteye daret uni kul regem deçakan. Khango adye asbisaoena, jhin bagikateye dar rema jom ocok reak botore bujhauet. onka onkate uni kul do ekal orakteye idi seter kede ar mit ten orak reye aderkede, ar adi buddhi kate mit ten khunthe kajakteye khuntau kede ar onde khon usarae dar idikeda one ayup okareye gitiçen ondege ar suñ kateye gitic hapevena, enteye baçac keda, mit do baksis nam lek geñ kamakada, bañ goç akade rehō orakre agukate thoñ khuntau akade. Setaken khañ sipahiko do uni then senkateko beret kede jemon Raje menakawade leka kule goje. Beretente uni kurhia Lopsa getho bogeteye bhakhayet ape do oka kamren hor kanape, nelpe okoe botorteye puyul puyulok kana, goje lagit dil hō bape dileda in ma uni sapkate orakren aguakade, calak pe ; hanðe nelepe.

Sarige sanam hor senkateko nele kan do sarige ona orakre kule khuntauakan. Ona katha goça çamçahē gotena, raj hō senkateye nel kede do sarigeye khuntau akade. Khange uni kul tuñ gojeya menteye hukum keda, sipahi do uni kulko tuñ goç kede. Ar uni kurhia lopsa adiko man kede, ar raj do aema baksis em kateye bidā kade.

Thora din tayom miť ten etak disomren raj do uni raj tuluć larhai lagite calaoena, ar miť ten marań tandireye derayena adi utar paltonante. Ona neite sanam hor botorteko thartharaoena. Raj hoe asbasaoena ente aćren ma unak dher palton bako tahėkanta. Paltonko ho onko tuluć larhai se onko lagako lagit bako dil dareada onate raj do adi maskil reye paraoena. Ceka teye bancaoka. Botorte jahā disomte dar jone gotakeda. Inak tege sanam hor uni kurhiā Lopsako disa got keda enteye menakada je oka kami hor bako dareaka ona do inin dareaka. Khange raj do uni aguye lagit sipahiye kolketkoa, sipahi do Lopsa sap agu kedete raj thenko hajirkedea, ado Raje menkeda Nitok do amak kamige menaka, ente noa disomne larhai lagit miť ten etak raj do paltonanteye dera akana, onko lagako lagit okoe ho bako dil dareak kana ma nitok do onko lagako te noa disom bancao katalem, ado baksisle emama. Ona anjomket khange tho botorteye puyul maraoena, hudis kedae, In do bhala cekateri lagakoa, okoe onko then do soroka? Enhō onko then do aloe lajao ocoka menteye menkeda: Acha tho nelai, are metakkoa: Khub darean, ar hoe te oťanok leka dar dareak sadom emaipe. Ado onkan sadomko aguadea arko deć keda, ar oka mohondare onko paltonko dera akan ona mohonda seć uni sadomko arak got kadea. Sadom do araklede namlede hoete oťanokkan leka dar keda. Kurhiā Lopsa do botorte cet bai se sadom cetanregeye cidirkeda. Uni sadom do miť goten band pindhā cetanteye dar idikeda. Ona pindhare do hor reak dene banar sa bogete tale dare tahėkana. Lopsa doe moneana je tale dare rei haruboka in do ondegeni tahėyenge, ar sadom motoge jemon onko phad palton sene calak. Ona menkate ona tale dareye harup tiok got keda, chai akat, jaisee

ge tale dareye haruplet taisege ona tale dare do rehet sudha tof naporen ar sadom ar ac'saotege dun dun calak kana. Onko phad paltonko do onako nelket khan botorte picam podrocko dardkeda ar adi sangini habic uni sadom do onko tayomteye dar idikeda. Nonkate sanam palton onde khonko dar tap keda. Ado uni sadom oka khone mohondalen onde ar hoe ruar hecena, ar Lopsa hoe ruarena, ar adiko mandau kede, arko bujhan utar kede, je sarige nui lekan kami dareak hor do banukkoa. Ar adi utar baksisem kateko bida kede. Ona namkate uni kurhia Lopsa do bogeteye kisar latichena. Raj bara bariye hoyena.

70. RAJ AR BUDHI.

Mit ten disomre mit ten raje tahkana. Uni do sendra adive jhuka. Onate dinamge acen sipahante sendrae calaka. Mit dhao do adi sanginte sendrae calaoena. Ar kul tarup bana eman bogeteye namketkoa, ar onko khudau khudante adive langaena, ar setonte adi dak tetan kede. Ado hante nhate dak sendrae ehopena. Inak tege mit ten hopon hopon orake nel nam keda ar ondeye calaoena. Ona orakre do eskarge mit ten budhiye tahenkan tahkana. Uni nel kedete raj do dak nui lagite koe kede. Ar uni budhi do raj dake emadea are nu tandha ocokede. Menkhan uni budhi do bae badae leda je nui doe raj kana mente. Uni raj do thorae jirau baraenkhan uni budhiye kuli kede : Amren do okoe menakkoa se ban ? Uni doe menkeda : Iren do cele ho banukkoa. Noa bir bhitrire eskar gen tahen kana. Ar emanteak jo baha ar da ko

jomkate diniñ khemaoet kana. Inren miť ten kořae tãhẽkana, uni hõ okate coe nĩr bađiadiñ. In ʔsuliñ lađiť cele hõ banuķkotina, ađi maķkil ten tahẽnkana. Anjomañ uni kořa do raj then geye guti akana.

Ona anjomkate raj do onde khon oraķteye calaoena ar uni buđhiren hopone tolas namkedea. Ar dosar hilok setakre uni buđhi ađuye lađiť sipahiye kolketkoa. Sipahi do uni buđhiko idi kedea. Menkhan uni do ona rajgarťe botorte bolok bae rebenlena. Inaķ tege onte khon raje odok hećena. Uni buđhi do uni raje nel thik goť kedea je nuige hola do dakiñ emade tãhẽkana, are botorena. Menkhan raj do uni buđhiye metadea : Alom botoroka, amaķ duk ocog lađiť in do uni amren hoponiñ namakadea. Unige am do nonka muskil okte-reye ʔsulmea, onate uni do dheriñ tolop akawadea. Onka menkate uni buđhiye jom nu oco bara kede, are bidakadea. Enhilok khon uni buđhi do ađi kusi řaķate gujuk hađić dine khemaokeda.

71 BANA KURI.

Miť ten birre miť ten bana buđhiye tãhẽkana ar uniren miť goťen hoponerae tãhẽkantaeta. Unkin do ona birre emanteaķķo cas barakate onakin jom baraea. Miť dhao do aema utař hoř ona birte at aser ar emanteaķ sendrako calaoena. Ayupen khan oraķte ruar jokhen miť goťen huđiñ kuři gidra doko at oťo kadea, bako disaledea. Nindaenkan uni gidra doe rak baraeda. Bana buđhi do uniaķ rak anjomte onteye calaoena, are nel kede moňj okoć kuři gidraģeye rak baraeda.

Bana buđhi doe bujhaukeda : Okoe coñ íñi gidra doko ať oťo akadea ar ađi dayae bujhañ keťte ać oraťteye idi kedeā are aśul hara kedeā. Bana buđhi do hante nhateye dāřā bařaea, oraťre do aćren kuři gidra ar nui kuři gidiagekin tahēna, orať reak sanamakkin kamia eneć ghurı dokın eneć bařaea.

Miť dhao do uni buđhi iři erbae cas keda. Ar belek jokhen mārōme benaokette unkin banar kuřige horhoe kol kakına. Unkin kurn do mārōmre durupkate noñka kin sereña : Bir sirhoć bir sirhoć alo repe jom, hoř kuři reak do caole masoli, bana kuři reak do reťeć masoli." Din bhor onkagekin sereña, onate cele hō iři erba bako jom takına.

Miť dhao do miť řen atoren hoř sendrako senlena, ar onteko senenkhān onka sereñko añjom íñm̄keda, adoko meneda, nunak bir blutrıre do celeyako sereñeda, dela se bo íelkoa ? Ado onđeko sen soren khanko íel keť kına, miť řen do moñj okoć hoř kuři kane, ar miť řen do bana kuři, unkinge mařomre deć kate iři erbakin horhoedā ar onkakın sereñeda. Ado sen sorkateko kulı bařa keťkına ar monereko menkeda : Nui hoř kuři dobo bapla idia. Ar oraťteko ruaren khān uni bana buđhi řhen miť řen raebar hořko kolkedeā. Bana buđhi hōe hōk keda. Ado bana bapla reak dinko nenda keda. Nenda din purauenkhān onko hoř do bogete đhol đhak ar palkıante rajān bajān bařiatko sajaō calaoena. Ar bapla hoekate onđe khonko bidaena. Calak lahare uni bana kuři do hoř kuřiye metadea : Dense amak kicıć emañıme am lekañ íeloka se bañ ? Adoe emadea, ar hōe metadea : Den se amak sakomko emañıme horogañ ar am lekañ íeloka se bañ ? Adoe emadea, ar hōe metae kanā, one moloñ reak sindur joťañ mese, am lekañ íeloka se bañ ? Adoe joťadea,

ar onka onkate uni kuṛiak joto sapap̄ doe sibor̄ caba-
kedeā ar aēge bahu kuṛi lekae sajente palkireye dečena.
Onko do uniḡe bahu kanae menteko bujhau kette uni
geko tul idi kedeā. Aḡi raškage rajan bajanko calak̄
kana. Menkhan uni hoṛ kuṛi do onko tayom tayom
teye rak̄ idieda. Ado gogokkoko meneda : Celeye rak̄
agueda ? Uni bana kuṛi mae baḡaege, adoe metako
kana . Delabon usara taṛam taṛampe, noa disomren
cēṛē do nonkageko raga. Ado calao idik̄ kangeako, uni
kuṛi hō onko tayom tayomteye rak̄ idiyetgea. Ado
aḡi setoñenkhan onko barnatko do miṭ ṭen gaḡa ṭhenko
ḡeraena. Jemon dakkoko ūñ arko jiraṇ ūnogok̄. Uni
kuri do ondegeve sen tiok̄ ket̄koa ar uniak̄ moloñre
sindur̄ ūel̄teko menkeda . Nui kangeae ya bahu do,
abo do celeko aguede kana ona menkate palkiko oyoñ-
ket̄ do bana kurige bahuleka saḡao katem duṛup̄ akan
ar mak̄ tege uni kuṛi joto hal doe laiṭtkoa. Ado ona
phed̄re miṭ ṭen janum̄ dandhi tāhēkana. Ona janum̄
jhawa rege uni bana kuṛi doko up̄ giḡi kadeā ar uni
hoṛ kuṛi palkire deč kadete rajan bajan ako oraḡteko
ruaḡ calaoena.

Uni bana kuṛi do ona jhawa khon sira soro māyām
jorok̄ tuluēe odokena ar oraḡteye ruaḡ calaoena. Ado
oraḡe tiok̄ ket̄ khan kuḡam̄ seč̄eye duṛup̄ akana,
bhitr̄re bana buḡhi do jonḡrae dakka kana. Ona daka
do nonka saḡe kana . leke pheke, leke pheke, bana hopon
kuḡam̄ seč̄ re, ūuru ūuru, ūuru ūuru ; Uni buḡhi doe
meneda Cekaḡ kan bañ noa daka do, are ghanṭa
baraket̄ge, arhō onkage saḡeā. Ado miṭ dhao do
kuḡam̄ sene odokena, ūel̄ kede doe aḡren hopon erae
duṛup̄ akan. Adoe kuli kedeā ceḡakem ruaḡ hečena.
Ado rak̄ rak̄teye laiadea. Onko hoṛ do miṭ ṭen janum̄
dandhireko up̄ giḡi oḡo kaḡiña ar uni hoṛ kuṛi do boge-
te rajan bajanko tul idikedeā. Ona añjomte bana

budhi do ađiye edreyena are metadea : E biđi ma thirokme alom raga, jãhãrege hořin namko pahil do miđ geń hořor tod takoa. Ado enhilok khonge bana do hořko nam leko khan međ geko hořor tođ lahaea, sedae do hoř tulućko gatek kan tahėkangea.

72 DHON KHON BUD GE MARAÑA.

Sedaere miđ řen atore bar boehakin tãhėkana, Marańić řhen do bogete dhon durib tãhėkana. Ona iate uni do Dhonmantriko metaea. Ar huđinĩiće řhen do dhon durib do ceř hõ bań tãhėkantaea. Ađi reńgeć geye tãhėkana, menkhan bud akil do tãhėkantaea. Onate uni do Budmantriko metaekan tãhėkana. Miđ dhao do banar boeha ađikin apřha apřhiena, marańiće doe mena : Sanam khon dhon ge maraņa, bud do huđinĩgea. Ar huđinĩiće doe mena : Sanamak khon budge maraņa, dhon do bań. Hańi doe mena : Inĩgeń maraņa ar nui doe mena : Inĩ geń maraņa.

Ona oktere miđ řen rajren hopon erae tãhėkana. uni doe đamđahi oco akat tãhėkana je inĩ do tis hõ bań baplaķa. Jãhãe herel hopon inak nońjoreko paraoka onko doko goć ocka. Ado ađi hořko metatķina, ma jãhãege uniben bapla agu dařeae, unigeben maraņa. Ona ańjomte dhonmantri do bađaite phulauenteye mengoť kedeā : Inĩ řhen dhon cetan dhon menaka, jãhã tinak ge khorock ceř bhabna hõ bań kana, nieleńpe unin bapla aguedea se bań.? Ona menkate uni do acřen gutikoe hohoat koa ar pe gagra řakawante uni raj řhen raebar laģite kolketķoa. Onko do uni raj řhen

senkate dhonmantri oka lagite kol akatko onako laideadea. Uni raj do ona anjomkate adiyede reyena, metať koae : Cedak noa katha dope rorkeda ? Inren hoponerawak katha do gota disom con damdahe akan ; Bape badaea noukan katha galmarao lagit nondepe hec akana ? Ape do kad orakre tahen hoyok tapea, ar onka menkate kad orak reye bhorao katkoa. Adi din hoyena ; Dhonmantri do onkoe nel horetkoa, menkhan ban geko ruar lena. Ona iate arho eae gagra takawante aceteye geye calaoena. Ar uni raj then onako kathae ror baraketite ac ho kad orak reye bhorao ocoena, onate adiyede lajaoena.

Sesre horoko do budmantri ko metadea : Mase nitok do amakle nela, dhonmantriak do nelentaea, bae dareada. Ado uni doe metaťkoa : Do uni etak raj then khon gelturui sae palton agukope, unakge paliki ho aguitaepe, ar guruguri hukaguipe ar jatege dhol dhakpe nam ona ho aguipe. Ado uniye hukumket lekage jotoakko agukeda. Ado ac do ona palikireye decena, ar joto hore bar hatinketkoa, adom do lahare ar adom do tayom reye dohoketkoa. Ar laha rene metaťkoa : Ape do pe kos habic dar idipe ar ho dar ruar pe ar hoho idipe : Kheber dar phalnaren raje hijuk kana, uni do maejiuak metahā do bae nela, ar jahae judiye nel tiok ocolen khan ekalteko goc ocka. Ar tayomren ho onkageye metaťkoa. Ado onde khonko mohndaena, ar paltonko do onkageko dar lahak kana, arhoko dar ruarkana. Dhol dhak ruruko ho onka ge. Ar calakte uni rajak disomko tiokket khan uni rajren hoponera do uni budmantriak kathae anjomkeda, are hudiskeda : Dur re, in cet lekan menet onkage nui hoe menet do ? Uni hor do jahalekate nonde rokao kateri kuliea, cet iate onka doe meneda. Inak tege ona

disomko tiok keŧ khan uni kuŕi do apate metadea : Ma noko hoŕ do jãhã lekate nonđe rokaokom, iní do uni hoŕ tulué Ƨhõra galmarao sanaednã. Ar judi nunãk maraŋ raj hũyãte uni bam rokao daŕeae khan iní doŋ paſi gujuka. Khangẽ uni raj do aẽren sipãhi onko Ƨhene kol keŧkoa onko rokaoko laŕiŧ, ar senkate onako kathako lai keŧte onkoko metaŧkoa . Kheberdar, nonkaŋ katha do alope roŕa baŋ khanpe goé ootoka. Sipãhi do ruãŕ kate rajko laiadea, menkhan uni do hoponeratak kathate aẽteŧge uni hoŕ Ƨhene calaoena, ar ađi nehõr sehoi kateye rokao kedegea. Ar uni kuŕiak hukunte miŧ Ƨen tambuko benaokeda ar talare do pardako dohokeda. Miŧ sare do uni kuŕiye duŕup ena ar dosar sare do budmantri. Ađo galmaraokim ehop keda. Uni kuŕiye menkeda Aũjom akadaŋ je am do macjiuak meŧãhã baŋ nẽnel sanaeŧ mea, ceŧ iate, ona reak kaion do ceŧ kana ? Ona aũjonkate budmantri doe men ruãŕ keda Amge laha do lanne je am do cedak herelaŧ meŧãhã baŋ nẽnel sanaeŧmea ” Ađo uni kuŕiye menkeda je ma jonom khion labare iní do kulai jonominĩ hataoleda, nĩren herel hõe tãhẽkana, ađo bana hoŕge atnĩlinĩ senlena, iní do bhãrti hoŕmonĩ tãhẽkana. Ona jaegate sendra hoŕ do Ƨhali ođao oŧokate alinĩ sendiako calaoena arko nãmkeŧnĩte ona Ƨhali senko laga agukethĩã, herelinĩ do ona Ƨhali nĩel kate rovol menteye don paromkeda, menkhan iní do baŋ don parom daŕeada, ona Ƨhali regenĩ Ƨhaliena. Uni do iní nĩr baŕi kate okate coe darket umak ceŧ pata ge baŋ nãmkedã. Unrenĩ menkeda : Nõkõẽ nonka herelaŧ biswas do banuka, mubiurenĩ paŕaoena enhõ bae chađaoleduinĩ nĩr baŕi oŧo ađiĩãe. Ona iate ar hõ eŧak jonomre herel são do baŋ nataka. Ađo saŕige nõkõẽ nia jonomre do manwa jonominĩ nãmakada. Ar hana jonom reak katha disaŧe herelaŧ meŧãhã nẽnel

doñ bañakada. Ado ma am laime cef karonte maeju meñāhā neñelem bañakada? Ado budmantri ðora gharic budis bara kate rorore ehopkeda. In do gelbar bochor lahare disomte nukrin odoklena. Era hopon do oraķ reko tahēvena, ðora dñ tayom nren era doe gočena. Ona ańjomte oraķ teń ruar hečena. Ar uni khatirte gelbar bochor sin nindań taposa keda, gelbar bochor tayom uni doe jiwet ruarena. Ado miñ ten dare butare taposa khon ruar jokhenlin durup jurauena ar unak bochor bań japitleť te ađi at dudruin kedina adoe metadina : Ma inak hoborre bohok dohoe- te gitic japidme, adoń japitkeda. Menkhan tinren ebhenena unre uni do bań nel nam ledea, okate coe darkeť, inak bohok do otreye doho oťo kada. Ado ađin bhabnaena ai unregen menkeda je maeju reak biswas do banuka, ente nu lagit gelbar bochorin taposa keda ar ni jiwet ruar oco keda, menkhan ona reak gun do bae doholeda. Onate in do maejuak meñāhā nel doń bań utarakada. Ona ańjomkate uni kuń do ona tala reak parda or ocok kate uni budmantri ðhene harupena, are metadea. Ende khan alańak do miñ lekan karon kan gea, ma amge baplanme, am chađa etak redo bań baplaķa. Ar apattet bapla reak sanamak jaruřokak juķraue metadea. Khange uni raj do jotoake tearkeda. Unre budmantri do dadattet kađ oraķre menaeye disakedea, are menkeda : Alińak bapla hoyok lahare joto kaidiko doko rařa ocokma. Ado sarige joto kaidiko raraketķoa ar ađi dhumdhante unkinak bapla hoeyena. Ar onđe khonko biđa ruarena onka dhumdhamge. Sanam hor budmantrigeķo sar- hao keda arko metadea je sarige amgem marańa. Dhou khon bud ge marańa, nonka lekate dhon khon budge sorosena.

73 RAKHAS KURI

Mit din bar hařam buđhi birte sahan ađukin calaoena. Birre seřerkate uni hařam do sahan nřam bařaenda. Uni buđhi do daķ tetań kedete mit řen sođokteye calaoena daķ řui lađiř. Calak calakte mit řen mońj okoć kuřiye řel řāmkedea. Uni buđhi do uni kuři řhene calaoena kuliye lađiř je noa kore okare daķ menaka. Menkhan uni řhene seřeren khan uni buđhi doe jom goř kadea. Inakte uni hařam do saħankoe maķ đankeda ar buđhi bae heć ruarok kante uni pakńjae calaoena. Uni rakas kuři do uni hařame řelkede khan uni hō jome lađiř khuđđane ehopena. Uni hařam doe řel řhik kadea je nui doe rakas kana onate botorte ađi aře đar keda ar mit řen pukhri řhene calaoena. Ona pukhri talare mit řen khunřiko bitakař tāhēkana ar onare calaokateye dećena. Ona řelte uni rakas kuři do hoř kuři leka bande ena pinđhare đurupkate raraķe ehopena. Ona jokhenge mit řen raj do ona horte sendrae calak kan tāhēkana. Uni rakas kuři uni raj řhen senkateye menkeda : E raja saheb, řeleme, in řen jāwāe do inē řir bađiań kana. In iate uni daķ re bolokate onđeye deć oko akana, ma bicar kařinme, cedake nońka idińa. Raj do uni hoře hoho ađukede aare metadea : Judi nui bam dohoe khan in emarńme, řańi in benaoea, am do baķsisin emama. Uni hoř doe hē keda ar raj řhen khon baķsis hatao kate oraķ teye ruar calaoena.

Raj do uni kuři idikedeteye bapla kadea, ar kedokko jomkeř te jotoko gitić bařaena. Uni rakas řańi do gađ gořate senkate joto mihū meron gađ kađae jom cabaķeķkoa, setaķen khan sanam hořko bađae keda je nui doe rakas kana. Onate sanamko botorena je nui do

din dinte saname jom maraokoa. Onate rajko meta-
 dea : Je nui do jãhã lekate goč giđikaeme, hoř doe
 bañ kana, rakas kanae. Ado raj miť ten kũñe la
 ocokeda ar ona ñela mente uni nãwã rãñiye idi kede-
 a. Ar oyoñ kate uni rãñi do ona kũñe ñelet kan tãhẽkan
 jokhenko țhelao ñur goť kadea ar onãre hasako ñur
 pereč keda. Onkate uni rakas ti khonko bañcaena.

74 PARKOM REAK' DAM.

Miť ten atore miť ten hoře tãhẽkana. Miť din uni
 do miť ten parkome benao keda ar teñ jut bařa kate
 rimẽtete metadea : Do, bajarte idikate akırĩme ar
 jomak kırıñ ağıme, ona ańjomkate uni buđhi do ona
 parkom bajarteye idi keda, ado hořko kuli bařa kede-
 a, noa parkom reak dam do tinakemi hataoa. Uni doe
 metaťkoa. Noa reak dam do kuťhe parearı ge kulipe.
 Ado enka bařakate bako hataoleda. Miť għarı tayomte
 rajren sipahiko hečena, adoko kuli kede- : Hã ge mañ-
 jhuã i kħaťia ke kate dam lebẽ ? Uni doe metaťkoa :
 I kħaťia ke kimat mar pawa puťhia ke puchhĩ. Ona
 ańjom kate onko sipahi do raj țhenko calaoena arko lai
 adea, je onde miť ten mońj okoč parkom menaka ona
 kırıñme. Ona ańjom kate raj do onko sipahiye metať-
 koa, do kırıñ ağıpe. Ado onko sipahi do senkate ona
 parkomko kırıñ ağı keda.

Ado ayupen khan raj do ona nãwã parkom regeye
 gitičena. Tala ñinda jokhen aema kombroko hečena
 ar raj oraķre bhugaķ kateko boloena. Ar hante note

emanteak jinisko sendra baraeda. Ona nêlte ona parkom kuþhe do aêtege boçena. Ar onko kombro piktaue ehopena. ar pitau pitante jotoe laga nîrketkoa, ar heç ruarkate aêtege arhõ parkom re gutuena. Setaken khan raj doe beretena are nêlet kana je oraç do kombroko bhugak akada. Menkhan ceç jinis hõ bako idi akada onate aþiye kusiena ar hukdise ehopena. Hudis hudis teye baðae keda je noa parkom reak guntege onko kombro do bako idi daçcakawada. Ar onhilok khon ona parkom do aþiye joton keda. Raj jâhân lekan muhin regeye parao lenkhan ona parkom hote tegeye bañcaoka. Onkate ona parkom reak kimat do aþi jastigea mente te sanam hoçko baðae keda ar nêlet hoç aþiko bhabnaena. Je cedak abo ge noa do babo kiriñleda ente noa khon aþi porhobon namkea honañ.

75 MIRU AR KOMBRO.

Miç ten disomre aþi marañ kisâr hoç tãhêkana. Uni do barea mirui asulletkina. Unkin miru do hoç leka roroçkin ceç keda. Jãhãe uni hoçak oraç teko calaolen khan duçuþ teñgonkin metakoa, ar boge juda hõ kin kulıko. Ar aþi leka onko sãotekin roç galmaraoa. Oraç reak cij jãhãeko bañic lekhan kisârkin laiaea. Onate kisâr do unkin aþiye dularkina. Miç din do aþi utaç kombroko heçena, ar oraçren sanam hoçko goçketkoa, ar dhon durib jotoko oðok idikeda. Sesre unkin miru hõko idi toraketkina, ona nêlte miç ten miru do kombroe metaçkoa : Hape thiroçpe, ape ceç pe ceka akada ona do jotoñlaia. Ona anjomte

onko kombro do uni miruko pēter goč kedeā, menkhan dosarič do ceť hō bač'rorleda. Joto katha mone regeye doho kada.

Onko kombro do onako cijante miť ťen naŋgrahateko calaoena. Horre ona'naŋgraharen raj tulučko ŋapamena. Menkhan raj do bač bačae dačada, je noko doko kombro kana mente; onate uni miru do uni ranı hohoadeteve metadea: E raja saheb, daya kate ma nokoak te khon amak tite idıyınıme, adoń larāma. Ona ańjomte raj do uni miru onkoak ti khon ačak ti teye idı kedeā. Khange uni miru do lalaıve chořena: E raja saheb, noko doko kombro kana. In ren kisārko goč akatřkoa ar joto dhon đurıb nokōeko agueda ar dosarič miru reak hal hōe laradea, je ceť leka teko goč akadea mente. Ona ańjomte raj do onko kombroē tolketřkoa, ar uni miru larade leka ona jaegate senkate jotoc ńel todarot keda ar sarıge mirui laı ket lekae ńāmkedā. Khange onko kombro do ĥakim řhene jimaketřkoa. Ĥakim do bicar re duııye ńāmket kote onko joto kombro pari pariteye gočketřkoa. Aı uni miru do ač řhene dohokedea nonkate uni miru do ačren kisārko goč kede reak badlae halakeda.

76 SAODAGOR.

Miť řen Saodagore tāhēkana. Uni do ačren bařu ađıye dalea, onate bařuttet doe menkeda: Cedakem dalerı kana, ente amak arjon do bacorı jomeť, tis amak arjonıń joma unre dalerıme. Ona ańjomte uni saodagor doe lajaœena, ar enhiloč khon dadale bağikeda.

Ado ačren sadomre emanteak sajaokette bepare ođon-
 ena. Calak calakte ađi saŋgin disome calaoena. Calak
 jokhen hórre miť ten gađae namkeda. Onare dať do
 bań atuk kana, rohorgea, menkhan onare lauka calak
 kana, ona nelte ađiye haharaena. Ado calak calakte
 miť ten raj naŋgrahae tiok keda ar onđeye đeraena.
 Ayupen khan raj do sipahikoe kol keťkoa : Do
 calakte nelkope, jãhãe upria hoř sařaireko đera akana
 se bań ar menakko khan agukope. Sipahi do senkate-
 ko nel baraťkoa ar uni saodagarko namkede ar raj
 thenko sap agukede. Raj do uni tuluć đher kathae
 galmarao bara keda ar ses reye kulikede je am do di-
 somem daran kana, mase laime jãhãre jãhãn haharawak
 jinisem nel akada. Saodagor doe menkeda : Raja
 saheb, jãhãre jãhãn haharak jinis do bań nelakada.
 menkhan tinre amak disomteń boloena unre miť ten
 gađan namkeda, onare dať do bań atuk kana, ent
 rohorgea, menkhan onare lauka calak kaniń nelkeda,
 ar ađi haharan aikaueda. Ona anjomkate raj doe
 menkeda : Ōhōk, noa do auriak gem roředa, bhala
 rohor gađare lauka do cekate calaka. Saodagor doe
 menkeda : Bań raja saheb. ere do bań roředa, inak
 meťteń nelakada. Raje menkeda : Acha, judi noam
 uduk dařan khan adha rajin emama, ar judi bam
 uduk dařak khan am then tinať dhon duřib menaka
 ona do inak hoyoka ar am dom kađ ocoka. Saodagor
 menkeda : Hẽ, delabon in uduk apea. Onka menkate
 ona gađa thenko calaoena. Onare dať ma bogete atuk
 kan, ar lauka hẽ calak kangea. Ona nelte Saodagor
 doe lajao are mařkilena. Ar onđe khonko ruar calao-
 ena ar uni saodagorak dhon duřib do raje jobod
 keda ar hortet doe kađ kede.

Ađi din hoeyena, saodagor do oraťte baẽ ruar kan
 nelte bahutteť doe hudiskeda je nui hoř do horre

jāhān maškil hoeadea ar bañkhan jāhāeko reč akadea. Onate bae ruaršana. Okoe torań pańja aģuea. Onka menkate herel lekae dhuti dahřiena ar sadomre dečente jāwāetef pakıjae ođokena. Calak calakte ona disome tiok keř khan ona gađa geye řamkeda. Onare dak do bań atuk kana, rohor gea menkhan lauka do bogete calak kana, ado paromok jokhene menkeda : Khaberdar, in řuriń ruarok habič nońkage tāhē hatarokme, onka menkate ona raj nańgraha re senkate řaraireye đeraena. Ayupen khan raj do arhō sipahiye kolkeřkoa je do řelkope řaraire jāhāe upriā horķo đera akana se bań, ar menakko khan in řhen aģukope. Sipahi do senkate uniko řām kedea ar raj řhenko aģukedea. Raj do pahil leka boge juda kuli barakateye metadea : Am do disom disonem đarān kana, jāhāre jāhān haharāk jınsem řelakat khan ma laı aleme. Saodagorren řimčtet doe menkeda : Jāhāre jāhān haharāk jinis do bań řelakada, menkhan tinre amak disom teń boloena unre miř řen gađarń řamkeda. Onare dak do bań atuk kana, rohorgea, menkhan bogete lauka calak kana. Ona řelte ađi haharāń aķaukeda. Ona ańjomte raj doe menkeda : Noa do eřenakgem roředa, bhala, rohor gađare lauka do cekate calaka. Saodagor ren řimčtet doe menkeda : Bań ekřekana, delarń udukapea, raje menkeda : Judi bam uduk ale khan amak joto dhon durib do ināk hoyoka ar am dom kađ ocka, arem uduk đareale khan adha rajin emama. Ona ańjomte uni do joto hor ona gađateye ayur idikeřkoa. Arko řel keda, řarige gađare dak do bań atuk kana, rohorgea. Menkhan bogete lauka do hante nate calak kana. Ona řelkate raj doe bhagaoena ar jāwāetetak okako jinis raje jobodleda, onako jotoe chađaukeda ar jāwāetef hō kađ oraķ khone chađao aģukedea ar adha rajkin řamkeda. Ar aķinak oraķtekin ruarena. Saodagor

do bahuttetāk bud ākil nēlkate āḍiye bhaṛoena. Ar enhilok khon do āḍi suluk ar raṣkate dinkin khemao-keda.

77 PEA ERE KATHA.

Miṭ ṭen raje tāhēkana. Uni do āḍi lelha hoṛe tāhēkana. Disom ceṭ lekateye calaoa, aḥren rayotkoak boge hoyok reak do bae hudisa, eken jom nūkate boroḍane gitiḥ joṇa, ar auriak hudis bicarte dine khemaoa. Miṭ dhao do aḥren joto rayot ar aḥren kāmīakoe hoho jarwaket koa are metatkoā : Ape talare jāhāege ekalte pea ere kathae roṛa, uni do āḍi utar baksis ar adha disomiṇ emaea. Ona aṇjomte ākilan hoṛ do rajak noṇkan lelha kāmī nēlte mone monete āḍiko landa keda menkhan botorte ceṭ hō bako roṛleda.

Ado dosar hilok sanam hoṛge apan apin mimiṭ goṭen ere katha sajaokate raj dorbarreko hajirena. Ar raje durupen khan apan apin ere katha lalāiko ehopena, menkhan okoeak katha hō sarige ekalte katha kana mente baṇ pormanlen takoa. Ona sor rege miṭ ṭen hoṛ do gaie gupi baṛaetko kan tāhēkana. Uni do sen sor kateye menkeda : In do noa disom reak do oka dhejge baṇ bujḥau dareak kana, ente noa disom ren hoṛ do 'miṭ bar kaṇḍa daḥ lo kateko umoka ar umkate miṭ kaṭiḥ sunumko ojoga. Menkhan ale disomre do bale onkaea. Ale do goṭa atoren hoṛ riāukate miṭ ṭen kūile laea, ar onare tuṛile up pereja. Ado ona khon miṭ ṭen maraṇ utar tuṛi dareaka, ar maraṇ maraṇ joka, ado onḍe senkate tuṛi jo pheḍ senrele

tũc goŧkaŧge, ado ona khon had had sũnum joroka, ado ona sunum tegele umoka, dakte do bañ. Ona ańjomkate sanam hoŕko mengoŧkeda, je nońka do tis hõ oho hoe daŕelena, noa do ekalte eŕe katha kana. Enka men baŕa kate apan aŕin oŕaŧ teko calao baŕaena.

Dosar hilok do ar hõko jarwaena, ar onkage ađi leka eŕe kathako roŕ baŕakeda. Menkhan okoeaŧ hõ ekalte eŕa katha kana mente do bañ pormanlen takoa. Inaŧ tege uni gupi hoŕ hõe hečena. Are metaŧ koa : Noa disomren hoŕ do ađi pe lelhagea ente ape do jaoge jaŕuŧ dinre adwa caole daka pe joma, teke caole reaŧ do bañ. Ale disomre do ona jheŧ baĩaŧ jokhen reaŧ setoń ŧukuč rele sambao baekaka, ar jaŕuŧ din tioklenre teke hoŕo bañ rohoŕok talere ona setoń gele jhič goŧkaka, ado hoŕo rohoŕenge, ene huŕuń caolekate tekeak caole daka gele joma. Ona ańjomkate raj ar sanam hoŕko menkeda : Je nońka do oho hoe daŕelena, je jãhãe ŧukučre setońko bae ? Noa do ekalte eŕeaŧ katha kana, ar enka baŕakate apan aŕin oŕaŧko calao baŕaena. Menkhan raj doe asbasaoena, je nui hoŕ do saŕi saŕige barea eŕe kathae roŕkeda, pasen gapa hõe roŕgea, are roŕ lekhan adha raj ar baksis emae tege hoyok tińa. Onate ačren dewan sipãhikoe metaŧkoa : Nelpe nui hoŕ gapa judi saŕi saŕige eŕe kathae roŕle rehõ alope hẽaka bańkhan adha raj emok hoyok tińa. Ona katha do uni hoŕ hõe ańjom tiok keda. Ar oŕakte senkate barea laŧu laŧu khačlaŧe benao oco keda. Setaken khan sanam hoŕ raj kacahãreko jarwaena. Uni hoŕ hõ onakin khačlaŧante kacahãri reye haŕjirena. Ar raje metadea : Ia Raja saheb, Am baba noakin khačlaŧte bar khačlaŧ pereč pereč ŧakańcem akawadea, ona den em kaŧińme. Sanam ańjomko doko thirakana ente raje men akawaŧkoa, jãhãtińaŧ ge eŕe kathae roŕle

rehō alope hēkaka. Noa 'anjomkate raj doe' asbasao-
ena, judi eṛe katha kana menteye men lekhan ma adha
raj emok hoyok kantae; Ar eṛe kathae bañet kan
khan ma sari kathage darajoktaete bar khaclak taka
emok hoyok kantae. Aḍi ghaṛic hudis bara kate raje
menkeda: Noa do ekalte eṛe katha kangea. Ar sanam
horgeko hēk keda. Cekaeae, raje bhagaoena, acaḱ
lelha kami reak kuṛaye namkeda. Unī hoṛ adha raje
emadea ar sesre miṭ ṭen hoponera baksis menkateye
emadea. Unī hoṛ do pea eṛe kathae roṛkette rajak
adha disom hōe namana ar raj hoponera hōe bapla
kedeā. Aḱ ge miṭ ṭen raje hoeyena.

78 BAREA GATE KORA.

Miṭ ṭen rajren hopon ar miṭ ṭen dewanren hopon-
kin tāhēkana. Unkin do gidra khonge aḍi gatekin
tāhēkana. Miṭ tege olok paṛhaoḱ hōkin ceṭ keda ar
miṭ ṭhen gekin tāhēkan tāhēkana. Arkin hara buruen
khan miṭ dhaotege unkinak bapla do hoeyentakina.
Menkhan raj koṛaren bahu do dhej hō bae nelok kan
tāhēkana ar dewan hoponren bahu do nelok te aḍi
moṛje tāhēkana. Onate unī raj hopon do mone mone-
teye hudis keda: Inī doṛ raj hopon kana enhō moṛj
bahu baṇ namledea? Menkhan nui doe dewanren
hopon kana, ar ceṭ hō banuk taea enhō noṛkan moṛj
bahui namakadea. Jāhā upaite uni do inīn hataoea.
Noṛka monere menkate uni do dewan hopone metadea:
Delaṇ alaṇ do saṅgiṇ disom telaṇ calaka, ar onte rege
laṇ nukriya. Onka riakukatekin calaoena.

Thora din tayom banarren ge mimit goten kora gidrakin hoeyentakina. Ontere uni raj hopon do uni dewan hopone goç ocokedea. Ar uniren bahu meta-dea : Nitok amren jawae do banugica, ma kusik me in geni baplamea. Ona anjom kate uni bahu era doe menkeda : Noa katha do ohoge hoelena, am saote do jiwi calak tin re ho ohon bapalena. Raj hopon do noa katha anjom kate adye rangaoena ar aeren sipahikoe metatkoa : Do nu maejiu do urni birte idiepe ar ontere goç oto kaepe. Ona anjom kate sipahi do uni urni birteko idi kede. Uni bahu era doe metatkoa : Je akhir pe gojengea, in goç kate inak ti janga do mimit kond re dohoe pe ar hormotet do tala re ar bohoktet do mit arere beste doho oto kakpe. Sipahiko do uni goç kedete menlet leka geko doho bara kada. Ado ona khon ge onde mit ten monj okoc dolan hoeyena ar berhaete nana hunar jo ar bahawanak bagwan ar hor ho hoyena ar emanteak dhon duribte ona orak do pereçena ar onakin met khon mit ten miru ar mit ten kisinikin hoyena.

Thora din tayom uniren kora gidra doe hara juanena ar engat apatak joto hal doe badae keda. Mit dhao do ona bir tege sendrae calaoena ar ona dolanko nelkate ondeye bolo baraena. Inak tege uni miru ar kisin galmarao kane anjomket kin ente unkin do uni raj hopon ar dewan hopon reak ge ehop khon mucat habic cet leka cekaena, onakin galmarao kan tahkana. Uni kora do ona joto galmaraoe anjom caba keda. Adoe metat kin : In go don nam ruarea se ban ? Unkin dokin metadea, ban. Tobe nondenak suk bhog jojom sanaet mekhan ma nonde ge tahenme, ona anjomkate uni kora do onde geye tahayena ar ac ge tayomte mit ten raje hoyena.

79 SINJO RANI.

Mit ten rajren hopone tãhẽkana. Uni do sendra dařan ađıye kusika. Onate jaoge aema hořko sipãhiko ante sendrae dařana. Mit dhao do ađı saıguı birtoko calaoena. Ar dařan dařante ađıgeye laıgaena, ar dađ tetaı kedeä. Ado onko sipahiko hante nhateye kol keřkoa dađ nãam lağıt, menkhan okare hõ bako nãam-leda, eken mit jaegare mit ten reıgeč buđhiak kumba-ko nãamkeda. Hečkate raj hoponko laıadea, je dađ do okarehõ banuka ; hane hanđe mit ten buđhiak kumba menaka. * Raj kořa doe metařkoa : Do onđege senkate dađ koyepe ar aguãıpe ; ona aııjomte sipahi do uni buđhi thenko calaoena, ar dađko koe kedeä. Uni buđhi doe menkeda : Judi raj hopon do iıren hoponerae baplaye khan dađ iı emaea, ar baıkhhan do baı emoka. Sipahi do heč kate raj kořako laıadea. Uni doe metařkoa : Heı baplaea, do laıaepe ar dađ aguhořaıpe ente tetaıte jiwi calak lekaı bujhaüeda. Sipahi do senkate uni buđhiko metađea : Hõye baplaegea, den dađ emokme. Uni buđhi doe menkeda : Aç ge nonđe hečkateye menma, tobe dađ iı emaea. Sipahi do senkate uni kořako laıadea. Ona aııjomkate uni kořa do onđege calaoena, ar bapla reak dine thekan utař keda. Ado uni buđhi dake emadea, ar jotogeko nıı jıraüena. Ado onđe khon ořakteko ruãřena.

Ořakre senkate uni kořa do eıgattete laıadea je iı do iı tege mit ten baıhuı nãamakadea, ar bapla reak din hõı gořa ořo akada. Eıgat doe kuli kedeä : Tis oktem thekan akada ? Menkhan bae laıařkoa. Ado nenda din seřeren khan bařiařtko calaoena. Ar uni

budhiren hoponerate bapla kedeā. Ado onde khonko bidaena, joto bariatko do lahateko dārkeda, eken bahu jāwāe motokin tāhēyena. Bahu kuṛi do hijuk hijukteye laṅgaena ado uni koṛae metadea : Do palki nām aḡuime, tarante do ohoñ sen dārelena, onka menkate miṭ ṭen kñi ṭhenkin duṛup jiraena. Raj koṛa do ato te palki nāme calaoena. Uni bahu kuṛi do kñi ṭhen duṛup geye baḡi oṛoadea. Inaḡ tege miṭ ṭen ḡom era do ona kñi ṭhen daḡ lae heḡena. Uni nēlkate uni ḡom era doe menkeda : Dese amaḡ kicriḡko emañime, am lekañ nēloka se bañ ? Uni bahu kuṛi do aḡaḡ joto sapap uni erac emadea, ado arhō uni ḡom era doe menkeda : Mase noa kaṇḡa lo pereḡ katiñime. Ado uni bahu kuṛi do daḡ loloe ehopena. Uni era do ackage uni kuṛi kñireye ṭhelao nūr goṭ kadea, ar aḡe unige duṛup akan kan ṭhene duṛupena. Inaḡte uni raj koṛa do palkianteye heḡena. Adoe metae kana : Enañ do moñj ge eselem nēloḡ kan tāhēkana, nitok do cekate hende gem nēloḡ kana ? Uni era doe mengoṭ keda . Nonḡe mīñ japiṭ akat tāhēkana, unre kahu heḡ kateye sogak kedirā, onateñ hendeyena. Onka barakate ona palki rekin deḡena, ar oṛakteko calaoena. Ar onde aḡi kusi raḡkaḡateko daram aderketkīṇa. Menkhan uni hende era nēlkate jotoko edreyena, menkhan raj botorte okoe hō ceṭ hō bako menleda.

Thora dīn tayom uni raj koṛa do arhō aḡren sipahi-ante sendrac calaoena. Miṭ ṭen sipahi do ona kñi ṭhene calaoena uni bahu kuṛiye unum ocolen. Uni khon miṭ ṭen aḡi moñj baha hoe akan tāhēkana. Uni sipahi do ona siṭ kate uni raj koṛa ṭhene idikeda. Ona nēlte uni doe menkeda : Inaḡ unaḡ unaḡ bagwanre baha menaka, noa leka ḡo miṭ ṭen hō baṇuka. Onka

menkate ona baha do oṛakteye idi tora keda. Menkhan ona mosofen re ona do miṭ ṭen guriç mande reye giḍi-kada. Ona khon miṭ ṭen aḍi moñj aṛak dareyena. Ona íelte uni koṛa do engattete metadea : E go ona aṛak agukate utuañme. Ado engattet ona aṛake agu-keda ar tinreye utui laḡidok kan tãhêkana unre ona aṛak doe roṛ goṭ keda : Ego alom utuiña, bañkhan doñ goç godoka. Ona añjomte engattet doe baḡlada ar uni koṛae laḡadea. Uni koṛa do ona añjomkate ona aṛake giḍi keda. Ona aṛak khon miṭ ṭen siñjo dare omonena ar thoṛa din tege marañ utaṛ dareyente laṭu laṭu joena.

Miṭ din do uni raj koṛa sendra khone laḡa heçente ona dare buṭa rege parkom idi kateye gitiç jiraena. Uni baḡuttet hõ onḍe geye calaoena. Ar moñj rear umule ñamkette uni koṛa doe japit keda. Khange ona siñjo jañum do uni nãwã rañi bogeteye paṭi baṛa-kedea. Onate uni do uni jãwãetete beret kedea are metadea : Ma noa dare do maḡ giḍi kam ente noa reak jañum do bogeteye paṭi keduiña. Ona añjomkate raj koṛa doe hukumkeda : Ma ona siñjo dare do maḡ giḍipe ar atoren joto hoṛ hoho akope jemon ona reak jotet idi kateko jom, sipahiko do hukumatko lekako kami keda. Ona takre miṭ ṭen oṛakren rañdi maejiu do okate coe sen akan tãhêkana. Are ruṛ heçenkhan gidṛako laḡadea je raj do ona siñjo dareye maḡ oco keda ar jotet do goṭer atorene ematkoa. Ado uni maejiu do aç reñ gidṛakoe ruhet baṛaketkoa je cedak ape do bape senlena. Onka menkate aç ge raj ṭhene calaoena, are metadea : E Raja saheb, goṭa atoren hoṛ siñjom ematkoa, in do oṛakre bañ tãhêkana, in do bam emaña ? Raj doe metadea : Do senkate íelme menaḡ khan idi joñme. Ona añjomkate uni maejiu

do ona siñjo dare thene calaoena, ar miť ten marañ utar joe nãmkedea ar oraķ teye idikeda. Ado ona nelte gidra doko metadea : Den go posak hodme, jomale. Ado poksaķe ehopena. Inaķ tege ona siñjo jo doe roř goť keda : E go bai baite posagme, bańkhan in gujuka, ona roř ańjomte uni era doe botorena are capať giđi kada. Menkhan onko gidra doko menkedea : Ma se go posagme, nelabon noa bhitri re cele menaea. Ado agu ruar kate bai baiteye posak keť khan ona khon monj okoć kuřiye odokena ar joto hale lai keda, ar onko then geye tãhẽyena.

Thora din tayom atoren sanam hoř ge uni kuřiko nẽlkedea, ar uni raj korako laiaidea, Je uni ranđi maejiu oraķre miť ten kuři oka khon coe heć akan, uni samańre nui rani do kise lage ? Ona ańjomte uni raj korã do sadomre dećkate onđeye calaoena, aie nẽl kedete aćak oraķ teye sap agukedea. Uni kuři do bapla hilok khon reak uni korae laiaidea. Ona ańjomte uni raj korã do ađiye edreyena ar miť ten kũũe la ocokeda ar onare uni ranitae doe khańjo ocoketkoa. Ar cetan khon hasateko nũr topa kedeã ar nui kuřiģe asol raniye benao kedeã. Siñjo jo khone posak odok oco lente Siñjo rani geko nũtum kedeã. Ar enhilok khon uni raj korã do ađi suk ar kusi raķaķate dme khemaokeda.

—————•

80 SUKRI RAJ.

Miť ten atore ponea gate kuřiko tãhẽkana. Onko do miť din urni birte sahan aguko calaoena. Ar onđe

birre dak tetañkeŋkoa. Ado hante nate dakko sendra baraeda. Miŧ then dakko nám keda. Onare do bir sukriye jobe akan tãhẽkana, onate barea kuŋi dokin menkeda : Noa do babon núia, ente noa do sukri leŋ dak kana. Ona menkate laba senkin calaoena. Ar bes dak sendra námkatekin núkeda. Menkhan barea kuŋi dokin menkeda : Nitok dak tetañ te jiwi calak kan tãliñ, boge se jãhãñ dak kange noa geliñ núia. Ona menkate ona dak gekin núkeda. Ado sahan halañ mokoñ kate oraŋ teko ruar calaoena. Thora din tayem onkoren gidraŋko hovenã, okoe bes dakkin nu leda unkinren do hoŋ gidra ge, ar okoe leŋ dakkin núleda unkinren do sukri gidra gekin hoyena. Onko ponon gidra do adiko gateka, nukin hoŋ gidra nahelkin si khan unkin sukri gidra hõ uta kate otkin laea, arkin casa. Je lekage hoŋ gidraŋkin kãmia onkage unkin hõkin kãmia. Ar onkate adikin kisãrena.

Miŧ dhao do ona disomren raj hoponerat baplaye laŋite thik thak keda. Bapla dinko nenda keda. Uni raj do ajaŋ disomren sanam hoŋe neotakeŋkoa, ar adi lekan khel tamasaẽ agu ocokeda. Baŋiat hõko hecena adi rajan bajan kate. Onko ponon gate koŋako riãuena : Je dela bon abo hõ khel tamasa bon núel aguia. Adoko calaoena. Calak calakte unkin sukri koŋa do kin hudis keda je nukin makin hoŋ kante onko thenkin calak, menkhan alañ dolañ sukri kana. Onde do ohoko sor ocolelañ, laga núr lañako. Onate hor re miŧ then marañ utaŋ dhiri caŋanikin núel námkeda, ar onde senkate onãregekin decena. Ar onde khon gekin koyok akatkoa. Menkhan unkin hoŋ koŋa do ondekin sen seterena. Tinre bapla okte hoeyena unre uni raj hoponera doe menkeda : In ren jãwãe do nui doe bañ kana, in jãwãe do hande dhiri caŋani reye duŋuŋ akana. Ona menkate unkin sukri thene

calaoena, ar miť ten sukri kořa malae horok adea
ado uni raj kuřiak bapla do uni sukri tuluęe ađi jak
jomokte hoyentaea. Raj do hopon erat ar jăwăe
gomket ać ořak teye idikeťkina. Ona řelte hoř do
ađiko haharaena, ar adha raje ematķina. Uni sukri
ge raje hoeyena. Onkate ađikin kisarena ar aķinaķ
raj ađi mońj tekin calaokeda. Porja hă ađi suk tekin
dohokeťkoa, onate sanam hoř ge uni sukri raj do
ađiko manao kedeas.

81 HĂŘŮ JĂWĂE.

Miť ten hořen miť ten kuři ar miť ten kořa hopon-
kin tăhěkantaea. Miť din do uni kuři birte sahan
agui dukana. Ontere miť ten hăřŭ řamkedeas. Uni
hăřŭ do uni kuřiye metadeas. Inŭ baplameas, kuřik
kanam se bań ? Uni kuři do hăřŭi botoradeteye men-
keda : Hě, kuřik geań. Ona ańjomte hăřŭ do uni
kuři urni birteye idikedea, ar onde aćaķ ořakreye
dohokedea. Uni hăřŭ do ađi kisăre tăhěkana. Aseć
taseć cij řasuttas, ar emanteaķ jinis do eken sona reaķ
ge tăhěkantaea. Uni kuři do ađi řukte din calaķ kan-
tas tăhěkana. Onte uni kuři do ořakte bae ruarłente
eńgat apat do ađikin andmandaoena. Ar uni kuři ren
bokot kořakin metadeas : Do, řieleme oka sene
senakana ? Uni kořa dă goťas sendra bara kedeas, men-
khan okare hă bac řam dăre adea, ać eskarge ořakteye
ruar hećenas.

Unkin eńgat apat do řatu sambarkin tearkeť te
miť ten řahukin meťadeas : Do calakte hoponeras

təlin siři aɣuem, okare menaea, ar satu sambarkin moŋra goŋadea. Uni kaɦu do onđe khon kak kak kateye uɗaɣuena. Ar sendra sendrate uni kuři do urni bir bhitrireye nĩm kedea, ar onđe senkate uni kuři joto boge judaɛ kuli kedea, ar notenaƙ hõe laiaɗea, ado aɗikin pɛra baɾa kedea. Ar onkage satu sambar moŋra goŋ adetekin biɗa goŋ kadea. Kaɦu do heɕ ruar kate joto hale laiatkɔa. Ona anjomte apat do uni hãrũ goje laɣit miŋ ɽen tarwaɽiye benaokeda, ar kaɦu sãote urni birteye calaoena. Onɗekin seŋeren khan hoponerat do sona gaɗo sona maɕi duɾup laɣite ematkina are ɗobok baɾawatkina. Onakate uni hãrũ hõ jokhare heɕena are johareŋ tãhẽkan jokhenge uni hoɗ do hãrũi maƙ goŋ kedea. Ar onđe khon hoponerate idi kede aɾ daɾeak bhor emanteakko idi tora keda.

82 RAEBAR TOYO

Miŋ ɽen atore miŋ ɽen hoɾe tãhẽkana. Uni do aɗiye reɳgeɕa. Ona sorre miŋ ɽen toyoe tãhẽn kan tãhẽkana, uni toyo do uni hoɾaƙ dosa nĩlte aɗiye mãyāyena are metadea : Jãhã lekate am doɗi goɾoama aɾ raj hoponera tuluc amaƙ bapla doɗi hoe ocoea. Onka menkate ona disomren raj oɾaƙ sene calaoena. Aɾ rajaƙ miŋ ɽen pan bagan reye boloena, aɾ pan jojome ehopena. Ona bagan re miŋ ɽen pukhri tãhẽkana. Raj hoponera do ona pukhrite aɕren gate kuɾiko sãote umoƙe heɕena aɾ toyo pan jojom kane nĩl kede a. Adoc meneda : Nui toyo do aɗi kisãɾ disomren kangeae, onatege pane jomeda, abo disomren hoɾ do aɗiko reɳgeɕ gea, onate pan hõ bako jom baɾaea, ona anjomte toyoe mengoŋ

keda . Hē, ale disomren hor do aḍiko kisāra. Ar raj hō aḍiye kisāra. Am babawaḱ oraḱ khon uniaḱ oraḱ do aḍi maraṇa. Uni samaṇre nui do adha hō bae hoyoḱa. Ona aṇjomte uni kuṛi do oraḱ teye calaoena ar eṅgat apate metaḱkina : In do uni raj tuluē geṇi baplaḱa. Ona aṇjomte raj ar raṇi do uni toyokin hohoadea, arkin kuli kedea, je uni raj do aḷinren hoponerac baplakea se oho ? Uni toyo doe menkeda : Uni Raj do baḷhui sendra baraetḱoa. Achaṇ kulilege aḍoṇi laiapca. Onka menkate uni hor ṭhene ruar calaoena. Are metadea : In oka lekaṇi metama. am do onka ge kaṁime. Ar enka bara ṭkate aē doe ruar calaoena. Ar raj-raṇiye metaḱkina : Hē ye baplaye geya. Ado uni toyokin metadea : Raj do laiaeme, bariat do mac hijuk ma, menkhan maḱ oraḱte do ḍher do aloe agukoma, ente jaega hō unāḱ do banuka. Onka menkate uni toyo do uni hor ṭhene ruar calaoena. Uni toyo do dhubi ṭhen khon kicriē idikeṭte bariate sajaoketḱoa, ar bogete kaḷu ar toyoe idi toraketḱoa. Ar naṅraha bahre regeye deraketḱoa. Onko kahu ar toyo do bogeteko andor keda, ado jāwāe beṭa motoe idi kedea arko baplaena. Uni nāwā jāwāe do .rajaḱ goṭa oraḱ racae dāiā bara keda ar miṭ ṭhen kaṭ doho akate nelkeda. Adoc meneda : Noa reak do haṇaḱ se nḥanaḱ nahel hoekoka ; ona do uni baḷu kuṛi hōe aṇjom tiok keda. Ar toyoe metaekana : Je nui doe ceṭ lekan hor kana, nahel benao reak kathae roṭ baraet kan do ? Ona aṇjomte toyo doe mengoṭ keda, je nui do aḍi bhage raj kanae aēren porjako laḡiṭ .siṇ saṭup dandok tegeye tāhēna, jemon onko do nahelko namte cas bas reakko kaṁi ; ona aṇjom kate uni kuṛi doe thirena.

Dosar hilok do onḍe khonko biḍa calaoena. Ar miṭ ṭen ḍhena ḍhena kuṛia oraḱ reko boloena. Ona nelte

uni kuṛi do toyoe kuli kedeā : Je rajak oraḱ do okor ? Toyo doe menkeda : Nōkōe coñ. Ona űelte uni kuṛi do bogeteye rak keda, menkhan tayomte doe menkeda : Rak kate doñ cekaea ja hoe enaḱ do hoeyena. Uni kuṛi do ṭaka beknaoe baḍae kan tāhēkana. Ado aseḱ taseḱ ṭakae benao keda ar marañ marañ oraḱe benao ocokeda, ar dhon durib mihũ merom ṭaka eman kote aḍiye kisārena. Ar apattete neota idi kedeā ar onako jotoe uduk adea, ente aḱaḱ khon do sanamaḱ ge doḅṛa tāhēkana. Ona űelte apat do aḍiye kusiena, are ruar calaoena. Hoponerat jāwāe gomket do aḍi sukte dīn-kin khemao keda.

83 RŌ SENDRA.

Miṭ ṭen atore miṭ ṭen aḍi lamot koṛae tāhēkana. Miṭ dīn uni do jaṅgare dhiriteye tohot ghaoena. Ado daka jojome duṛupen khan miṭ ṭen rō do ona ghaore heḱ kateye duṛupena, ar siḍiḱ marteye gergotkedeā, ona űelte uni koṛa do uni rōe lagakedeā, uni rō do ghao khone uḍaṅuen khan onakore ḍhērē ḍhērēye uḍau baṛa goṭena, ar uniaḱ dakareye duṛup goṭena. Ona űelte uni hoṛ doe hudiskeda, je nui rō do ghaoreye duṛup lena ar onḍe khon heḱkate arhō dakareye duṛupena, nui do aḍi achok ṭat kanae, ar monere hirkha janamadete ona ḍakae baḡiada, ar senkate atoren joto koṛae riāu jarwaketkoa ar ona hal jotoe laiatkoa are menkeda : Ma aḱ sarko ṭhik tape, ḍela bon rōbo sendrakoa arbo goḱ maraokoa, ente noko do aḍi achok ṭat kanako. Ona kathate joto hoṛko paṭiāu ena, ar sanam ge rō sendrako sapraoena. Calak jokhen joto

horé metatkoá jáhãe ge rō pe námleko khan alope hohoea bañkhanko uḍau godoka, eken gol tegebo bapaḍaea.

Ado miť ten akut birteko boloena. Aḍi jhalko sendra idikeda, okōe hō miť goťan gan hō rō bako námleťkoa. Onḍe khon calať calakte miť ten rō do okasen khon coñ uḍau heť kate miť ten kořawak leñga soporeye aḍ goťena. Uni nēlte uni kořa do suyuť suyuť gogole ehopena. Ona añjomte uni sor reye tãhēkan hoť doe koyoť goť keda. Are kuli goť kedeá, ukuriě ya oka re ? Uni kořa do jojom ti reak ukḍuk kaťup te ona leñga sopo sene uḍuk keda. Uni hoť doe heť sor nōken khane nēl nám kedeá. Ar ať sar uni rō sen tuñau kateye tuñ goť kedeá, rō ma oka sen coe uḍau-en, menkhan uni kořawak sopo geye tuñ tap goť keda ; Uni kořa do haso jalate bogeteye garjao keda, ceť bañ rōko sendrako uni kořa ge goť kedete oraťteko ruar naporena.

84 DHINKI BIN

Miť ten horren sattu kořa ar miť ten kuřiko tãhēkantaá. Onko auriķo hara buruť rege eñgat apat dokin goćena. Ado onko baehako hara buruen khan sikariako hoeyena. Jaoge birte sendrako calaka ar eman ten janwarko goć agukoa. Ar uni miserataķo doe isin aroe takoa, se orať reak sanamak uni geye kamia. Miť din do onko boeha aḍi sañgiñ urni birte sendrako calaoena. Ar ruar jokhen miť ten maľi bahako agu dara keda. Ona nēlte uni kuři do aḍiye kusiena. Ar dadat tekoe metatkoá, Okare noa maľi

baha menaka, iní do ondegé jǎwǎekani pe onko doko metadea : Je onde do bogete kul bana tarup, ar dhinki biní menakkoa, onde do bale jǎwǎemea, bañkhan-ko jommea. Uni kuri do ađiye jidkeda ar sesre onko dadatteko do ondegeko jǎwǎe kadea, ar ako oraḱ khon suṭamko tić idikeda onde haḱić. Arko metadea : Jǎhǎn bipod rem paraolenkhan noa suṭamge or godme, adole baḱaea je jǎhǎn bipod rem paraoakana, ente onare ghanṭiko tolkada, onage saḱe godoka. Ona aṇjomtele daṛ calaka, arle bañcaomea. Onka baṛa kateko bida kadea.

Mit din do uni kuri then mit ten kule hećena ar daḱ koe kedeteye níu baṛa keda. are calaoena. Ina tayom mit ten banao hećena. Uni hō daḱ níu baṛa kateye calaoena. Ina tayom mit ten tarupe hećena uni hō daḱ níu baṛakateye calaoena. Ina tayom mit ten ḱhunki biñe hećena, ar daḱe koekedea. Ar daḱe emae kan joklene saḱ goṭ kede. Ona níelte uni kuri do ona sutame oṭ goṭ keda ar ghanṭi do saḱe goṭena. Ona aṇjomte dadatteko do kaṛi tarwaṛi aḱ saranteko níu calaoena, inaḱte onte do goṭae uṭ hataṛ kede. Senkateko níelkede do mit ten dhinki biñe búrum akan. Uni níel kate dadatteko do uni biñko maḱ goṭ kede, ar uni kuri do jiwet ge uniaḱ lać khonko geṭtoṭ kede. Adoko metadea. Ale dole metamkan táhē kangea je onde do aḱi lekan kaṭaha janwar menaḱ koa, onde do bale jǎwǎemea, menkhan am do aleaḱ katha bam aṇjomleda, níel mese cet lekan muhinrem paraoena. Onka raenbaṛa kate ako sāotege uni kuri hōko idi torakedea. Ar paḱul leka uni do oraḱ reaḱ geye kami baṛae ar dadatteko do sendrako calaḱte emanteaḱko aguia. Ar onka onkatege din gujarko calaokeda.

85 AKILAN RAJ.

Miț țin rajren pea hoponko tahēkantaea. Onko do jotogeko mena : Ii geu rajoka. Ona ańjomte apat doe metatkoa : Do disomte senkate aķil ceť aģuipe, ar jāhāeak aķil ge sorosok tape unigeye rajoka. Ona ańjomkate onko hopontef do disomteko ođokena. Marańiċ do khetteye calaoena ar miț țin kol beķnaoe ceť keda. Talaiċ do senkate miț țin khildīye doho kedeā ar uni eneċ eneċte aema paesae rojgar keda. ar huđińiċ do miț țin kisār hoĳ țin senkateye guti-ena are metadea : Ma ii do olok parhaoķ ceťańme, amāk joto lekanāk ii ķami katama, ar ii do eken daķ mańđitet imāńme ona chađa do ceť hō bań hataoa. Onka menkate uni kisārake ķami ar parhao hōe ceťana.

Thora din tayom apat do onko peneye hohoatkoa are metatkoa : Den udug tape okoe ceť lekan aķil pe ceť aģu akada. Ona ańjomkate uni marańiċ hopontef do aċ babawaķ band teye calaoena, ar onĊ kole baįsau keda. Ona kolte ona band reak daķ do miț għarite ańjeťena, ar onare tināk hakoko tahēkana onko do jotoko goċ maraoena. Ona íelte apat doe menkeda : Amāk aķil do bań bhagea, ente onare tināk hakoko tahēkana, onko hō ekaltem goċ maraoketkotiińa. Ar ona reak dakte hořaķ ađi porho hoyok kan tahēkan takoa, ona hōm caba ocokeda. Noate iińaķ hō ađi loksān hoyena. Am do raj ohom calao dařlea, onate am do raj bań íama.

Onakate talaiċ hopontef hohoadea. Uni do uni khildianteye heċena, ar sekren ar rurui ehopena, ar uni khildī hōe eneċ kedeā. Ona íelte apat do ađiye

edreyena, are metadea : Amak aḱil hō bañ besa, ente am ma nui khilḁi ekneḁ tege dinem khemao, tin re raj reak dom kamia. Onate am hō rajok lek dom bañ kana.

Ona kate huḁiniḁ hopontete hohodea. Uni do tinak puthiye paḁhao akaḁ onae agukeda. Ar apate metadea : Ma jāhārege amak kusi noa reak kuli in me. Ona aṅjomkate apat do aḁiye kusiena are menkeda : Amak aḱilge sanam khon bhagea. Amge raj dom calao dareaka. Ona menkate unige raje benao kedeā. Onkate uni huḁiniḁ ge raje hoyena. Aḱil jorte beste raje calaokeda. Unkin laṭukin do ona disom khon hōkin laga rūr ocoena.

86 JOM SIM BODA.

Mit ṭen atore mit ṭen buḁhiye tahēkana. Uni do mit ṭen merom eṅga kirin kateye asul kedeā are menkeda : Judi nui merom eṅga boda geye busak lekhan uni do jom sim reñ magea. Ona menkatēye thirena. Thorā dīn tayom uni merom eṅga do bhag leka boda geye busakkedeā. Ona űelte uni buḁhi do aḁiye raskaena, ar aḁi jotonte uni boda doe asul harakedeā. Ar maraṅ uṭare haraen khan jom simoke nenḁakeda. Ar aḁren joto gutta peṛae nēotakeṭko ar sanamak koe kulau jurau ḁḁruskeda. Ar enhilok do uni merom boda tolgeye dohokedeā, eken eṅga motoge gupite doe idikedeā. Ayup do uni merom eṅgae heḁ ruṛenkhā uni boda doe kuli kedeā : Henda go nī do teheñ cedak bae arak lediña ? Merom eṅga doe roṛ ruṛ adea : Nui buḁhi do gapae jom simok laḁiṭ ar am geko

makmea, onate bae arakletmea ; Noko bam íeletkoa, bogete perako heé akantae. Ona anjomte uni boda do ađiye botorena ar engattete metadea, ma go'jāhā lekate arakkaime nonde khonin dāra. Ona anjomkate uni merom enga do bodawak jorae ger topak keda, ar uni boda do onde khone dārkeda. Ar miť ten buru coťre miť ten matkom dare tahēkana, onareye dečena. Toyo do uni bodako ínel kedeā ar uni jome lađitko riāu hečena. Khange boda doe mengoťkeda : Hola ge miť sae, toyon jom akatkoa, arhō nōkōe apepe heé akana, hape ārgo sen ocoāipe, adoń jom goť kapea. Ona anjomte onko toyo do birampatko dārkeda, ar calak calakte miť ten tarup tulućko íapamena. Uni doe kuliketkoa . Henda ho, henda ho, cedakpe dāreda ? Onko doko laíadea je miť ten merom boda hanđe menaea. Uni botortele dāř joń kana. Tarup do ona anjomteye mengoť keda : Dela se udukaípe, sumar utareāń ; Menkhan okoe hō botorte bako dillaka. Tarup ađiye jidkette miť ten toyo doe rumučenā, mone moneteye hudis keda pasen nui tuluć do bae dāreka. Ar jāhā lekae goć jāhān lekhan ín hō thořa thruř jel doe haťmāngea. Adoe menkeda, delāń udukama. Inakte onte uni merom boda do dare khon ārgokate miť ten dander reye boloena ar teńgokate bahre sengeye koyok akada. Calak calakte toyo doe ínel íam goť kedeā, ar paħile botorakanteye pačla goťena, tarup doe menkeda : Ukurić ? Toyoe roř ruāř keda : Hāńi hanđe. Ado banargekin ínel íam kedeā, menkhan toyo do onde khon lahaķ bae reben kana. Onate tarup doe menkeda : Ma miť ten baberte hoťok hoťoklań tolkoka, ente am do ađim botorok kana, pasen am dom íir bađi goť ađińge. Onka roř barakate sarige mĩť ten baberte hoťok hoťokkin tolēna. Ar uni boda sen bai baitekin laha idik kana. Merom boda do unkin ać sen

sor nógok kane nêlketkin khan jaŋgae kaṭap kuṭup goṭ keda are phur phur keṭte bohok ḍubukḍubuke hilau hilau goṭ keda ar goco do dalae dalae goṭentaea. Ona nêlte toyo do botorte bidnake nîr ruar goṭena, ar tarup hō aḍi âṭe botorena. Ar birampat onḍe khone daṭ keda. Toyo do gohorleka hoḍor hoḍore or atkir kedea. Ceṭ baṇ se ekalteye or goṭ utaṛ kedea. Note uni buḍhi do uni bodae nam baraedea, menkhan sesre bae nam dareadea. Uni merom boda do one bir rege tahēyena.

87 TĀRUP' AR TOYO.

Miṭ ṭen birre miṭ ṭen tarupe tahēkana, ar ona sor-rege miṭ ṭen toyo hōe tahēkana, ado aḍikin gateka. Tarup do toyoe metadea : Am do jao hilok miṭ ṭen janwar goṭ agukotalaṇme. Ar bam aguleko khan in maṣkil utaṛmea. Uni toyo do botorente dinange mimiṭ ṭen janware goṭ agukoa. Tarup do khube jom bienge, ar thoṛa thuṛi jaṇteṭko toyoe sarecaea. Uni toyo do onage aḍ oraḱ teye idia ar haṛam buḍhikin jom barakeṭge. Miṭ din do uni toyo miṭ ṭen khub moṇj merom khaṣiye goṭ kedea are hudis keda, nonkan moṇj janwar tarup ṭhenin idi lekhan unige nāhāk sanam mae jom, In do jaṇteṭ koe sarecaṇa. Ona hudis kate uni merom khaṣi do tarup ṭen bae idi ledea, bickom aḍ oraḱ teye idikede, ar buḍhittete metadea : Delaṇ nonḍekhon dolaṇ daṛa baṇkhan tarup heḱ kateye goḱlaṇa ar nui merom do aḍ geye jomea. Onka menkate onḍe khonkin daṛkeda ar miṭ ṭen khub usul buru coṭrekin deḱena. Merom khaṣi hōkin iditora kedea. Note tarup do toyoe nêl hore kana : Okor

bañ tin reye goč aguko ? Nel horteye mokoñen khan uni tarup do uni toyowak orak teye calaoena, are nelketkina onde do banukkina. Onate ađiye edreyena ar unkin sendrae calaoena. Calak calakte ona usul buru thene seteren khan banarge onđeye nel namketkina. Unkin do miť ten monj okoč merom khasikin goč akawana ar ađi kusi raskatekin jomjon kana. Ona nelte tarup do toyoe metadea : Ma inĩ hõ aben then rakap kanben, bañ cekabena. Ona anjomte toyo do miť ten barahi dare reye tol uric keda, ar miť mucať do latar ot sene tamkur kada, tarup do ona barahi barahiteye sap rakap kana. Thik tala noke rakap akan tahėkan jokheč toyo do miť ten tengoč agukate ona barahiye mak topak goť kada. Tarup do ot re diřim menteye nurena are goč utarena. Onkate toyo do adren bairiye goč kedete ađi suktekin tahėyena.

88. I .. N, GE

Miť ten ato reko sohraeok kan tahėkana. Ado um hilok miť ten bheđa ar miť ten sukrikin napamena, arkin galmarao kana, je noko hor do teheńko umkana, gapa doko bongaka menkhan alań modre okoetať con gapa doko bongalańa nāhāk. Ona anjomkate bheđa do sukriye metadea ; Inĩ do bako cekaeińa amge nāhākko bongamea. Sukri doe mengoť kede, ohok inĩ do bań am geko bongamea. Onka onka khubkin apthaoena. Bheđa do sukriye metaea : Amge inĩ do bań. Sukri do bhađae metaea : Amge inĩ do bań. Onka onka sesre niakin goťakeda, Acha, gapage neloka nāhāk. Onka menkate apan apin orak tekin calao baraena.

Dosar hilok do setaken khan atoren hor boŋako laġiŋ bogete sim sukriko sapeŋkoa. Unkin bheḍa ar sukri ren kisār hō pahil do simko saḍ māṛāñkeŋkoa, inakate do uni sukri thenko calaoena, ar bārā khon uni geko saḍ oḍok kedeā. Khande uni sukri doe meneda. I.....ní ge, I.... ní ge. Ona aŋjomte uni bheḍa doe mengoŋ keda : Holam menle...ŋ, holam menle ...ŋ. Ado bapurič sukri cekaeae, enka roḥ bara kateye thir dorokena. Ar okte hoeyenkhan uni sukrigeko boŋa kedeā, bheḍa doe baŋcaoengea.

89. BANA RAŇI

Miŋ then rajren miŋ then hopone tahēkaŋa. Uniye hara juanen khan raj do uni baplaye reak saname thik thak keda ar nenḍa din seterenkhan raj do aḍi rajan bajan bariate calaoena. Ar onḍe bapla hoe barakateko bidaena. Baḥu jāwāe do palpireko deč keŋkina ar onḍe khon oraŋteko mohondaena. Calak calakte miŋ then urni birreko boloena, ar onḍege nindawaŋkoa. Onko paliki gogok kodo dak tetañkeŋ kote miŋ then paliki dohokeda, ar meral jo miŋ then babereko gutu keda ar coŋ senko capat goŋ kada arko menkeda : Jāhā seč rege dak menak ontere noa nurlen khan ceḍuk mente saḍe godoka nāhāk ado ontege senkate dakbo nuiā. Ado sarige miŋ senre ceḍuk marte saḍe goŋena, adoko menkeda : Ote ya note re dak menaka, delabon nu aguia. Onka menkate dak nuko calaoena.

Onko gogokko onte dak nuko calaoenkhan miŋ then bana do ona paliki thene hečena ar uni baḥu kuŋiye

metadea : Dense amak kicrie imame, am lekan
 neloka se ban ? Ona anjomkate uni kuṛi do acaḥ
 kicrie emadea ar aḥ do uni bana buḍhiak kanthateye
 bandeyena. Uni bana buḍhi do arhō uni kuṛiye
 metadea ; Den se amak ona cuṛiko emame am lekan
 neloka se ban, ona anjomkate uni kuṛi do ona cuṛi hōe
 emadea. Onka onkate bana buḍhi do uni kuṛiak joto
 sapape sibor kede. Ar aḥge bahu kuṛi lekae sajaoente
 palḥire deḥ kate ona palḥi reak silḥine siṅkada. Inak
 tegge onko gogok kodo dak in kateko ruar heḥena ar
 ona palḥi gokkeḥ teko helaoena. Menkhan aḍi hamalko
 aikaukeda. Adoko meneda : Cekate unak do hamal
 kana ? Adoko calao idiena, menkhan uni kuṛi do
 onko tayom tayomteye rak idieda, ado gogokkoko
 meneda : Oteya celeye rak eda ? Unjokhen uni
 bana buḍhi doe metaḥkoa : Ma taran tarampe noa
 disomren cērē do nonkageko raga. Ado ona anjom
 kateko calao idiena, ar ako oṛakko tiok keḥ khan aḍi
 kusi raskate uni bahuko daram ader kede. Ar raj
 do aḍi lekan noa tamasa aḥren rayotkoe udukaḥkoa
 ai khube bhoj bhataḥkoa. Menkhan hoṛ do uni bahu
 nel kate aḍiko haharaena, enteko nelekana : Goṭa
 hormo ḍhalui ḍhalui up menaktaea, ti jaṅga reak rama
 hō laṭu laṭutae, se luturko hō laṭu laṭu getaea, ado
 mone reko men barakeda : Pasen ona disomren
 hoṛ doko nonkangea. Onate ceḥ hō bako menbaraleda.
 Menkhan bako baḍaeleda je nui doe bana buḍhi kana
 mente. Ado miḥ din uni raj koṛa do miḥ ten arāre
 beḥnao kana. Ona jokhen uni bana buḍhi do onḍeye
 calao goḥena ar acaḥ ona laṭu rama teye gadur gadur
 goḥ keda are metadea : Nonka do bam laga ? Ado
 uni koṛa do onae lak jut keda. Arhō miḥ din do uni
 bana ranige ḍhinkiyē lekbeḥ kana, ado bae jut ocoeda,
 bhala tis reye lebeḥ lega akatte ona reak morom doe

boḍoea ? Ado sen kateye metadea : Ma noa ḍhinki jutme, ado uni koṛa do onae kuṭam jut baṛa keda.

Onte uni baḥu kuṛi do miṭ ṭen raj ṭhene calaoena ar sadom gupi kamiye namkeda. Ado miṭ ṭen band ṭhene uni kuṛi do sadome idikakoa ar ona kantha khonge sona reak sikṛi oḍokoka. Ona reak ge jhilai benaoa are jhiloka ar onko sadom doe metakoa : Pukhurika paṇi, na piyo na piyo re ghoṛa, Dhubi ghās na caro na caro re ghoṛa, Dekho he sona kera hiṇḍol. Ona aṇjomte onko sadom do uni geko koyokkaea, bako aṭiṇa, onka onka onko sadom do ekal teko rohor cabaena. Khange uni raj do miṭ diṇ uni kuṛiye metadea : Ceṭ leka noko sadom dom gupietkoa, okorko moṭaḱ kana, sanamem rohor caba ocoket kotiṇa, men calakme, baṇi dohomea. Onka menkateye jobabadea.

Ona aṇjomkate uni kuṛi do eṅgat apat oraḱteye calaoena. Ar sanam hale laiṭ kiṇa. Khange uni raj do uni jāwāe jomket ṭhen sipahiye kol ketkoa. Are metadea. Am do iṇren hoponera idi kate hor rem giḍi oṭo kadea ar bana buḍhim idikedea. Acha ona reak bodla doṇi halawama. Ona aṇjomte uni raj koṛa doe asbasaoena ar uni raj ṭhene calaoena. Uni kuṛi do oṛe oṛe sanam kathae laiadea, onate uni doe paṭiauena je saṛige nui ma hor leka ma bae nīlok kan, bana leka geye nīlok kan, ṭhik nui do calaḱi kate aḱge raṇie benao akana. Ado onḍe khone ruareṇa, ar uni bana buḍhi doe piṭau nīrkedea, ar uniye bapla lede kuṛigeye idikedea. Ar uni nīelte sanam hor geko kusiena, ar unige raṇiye hoeyena, ar aḍi sukte dine khemaokeda.

90. HOR AR UMUL

Mit ten ađi reŋgeć hoře tahěkana. Oraķ re cet hō jomak ŋuiak baŋ tahěkantakoa. Guti nalha barakate dine khemaoeť kan tahěkana. Mit din do bajar khon mit đalić lađui dipil ađueť kan tahěkana. Hijuk hijukte mit dhao do ackage tayom seće beŋgeť ruar goťkeda. Ar aćak umule ŋelkeda, menkhan ona do aćak umul kana mente do bae bađae oromlaka, ać doe bujhaŋ keda je mit ten etaķ hoř geye paŋja idiedea. Ona hudis kateye mengoť keda : Henda ho, cedakem paŋja ađuyidiŋa, do ruarŋe ente ale do ađi reŋgeć hoř kanale, cetle emama ? Onka menkate lahateye calao idiena.

Thora saŋgiŋ heć kateye ŋele kan do arhō hijuk tege menaea. Ado monereye hudiskeda je nui hoř do đalić reak lađui ŋelakattiŋa, ona joma mente geye hijuk kana, onka menkate thora gan lađu otreye doho keda, are menkeda. Ma ŋa jomkate ruar joŋme. Ar ać do laha teye calao idiyena. Thora jhaľ senkate arhōe beŋgeť ruar keda, menkhan arhōe ŋelekan do hijuk tege menae, ona ŋel kateye hudiskeda. Je ona lađuŋ emadea ona do ađi sebelkedea, ar bae bi lente đher ŋoķe khoj kana, onategeye paŋja ađuediŋa. Ar onka menkate đher ŋoķ lađu dohoadea, ar ać do laha-teye calao idiyena. Inakće siŋcando doe hašurena. Arhō thora jhaľ senkate uni hoř doe beŋgeť ruar keda ar ŋa dhao do bae ŋel ŋamledea. Onate monereye menkeda, nitok do uni hoř lađu teye jom biena. Onateye ruar calaoena. Ar enka menbara kate laha-teye calao idiena, nonkate uni lelha reŋgeć hoř do aćak umulge hoře bujhaŋ kedete aema lađue berbad

giđi kada. Ar ađi nında orak teye seřerente ona lađu jom barakategeko tahēyena.

91. SİN BONGA AR AŞUR

Miř din sını boŋga do duruř kate aćren rinićtet tuluće galmaraokan tahēkana, inaķtege dhartiren manwa kodo siniboŋgako hohoadea, ente ot ar serma do seŋgel dāk te dhipau cabaena, ar ona elante gađa sođok reak dak do aıjeř rohořena. Onate manwa janwarko do dak tetantekeo çat paťaoena. Ona aıjomkate sını boŋga do ona reake khoj tolas keťa, ar bađae namena je asurjat mēřhēť sını nındaķo galaoeda, onkoak culha khonge ona seŋgel dāk do ođokok kana, ona iate sını boŋga do ađiye raŋgaoena. Ar onko mak goćko lağıť tarwareye sař keda. Ona nelte rinićtet doe metadea Am motote do ohom dhej lekoa, onate am do budhi lagaome. Ona aıjomkate sını boŋga do aćren sipalı giđiye kolkedea. Unı do onko asur řhen senkateye metaťkoa. Ape do sını nında mēřhēťpe galaoeda, menkhan alo pe onkaea, cahe siŋge galaope, ar baŋkhan nında motoge galaope. Noa do sını boŋgae hukum akada. Ona aıjomkate onko doko metadea : Sını boŋga do aleren cele hōe baŋ kana, uniaķ hukum do ohole bataolea, onka menkate unı giđiko sař keda ar mēřhēť dhipau kateko jhola keda. Gidi do haso jalate garjaokate sını boŋga řhene dařkeda, are laıadea.

Ona aıjomkate sını boŋga do arhō miř řen kaui kol keda. Aşur do unı kaui lolo toroć ko eradea, are loente uni hōe dařkeda. Inakate sını boŋga do laŋtete cēřēye kol keda. Unı hō senkateye lai baraťkoa :

Je siní ninda do mēṛhēṭ alope galaoa. Ona ańjomkate asur do uniko sap kedeā ar cupiko or jelerí kettāea arko aṛak goṭ kadeā. Uni hō senkate siní bońga joto hale laideā. Ona ańjomkate siní bońga aṭetge onko asur ṭhene mohonḍaena. Calak calakte horre miṭ ṭen goṭa hoṛmo ghaote pereṭ hoṛe nām kedeā, ar uniye tawak goṭ kedeā ar uniak harta khalkate onateye oyoena ar miṭ ṭen ghao thokṛe hoṛ lekae nēlena. Ar onḍe khon calak calakte onko asurak atoe tiok keda. Ar oṛak oṛak kańiye sendra baṛaeda, menkhan uni ghaote thokṛe akanko nēlketeteko hırkhaena ar okoe hō ceṭ hō bako metadeā. Uni doe metaṭ koa : Jom nū chaḍa ceṭ hō bań koepea, mā dohokańpe. Sesre uni do luṭkum haṛam ar luṭkum buḍhi tekinak oṛak teye calaoena are hoho keda. Unkin dokin kulí kedeā : Okoe kanam ; Uni doe roṛ ruak keda : Íí do ṭura koṛa kanań. Unkin do uni nēlkate aḍikin māyāyenā, ar akin ṭhenkin dohokedea. Miṭ din do uni buḍhi hoṛoe tase kada ar horkoe metadeā. Ar akin do birte sahan agukin calaoena. Uni koṛa do onae huṛun caole keda ar oṛak re doho oṭo kate onko asur gidra tuluc guli ḍanṭa eneṭe calaoena. Uni do sanam gidrai haraoketkoa. Ona edrete onko do unkin haṛam buḍhi ṭhenko cugli keda je ṭura koṛa do din bhore eneṭ joń kan tahēkana aṭ hoṛo do saname jom caba oco keda. Ona ańjomkate ṭura koṛa doe menkeda : Bań goṛom, bań jom oco akada, huṛuń kateń dohoakada, nēl ben se ? Adokin nēl baṛaket khan menak gekin nām keda.

Note onko asurak culha khon pańil leka do mēṭhēṭ bań oḍokok kau tāhēkanā, onate onko do aḍiko bhabnaena, arko saḡun baṛa ocoket khan, saḡunre goṭaena je noa reak do ṭura koṛa geye jut dareaka. Onate onko do uni ṭhenko calaoena, ar uni do saḡun baṛaket teye metaṭkoa, je ape do siní bońga pond sim bońgawaepe.

Arko onkaket khan pāhil lekage onkoak culhā khom mērhēt odoñok ehopena. Thoṛa din tayom ar hō bonden takoa, onkodo arhō ṭurā koṛa ṭhenko daṛ idi keda. Uni doe metaṭ koa : Ape do siñ boṅga poṇḍ merom boṅgawaepe, arko onkaket khan pāhil lekage mērhēt odoñok ehopena. Ar hō thoṛa din tayom pāhil lekage mērhēt odoñok do bonden takoa. Onko do arhō uni ṭurā koṛa ṭhengeko daṛ idikeda nia dom doe metaṭkoa : Bheḍa boṅgawaepe. Arko boṅga kede khan arhō pāhil lekage onkoak culhā khon mērhēt odoñok ehopena. Menkhan arhō thoṛa din tayom onkoak culhā khon mērhēt odoñok do bondena. Onate onko aṣur do arhō uni ṭurā koṛa ṭhen geko daṛ idikeda. Niā dom do ṭurā koṛae metaṭkoa je siñ boṅga do aḍipe naraj oco akaḍea. Onate niā dhao do miṭ ṭen hoṛ boṅgawaepe. Onko aṣur do miṭ ṭen gidraḱo sendra baṛa kede menkhan okoe hō gidra emok bako gachaoleda. Onate arhō uni koṛa ṭhenko ruṛ calaoena. Uni doe metaṭkoa : Acha bape nām daṛeaṭko khan iñ ge boṅga iñpe, ente ghao teñ ṭhekom akante aḍiñ haronok kana, bickom iñ goḍlen khangē bogea. Menkhan iñ oka lekañ laiapea, onka kaṁipe. Onkoko menkeda, ma laialeme ceṭkole cekaea. Adoe metaṭkoa. Achañ laiapea.

Ona aṅjomkate unkin luṭkum haṛam buḍhi do aḍikin bhabnaena, ar ṭurā koṛakin metadea : Aliñ do okoe aṣulliñā, uni doe metaṭkina ona laḡiṭ do alo ben bhabnaka. Onka men baṛakate aḍ do boṅga ocok laḡiṭ onko aṣur ṭhene calaoena, ar onkoak culhā ṭhen seṭer kateye metaṭkoa. Barea ḍaṅgua kuṛi pe dinkin upasa ar poṇḍ merom reaḱ hartate benao akaṭ nāwā capua tekin dhukaṇa, pe din siñ ninda dhukaṇa tayom poṇaḱ din hilok ul sakamte culhā re daḱkin chiṭkaṇa. Nāwā kaṇḍa re daḱ pereḱ kate sutam reaḱ bindire daḱ

do dokho hoyoka. Adoko onkakeŋ khan ponak din re culha reak seŋgelko iŋiŋ keda. Ado ɬura koŋa ona culha bhitri teye boloena, ar sona reak barea ɬari ar barea baɬianteye oɔok ruɬena. Ona ielkate onko asur do aɔiko laloc keda ar ɬura koŋako kuli kede : Ceŋ, arhō noa bhitrire jāhān jinis menaka ? Uni doe metaŋkoa : Hē, bogete sona, ruɬa reak jinis menaka, do calakte sendraepe, menkhan eken herel hoponge calak hoyoka ; maejiu do baŋ. Ado joto herel hopon ona culha bhitriteko bolo cabaena. Ado ɬura koŋa onko maejiue metaŋkoa : Ma culha reak duar esedpe ; ar ātte ɕaɬua dhukaɬupe, ar maejiuko kodoko onkakeda. Asur jaɬren herel hopondo joto onɔeko lo goɕena. Ar onɔe khon māyām aɬuoɔokok kan ielte onko do rarakko ehopena. ɬura koŋa doe metaŋkoa : Onko do pan supoŋiko jomeda, ona reak dak ge aɬu oɔokok kana. Menkhan onko do herel hoponko goɕ cabaen baɔae kate bogeteko rak keda. Uni ɬura koŋa do siri boŋga goŋ enae, are metaŋkoa : Iŋi doŋi siri boŋga kana. Aɔi dhao iŋi do ape ɬen iŋren sipahiŋ kolletkoa menkhan iŋak hukum bape doholaka, noa do ona reak kuŋai kangea. Ar onka men barakate siri boŋga do aɕak oŋak teye ruɬ calaoena.

92. GUPI KOŋA AR ɬARUP'

Miŋ ɬen gupi koŋae tahēkana. Uni do miŋ din aɕren ɬai merom birte aɬiŋe idiketkoa, ar miŋ ɬen gigriŋe iŋel iŋam kede, ar uni saɬ kedeteye goje laɣidok kan tahēkana. Inak tege uni gigriŋ do uni koŋae nehōra-dea je alom gojeŋa. Iŋi do amren gutiŋ hoyoka. Ona

anjomkate uni kora doe landa keda are metadea : Cefem kamiaña ? Gigrin doe roŕ ruaradea : Jen gupi goroama. Ona anjomkate uni kora do uniye arak kede, bae goč ledea. Ayupen khan gai merom oraktekin idiketkoa. Dosar hilok do setaken khan arhō gai merom miť ten birsenkin idiketkoa. Uni kora do miť ten dare buťa reye gitič japiťkeda. Uni gigrin hō miť ten darereye dečena, ar onđe khonge gai merome řiel baraťkoa. Inak tege miť ten tarup do onko gai merom jomko lagite heč goťena. Uni gigrin do tarupe metadea : Cedak gai meromem bhirkaueť kotinā, calao ocoařime tho nit geň goč utar mea. Ona anjomkate tarup doe menkeda Dela hijuk me tho, jom goť kamaň. Ona anjomte uni gigrin do dare khone ārgoena, ar uni tarup țhene dai idikeda. Tarup do uni gigrin jome lagit mocae cahap goť keda, ona jokhenge gigrin do tarupak mocareye don bologoťena, ar bhitri lač re*senkate onđe dodone ehopena Tarup do haso jalate bogeteye garjaokeda. Uni gupi kora do ona řielte khak khak lakndae ehopena. Tarup do uni korae metadea Dela hijukte goroařime, ar ma anren guti do hoho ruarem, dman hulok numit go țen jhaňkarin goč aguama. Uni kora doe menkeda : Ma cahabme ; ado tarupe cahap keť khan uni kora do uni gigrine hohoadea. Onate uni do tarupak lač khone řir odokena. Ar tarup doe bařcaoente bir khon miť ten jhaňkare goč agukedete uni korae emadea, are metadea : Noa hoevenak khisa do tis hō okoe hō aľom ľaiakoa, arem ľai lekhan am hōř jommea. Onka bara kate apan apin orak teko calaoena.

Uni kora ar gigrin do dmange ona birtē gai merom atinķin idikoa. Ar uni tarup hō dmanģe mimit go țen jhaňkar goč kateye aguťoaea. Horķo kuliye rehō bae ľaiakoa. Je cekate roģe jhaňkare agueť koa mente.

Metakoe : Bir reñ gočef koa. Miť đın do aema kořako jaoraena arko eneč bara joň kana. Ackage uni kořa do taruť ar gigrıń reak kathaē disagoť keť teye landakeda. Eťak kořako kuli kedeā cedakem landakeda ? Mase lai aleme. Uni kořa doe menkeda : Ohoń lailea, lai lekhan taruťe jomeńa. Onko kořako menkeda : Ale menak hoř menaklea, ohole jom ocolema. Tehenń nında hō ale tala rege gitičkokme, bhalale nielea ceka teye jommea. Alele bańcaomea. Onkako meta-dekhan uni kořa do uni gigrıń ar taruť reak khisai laiaťkoa. Ona ańjomte sanamge bogeteko landakeda. Menkhan ona katha do taruťe ańjomkeda je joto hoře laiaťkoa, ente uni taruť do dinamge oko okote hečkate uni kořae ańjomea, paseče laiakokan. Ar enhilok doe ańjomkeť khan ađiye edreena, ar hečkate uni kořae atkir kedeā. Uni kořawak kurta dhukři re miť ten hopon hopon řin baksa tahēkana, aı onare dhiriye sambao akat tahēkana. Atkir idiede jokhen ona do hoř horte rokoř rokoř sađe calak kan tahēkana. Ona ańjomte taruť do uni kořae kuli kedeā, cetem sađe ocoeda ? Uni kořa doe mengoť keda. Inı do ceť hō bań sađeocoeda, menkhan enhilokič gigrıń geye onkeda. Ona ańjomte taruť doe luyuf marao goť ena, are menkeda : Uni do alom ařagea. Uni kořae mengoť keda. Ma tobe ařak kańime, ado bań ařagea. Uni taruť do uni kořae ařak kadeā ar birteye dař tať keda. Uni kořa do nonkate uni taruťakmoca khone bańcaoenā, ar ořak teye ruar calaoena.

93. BAREA řHAK

Miť ten goware tahēkana. Uni do miť ten karahire guriče sambaoxeda ar ona cetanre do daheye dulada

ar dahe menkate aḱḱakiriñe calaoena. Arhō miṭ ṭen buḍhiye tahēkana, uni hō kaṭ reak miṭ ṭen tarwariye benao keda ar sona dak teye aṇukeda, ar ona aḱḱakiriñe mohondaena. Calak calakte uni gowar tuluḱe nāpamena are metadea : Noa tarwarim hataoa ? Uni doe menkeda : Hē judi noa dahetem emañ khañiñ hataoa, iñ ṭhen paesa do banuka. Buḍhi do mone mone teye menkeda : Em naporayañ, noa ma kaṭ reak kan menkhan uniaḱ ma dahe kan. Adoe menkeda : Hē den. Onka menkate tarwariye emadea ; ar dahe hataokateye calaoena. Gowar hō mone monete aḍiye kusiena, menkedae : Jaede, guriḱte tarwarī thoñ nāmakeda. Ar oraḱte ruḱḱate gendreḱte poṭomkate ona tarwariye aka bae keda. Buḍhi hō dahe nām keṭte aḍi kusiteye calaoena, ar oraḱ seṭer tora aḱren gidraḱoe metaṭkoa : Ne nokōe dahanē aḡuakada, ma jompe. Miṭ ṭen gidra do ona daheye haṭiñeda, nēl keṭe eken cetan rege dahe do menaka, bhritri ma guriḱte pereḱ akan, ado apattete uduḱ adea. Ona nēlte buḍhi doe menkeda nui hoṛ do aḍiye eṛe kidiñā. Ona menkate uni gowar pakñjae calaoena. Onte hō uni gowar do miṭ dīn ona tarwarite merome maḱ kedea. Mage jokhen merom ma bae seṭeḱ len menkhan tarwarī ma talare ṭhas marte raputen, are nēleṭ do kaṭ kan. Onate uni hō uni buḍhi pakñjae oḱokena.

Miṭ dīn do banar ṭhak ge hor rekin nāpamena, ar galmarao baṛa katekin menkeda : Alañ do banar gelañ ṭhokgea, delañ arhō jāhāe lañ ṭhokkoa. Onka menkate miṭ ṭen raj ṭhenkin calaoena, ar horre gupi gidraḱin kuli ṭhikkeṭ koa je nui raj ren apattet do oka reko topa akadea. Onko do ona jaega ko uduḱ aṭ kiñā, adokin galmarao goṭa keda je miṭ hoṛ do noa topa regelañ bolokoḱa, ar miṭ hoṛ do raj ṭhen calaokate lañ metaea, je am baba miṭ ghaṛa ṭaka rine hatao akada

den nitok do emokme. Judi bae patiauk khan nonde-
 lañ aguea, ar uniye kuliyea. Ona reak jobab dolañ
 mena : Hê hatao akañ geañ, em kataeme. Onka
 menkate miñ hoř do ona topa reye topa ořo kadea, ar
 miñ hoř do raj then senkateye menkeda : Am baba
 miñ ghagra řaka rine hatao akañ tiñā, den emkatiñme.
 Raj doe menkeda : In do bañ bařaea, in babae
 hatao akata se baña mente. Uni řhok doe mengoř
 keda : Delalañ kuli aguea, hatao akatae se bañ ?
 Ado ona kobor řhenkin calaoena, ar raj do ać babae
 kuliedea, je nui hořak miñ ghagra řakam hatao akař-
 taea ? Uni topa oko akan řhoke mengoř keda : Hēñ
 hatao akařtaegea, do em kataeme. Ona añjomkate raj
 doe patiaüena, ar uni hoř miñ ghagra řakae emadea.

Uni řhok do ona řaka hatao kate hape hapete oraķ
 sene darkedea. Uni dosarić řhok do topa geye baģi
 ořoadea. Menkhan uni doe bařae keda je řaka hatao-
 kate uni doe darkedea. Onate topa khone ořokena ar
 lahataye dāř idikeda ar horre miñ řen panahiye giři
 ořokada. Ar ona jaega khon ar hō dāř lahañok kate
 dosaraķ panahiye giři kada ar ać do miñ řen sořokre
 senkateye okoyena. Ona hor tege uni řakae idiyet
 řhok doe calaķ kana. Calak calakte ona panahiye
 nām goř keda, are horok lega keř khan řhikge hoe
 entaea. Adoe menkeda : Miñ řen doñ cekaea, banar
 jaņa reak tahēn kaniñ horok idikea, ona menkate
 ona panahi do onde geye giři ořo kada, are calao idi-
 yena. Calak calakte thora sañgiñre arhō miñ řen
 panahiye nām keda, ar ona hōe horok legakeř khan
 jutentaea, adoe menkeda, okoe tora onataķ panahi
 hōñ aģuia. Onka menkate ona ghagra řaka do miñ
 řen por reye oko ořo kada ar panahi aķģui ruřena.
 Inaķ tege dosarić řhok do ona ghagra řakae goķ atķir
 keda, ar oraķre senkate ona doe topa oko kada. Ar ać

do miť ten kuń reye okoyena ar rinićtete metadea : Am do dinam hilok ona kńi rege jomak idiańme, ar jãhãe ko kulilem khan alom lańia, metakom okate coe senakan, bae ruar heć akana. Onte uni pahilić thok do ona panahi agukate ona takae íam barakeda, menkhan bae íamleda. Khane bađakeda je ona do uni dosarić thokgeye idi akada. Ado ađiye bhabnaena, ar orak teye ruar calaoena. Ado uni dosarić thokak orakte senkateye kuli bara keťkoa : Je okaenae ? Onko doko laiaadea : Okate coe senakan bae ruar heć akana. Miť din do uni thok ren rinićtet ona kńi then' jomak ikdi kane íel tiok kede, are bađae keda je uni do onđegeye oko akana mente. Ado miť din uni era leka geye bandeyena ar cuńi koe horok keda ar jomak idikate ona kńi thene calaoena ar jomak emadeteye metadea je jomak do caba akana, gidrako boge teko rakeda, ceť in cekaea ? Uni hor doe ror ruarkeda : Do calakte ona đhinki cupi then laeme ar ghagra khon taka idite kiriń aguime. Uni hor do onae ańjom thik keťte onko orakte senkate đhinki cupi thene la keda ar ona ghagra takae idikeda. Ona íelte uni era do kńi thene calaoena ar jãwãetete laiaadea. Khange uni hor doe menkeda : Cedak uni dom laiaadea ? Metať meañ cele hõ alom laiakoa, eken in metatmea, hape hapete đhinki cupi then laeme ar ghagra khon taka idite jomak kiriń aguime. Uni era doe menkeda : Tin re in do onka dom metadińia, in do bacoń heć akan. Ona ańjomte uni thok do ađiye bharæna, are bujhan íamkeda : Je noa do uni thok ge nonka đhon kate ona takae ere kedina. Ado cete cekaea bhabna kateye tahẽyena are menkeda : Hor thokko do bań boga, ona do apnar rege paraoka. Onka menkate orak teye calaoena.

94. GADHA HAKIM.

Mit ðen dhubiren mit ðen gadhae tahêkantaëa. Uni dhubi do dinam hilokge uni gadhare kicrië motra lade kate ghatte solkboë idia. Onka onkate uni gadha doe thakao cabaena ar onë khon ðara mente take nám baraet kan tahêkana. Mit ðin do uni gadha cekate coi jora khone raëaena, dhubi do oraëre bae tahêkana. Ona phâk ñel kate uni gadha do onë khone ðar keda. Ayupen khan dhubi doe heëena ar gadhae ñel bara kede do banugië, oraëreye kuli baraketko rehõ okoe hõ uni gadha reak bako lai ðareada.

Dosar hilok do beret tora uni dhubi do gadha sendrae calaoena. Calak calakte horre mit ðen hoë námkedeä, are kuli kedeä : Henda ho, note mit ðen gadham ñelledeä ? Ona aújomkate uni hoë do landa kateye sirogadeä, je amren gadha do senkate Juanpur ren hakime hoeakana, noa kore do banua. Ona aújomkate uni dhubi do oraëteye ruëaena, ar baskeak se hor kharcae ghët keda ar oka jorate gadhae tolekan tahêkana ona jora ar mit ðen hopon hopon pãerãe idi tora keda ar Juanpurteye calaoena. Onë uni do oka oraëre hakim ðurup kateye bikëar kan tahêkana ona reak ður ðene calaoena ar ona jorage ghane ghane hakim udukæ kana. Açak motlob do noa rege thoí jorakaekan tahêkana, noa ñelte açtege nãhãke hijuka. Ðher ghurige uduk mokaëena, uni hakim do bae heë lena. Bhala gadha do cet hakim hoe ðareaka ? Uni lelha dhubi do uni hoëak sirog katha regeye paëia akana. Etak hoë hõ uniak onkan kami ñelte cet hõ bako bujau ðareada. Ðher gharic ona jora uduk udukteye laugaen khan uni hakim ðene boloena

are metae kana : Nin dara do noa jora íeltem daj idi gotet kan tahékana tol ocoċ laġit, nit do oloċ paṛhao ceġ kate haċimem hoeyenkhan noa amaċ jora do bam íel oromeda ? Onka menkate ona pãerã te bhagete dadale ehopena. Uni haċim do aċi maġkil reye paṛao ena ar íeńel hoṛ hõko akbakao utařena, menkedako, durre, hoṛ do nui haċim íelte thar tharko botoroċ kana, menkhan nui hoṛ do haċimge bliage teye piṭauede kana. Ona iate onko hoṛ do uniko saṭ kede a ar dadal reak karonko kuli kede a. Uni dhubi do ehopen khon ona reak karone laiaġkoa. Ona katha ańjomte sanam hoṛ bogeteko landa keda arko metadea : Nunak do cekatem lelhawa, nase hõ aċil do banuċ tama je miġ ten gadha ki haċime hoe dareaka ? Onka ruhet bara kate onde khon uni dhubi doko laga kede a. Uni do onkoak katha ańjomkate bare a gařea oraġteye ruar dorokena.

95. TAKA TOROĐAN.

Miġ ten atore bar boehakin tahékana. Huđinić do jao hloċ gađare jhaġiye ođao oġokaka, ar setakre hakoe koġa aġuko a. Menkhan dadattet do torođan idi kate dare reye akakaka ar setakre senkateye íelket ge cele hõ bako jhaġi akan ar ruar heċkate bokottete metae a : Okor ya íel ocoańme se tinaċ hakoko jhaġi akantama. Huđinić do dadattet bae íel ocoaea, hako pakoe atkir goġkoa ar oraġre idi kateye oko goġkoa. Miġ din do uni dadatak torođan re oka khon coń taka heċ kate jhaġi pereċ akana. Dadattet do ona íelkate aċiye kusiena ar onae goċ aġukeda. Bokottet do

cekate coe baɗaeket je tehen do in dada miɗ ɗoroɗan ɗakae agu akada ar ona nɛla mente dadat ɗhene calaoena, are kuli kede : Okor dada tinak ɗakam jhali agu akada. Ona anjomte dadattet doe roɗ ruaradea : Am do hako bam nɛl oco akawadiɗa, in botorte hakopakom atkirgotkoa arem okokoa ; In ho ban nɛl ocoama. Ona menkate uni do ona ɗaka oraɗteye ader bae keda. Cekaeae, bokottet do siɗhal miɗhal oraɗteye ruar calaoena. Ar enhilok khonge dadattet doe kisar idiena ar adi sukte dine khemao keda, menkhan bokottet do enka reɗgeɗ geye tahɛyena.

96. BHALAI BODOL BHALAI.

Miɗ ɗen rajren miɗ ɗen hopone tahɛkana. Uni doe nɛlkeda : Je ako oraɗ bhitrire cet reak duk dand phikir do banuka, jomak ho bogete menaka, ɗaka paesa dhon durib mihɗ merom hati sadow ar emanteak sanamakge menaka, cet reak ho ghati do banuka. Menkhan etak hoɗ nɛlkoa, okoe do jomak banuktaea, okoe do horok bandenak banuktaea, se adi lekan duk muhin reɗgeɗ ar bariɗ dosare menakkoa. Onako nɛl teye hudis keda je nit do in babae rajakana, onate cet reak duk dand ho banuka. Pasen in bidalre nonka do ban tahen ? Onate in ho duk jom lagit disom ten odokoka. Onka hudis ɗhik kate miɗ din do oraɗ khone odokena, cet ho bae idi leda, eken miɗ ɗen banduk songe teye idi tora keda. Ado calak calakte miɗ ɗen atoe tiok keda. Onɗe doko saliset kan tahɛkana. Bogete hoɗ bicar anjom lagitko jarwa akan tahɛkana.

Onđe do miť ʒen kořawakko bicareť kan tahēkana. Bicar bicarte sesreko goťa keda : Je nui kořa doe paši ocoka. Ona ańjomkate uni raj kořa doe metaťkoa, apeak bicar doń ańjom keda. Noare in hō miť bar katha roroř sanaedińa, ente in hō miť disomren hoř kańań, ado ceťpe meneda ? Onko do ona ańjom kateko metadea : Acha ma rořme. Ona ańjomkate uni raj kořa do roroře ehopena : Je noa katha do nonkape menkeda, menkhan nhanka hoyoka, onka katha baĩaşu barakate uni paši ocok kořa doe chađao kede, ente oře oř joto katha mae ańjom akať tahēkange. Onate onkoak bicar do ekalteye kaťaokettakoa. Ado onđe khon lahate calak lağıte mohonđaena. Ona űelte uni kořa do uni kořae metadea : Je am do inak jiwień baĩaşo keťtińa, ona iate am oka tem calakkana in hō onte geń calaka. Ona ańjomte uni raj kořa doe metadea : In do disomte duk jojomiń ođok akana, in sāote senkate do ceťem űama ? Uni doe menkeda : Inak jwi do amgem baĩaşo keťtińa, ouate in do am sāoteń calakgea. Onka menkate uni sāoteye calaoengea.

Ado onđe khon calak calakte miť ʒen urni bir tekin calaoena, ar onđe miťten chaprikin benaokeda, ar onđe-ge tahēnkin ehopena. Ado uni raj kořa do ona chapri regeye tahēna. Uni kořa do bańdukante hante nhotē sendrae calaka, emantene goć ađukoa ar mađekin jom baraea. Miť din do uni kořa miť sene calaoena. Onte do bogete rakasko tahēkana. Ar calao kate onđe-ge űel kede je miť ʒen mońj okoć kuři menaea. Rakas do oka sen cońko calaoakan tahēkana. Uni kuři do uni kořa űel kateye metadea : Nonđe do cedakem hećena, nit ge nāhāk rakasko heć lenkhan ko jom goťkama. Ado uni kořa do onđe khone ruarena ar uni raj kořae laĩadea je onđe miť ʒen mońj okoć kuři menaea, delańlań ađuiea ar baplaem. Ona

añjomkate raj koṛa doe menkeda : Ceka katem aḡuiea, ente onko rakasko baḡae lekhan ekalteko jom goḡbona, enka men baṛa katekin thirena.

Dosar hilok do arhō uni koṛa do miṭ ṭen eṭak bir sen sendrae calaoena ar calak calakte miṭ ṭen jaegare miṭ ṭen hoṛ gitiḡ akane nām kedeā. Uni do tis khon coe gitiḡ akan, gitiḡ gitiḡ te ekal teko nīndir caba utaṛ kedeā. Ona nēlte uni koṛa do aḡi daya ar hahae aīkau keda, onate ona nīndire ocok keda ar bhagete uni saḡhui iskir kedeā. Iskir iskirte thoṛa ḡhaṛiḡ tayomte uni hoṛ doe ebhenena are menkeda : Durre aḡiñ japiṭ keda. Ona añjomte uni koṛa do joto hale laiadea je am dom goḡ akan taḡēkana menkhan iñ iñ jiwet oco ketmea. Ona añjomte uni hoṛ do uni koṛae metadea : Acha am do aḡim jotou kedina onate miṭ ṭen bhoṛiñ emam kana, ne noa baber idime ar jāhān muhin rem paṛaolen khon noa baber ge metae me, ma tol kom, ado aḡ tegeko tol godoka. Ar noa ṭheṅga hō ne idime, ar onkan muhinre paṛaolenre metaeme, ma ṭheṅga dal kom, ado aḡ tegeko daloka. Onka menkate ona baber ar ṭheṅgae emadea. Uni koṛa do onakin hatao kate ona chapri teye ruar calaoena. Arhō setaken khan uni koṛa do onko rakas menakko bir senge sendrae calaoena ar uni kuṛi ṭhen sen kateye metadea : Dela iñ sāote calakme, onḡe miṭ ṭen raj koṛa menaea, uni sāoteñ bapla kama. Ona añjomkate uni kuṛiye roṛ ruar keda : Hē calao mañ calakge menkhan noko rakas judiko baḡae nām lebon khan ekalteko goḡ utaṛbona. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda : Am do delañ tho calakme, onte do iñiñ nēla. Ona añjomkate uni kuṛi do uni koṛa sāoteye calaoena ar uni raj koṛa ṭhen idi kateye metadea : Nukūi iñ aḡuatmea, ma baplaem ; adoe bapla kedeā. Menkhan note onko rakas do uni kuṛi oṛakre bako

nām ledete uni sendraye laḡiṭ goṭa birko dāṛā baṛae kana. Onka onka onkoak chapri senko calao idiena. Raj koṛa do onko nēl kateye botorena, enhilok do uni koṛa hō chapri regeye tahēkana, ente sendra do bae calao akan tahēkana. Onko nēlte uni koṛa do ona babere metata je am dom okoeren kana? Baber doe men ruṛ keda: In do uni hoṛ renin tahēkana menkhan nitok do am renin hoeyena. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda: Tobe ceṭ em nēnel kana, do hanko rakas tolkom. Ona añjom tora ona baber do uḍau calao gotena ar joto rakas miṭ miṭ teye tol jhomblegotketkoa. Ona kate ona ṭheṅgae metadea: Am dom okoe ren kana? Ona ṭheṅga doe men ruṛ keda: Enaṇ do uni hoṛ renin tahēkana menkhan nitok do amren geṇ hoeyena. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda: Tobe ceṭem nēnel kana, do hanko dal goṅkom. Ona añjomte ona ṭheṅga do uḍau calao gotena ar onko rakas dadale ehopkeda ar dal dalte ekalteye goṅ utaṛ ketkoa. Onkate onko rakasak ti khon doko bañcaoena.

Uni koṛa do dinamge sendrae calaka ar emanten janware goṅ aḡukoa ar inageko jom baṛaketge. Onka onka arhō miṭ din do miṭ ṭen etak bir sen uni koṛa do sendrae calaoena. Ar calak calakte miṭ ṭen maraṇ utaṛ gaḍae namkeda. Onḍe do miṭ ṭen raj hoponera ar miṭ ṭen buḍhi umok kane namketkina. Ado uni buḍhi ṭhene calaoena are metadea je nui kuṛiem emoka? Uni buḍhi doe menkeda: Nui kuṛi do phalna raj ren hoponera kanae ar aleak do aema utaṛ legbidh menaktalea, ona iate in do ohon men darelea, do raj ṭhen noa reak do kuli joṇme. Onka baṛakate ayupen-khan ona chapri teye ruṛ calaoena. Dosar hilok do uni koṛa do babaji lekae sajena, malakoe horok baṛa keda ar uni raj ṭhene calaoena. Raj do babajiko aḍiko

manotkoa onate uni ŋel kate aḍiko manotkedeā. Aiso baīso khubko men barawadeā. Raj oraḁkre duṛuṇṇ barae laḁiṭ miṭ ṭen takta reak paṭa tahēkana. Ona rege uni babaji doe duṛuṇena. Inaḁ tege uni gaḁareye ŋapam len buḁhiye ŋam goṭ kedeā aṛe metadeā : In do one gaḁareṇ metatme tahēkan katha laḁiṭ in heḁ akana, do ona katha raj ṭhen aderme. Uni buḁhi do ona katha raj ṭhene ader keda je miṭ ṭen raj koṛa menaea, uni do nui amren hoponerae khoj kana. Ona laḁiṭ ge nui babaji doe heḁ akana, ma ceṭpe metae kana. Raj doe menkeda : Doe aḁuema, ŋeleale. Ona aṇjomkate uni buḁhi do babajie laiaadeā je do uni koṛa aḁuem. Ona aṇjomkate uni babaji koṛa do ona paṭae cekagoṭkeṭ coṇ, ona do uḁau goṭena ar ona chaṇpri ṭhen aṛgoena. Ar onako katha raj koṛae laiaadeā, are metadeā : Delaṇ in baplakama. Onka menkate ona paṭa re unkin bana hoṛ geye duṛuṇ keṭ kina ar ona paṭa do arhō uḁau goṭena. Ar ona raj naṇgrahako tiok keṭ khan uni paḁil baplalede baḁu do onterekin doho oṭo kadeā ar aḁin do ekalte raj oraḁkrekin aṛgoena. Ado raj uni koṛa ŋelteye kusiena are metatḁina : Ma eae din tahēnben ente aleaḁ do aema leg bidh menaktalea, ona piṛaṇlenge ado bapla hoyoka. Ado saṛige eae din puṛaṇenkhan bapla hoeyena. Ar ona paṭarege baḁu jāwāe ar babaji ar uni buḁhiko duṛuṇena. Uni koṛa do arhō ona paṭae uḁau ocogoṭkeda ar uni paḁiliḁ baḁukin doho oṭo lede onḁeko aṛgoena ar uni baḁuko deḁ kedeā ar uni buḁhi do onḁe geko ṭhelao ŋur oṭo kadeā ar akoaḁ ona chaṇpriteko uḁau calaoena. Ado thoṛa din tayom uni koṛa do raj koṛae metadeā : Am do inaḁ jiwim baṇcaolettiṇa, onate in hō amak in bḁaḁaikaṭtama, ado nitok do am ṭhen inaḁ geṇ tahēna, inaḁ oraḁkreṇ calaḁa. Onka menkate ado jotoge onḁe khonko calaoena. Uni hoṛ do ayaḁ oraḁkteye calaoena.

Ar raj koṛa hō unkin banar bahuante ačak oṛak teye ruṛ calaoena ar suk teko tahēyena.

97. BOŅGA BARIAT.

Mit ṭen rajren mit ṭen hoponerae tahēkantaea. Ado mit din uni raj do ḍhole pitau oco keda je jāhāe je mit pailare tinak tuṛi tahēna ona reak lekha unak hoṛ bariate agukōa ar mōṛē ghagra ṭakae emoka, unige nui hoponera doṛ emaea. Ona katha do mit ṭen hoṛe añjom tiok keda. Uniren hō mit ṭen koṛae tahēkantaea. Are goṭa ṭhik keda je nui rajren hoponera do iṅgeṇ kiminea. Onka menkate mit din do jaherte nāhele idikeda ar onḍege sioke ehopena. Uni sioḱ uel kate ona jaherren boṅga doko oḍok hečena arko meta-dea : Noa do aleak oṛak kana, cedakem sieṭtalea ? Uni hoṛ doe men ruṛ keda : Si baṇ khaniṇ cekaea, den tobe mōṛē ghagra ṭaka emañpe, ado baṇ sia. Ona añjomkate onko boṅga do uni hoṛ mōṛē ghagra ṭakako emadea. Ona ūam kate uni do sioke baḡiada ar oṛakteye calaoena.

Dosar hilok setaken khan uni hoṛ do arhō onḍe ge sioke calaoena, ar sisiye ehopena. Ona ūelte arhō onko boṅga doko oḍok hečena arko meta-dea : Noa do aleak oṛak kana, cedakem sieṭtalea ? Uni doe metaṭko : Si baṇkhaniṇ cekaea, den tobe mit pailare tinak tuṛi sahoṭa ona reak lekha unak bariat hoṛ emañpe, ado baṇ sia. Ona añjomkate onko boṅga doko meta-dea : Acha tis bariatem calaka unre laialeme, ado ale gele calaka. Ona añjomkate uni hoṛ do jaher sioke baḡiada ar oṛakteye ruṛ calaoena ar riničete meta-dea : Ma am do sunum sasaṇ oḱok hatarem, iṇ do

raj thenin calak kana. Onka menkateye calaoena ar sipahikoe metaſkoa : Do raj laiaepe je hoponerae emoka se bañ. Onko do senkate rajko laiadea je nui hoř do amren hoponera kimin benaoeye meneda. Ona ańjomkate raj doe edreyena are menkeda : Ma dalepe nonde kimine namkana. Ona ańjomte onko sipahi do uni hořko dhaka muka bara kedeas. Ado uni hoř do enka barakate orakteye calaoena. Ado riničtete kuli kedeas : Cet kom ceka agukeda ? Adoe menkeda : Teheñ do eken dhaka muka hoe baraena. Dosar hilok do arhō raj thene calaoena ar ona katha geye menkeda. Ona ańjomkate raj doe menkeda : Matho jutate nelepe, ona kathageye meneda ? Ona ańjomte sipahi do uni hoř panahi teko piťau bara kedeas. Ado enka bara kate orakteye ruarena. Ado arhō riničtete kuli kedeas je teheñ do cetem ceka agukeda ? Adoe metadeas : Teheñ do jutam jut hoeyena. Arhō uni hoř do setaken khan raj thene calaoena ar ona katha geye menkeda : Ado raje menkeda. Akhir inren hoponera kimin benaoe gem menet khan do calakte miť paila tuři joñ reak lekha unak bariat agukom, ar mōiē ghagra řaka. Ar nonkan marsal aguime jemon ona do coť serma habiē jol rakabok. Ona ańjomkate uni hoř do onko bońgae metaſkoa : Delabon, nitok do bariatbon calaka ar bariatko sajas calaoena, mōrē ghagra řaka one jaharre bońgako emade tahēkan oñae idi tora keda ar onko bońga doe metaſkoa : Ape do ot ar coť marsal idiſe. Ona ańjomte onko do ot ar coťre dig řig jolokko ehopena. Ona nelte raj doe bharoena ar hoponerat uni hoř ren hopon sāoteye bapla kedeas. Uni hoř do ona mōrē ghagra řaka raje emadeas ar bapla barakate onde khonko bidaena ar orakteko ruar hečena. Nonkate uni hoř do rajren hoponera kimine benao kedeged.

98. SENDRA JEL.

Mit ʔen hoʔ ren pea koʔa hoʔonko tahēkantāea. Maraṇiē do kaḍae gupikoa ar talaiē do gaie gupikoa ar huḍiṇiē do bhiḍiye gupikoa. Mit din do pene boeha ge mit tege kaḍa, gai ar bhiḍi aṭiṇko idiketkōa. Ar aṭiṇ baʔa mokoṇ kate mit ʔen bandte daḵ ṇuko idiketkōa. Onko kaḍa gai ar bhiḍi do ona band bhitritekoḥoloena ar bako oḍokōḵ kana. Ona ṇelte onko pene boeha do oʔakteko calaoena ar eṅgat apatko laiaṭkina. Unkin dokin menkeda: Ona bandre do boṅga menaea, unige bae oḍok ocoakokana. Ona menkate joto hoʔ onḍe geko calaoena ar maraṇiē koʔa doko rum ocokedea. Uni do ona band bhitri khon mimiṭ mimiṭte onko gaiye hobor oḍokketkōa ar onḍege jotoko mākketkōa, ar geṭ kuṭi baʔa kate onḍege jotoko isinketkōa arko jom cabaketko rehō bako bi lena. Onakate apat do huḍiṇiē hopontete metadea: Do onko bhiḍi hobor aḡukom. Uni do senkate joto bhiḍiye hobor aḡuketkōa arko maḵ jom cabaketkōa. Ado onko kaḍako oḍokketkōa ar oʔakteko calaoena. Adoko menkeda: Gai ar bhiḍi do okarebon ṇamkōa, eṅgattet doe metatkōa: Do noko kaḍage aḵriṇ kate gai ar bhiḍi kiriṇ aḡukope. Ona aṇjomkate onko pene boeha do onko kaḍako aḵriṇketkōa, ar gai ar bhiḍiko kiriṇ aḡuketkōa.

Onakate onko koʔa do diṇamge sendrako calaka. Mit din eṅgat apat dokin metatkōa: Do sendra calakpe, menkhaṇ celeaḵ jiwi hō alope goja ar jel do aḡuipe. Ona aṇjomkate onko do sendrako calaoena. Ar onterege ḍher diṇko tahēyena: Inaḵte onko bitkil ar gai ar bhiḍi doko busaḵena, onko koʔa do onkoak āwār geko aḡukeda khan bitkil āwār doko laikedā: Noa do jhaṇkaʔ jel kana, gai āwār doko laikedā noa do bir

sukri jel kana ar bhidi āwār doko laikeda, kulai jel kana. Noko joto janwarak ge jiwe do bale goč akada menkhan jel do nōkōele aguakada. Ona añjomkate unkin hařam buđhi do ađikin kusiena ar teke kateko jom barakeda.

Thora din tayom unkin buđhi hařam do peřa hořok-kin calaoena. Onko kořa do ađiko mařkilena, okareko tahēna. Onte bir teko calaoena. Birre miř řen ot pařak akanko řam keda ar onareko boloena. Ona ot pařak do onkoak ořak hařiē calao akan tahēkana. One ona tege ořak teko ruřena ar inaķte onkoren eņgat apat dokin ruř hečena, ar ořakkin jhiē goř keda. Onko kořa do ona ot pařak khon ge bohokko ođok goř keda. Ona řelte onkoren apattēf doe botor gořena ar māķko laġiř kařiye aġugoř keda. Onko do onarege arhōko bolo ruřena. Menkhan eņgattēf doe řel orom keřkoa are kuli keřkoa : Okate beřa pe calak kana ? Onko doko roř ruř keda : Duř jhijiēle calaķkana. Ona añjomkate unkin buđhi hařam do ořak reak silpiņ ar bhurni bhuķko jotokin eseř keda, ořak do khub řutena. Ona jokhen onko boeha do ona ot bhugaķ khon bhutri ořak reko boloena ar pe hoř pe kona re teņgo kate lonđo lonđoko beņġēř akada, ona řelte unkin buđhi hařam do ađikin botorena arkin menkeda je noa ořak do boņgate pereč akana ar hađbađ duř sečkin đar řdi keda. Đar jokhen bhitrekin řakiē goč naporena. Ado onko boeha moto ge ona ořakreko tahēyena.

99. BOKOT KUŘI GE BAĤU.

Miř řen hoř ren miř řen kořa ar miř řen kuři ġiđřa-kin tahēkantaea. Miř din uni kořa do oka khon coņ

mit' ten bahae nām agukeda. Ar' ēngattete metadea : E go nēlkom, noa baha jāhāe geko joṭedtiñ onko geñ baplakoa. Onka menkate ač do sendrae calaoena. Bokot kuṛi do oka sen khon coñ eneč bara mokoñ kate oraḱteye heč goṭena ar ona baha doe sap' keda ar gejer bara kateye giḱi napoṛ kada. Ona nēlte ēngattet' do aḱiye bhabnaena, ar uni kuṛi hoho adeteye metadea : Noa baha do cedakem joṭet' keda, am dada oka khon coe nām aguakač are menakawaḱiña je nēlkom jāhāe ge noa bahako joṭed onko geñ baplakoa. Nitok' do amem joṭet' keč taete am geye baplamea. Ona katha añjomkate uni kuṛi do aḱiye bhabnaena.

Thora ghur' tayom uni koṛa doe ruar' hečena ar ona baha giḱi akate nēl keda. Ado senkate ēngattete kuli kedeā : Henda go, noa baha do okoye joṭet' ketiña. Eṅgattet' doe roṛ ruaradea : Bokom kuṛi ge noa doe joṭet'akada. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda : Ma tobe bapla kaliñme. Ona añjomkate ēngat apat dokin baplakat'kina. Uni koṛa do bokot kuṛi baplaye jokhen mit' ten lumañ saṛiye emadea. Menkhan uni kuṛi do lajao ar bhabnate dadat' then do bae calaka. Mit' din do uni kuṛi birteye calaolena ar onte rege dak' nām kedeā. Ado oraḱteye daṛ agukeda, ar ēngat' then senkateye metadea : Ma go silpiñ jhičañme dakte lumañ saṛi lohodoḱkantiña, uni doe men ruaradea : Do am baba then calakme, ona añjomkate uni kuṛi do ač baba thene calaoena are metadea : Ma baba silpiñ jhičañme, lumañ saṛi lohodoḱ kantiña. Ona añjomkate epattet' doe men ruaradea : In' do bañ jhičama, do am dada then calakme. Uni kuṛi do aḱiye lajaoena. Ar ses re jāhān upai bae nāmlette ač dada thene calaoena. Ar duare jhič oco kedete onḱeye boloena. Ar enhiloḱ khon do mit' tegekin tahēyena.

100. BANAWAK' MÁYĀ.

Mit ʔen disom re mit ʔen raje tahēkana. Uni ren do mit ʔen koʔa ar mit ʔen kuʔi gidraʔkin tahēkantaea. Thoʔa din tayom uni raj ar raʔni dokin goʕena. Unkin gidraʔren mit ʔen kakattete tahēkana. Uni do unkin goʕene nēlketʔkin khan ona oʔaʔk teye calaoena are hudis keda. Je nukin gidraʔkin tahēn khan noako oʔaʔk duʔar ar cij do nukinaʔk ge hoyoka. Onate nukin gidraʔ nit reʔi goʕ giʔikaʔkin khan noako do joto inʔaʔk ge hoyoka. Ona hudis kate uni do bar hoʔe nāmketʔkina are metaʔ kina : Do nukin gidraʔ urni birte bhulaʔ idikinben ar ontere goʕ oʔokaʔkinben ar ruar heʕkate aema kate ʔakaʔ emabena. Ona aʔjomkate unkin hoʔ do unkin gidraʔkin bhulaʔ idi ketʔ kina. Menkhan calaʔ calakte mit hoʔ doe hudis keda je nukin gidraʔ ʔuʔiaʔte goʕ giʔikaʔkin do bhage do baʔ kana, ar unkin gidraʔ re aʔi māyā heʕadea. Onate dosariʕe metadea : Eho, nukin gidraʔ do balaʔ goʕ giʔi kaʔkina, bickom noa birrelaʔ nīr baʔi oʔo aʔkina. Ona aʔjomkate uni hō unkin gidraʔ goʕ giʔi kaʔkin do aʔi māyāe bujhaʔketʔ teye menkede : Hē ho, nukin do balaʔ goʕkina. Ona menkate ayuʔenkhan ʔarige unkin do ona bir re unkin gidraʔkin nīr baʔiaʔ kina ar oʔaʔtekin ruʔena ar uni hoʔ khon ʔakakin hatao keda. Ona nīnda re unkin gidraʔ do aʔi maʔkil rekin paʔaoena arkin raʔk baʔaeda. Ona ʔphedʔege mit ʔen banae tahēnkan tahēkana. Unkin gidraʔwaʔ raʔk aʔjomte unkin ʔhene calaoena are kuli baʔaʔetʔkina je cedak nonʔe doben heʕakana. Unkin gidraʔ do uni bana sanam halkan laiaʔea. Ona aʔjomkate uni do aʔi dayae aʔikaʔketʔe aʕaʔk oʔaʔteye idiketʔkina. Are

asul harakeſkina. Tinre bana buđhiye bujhaſu ʔhik keda je nitok do akinte kami katekin asul dareaka unre unkiye metaſ kiſa : Dela abenaſ oraſ teſi idi oſo kabena. Onka menkateye idikeſkina ar uni kakatete ger gockedeſa. Ar unkin ge ona oraſ reaſ sana-make jimaſaſ kiſa ar aſ do ar ho ona bir tegeye calaoena. Nonkate unkin gidra do apataſ raj dhon duribkin ſam ruar keſte adikin kuſiena. Ar paſil apat biđal re leka sukte dinkin khemaſ keda.

101. RAJ KORAE BHULAENA.

Miſ ʔen raje tahēkana, ar uniren do miſ ʔen ge hopone tahēkantaea. Uni raj koſa do sendra adiye jhūka, jaoge sendrae calaka. Miſ din do adi saſgiſte sendrae calaoena. Ar dāſā dāſate adi āſ daſ tetan kedeſa, ado daſ sendra sendrate miſ ʔen eſaſ raj oraſ teye calaoena. Uni rajren do turui goſen hopon erako tahēkantaea. Ar enhiloſ do uni raj ho okate coe calaoakan tahēkana. Ado uni raj koſa do ſui laſiſ dake koe keſkoa. Ado uni maraſiſ kuſi do loſa maſjaſ baſa kate dake aſuaſea. Menkhan uni kuſi do ona loſa beſte bae maſjaſleſa, onare ſaſhſi laſkao akan tahēkana. Ona ſelte uni raj koſa doe menkeda : Noa daſ do baſi ſiſia. Ona aſjomkate uni huſiſ utariſ kuſi do moſj kicriſe bande keda ar loſa khub beſteye maſjaſ keda ar onare daſ ataſ kate uni raj koſae idiadeſa. Uni do ona daſ ſu baſa kate aſaſ oraſ teye ruar calaoena.

Orake tiok keŧ khan eŋgat apate laiatkina je phalna rajren huđin utarić hoponera sanam khon ađiye monja, in do unige bapla ađuwariiben. Ona anjomte uni raj do raebar hoře kolketkoa. Ar bapla reak sanam thik thak hoeyena. Ona anjomte uni kuriren daitet teko do ađiko edreyena, menkedako : Nui do abo joto khone kađićgea, ar nuiak bapla ge lahare hoyok kana, aboak do bañ ? Onka menkate miť ten akat bir teko bhulau idi kedeā, ar onđegeko niri bađi oťoadea. Uni kuři do ađi maškilreye paraena ente oka sene calaka, hor hō bae disaeda, onate rarakē ehopena. Ona jokhen ge miť ten dom do ona hoř teye calak kan tãhēkana. Ar uniye metadea : In do ma ale orahte idi seťer kañime, am sãotegin baplaka. Ona anjomkate uni dom do uni kuři orahteyē idi seťer kadea. Onte uni kuři ren bariat doko heć seťer akan tahēkana. Ado ađi kusi raskate bapla hoyen takina. Ar raj doe bida barakatkoa. Bariatko do ađi kusi raska teko ruar calaoena. Menkhan uni kuři bir khone ađu seťer lede dom hō onko tayom tayom tegeye pañja idiketkoa. Onko do oračko tiokket khan onko do bahrereko gitić baraena ar bahu jãwãe do akinak oraķre. Ado nindaenkan uni dom doe calaoena ar bahre reko gitić akan tahēkan joto hoře māk goć ketkoa ar oka oraķre unkin bahu jãwãekin tahēkan ona reak kawar mamake ehopena. Uni kuři do ona anjomkate jãwãetete beret kedeā. Uni doe menkeda : Cet hō bañ kana, seta pusiko patrako jaleda. Onage onka sađe kana. Onka menkate arihōe japiť ruar keda. Uni dom do ona kaware māk rapuť keda ar bhitrite bolo kate uni jãwãe kořa hōe mak kedeā ar uni kuřiye atkir kedeā ar aćak orahteyē idikedeā. Ar miť ten seta ar miť ten pusiye asulketkina, jemon uni kuři jãhã sen aloe dař dařeak. Miť din do uni dom okate

coe calaoena, unre uni kuṛi do unkin towae emaṭkina unkin do ona jom regekin bhulaṇuena ar uni kuṛi do bai baite onḍe khone oḍokena, ar okare uni asol jāwāetēko jeret ledea onḍe ge sarae benaokeda ar seṅgele lagao ada ar onareye don khadleyena are lo goḥ utaṛena.

102. KULAI PARGANA.

Miṭ ṭen birre miṭ ṭen kul raje tahēkana. Uni do miṭ dīn dārā baṛaye calaoena. Daṛan daṛante miṭ ṭen jel jhaṅkaṛ hopone nām kedeā, ar aḥak oṛakteye idi-kedeā. Uni jel eṅga do aḥren hopon nām ruṛe lagit ṛḍiye nehōrena, menkhan unī kul raj do bae aṅjomlet-taeā. Onate uni do rak rakte miṭ ṭen kulai ṭhene calaoena, ar joto hale lai aṅjomadeā. Kulai do uniak rak roṛ aṅjomte ṛḍi dayae aikaukeda are metadeā : Acha noa reaḥ dole bicar katama, do joto hoṛ laiakome. Uni jel eṅga do onḍe khon calao kate ona birren joto janwarko noa reaḥ laiātḥoa. Kulai do aḥe tahēkan tahēkan bhugak bhitri bhitrite ṛḍi saṅguṇe gelec idi-keda, ar ontere miṭ ṭen por pheḍre arhō miṭ ṭene duar keda. Ar onae puṛauket khan ona birren joto janwarkoe riṇu jarwaketḥoa ar kul raj ṭhenko calaoena. Khande unī kulai do jel eṅgae metadeā : Ma amak katha do lai aṅjomaleme, cet lagitem jarwa akaflea ? Ona aṅjomkate uni jel eṅga doe menkeda : Nui kul raj do miṭ dīn dārā baṛaye calaolena. Ona jokhen inren gidra doe enec baṛae kan tahēkana. Raj do uni gidra aḥ oṛakteye idikedetiṇa ar in koye

kan khan bae em ruar̄kaekantiñā, metāñ kanae je nui do amren doe bañ kana, in ren kanae. Ma ado noa ge bicar katiñpe, cedak inren gidra doe reč ediñ kana. Ona añjomkate joto janwar ge phasar phusurko galmarao kana, je gidra do sarige nuiren kangeae menkhan judi bon men, nui gidra doe nui ren kanae, em kaetaeme, enḍekhan mae goč cababon, ar judibo men je nui gidra doe amren kana, enḍekhan nui bapurič ren gidrai calakkantaea. Onka ako akoregeko galmarao kana. Kul raj then tho ceť hō bako roř dareak kan. Ađi gharic hudis barakateko menkeda je nui gidra doe rajren kangea. Ona añjomte kulai doe beret gočena, ente unhabic uni kulai do miť seč reye duřup hape akan tahičkana, are mengočkeda : Ape do joto ge botor tepe puyul puyuloč kana, hok bicar dope dea seč kak kana, eken meťāhā nel tepe bicareda, nui gidra doe jel jhankarren kana. Nui raj do jobor jasti nui doe atkir akadea. Raj do ađi badmas hoř kanae, nit ge hopone em ruar̄kaetaema, bañkhan bes do bañ hoyoktaea. Ona añjomkate kul do ađi aťe raŋgaoena ar uni kulai sabe lağıť uni seče acurena. Ona nelte kulai do onḍe khone ḍar keda. Kul do uni kulai lakgae ehopena. Kulai do ḍar senkate acak bhugač reye nır bologočena. Kul do onḍe duar reye duřupena men kedae, bhala lai nelmea, okasentem ođokoča. Kulai do ona eťak senak duarte ođok kate atniče calaka ar hō ruar̄ kateye boloenge. Kul do duřup akan, duřup akan menae ge. Dher din hoeyen khan kul do reŋgeč teye lorao cabaena, ar ses reye gočena. Ar uni jel enga do ačren hopone nam ruar̄ kedete ađiye raškaena, ar kulai ađiye sarhaokedea.

103. TUILA REAK'

Mit ʔen raj ren eae goʔen hoponko tahēkantaea. Onko modre turui goʔeʔ ren do bahuʔko tahēkantakoa ar mit goʔen do ɖaŋgwa geye tahēkana. Onko ren eŋgat apat dokin goʔena. Onko eae boeha ar mōrē goʔen bahu do bahre reak emanteakko kami baraea ar maraniʔren bahu doe isin aroe takoa. Thoʔa din tayomte onko do bai baiteko reŋgeʔ idiena, onate onko ɖatea do onko boehako metatʔkoa je ale do beste bale ghorkorna dareak kana. Ona iate ma huɖiniʔ bo bahuaea, ar uni ge ghor kornae lagit jotobo jimaēaea. Onka galmarao goʔa kate saʔige huɖiniʔ ren bahuʔko ɖam kedeʔa ar bapla agu kate unige oʔak reak kami do jotoko jimaʔwadeʔa, ar ako do bahre reak kamiko ehopena. Uni bahu do aɖi husiare tahēkana, din bhorre tinakko kami aguia, ona khon dinamge thoʔa thoʔa doe dohokaka ar sareʔak do monj okoʔte isin aro kateye emakoa.

Onka onkate thoʔa din tayom arhō pahilleka bai-baiteko kisāʔ idiena. Uniaʔ kami ɖelte onko ɖatat erako do aɖiko hiskaena, enteko menkeda: Nui do sanamak teye soros idik kana, nonkate aboge sanam hoʔ teko ruhetʔbona je ape do ceʔ lekape ghor kornaet tahēkantebo reŋgeʔ cabalena, ɖelepe nui do cekate arhōe kisāʔ ocoketʔbona. Onko menkate jotoge unige baʔtiko dulaʔ edekana. Onate onko do unire dosko lagaokeda, je nui do aɖi baʔiʔ hoʔ kanae, nuiak ʔali do baʔ bestaea. Onate joto hoʔ ge nui do eman-teakko emaekana. Ona geye doho jarwayetʔteye kisāʔ ocoet bona. Menkhan onko boeha do uniye baʔiʔgea mente do nase hō bako paʔiaulena. Menkhan uni koʔa

do hilit tekoak katha geye patiauada. Onate ačren baħu miť ten pałkireye deč kedeā ar gogokkoe metaťkoa: Do nui do urni birre idikate giđi otokaepe. Sařige onko pałki gogokko do uni baħu era urni birre idikateko giđi oťokadeā. Uniaķ duk řelte cando doe dayāena ar okare uni duřuť kateye raķ joň kan tahēkan. Onđe aema utař maraň maraň dolan benao goťena ar joto lekan dhon durib ar mīhũ merom kađa bitkil kote joto ořaķ perečena. Ona řelte uni baħu era do ađi kusi rařkate onđeje tahēyena.

Thora din tayom jawate miť kořa ar miť kuři gidraķin hoyentaea. Inaķte note onko boeha do arhō reņgeč teko jale thale cabaena. Uni do ona bir rege miť ten band gekleče ehopena, ar ina tolhātren sanam hoř onđe ge senkate hasa lalako ehopena. Onko boeha hō onđeko calaoena ar hasa la dipil kate ařulokko goťa keda, menkhan uni doe řel řhik keťkoa. Ar miť din do ač řhen ge jomaķe tearaťkoa, are um nařka sapha ocoketķoa ar pante pante jojome duřuť ocoketķoa. Unrege unkin ačren gidraї metaťkina: Nui do maraň baba, nui do tala baba, ar jotoe řum idikeťkoa, ar nui do am baba kanae. Ona aňjomte onko do lajaote ekalteko keklesetena ar ona jokhenge onđe ot pařakena ar onare jotoko boloena. Unjokhen engattet doe metať kinā: Ma beťa ma beťa baba oreben. Unkin do ona ot pařaķre bolok jokhen řuilateťkin or tiokket taea ar ona do ekalte toť utařentaea. Ona disaї laģiť ge nit hō řuila doko doho aģueda.

104. SADOM AR KUL.

Mit̃ ten hoꝝ ren mit̃ ten sadome tahēkantaēa. Uni do ač ren kīsāṛak̃ ađi lekan kām̃iye pīṛaueṭ kan tahēkana. Thoṛa din tayom uni sadom doe haṛamēna ar pāhil leka do bae kām̃i daṛeak̃ kan tahēkana. Onate uni hoꝝ do sadome metadea : Men ıñ then khon do daṛme, okoe duṛup̃ kate doe aṣulmea. Ona ańjomkate becara sadom onđe khone ođok calaoena. Calak̃ calak̃-te hoꝝ re mit̃ ten toyoe ńamkedeā. Uni toyo do sadome kuli kedeā. Henda ho, okatem calak̃ kana ? Sadom doe roꝝ ruṛkedeā : ıń ren kīsāṛe laga kidińa, onate jomak sendraiń calak̃ kana ar ačak̃ joto duke lai ańjomadea. Ona ańjomkate toyo do ađiye bhabnaena. Ar sadome metadea : Acha ma nonđege gitič̃ haṭaṛkokme, nit geń ruṛ kana. Onka menkate onđe khone calaoena ar calak̃ calakte mit̃ ten kule ńamkedeā, are metadea : Dela onđe sadome goč̃ akana, uni do amak̃ oṛakte aḡuem ar jomeme. Ona ańjomte kul do toyo tayom tayom teye calaoena. Toyo do uni kul uni sadom thene idikedeā, are udukadeā. Kul do ađiye kusiena. Menkhan toyo do kule metadea je nonđe do alom jomea, oṛak̃ tege idiem. Ar uni kulak̃ banar laha jańga re sadomak̃ canđbole tol urıč̃ keda. Ar sadome metadea : Ma nitok̃ do berette daṛme. Ona ańjomkate sadom doe ńir beret̃ gotēna ar onđe khon ačren kīsāṛak̃ oṛak̃ren bīṛampate daṛ keda. Kul do hođor hođor, gōhōṛ lekaē or rad radao idikedeā. Ona ńelte uni kīsāṛ do ađiye ṛaskaena ar pańıl lekage uni sadome ucaṛ ruṛ kedeā, ar jom ńuiak̃ hō bes geye emadea. Onkate uni sadom do ar hō pāhil leka suk tegeye tahēyena.

105. COCE AR PHOCE.

Mit ʈen atore Coce ar Phoce nʈutuman bar boehakin tahēkana. Unkinren do eken mit ʈen enɡat buɖhiæ tahēkana. Mit din Coce do Phoceye metadea : Do nahel idikate mit ʈen goɖa sɨ oʈo kakme judi nahel rehet re ɖhaɳ len khan māk topak ɡɨɖakakme. Ona aɳjomkate Phoce do sioke calaoena ar ʈenɡoɖ hōe idi toʈakeda. Sioƙ jokhen nahel do mit ʈen rehet re ɖhaɳena, ona nʈelte uni do mamake ehopena. Cef rehetɛ maga ? Rehet bodolte ɖaɳgrawaƙ jaɳɡageye mak topakkeʈtaea. Ar atoren hoɾ senkateye laiaʈkoa je delabon ɖaɳgra jom, onɖeɳ goɖ akadea. Ar onko do senkateko khal jom kede, menkhan coce do bae laiaɖea.

Dosar hilok do Cocege sioke calaoena. Ar Phoceye lai oʈoadea : Ea Phoce ma teheɳ do amge dakaɛ tabonma, pe pai nāhāk dakaɛme, ar ayo buɖhiæ do beste um saphakaɛme. Onka batlao barakate aɖ do sioke calaoena. Phoce do seɳgel jol kate daka daƙe conda keda. Ar mit sen do aɖ go um kae lagit daƙe basan keda. Ar ako oraƙre mit ʈen pai tahēkana, ar mit ʈen do atoren mit hoɾ ʈhen khone koe aɡu keda, ar mit ʈen pai do dokan khone aɡu keda. Ar ona pene pai ɖaka ʈukuɖ reve khadle kada. Ar ona eʈak ʈukuɖ reak ɖaƙ do kiciɾ kiciɾ heɖeɖ ente onate do enɡat buɖhiæ um kede, becara buɖhiæ ɳna lolo daƙe dul ade khane lo goɖ napoɾena. Dadattɛ Coce do si caba bara kateye ruar heɖena are nʈeʈ kan daka ma baɳ isinakan, ɖaɖu teye ɡhaɳʈa barakeʈ khan daka ma bae nʈamʈɛ, eken ona pai ge haɖur baɖuroƙ kan. Ona kate enɡat ʈhene calaoen khane nʈelekan doe goɖ

keṭkeṭeakan. Onako nēlte Coce do aḍiye raṅgaoena, menkedae: Noako do nui badmasak karamat kangea. Ar miṭ ṭen pāeṛāe nām keda ar Phoce do andhe mundeḃe piṭau kedeā ar oṛak khone laga nīr kedeā.

Khange Phoce do onḁe khone ḁaṛ keda ar calak calakte horre miṭ ḁauṛa daka ar miṭ ṭumaṅ utui nām-keda. Ona ḁauṛa dakae dipil keda ar ṭumaṅ utu doe teweṅ keda, ar onḁe khon laha teye calao idiena. Calak calakte lahare aema kombroe nāmkeṭkoa. Onko doko kuli kedeā: Ceṭ kantama, den emalem. Ūni doe metaṭkoa: Daka ar utu kantiṇa. Judī ape sāotepe gateiṅ khan noa koṅ emapea. Onko doko menkeda: Hē, le gate megea. Ado ona daka ar utu onḁe geko haṭiṅ jom keda. Ar miṭ ṭen atote kombroe laḡitko riṇau calaoena, ente ona atore miṭ ṭen aḍi kisāṛ hoṛe tahēkana. Calak jokhen onko kombro do hoṛ reko riṇuena je abo do eken bhāri bhāri cij gebon aḡua, joto geko hēkkeda. Ado ona atoko tioḱkeṭ khan uni kisāṛ hoṛak oṛak reko boloena. Sanam hoṛ ge eman teak bhāri bhāri jinisko tul oḁok keda. Menkhan uni Phoce do jante geye tul oḁok keda, ente aḁ doe bujḡau keda noa hō tho bhāri se hamal jinis kangea. Ona bujkate onage koro koroe hobor aṭkir keda. Onko sāoten kombro do ona janteko nēl keṭ khan Phoce bogeteko ruheṭ baṛa kedeā, metadeako: Am do aḍi lelha hoṛ kanam, bes bes jinis aḡui baḡiate noa jante ge cekae coe aḱḡu kan, men bale gatemea. Ona aṅjomkate Phoce doe metaṭkoa, bape gate nī khan den tobe ḁauṛa daka ar ṭumaṅ utu em kaṭiṇpe. Ona aṅjomkate onko kombro doko bhagaoena, arko meta-dea: Achale gate megea, ar enka baṛakate oṛakteko ruṛaṛ calaoena.

Thoraṇ din tayom arhōko riṇau keda je delabon hana atore miṭ ṭen kisāṛ hoṛ menaea, uniakbo kombroea.

Onka riâu bara kate, ona ato teko calaoena ar onde bolo kate Phoce doko metadea : Ma am do daka utui tabonme, ale do emanteak jinisle oðokeda. Ona anjomkate Phoce do uni hořak dakae ořakreye boloena ar seigel jol kate dakkae ehopena. Ona ořakrege miť ten buđhi doe gitić akan tahėkana ar ti do culha sengeye tiar akatťaea ar khođor khođore udur jonkan tahėkana. Phoce do uni ti tiarakať neltete bujhau keda je nui buđhi do dako geye koyeń kana. Onka huđis kateye menkeda : Auri isinoka hape isiń lenge adoń emama. Miť għari tayomte daka do isinena. Onte onko sāoten hoř do emanteakko sendra baraeda. Unħabić ceť hō bako oðok akatť tahėkana. Note Phoce do ona lolo lolo daka ge uni buđhiak tireye lo goťadea. Uni buđhi do ona daka teye loente awa papa kateye nır beretena. Uni buđhiak kauman anjomte ořakren joto hořko nır beretena arko bađae keťkoa je kombroko heć bolo akana, onate bhage te ar geko gohra guhri keda. Onko kombro do jan lekate hante nhateko dař keda. Phoce hō ona ořak khon nır oðok kate birampate dař tap keda.

Inakte onte Coce doe bujhau keda je Phoce doe goćena, onatege bae ruar heć lena. Ado uni nıutumte bhandanoke goťa keda ar dıne țhekan keda. Menkhan Phoce do ceka lekate coń ona țhekan din doe bađae nıam keda. Ar enhiloķ do oko oko te senkate Coceak ořakreye boloena, ar dharen coťre dećkateye duřuř akana. Inaktege atoren sanamko ar nēota peřako hōko jarwa thurena, ar Phoce nıutumte gai merom, sim, sukri, kukťamko ehopkeda. Adoko bakhēreda : Ne tobe Phoce, emam calam kanale, inak ko rořakakť tãhėkan rege Phoce do ona dharen coť khone mengoť keda : Den tobe emanı calanı pe. Ona roř anjomte Coce do coť sene koyok goťkeda, ar dharenre Phoce

duřup akane n el   am go kede a. Uni do ona bak    r ba i kate   en  ae   am go  keda ar Phoce lak  ae eh  ena. Phoce do da  e da  keda se, ar mi    en bunum bhug  kre  e   ir bolo go ena. Ona bhug  k do tap   ge tah  kana. Uni Coce do Phoce sabea mente a  h  on   e   ir boloena, menkhane ri      arhaoena. Ona   elte Phoce do e    sent  e   ir, o    go ena ar Coce e th    go  napo  kadea. Ar a  do o   te e calaoena ar uni Coce   o   e rege e tah  ena.

106. BIN J    E.

Mi    en ho  ren pea ku i ar mi    en ko a hoponko tah  kantaea. Mi  din uni hu   i ut     ku i do mi    en bunum phed   e ene  ba  e kan tah  kana. Ona jokhen ge ona bunum khon mi    en bi  e o  okena ar uni ku   e metae kana : I  tuluc  em bapla a ? Uni ku i do  menkeda : I  go baba  kuli lekinge, ar onka menkate o   te e calaoena ar en  at apate la       , je ona bunum re mi    en bi   menaea ; uui doe meta   kana : I  tuluc  em bapla a ? Ado   metadea : Hape i  go baba  kuli lekinge. Ona katha a   omkate uni ku i ren en  at apat ar jotoko ona bunum   henko calaoena, ar uni bi   layeko eh  ena. Apat do la la te e thakaoena. Enh  uni bi   bae la tio  da  eadea. Ona kate uni ku i ren dadatt   lalae eh  ena, uni h e la thakaoena, enh  bae la tio  ledea. Ona kate uni ku i ren da      o lalako eh  ena, menkhan okoe h  bako la tio  da  eadea. Sesre uni ku   e lalae eh  ena, ar mi      i tege uni bi  e la tio  go  kede a, ar

uni biñ sapkate ako orakteko idi kedeā ar miñ ðen orakreko siñ poñom kadeā. Ar uni kuñiko metadeā : Do amhō onðe ge calakme. Uni kuñi doe menkeda : Ohoñ senlena. Ona añjomkate uni kuñiko sapkadeā, ar ona biñ menae orakre idikateko siñ poñom oñokadeā. Uni kuñi do biñ jome botorte goña ñinda bae japitileda, beñgeñ geye tahēyena. Tala ñindaen khan uni biñ khon miñ ðen moñj okoñ koñae oñokena ar miñ ðen sadom hō, ar uni koña do sadomre deñ katē dāñā bañae-ye çalaoena ar simrak jokhene ruar heñena ar ona kañcuretreye boloena are biñ ruañena, ar sadom hōe okaen coñ.

Setaken khan uni kuñi do eñgattete laiadeā, eñgattet do uni kuñiye metadeā : Teheñ do señgel idime ar sasañ hō riñ kate ghorao doho kam, ar tin re uni biñ khon uni koñae oñokoka ar dāñāne calaka unre ona kañcuret do jereñ giñi kam ar dāñān khone khone ruar hijuk jokhen ona sasañ dakge areñ daramaeme. Uni kuñi do sañigeye onka keda. Ado uni koña do hoñ geye tahēyena ar sadom hō sadom geye tahēyena, ar enhilok khon onko do añi sukteko tahēyena.

107. BHIÑI AKRIÑ.

Miñ ðen bañhiye tahēkana. Unireñ miñ ðen koñae tahēkantaea. Miñ din do orakre uni koñako metadeā : Do nui bhiñi idikate akriñem ar sunum buluñko kiriñ aguime, ar nui bhiñi do agu daraem. Ona añjomkate uni koña do bhiñiye idikedeā ar miñ ðen bañiñ ðhene akriñ kedeā, ar ona paesate buluñ sunume kiriñ keda. Ar

orakte hijuk jokhen uni koṛa do uni bāṛiāe metadea : Dini bhiḍi doṇ idi torayetiṇa. Ona aṇjomkate bāṛiā doe menkeda : Nui bhiḍi do cedak iṇ emama. Nui reak ma ṭakaṇ emaṭme coṇ. Uni koṛa doe menkeda : Iṇ do bhiḍi orakte idi ruṛeko menakawaḍiṇa, dinitiṇ. Ona aṇjomkate bāṛiā doe menkeda : Den tiṇ tobe ṭaka ar ona saoda em kaṭiṇme ar ni bhiḍi idietam. Uni koṛa do ṭaka ar saoda bāṛiāe em ruṛakaṭtaea ar uni bhiḍiante orakteye ruṛ kana.

Calak calakte horre miṭ ṭen baḍhi kuṛi tuluce ṇapamena, are kuli baṛa kedeā : Nui ma enanem idi lede ar hō cedakem ruṛ aḡuedea. Uni koṛa do orak reko metade tāhēkan joto kathae laiadea. Ona aṇjomkate uni kuṛi doe men ruṛadea : Nui bhiḍi reak uṭteṭ aḡriṇme ar saoda onate kiriṇme ar bhiḍi do idi ruṛem. Ona aṇjomkate uni koṛa do bhiḍiak uṭe geṭ keṭtaea ar onae aḡriṇ keda, ar ona paesa te buluṇ sunume kiriṇ keda ar bhiḍiante orakteye ruṛ calaoena. Menkhan uni kuṛi do bae hiṛiṇ ledea, ente uni khon miṭ ṭen aḡile ṇamkeda.

Thoṛa din tayom uni koṛa do eṇgat apate metatḡkina je iṇ do uni baḡu ge aḡuaṇben. Ar sesre uni gekin bapla aḡuadea. Miṭ din do banar apahon miṭ ṭen raj ṭhen orak ṭhokkaokin calaoena. Orakḡkin ṭhokao purau keṭ khan raj do unkin banar apahon māḡkin laḡiṭ ona orakreye siṇ poṭomkeṭkiṇa. Khande uni koṛa do onḡe khon ḡar laḡiṭ hante noteye koyok baṛaeda. Ona ṇelte raj doe kuli kedeā : Cetem ṇel baṛaeda ? Uni koṛa doe menkeda : Je noa orak reak sanam jinis do ṭhikgea menkhan miṭ ṭen jinis ghaṭao akana, ona geṇ ṇel baṛaeda. Ona aṇjomte raj doe menkeda ona jinis do okare menaka. Uni koṛa doe menkeda : Ale orakre. Raj doe menkeda : Acha iṇ ren koṛa ona aḡui laḡiṭ

iñ kole kana. Onka menkate aʕren hopontet unkin baɖhiaḵ oṛakteye kolkedea. Uni raj koṛa oṇḁeye calao-en khan uni koṛa ren baḥu do miṭ ṭen oṛakreye siñ poṭom kadea. Ona kathae aṇjomḵet khan raj do aḁiye asbasaoena. Judi nukin bae aṛaḵ lekin khan ma aʕren hopon hō bako aṛage. Onate nukin apahone aṛaḵ kaṭkina ar unkin oṛaktekin ruṛ calaoen khan uni raj koṛa hōko aṛaḵ kadea. Onkate uni baḥu hotete aḁi porho hoeyentakoa ar aḁiko kisārena. Ar sukte dinko khemaokeda. Uni baḥu aloe tahēn khan honaṇ unkin apahon do rajak ti khon ohokin chaḁaolena māḵ goḁ kekinae.

108. RAJ AR GUPI KOṚA.

Miṭ ṭen raje tahēkana. Uniren do aema kaḁa bitkilko tahēkantaea. Onko gupiko laḡiṭ miṭ ṭen gupiyiḁe dohokedea. Uni gupi koṛa do dinam hilok daklo ber rege kaḁa bitkile ader oṭokakoa. Ona nēlte raj do aḁiye edreyena, ar uni gupi koṛaren hō miṭ ṭen kaḁae tahēkantaea, uni geye goḁ napoṛ kadetaea. Uni gupi koṛa do uni kaḁae khal kedea, ar harta aḁkriñe calaoena. Calak calakte aṇuṇena. Uni koṛa do miṭ ṭen baṛe dare reye deḁena, ḁher nīndaen khan ona dare buṭare aema kombṛoko heḁena ar aema ṭakako haḁṭiñkana. Ona nēlte uni koṛa do ona kaḁa harta ge dare coṭ khone nūrgoṭ kada. Ona reak haḁbaḁ saḁe aṇjomte onko kombṛo do botor teko ḁaṛ keda. Ona ṭaka do oṇḁe geko nīr baḡiada. Uni koṛa do dare khone āḡgoena ar ona joto ṭaka oṛakteye idikeda ar hopontet

do raj orakte paila agui kol kedeā. Are aguket khañ
 ona takae soñ bara keda ar miñ bar takā ona paila parak
 reye soģe gofada. Ona ñelte uni raj do uni gidrai kuli
 kedeā : Am baba do tinañ takae aguakada ? Uni
 doe menkeda aemage. Ona añjomte raj do arhō uni
 horak orake jeretaftaeā. Ona lo toroćenkhan uni hoř
 do miñ ñen borare joto toroće sambao keda ar sadomre
 ladekate akriñe idikeda. Calak calakte horre miñ hoře
 ñam kedeā. Uni do miñ bora takā sadomre lade kateye
 idiyet kan tahēkana, ar uniren miñ ñen kañiñ marañ
 gidrai tahēkantaeā. Uni sadom do ona takā bora idi
 iditeye laña caba akan tahēkana. Onate nui kořae
 metadeā : Eho, ma ðaya kate nui gidra amren
 sadomre deñ idikaetiñme. Ona añjomte uni kořa doe
 menkeda : Ohoñ deñlea ente uni gidrañ deñ lekhan
 are ĝasiñ jāhāñ lekhan noa inak bora reak jinis do
 toroć godoka. Uni hoř doe menkada : Oho ĝasiña
 ar jahā lekae ĝasiñ le ar ona jinis toroć lentam khan
 noa inak takā bora ĝeñ emama. Ona añjomkate uni
 kořa do ać ren sadomre uni gidrai deñ kedeā ar miñ
 tegeko calaoidiñea. Calak calakte uni gidra doe ĝasiñ
 gof keda. Ona añjom tora uni kořa doe mengotkeda :
 Hae hae, sanam jinis toroćen tiña, den nitok do ona
 amak takā bora emañme. Uni hoř do uniak bora rařa
 kateye ñel ket do sarige toroć akan. Adoe pañiañea,
 ar ona takā borageye em naporañea. Uni kořa do ona
 takā orakte idi kate ar hō aćren hopontet gidrae
 metadeā : Do raj orak khon paila aguiñme, are agukette
 takae soñ barakeda ar ona paila parakre takā soģeatte
 ona pailai kolgot kada. Raj do uni gidrai kuli kedeā :
 Am baba do tinañ takae agu akada ? Uni gidra doe
 men ruar keda : Aema utar ente aleak orak reak toroć
 ma thořa ĝe tahēkan, apeak orak reak ma aema toroć
 hoyok, ape hō toroć akriñ kate takā aguiñpe, aleak

ṭaka khon hō apeak̄ do ḍher ge hoyok̄tapea. Onka menkate uni gidraḍ do ako oṛak̄teye ruar̄ calaoena. Raj do uni gidrawak̄ katha añjomte mone reye menkeda : In̄ hō oṛak̄ jeret̄ katen̄ toroja ar ona akriṇ̄ kate ḍher ṭaka hoyok̄tiṇ̄a. Ona hudis goṭakate ačak̄ joto oṛakre seṅgele lagaoada, ar toročen khan boro reye pereč keda. Ar bajarte akriṇ̄e idikeda, are hoho baṛaeda : Char, lebe char ho ; Ona añjomkate sanam geko roṛ ruar̄ae kana : Ke char leto ? Legae ke baṛia me phēki dehē. Ona añjomkate raj do ona toroč bora oṛak̄teye agu ruar̄ keda ar baṛge reye gidi napoṛ kada. Ar ačak̄ lelha kam̄ iate aḍie bhabnaena.

109. RARAN BUDHI.

Miṭ ṭen hoṛ ren mōṛē goṭen hoponko tahēkantaea. Onko jotoko hara juṇnenkhan jotoe baplakat̄koa. Maraṇiē kimintet̄ do aḍiko mehnotiṇ̄a baḥui tahēkana. Uni do sūn̄ n̄indaḍ kam̄i bhedreya tahēna. Onkate uni do sanam kim̄nko khon baṛtiye ghorkorna keda. Ona n̄elte onko n̄atatera do aḍiko h̄s̄kawaea. Ar uni onḍe khon laga ocoye·reak̄ up̄aiko lagaokeda. Ar oṛakreko laḱkeda je nui doe ḍangea. Ona katha añjomkate sanam hoṛ uni oḍoke reak̄ko goṭakeda, menkhan uni jāwāet̄et̄ do aḍiye dul̄aredekan̄ tahēkana. Onate oḍok calak̄ jokhene metadea : Ma jāhānak̄ ge t̄naḱem idi dareaka unak̄ idime. Ar onka baṛakate ač hō uni sāote aḍi saṅgiṇ̄ haḍiē calaoena, ar hor re miṭ ṭen dare buṭarekin duṛuṇ̄ena. Ar uni baḥu era do dudṛum kede teye japiṭ̄ keda. Ona n̄el kate uni jāwāet̄et̄ do

onđe khone đarkeda. Uni bahu era doe beretena are koyok bara keda, okare hō ać jǎwǎetet bae n̄el n̄amle-dete bogeteye rakbarakeda. Adoe rak bara mokoŋen khan beret kateye calao idienā. Calak calakte hor re ǎyup adea, ado miť ten dare buťareye gitićena. Ona darere do bogete kǎhuko gitić kan tahēkana. Tala n̄inda jokhen onko kǎhu do ako ako reko galmarao kana : Phalna atore miť ten raj miť kaře goć akana onate parkom khon bae beret đareak kana, siń n̄inda ǎđiye haronok kana. Ona iate jǎhǎe noa dare reak chal idi kateko lagaoae khan doe bes utarkoka. Uni bahu era do ona joto kathae ańjom thikkeda ar setaken khan ona dare reak chal idikate uni raje lagaoadea. Ona ran lagao sǎotege raj doe bes utarena, onate uni do ǎđi utar baksise emadea ar miť ten orať tahēn lağıť hōe emadea. Ado joto hoř uni do raran buđhi geko metaea. Ar ona kǎmi tege uni do ǎsuloke ehopena.

Note onko jǎwǎetet teko jotoge ǎđiko reńgećena. Ar bir khon sahan dipil idikateko ǎkrińā. Onate jageko n̄am ona tege din rojgar caklaoko ehopena. Miť din do uniren jǎwǎetet ge sahan dipil kate uni thene calaoena. Uni era doe n̄el thik kedeā, ar sahane kiriń keťtaya, ar thořa jomake emadea, are metadea : Arhō gapa ǎguǎńme. Ona ańjomkate uni hoř da dosar hilok arhō sahan bojhawante uni thene calaoena, ado uni erae kuli kedeā : Cele am dom bapla akana se bań? Ona ańjomte uni hoře menkeda : In̄ doń meneda : Am kan geam in̄ bahu do. Ona ańjomkate uni era do uni hoře um nařka sapha ocokedeā, ar bes bes kicrić horog lağıťe emadea ar raj thene idikedeā are metadea : Nui doe in̄ jǎwǎe kana ona ańjomte raj do ǎđiye kusiena, ar uni hoře metadea je nui ge in̄ak jwiye bańcao akaťtińā. Onate ma bana hoř nonđege sukte

tahenben, abenak joto khoroc do in geñ emoka. Ar onka tahên tahênte uni hoř ren joto bokotteko hõ onđe geko calaoena, ar ađi kuşî raşkaťe dinko khemao keda.

110. PEA THAK

Barea ƥhokkin tahêkana, unkin do miť din miť ƥen ƥumañ re piťhakin sambao pereć keda ar paťrate beť esetkeťte peřa hořokkin mohondaena. Calak calakte horre miť ƥen terel darekin nam keda. Ona dare buťare miťten terel belekin nam keda. Ona halañ kate lahatekin calaoena. Calak calakte miť ƥen bařia gidraķin nam keda. Uniak banar tire sona reak ƥođor tahêkana. Unkin ƥhak do uni gidra ona terel belekin udukađea, uni gidra do unkin ƥhene dař idi keda, adokin emadea. Ar uni gidra hõ unkin tayom tayom tegeye calaoena. Unkin do ona piťha ƥumañ tewerñ lađiķkin emadea arkin metadea. Noa do alom rařa bařaea noa bhitri re kal menaea. Onka menkate aķin do laha lahatekin calak kana, ar uni gidra do tayom tayomte. Menkhan uni gidra do ona ƥumañ rařa kateye nelkeť do piťha menak, ar calak tuluc jojome ehopeña, menkhan unkin do bakin bađaeleđea. Ar ona piťhai jom caba keť khan miť ƥen bunum re ona ƥumañe tawaķ posak goť kada, are hořo keda. Durre noa bunum bhugaķ re kale boloena. Ado ona bunumko la bařakeda, menkhan ceť hõ bako namleđa.

Onđe khon calak calakte miť ƥen dokanko namkeda. Ado uni kořakin metadea: Do ona amaķ ti reak ƥođor aķriñme ar jomaķ kiriñ ađui tabonme.

Menkhan uni koṛa do bae bujḥau ṭhik leda je ṭoḍor
 ʔkriṇkin metae kana mente, uni doe bujḥau keda je
 unkin ge ʔkriṇ kate jomaḳe kiriṇ ʔguia.

Ai dokan teye boloena. Onḍe khon arhō oḍok
 ruṛ ʔateye kulikeṭkina : Miṭ hoṛ se bana hoṛ iṇ
 ʔkriṇ bena. Unkin hoṛ do ʔkine ʔkriṇkin laḡiṭ ona
 do bakin bujḥau ṭhik leda ʔkin dokin bujḥaukeda, je
 ona ṭoḍor reak geye kulieṭ laṇa je miṭ ṭen se banariṇ
 ʔkriṇa. Arkin men ruṛadea : Banar ge. Ona
 aṇjomkate uni koṛa do banar geye ʔkriṇ keṭ kina ar
 ṭaka hatao kate onḍe khone oḍokena, are metaṭkina :
 Aben do nonḍe ge duṛupkokben. Onka menkate uni
 koṛa do onḍe khone ḍar keda. Unkin ṭhok do iṇel hor
 iṇel hor tekin mokoṇena, okor bae hijuk kan ? Ses
 rekin bujḥaukeda je uni koṛa do akingeye ʔkriṇ oḭo
 kaṭkina, ar ṭaka hatao kateye ḍar keda. Ona kate
 unkin do onḍe khon uni paḳiṇjakin calaoena. Onṭe
 uni koṛa do calaḳ calaḳte miṭ ṭen bire iṇam keda ar
 onḍe miṭ ṭen bana tulucē iṇapamena. Uni iṇelte uni
 koṛa doe botorena, are hudis keda, judiṇ ḍar khaṇi hō
 bana doe laga jomeṇgea, se do baṇ biḳkom ḍare bhor
 uni sap kate goje reak iṇ kurumutuṇa. Ona menkate
 bai baite senkate uni banae ota goṭ kedeā ente uni
 bana do eṭaḳ sengeye koyok akaṭ tahōkana, nui hoṛ
 do bae iṇel ledea. Ota kede khaṇ uni bana do aḍiye
 botorena ar uni ti khon chaḍaok laḡiṭ aḍiye kurumutu
 keda. Menkhan uni koṛa do khub otae ota kedeā
 onate ona ṭaka ghēṭ do raiṇa ar hante note ṭaka do
 chityaṇena.

Ona jokhenge miṭ hoṛ do sadom re ḍeḷ kate ona
 hor teye heḷena ar uni koṛae iṇel kede khaṇe kuli
 kedeā : Henda ho, bana do cedakem otaedeā. Uni koṛae
 menkeda : Nui banawaḳ laḷ re do eken ṭaka ge menaka,

bam rielea, nokõe eken òaka geñ ota iò oco akadea. Judi am hõ òakam iò ocoye khan ma hijukme. Ona ańjomkate uni hoř do aó ren sadom miř òen dařere tolkadete uni banae ota kedeá. Uni kořa doe menkeda : Hape mĩak òaka do halan ocoañime, ado am jate ge òakam iò oco dařeae, ona do amańge hoyoka onka menkate uni kořa do ona joto òakae halan keda are metadea : Ma nitok do bhagete otayem, aĩkha alom ařagea ban khane jommea. Ado uni kořa do uni sadom òhene calaoena are menkeda : Am tinak gharić nui bana takam iò ocoea unak gharić ińhõ nui sadom re deć kateń tahlao bařa lenge ado arhõ iń pařinĩ otaea. Onka menkate uni sadom reye dećena ar onde khone dař keda. Inakte unkin barea òhok hõkin seřerena ar uni banae ota akade hořkin rĩam kedeá. Arkin kuli kedeá : Henda ho miř òen hoř nonkatem riel ledea. Uni do alin aĩrinĩ ořo kate òakae atkir akada. Uni hoř hõe men goř keda. Uni hoř ge nui bana doe ota akade tahẽkana ar uni do eře kate nui banae ota oco akadnĩa ar iń ren sadome atkir kedetińa, ar onka menkate uni bana doe ařak giđi kadea ar đher hoř riel te picam pođroć bir teye dař keda.

Ado onko peneko maena : Dela bon uni hoř do bo pańja rĩamea. Onka menkate uni pańja ko calao idena. Onte uni hoř do calak calakte miř òen gađae rĩam keda. Onare do bađ ařgoakan tahẽkana. Ar bar gořomeakin esef akan tahẽkana, ente đher dak iate bakin parom dařeak kan tahẽkana. Ar uni buđhi doe rak joń kan tahẽkana. Ado uni hoř hõ sadomre deć kate onđeye seřerena, ar uni buđhi rarak kane riel kedeteye kuli kedeá : Henda gořom ayo cedakem rakeda ? Uni buđhi doe menkeda : Gađa re balin parom dařeak kanteń rakeda. Arhõ uni hoř doe menkeda : Nui do amren celeye hoyoka. Uni buđhi doe

menkeda : Nui do in ren natni kanae. Ona kate ace kuli kedeā : Am do celeama. Uni korā doe menkeda : Inak nitum do natni jawae. Onka menkateye menkeda : Acha delaŋ parom kabena, menkhan pahil do nui amren natni geŋ parom lahakaea, ado amiŋ parominea. Onka menkate uni kuŋi do sadom reye deē kedeā ar gaḍae parom kedeā, onte do sadom khube kamsao kedete uni kuŋi doe atkir kedeā. Ona ŋelte uni buḍhi do ar ge koram dal dal teye rak keda. Thik ona jokhen ge onko pene uni hoŋ sekndrako do onḍeko seŋerena arko kuli kedeā : Cedaŋem rakeda. Uni buḍhi doe menkeda . Natni jawae do inren natniye atkir kedeā. Onko do ona aŋjomkate uni buḍhi boge teko dhamkao bara kedeā . Thir ŋokine cedaŋem rakeda, besge coŋ natni do jawāetete idi kede, onate amaŋ do ceŋ. Menkhan uni buḍhi do ona reak bes okoē teye laiaŋko khanko bujhaŋ keda je thik uni thokge nuiren natni doe idi kedeā, ado joto ge apan apin hal reakko gal marao keŋ khan joto geko goŋa keda : Delabon uni hoŋ dobon paŋja ŋamea arbon rejea. Onka menkate uni hoŋ pakŋjako calao idiena.

Onte uni hoŋ do ayupen khan miŋ ten tili oŋak reye boloena ar gitiē lagit jaegae koeketkoa. Uni tili do oka oŋakre kulhu tahēkan ona oŋak ge onkoe udukatkoa. Uni hoŋ do uni sadom ona kulhu regeye tol kadeā, ar uni kuŋi ar ace do onḍe gekin gitiēena ar uni tili ren oŋak hortet do dher ŋinda haŋiē unkin tuluē boge judai galmarao barakeda ar uni hoŋ nitume kuli kede khane lai adea je inak nitum do hamhi. Ado galmarao mokoŋ kate apan apinko gitiē baraena. Thik tala ŋindaenkan uni hoŋ do daŋ sen osor kedeā, ona ŋinda do okateye calaka, mar ona kulhu regey iē napor keda ar sim raken khan hako pako onḍe khone ḍakeda. Setaŋenkan uni tili do riniēteŋ metadea :

Do kulhu arup̄ hodme, sunum lenhoť kate hanter̄ calaka, riniťet̄ do cet̄ coe cekaet̄ tãhẽkan bae arup̄ leda. Onate uni tili do hako pako senkate ať tege akrupe, ehopena. Ar onareye n̄elket̄ do iť menak̄. Ado riniťete kuli kẽdea: Okoe kulhu redo iť akada? Riniťet̄ doe menkeda: Hãmi, ona ańjomkate uni tili do ťhengae n̄amkeda ar riniťet̄ kanekapare dal kede. Țhik ona jokhen ge, unkin barea ťhok ar sadom k̄isãr̄ ar uni buđhi do onđeko seťerena. Ar uni tiliko metadea. Hã, hã cedakem dalekana. Ado uni tili riniťet̄ do joto khisai lai ańjomat̄koa. Ona ańjomkate onko đoko bujhan̄ keda je uni ťhok ge nukin doe jhogra ocoakat̄ kina. Ar ako hõ apan apin khisako lai ańjomat̄kina. Ado joto hoť ge uni pańja n̄ame lagit̄ko calaena.

Onte uni ťhok do miť ten raj ťhene calaena are metadea: Am ťhen aln̄ do bapla ocoklin̄ heť akana, ma bapla kaln̄ime. Ona ańjomte raj do aćak̄ horok̄ak̄ ar bapla reak̄ joto sapape tear keda, are baplakat̄kina. Are metat̄kina: Ma tehen̄ do nonđe ge tahẽben, adokin tahẽyena. Tala n̄indaen̄khan uni hoť doe bereťena ar raj oka sapap̄ ar gahnakoe emat̄kin tahẽkan onako lekate onđe khonkin daj̄ keda. Setaken̄ khan raj doe n̄el barat̄kin do banuk̄kin aĩ ać emak̄ sapap̄ hõ banuk̄, ado raj ar rani khub̄ jhograk̄ kin ehop̄ keda. Țhik ona jokhen ge onko uni hoť pak̄ńja-ko do onđeko seťerena. Arko kuli baraket̄koa. Cedak̄ pe jhograk̄ kana? Raj do ona jhograk̄ reak̄ joto karone lai ańjomat̄koa. Ona ańjomkate onko hõ apan apin katha rajko lai ańjomadea. Arko riãuena: Delabon uni ťhok do pańja n̄am kate ekalte bo goť utarea ente abo ađi hoťe ťhokakat̄bona. Ona menkate unkin barea pahil̄ ťhok ar sadom k̄isãr̄ ar uni buđhi ar tili ar raj noko turui hoť uni pańjako ođokena.

Onte uni ðhòk do aćak oraķte senkate bapla kate baħui idikede nıtumte hoře neotakeķkoa ar boģete nae tamasaē ehop akaķ tãhēkana. Ona ðhol sađe ańjomte noko pakńja hoř do onđeko calaoena. Ado uni hoř neota akaķko sanam hoř bhoje jom ocokeķkoa ar noko turui hoř hō bhoje jom ocokeķkoa. Ać do noko jotōē nēl ðhik keķ koa. Menkhan ako do bako nēl ðhik dareadea. Jom nıu barakate noko hoř do calak laģitķko sapraoena. Ado uni hoře metaķkoa : Nitok do alope calaka ente ayuņena, ma nonđeģe teheń do gitić jiraņuanpe, ado gapa setakpe calaka. Menkhan miķ ðen kathanı cetao dohokoķekana : Jãhãe nonđe nıinda pe daķ seć lekhan nı goć utařpea. Adoko menkeda ohole daķ seja. Onka menkateko gitić baraena. Ar khubko japiķ keda. Tala nıindaenkhan uni hoř doe bereřena ar kaře daķ reye lohof keda ar onko hoř deke reye joķaķkoa, arhō ać do senkateye gitićena. Thora ģhařić tayom uni buđhi doe ebhenena ar đeķeye tunumen khan laķ paķ geye aķau keda. Ado onkoe ðhelao bereř keķ koa are laiaķkoa je nı mań daķ sećkeķ. Ona ańjomte onko hōko tunum baraen do onko hō onka geko aķaķukeķ arko menkeda : Ale hōle daķ seć keda, ado jotoko riāuena. Delabon đara setaklen khan nui hoř doe goć utař bona, ente hola reģeye cetao doho akaķ bona. Ona menkate ona nındaģe onđe khonko đar keda. Okare uni hořko pańja. nıamea, botorte akoge apan apin oraķ teko đar ruar napořena.

111. PHOTO GE GOHA.

Miķ ðen atore barea kořa ađi gatekin tahēkana. Miķ đhao unkin do riāu kate koela khađ te kańikın calaoena.

Kami kamite miŧ ðen koŕa do ruã nãm kedeã, ar ađi ran rehet baŕa kate thoŕae pharnao nĩkẽna. Ado miŧ dinkin riãuena, je delan oŕak telan calaka, inak gelan kãmia. Onka menkate oŕak tekin mohondaena, banar ðhenge ðaka paesa do acma katege tahẽkan-takina. Calak calakte uni besiç koŕa do monere pap boloadeã, are hudis keda, je nui ma ruã ruã teye moroŧ caba akan, daŕe hõ banuktaea, jãhã lekate nui iũ gojeã, ar ona ðakan hataotaea, ma do ðhernĩk ðaka hoyok tĩña. Ona hudis kate jhograkkin ehopkeda ar khube dal kedeã. Ona jokhen ge hatakte areçet leka dadake ehopkeda. Uni koŕa doe bujhan keda je nitok do ekal teve goç utarĩña, nonde do okoe chaãaoĩña. Onate ona daŧ reak photo geye metaekana : E photo ma amge goha do tahẽnme, ente nui doe gojeĩ kana. Ona aũjomte uni koŕa doe landa nĩk keda, are menkeda . Bhala, noa photo gohae tahẽna. Ar dal dalte uni koŕa do ekal teye goç utarkedeã. Ar uniak ðaka do aç geye hatao keda ar oŕakteye calaoena. Ar riniçtet ona ðakaẽ emadeã, ar ađi kusi raskatekin tahẽyena, ente acma utar ðaka hoeyen takĩña, menkhan riniçtet do hor reak katha çet hõ bae laĩadeã. Uni koŕaren riniçtet doe baãakeda je phalna do kami khone ruar heç akana. Onate uni ðhen kuklie calaoena are kuli kedeã : Aleren doc okaena, miŧ tege ben senlena okarem bağıadeã, cedak bae heçlena ? Ona aũjomkate uni koŕa doe menkeda. Uni reak do ohon laĩ daŕeleã, ente nonde khon senkate eken miŧ hapta ge iũ sãote doe kãmileda ona kate uni do eŧak sene calaoena, onate uniak hal do ban baãaea. Ona aũjomkate uni era doe ruar calaoena. Note nukin haŕam buđhi do ona ðaka iate ađi heseç sekreçkin jom nũ joña.

Miŧ din do pinđa re uni koŕa doe gitiç akana. Ar riniçtet hõ senkate bohok re seye goseç baŕa edea, ona

jokhen ge dake ehoṇ keda ar daḥ do raca re ḍabraena ar photoena. Ona nēlte uni koṛa do gatet koṛae goje jokhen reak kathae diṣa goṭ keda, enteye menleda : Ma photo amge goha takenme. Onate muluḥ machae landa goṭkeda, riniṭet do landae jokhene nēl tiok kedea. Are kuli kedea. Cedakem landakeda. Uni koṛa doe menkeda : Ohoṇ lai lema. Ona añjomte uni riniṭet do eṭak lekae subha keda, are metadea : Ma laime baṅkhan am ṭhen do baṇ tahiṇa, ente am do ceṭ com cekawakaṭ, ona tem landakeda. Uni koṛae nēl keda je baṇ lai lekhan ma aluṇ aluṇ re māraṇ utaṛ besuluk hovok kan ona teye metadea . Achaṇ laiam kana. Menkhan jāhāe ṭhen do alomlāia ar uni koṛae goḥ lede ar ṭakae agu akat ona reak joto kathae laiaḍea, are menkeda . Noa iategeri landa keda ente hane nēl me raca re photo menaka. Ona añjomkate uni riniṭet doe botorena, durre nui herel do uṇ hō miṭ din doe gojeṇa, ar noṅka ge arhō jāhāye goḥkoa. Onate uni do ona katha monere do bac oko doho daṛeada, ato ren hoṛ ṭhene lai keda, ar ona katha do goṭa pasnaoena. Onate uni hoṛ do ko sap keda, ar ac hōko pasi goḥ keda.

112. GUMDA MAṆJHI.

Miṭ ṭen rajak oraḥ phedre miṭ ṭen hopon hopon chapri tahēkana. Gumda maṇjhi do ona regeye tahēkan tahēkana. Uni raj ren miṭ ṭen hati tahēkana. Miṭ din do uni hati Gumda maṇjhiak chapri reak busuṇe jojomkan tahēkana. Ona nēlte Gumda do aḍie edreyena ar uni haṭi boge teye ruheṭ baṛa kedea. Ona

ruhet te hati doe usafena. Danako em barawaekan
 rehō bae jomeda. Raj do ona reaake tolas keda je
 cedak nui hati do bae jomeda. Ceka teye usaf akana.
 Are badae nam keda je Gumda ge nui hati doe ruhet
 akadea, Onateye usaf akana. Onate raj do adie
 edreyena. Ar Gumdawak ona chapriye jeretattaen.
 Gumda do raj botorte cet hō bae roṛ leda. bickom ona
 toroḥ do jotoe har jarwakeda ar miṭ ṭen bora re
 sambao kate bajarte akriṇ lagite idikeda. Calak calak-
 te horre nindawade te miṭ ṭen dare butareye deraena.
 Ona dare buta rege arhō aema bepariko gadianteko
 hecena, ar onḍe ge onko hōko deraena. Khub ninda
 enkhan onko bepari doko japit keda. Gumda manjhi
 do bai baiteye beretena. ar onkoak gadi khon miṭ ṭen
 borae ocok keda ar onare acak ona toroḥ borae lade
 kada ar ac do ona bora gokkate orakteye ruarena.
 Orakre rara kateye nelet do eken sona ge menaka.
 Ado engattete metadea Do raj ṭhen khon paila koe
 aguime. Uni do paila agu keda. Ona paila do parak
 ge tãhckana. Gumda do onatege ona sonae son barā
 keda ar miṭ bar goṭen sona do ona parak reye sogeda.
 Ar rajak ona paila doe kol ruar gotkattaea. Raj do ona-
 re sona soge akane nelkette adiye haharena, ar senka-
 teye kuli kedeā: Henda Gumda. unak sona do okarem
 namkeda: Gumda doe roṛ ruar keda: Je am leka nam
 orak duar dher tahēn tin khān aema sonan agukeya.
 Ona anjomte uni raj do ruar senkate acak joto orakre
 sengele lagaoada ar toroḥ enkhan bora re sambao kate
 bajarte akriṇe idi keda are hoho baraeda. Char lebe,
 char ho; Metadeako. Cele noa do hatao tama, idi
 kate barge re gidikam. Onḍe khon adi bhabna kateye
 ruar hecena. Ar Gumda erekedete adie rangaoena.
 Ar hec ruar kate miṭ ṭen baksae benao keda ar Gumda
 sap kate ona reve sambao kedeā ar gadareye atugot

kadea. Latar gadare aeina gupi korako tahēkana. Onko do ona baksako owar keda arko rarakeŧ khan ona khon Gumdaŧko oḍok kedeā. Gumda do aće oḍoken khan onko gupi gidraŧe sap sapte ona baksa reye bojao keŧkoa ar onko geye atu goŧ kaŧkoa. Ar ać do onko ren joto mihñ merom aćak oraŧ teye laga aŕgukeŧkoa. Ona űelte raj do aḍiye haharaena. Are menkeda uni ma baksa re bojao kate daŧ reñ atu goŧ kade tahēkan. Onate aema mihñ merome űam aŕgukeŧkoa, űñ hō baksa benao kate daŧ reñ atu oco koa ar iñ hō mihñ meromñ űam aŕgũ joña. ona menkate miŧ ñen baksae benao oco keda ar ać ona reye boloena are metaŧkoa : Gadare atu goŧ kañpe, ado saŕigeŧko atu goŧ kadea. Okare gai dañgrae űam aŕgukoa ? Okate coe atu calaoen, ona reak ñhekan hō bañ űamlena. Nonkate Gumda mañjhi do raj geve marao utar kadea.

113. PONEA ĐAN.

Miŧ ñen hoñren miŧ ñen ge hopone tahēkantaea. Uni do űelok te aḍi moñje tahēkana. Uni űelte ponea đan aimañ doko menkeda . Ma nui dobo jomea. Ado miŧ din eskar geko űam kedeā arko metadea : Dhinañ do amle jomnea. Ona añjomkate uni koŕa doe boto-rena. Ar eñgat apaŧe laiaŧkina je teheñ do đan aimañko jomeña nahak. Ado uni koŕa do khub cuiga cuiga kañŧie benao oco keda ar beñbae parkom reye biŧ aćur keda. Ar aŕyupen khan ona rege ać doe gitić haŕeyena. Saŕige tala űindaen khan onko ponon era doko hećena ar uni koŕae gitić akan parkomko gokgoŧ keda ar

bahre teko gok oðok kedeá. Ona ñelte uni koṛa do parkom rege khub doðone ehopena, ado don donte ona parkom reak cuiga kṛti do onkoak taren re paṭi biṭena. Ar hasokeṭ kote parkom giði oṭo kate oraḱ teko daṛ keda. Uni koṛa do bako jom daṛadea. Oraḱ teye ruṛ heṭena. Setak do eṅgat apat ona reake laiaṭkina.

Thoṛa din tayom uni koṛa doe baplaena ar moñj okoṭ bañui agu kedeá. Uni ñelte onko era do arhōko riṭuena, je uni koṛa ma babon jom daṛade, ma uniren bañubon jomea. Onka menkate uni koṛaren bañutteṭko ñam kedeá ar ko metadea: Teheñ do amle jommea. Ona añjomkate uni bañu kuṛi do oraḱ teye calaoena. Ado uni koṛa doe gitiṭ akan tahēkana ado senkateye iskir baṛadea. Ona jokhen ge miṭ ṭhop meṭ daḱ do uni koṛawaḱ tire ñur goṭena, ado kuli kedeá. Cedakem rakeda. Uni doe roṛ ruṛ keda je teheñ do ḁan erako jomeña nāhāk. Ado ayupenkhan kedok jom baṛa katekin gitiṭena. Tala ñindaen khan onko era doko heṭ goṭena. Ona ñelte uni bañu kuṛi do jāwāetete bereṭ kedeá. Ado uni koṛa do onko joto erae sap keṭ koa, ar khaḱlaḱ teye haṛup keṭkoa. Ar seṅgel jol kate datrome dhipau keda ar mimiṭ mimiṭ te ponon erae dagkeṭkoa, ar raca sene capuṭ oðok goṭ kaṭkoa. Onko era do oraḱ teko calaoena ar haso jala te ruḱ kanako mente ḁhēsko lagao keda arko gitiṭ baeyena. Setaken khan uni koṛa do senkate onkoren gidṛai kulikeṭkoa je am go teko doko okaena. Onko doko laiaḁea: Ruḱ kana ko. Ona añjomkate uni koṛa do atoren hoṛe jarwakeṭ koa, ar joto hale laiaṭkoa. Ato hoṛ do onko joto erako ñel baṛa keṭkoa, je saṛigea mente, ar jotoko goṭ giði kaṭkoa.

114. BOEHA MĀYĀ.

Sedae jugre miſ ʈen raje tahēkana ar uniren do-
barea hoponkin tahēkantaea. Menkhan uni raj do
huḍnič ge baṛtiye dulārede kan tahēkana, nunāk
haḇič je unige ač tayom raj emae reake goṭa ʈhikkeda.
Ona aṇjomkate uniren raṇi doe menkeda je am do aḍi
bhulem kaṇi keda, ente maraṇič hopon tahēn tuḷuč
cekate huḍnič do raje hoe daṛeaka. Ona aṇjomkate
raj do aḍi maškil reye paraoena, ente huḍnič ge raj
emae reake gok akawade tahēkana, niṭ cekateye
metaea je am do raj baṇ nāma am dada geye rajoka.

Raj do ona reak aḍiye hudis baṛakeda, ar sesre uni
maraṇič hopontete hohodea. Are metaea : In
do aḍiṇ bhulakada, ente amak hok am ren bokom
emaeiṇ gok akawadea, onate do senkate uni bokom
gojeme ar amge rajokme, ente uni jiweṭe tahēnkhan
ame santaomea. Ona aṇjomkate maraṇič hopontef
do aḍiye hudiskeda : In habado bokoṇ ge raj hoyok
reake gok akawadea. Onare nuiak ge aḍi raska mone
hoe akantaea. Judi nit uni goč kate iṇiṇ rajok onate
niṇi hō monere duke bujhaṇa. Ona chada uni do iṇren
boeha kanae. Uni gojete iṇak do ceṭ porho hoyok
tiṇa hickom pap hoyoktiṇa. Ona khon bogea je uni
geye rajok ma, onkate in babawak mone hō purauktaea,
ar iṇren boeha hōe baṇcaoka. Ona hudis kate apate
metaea : E baba, am khon raj doṇi hatao keda
menkhan ona iṇak raj ge bokoṇiṇ emae kana. Do
teheṇ khon do bokoṇ geye rajena. Ar in do noa disom
khon ekalte eṭak disom teṇ daṛeda. Pasen nonḍeṇ
tahēn khan jāhātis noa raj reak laloc heč aḍiṇ ge.
Onka menkate uni do onḍe khone daṛ keda. Ar uni

huđinić geye rajena.. Nonkate uni maranić do aćren boeha cetanre mǎyǎe uduķ keda. Ar gujuk ħabić onđe do bae ruar hećlena.

115. SADOM BELE.

Miř ĩen hoř ren mōřē gořen hoponko tahēkantaea. Onko do miř dinko riǎuena je delabon sadombo kiriń ǎgu koa. Onka menkate bajar teko calaoena, gořako đǎřǎ ǎcur keda. Miř ĩen ponea sadomko řamkeřkoa ar onko pon boeha do mimiř ĩen sadomko kiriřana. Menkhan huđinić do bae řam ledea. Ađo gořa bajartey ǎcur bařae kana. Miř ĩen miř ĩen buđhi do aema sim bele ǎkriř lağıte idi akat tahēkana. Ona řelte uni kořa do onđeje calaoena, ar uni buđhiye kuliedea : Noa do cele belekana uni doe menkeda sim bele. Arhōe kuliedea : Noařak do cele bele, arhōe lařadea : Sim bele. Uni kořa do mimiř ĩen teye kuh idiedea je noa do cele bele kana : Uni buđhi do lař lař teye edreyena ente ghane ghaneye kuliedea. Onate miř dhao do edre teye metadea : Ghořar đim. Ona ańjomkate uni kořa doe hudis keda je sadom ma bař řamleřko noa sadom bele geń idia, noa khonge nǎhǎķ sadome busǎgoktiřa. Ona menkate ona bele geye hatao keda, ar dadat tekoe uduķ atkoa, ado ořak teko mohonđaena. Calak calakte hor re miř ĩen gađako řamkeda arko menkeda : Ma nonđe ge baskeakbo joma, onka menkate onko dadatteko do dare re sadomko tolkatkoa ar huđinić hō ona beleje doho kada ar gađa re senkate baskeak jojomko ehopena. Ona jokhen ge miř ĩen

toyo do ona bele baste onđeye calaoena, ar ona beleye jom gof kada. Uni kořa do jojom jokhen acka geye koyok gof keda ar one beleye doho lef then toyo teňgo akane řiel kedeā, ać doe bujhaū keda je ona bele khon ge sadome busak akana, onate jojom bađi kate boge teye hoho keda : Sadome busakentiņa, sadome busak-en tiņa. Ona roř kate uni sabe lađite dař idī keda, toyo do ona hoho ar uni hoř ać sen dař idiet kan řielte botor te birampate dař keda. Uni kořa do khudau khudaute bae tiok dařcadeā, oka sen coe ať naporen. Khange uni kořa do ađiye bhabnaena, are menkeda : Acha ma am sadom do dařme, dhinañ ayup tho ato tem hijukgea. Ona menkate miť ten ato teye calaoena ar barge latar koreye tārāk bařae kana.

Uni hoř řiel kate ona atoren hořko metadeā : Men nitok do noa kore alom dārā bařae, ente miť ten kul dinam ge noa koreye dārā bařae kana. Uni kořa doe metatkoa, iń ren do sadome ať akantiņa. Uni auriń řame hađić do oraķte bań calaka, onka menkate onđe geye tahēyena. Ayup řuhumen khan sariđe uni kul do ato teye rakapena ar uni kořa menae sene calaoena. Uni kořa do kul řiel kateye menkeda : Ho, nukui sadom doe hećentiņa, ar jhin kedete uni reye don dećena. Kul do ona řielte ađiye botorena ar birte birampate dařkeda. Ar gořa řinda dař bařae tegeye tahēyena. Uni kul sođok sene calak kan khan moca uni kořa do uniak lutur phedre idī kateye metae kana : Ghur, ghur, ona ańjomte kul do arge botor teye daředa. Onka onka setakena. Uni kořa doe řiel kedeā je sadom doe bań kana kul kanae. Ado ađi āte botorena. Ona jokhen ge uni kul do miť ten dare buřa senteye paromok kan tahēkana. Uni kořa do paromok jokhen ona dare dař reye aka tahēyena. Kul do on le khone dař keda. Onte re miť

ʔen bana tulude ʔapamena. Bana do kule kuli kedeā.
 Henda mamō cedakem daʔeda? Kul doe roʔ ruʔ keda:
 Cet in metama bhagna, miʔ ʔen huʔin huʔin ʔipsu
 goʔa ʔindai haron kidina. Ona anjomte bana doe men
 keda: Okare menaea? Dela se udukaime. Kul do
 'banae uduk adea: Hane hana dare re menaea. Bana
 do senkate ona dare reye deʔena. Uni koʔa do arge
 coʔ teye rakap idiena. Bana hoe deʔ idik kana. Thik
 ne naħaħke tiok ʔoge kana ona jokhen laʔbad marteye
 thayā ʔur goʔ kadea ar uni cetan reye don keda.
 Bana do jahā lekateye daʔ keda. Ado uni koʔa onde
 geye gitiʔena are japiʔ keda, ente goʔa ʔinda bae japiʔ
 akaʔ tahēkana. Ona jokhen ge miʔ ʔen toyo do ondeye
 calaoena ar goʔ hoʔe bad kedete jome laʔit eʔak toyo
 hoho akoe ehopena ar herwe huke herwe hukeye andoʔ
 keda. Ona anjomte uni koʔa doe bereʔena ar uni toyo
 candbol reye sap kedeā, ar bhage teye hurla kedeteye
 capat goʔ kadea, ar aʔ do onde khon oʔak teye calaoena.

116. SONA GULI

Miʔ ʔen aʔore aʔi reŋeʔ hoʔe tahēkana. Ar unren
 do pea koʔa hoponko tahēkantaēā. Uni haʔam hoʔ aʔi
 maʔkilte onko hopontete hara juan ocoketkoa. Ado
 miʔ din onko jotoe hoho jarwaketkoa are metatkoa:
 In do aʔi joton ar maʔkilte gidra khonin aʔul haraket-
 pea. Nitok do daʔe ho ʔurentina, daʔa ho baʔi daʔa
 daʔeak kana. Kami ho baʔi kami daʔeak kana. Ado
 nitok do ohon aʔul lepea. Ado ma nitok do in ge
 aʔulin pe. Enka roʔ baʔa kate enhilok doko gitiʔ baʔa-
 ena. Dosar hilok setaken khan uni haʔam do maraniʔ

hopontete hohoadea ar inîţ ţen ţeŋgoce emadea, are metadea : Do bir khon sahan māk aḡuime, ar calak jokhen baskeak koe emgotadea. Uni hoṛ do bire tiok-keţ khan miţ ţen dare buţare duṛup kate ona baskeak jojome ehopena. Ona jokhen ge miţ ţen haṛam hoṛ do hec kate uni hoṛe metadea : Aḡi reŋgecedinā, den in hō thoṛa jomak haṭināme. Ona aṇjomkate uni hoṛ doe men ruṛ keda : In getho reŋgec teŋ gujuk kana, ohon emlena, men nonde khon calakme, uni haṛam do ona aṇjomkate onde khone calaoena. Uni hoṛ do baskeak jom baṛa kate sahan mamaḡe ehopena, menkhan ona ţeŋgoce ge ceka baṛicentae coṇ. Miţ ţen hō bae māk dareada, eken ti ge oṛakteye ruṛ calaoena. Ona nel kate apat haṛam do aḡiye edreyena. Are metadea : Am do cekatem aṣuloka ? Onka men baṛa kate enhilok do enka geko gitiḡ hapeyena.

Dosar hilok do arhō setaken khan uni talaiḡ hopontete hohoadea, ar ţeŋgoce emade teye metadea : Do birte calak me ar sahan māk aḡuime. Ar calak jokhen baskeake ghēţ got adea. Uni hoṛ do bire tiok keţ khan miţ ţen dare buṭa re duṛup kate ona baskeak jojome ehopena. Ţhik ona jokhen ge arhō miţ ţen haṛam hec kateye metadea : Eho aḡi reŋgec edinā, den thoṛa gan jonrak in hō haṭinā me. Ona aṇjomkate uni hoṛ doe metadea, ohon emlema, in getho jomak baṇ inam dareak kana. Ona aṇjomte uni haṛam do onde khone calaoena. Uni hoṛ do jom baṛa kate sahan mamaḡe ehopena, ar pahil dhao ţeŋgoce ayuk-keţ rege jaṅgae māk naporeṇa. Ado sahan mamaḡ baḡi kate oṛak teye ruṛ calaoena. Apat do unḡ ekenak ge ruṛena nel kede khan boge teye ruheţ baṛa kede. Ar menkeda : In baṇ hilok do cekate pe cekaka. Jāhān kami reak cef oṛ sorḡe baṇuktapea, sahan mag baḡiate jaṅgae mamaḡ kana !

Enka roṛ ruheṭ baṛa kateko gitiṭ baṛaena. Dosar hilok setaken khan uni haṛam do huḍiniṭ hopontete hohodea, ar teṅgoṭe emadeteye metadea : Do birte calakte tehen do am paṛi sahan māḱ aḡui tabonme, onka menkate calak jokhen baskeake ghēt goṭadea. Uni koṛa do bir teye calaoena ar miṭ ṭen dare buṭare duṛuṭ kate baskeak joma mente ona ghēṭe raṛa keda. Inak tege uni haṛam do arhō onḍeye heḱgotena are menkeda : Eho aḍi reṅgeṭ ediṇa, den thoṛa baskeak haṭiṇaṇime. Uni koṛa do uni haṛam ūelte daya heḱ adea, are metadea : Ne tobe amge jomme, iṇ do baṇ joma. Ona aṇjomkate uni haṛam do ona baskeake jom keda. Ar onḍe khon calak jokhen uni koṛae metadea : Do hana dare magme, ar onam maḱ bhugaḱ lekhan miṭ ṭen kholem ūama, ar ona kholre tite sogme ado aema utaṛ jinisem ūama. Onka menkate uni haṛam do onḍe khone calaoena.

Uni koṛa do uni haṛame metade leka ge ona dareye maḱ keda, ado saṛige miṭ ṭen khole ūel ūam keda ar qna khol re tie aderket khan miṭ ṭen maraṇ utaṛ sona guliye ūam keda. Ona oḍok kate aḍi raṣkate oṛak teye ruar calaoena, ar apattete uduḱ adea. Ona ūel kate apat hō aḍiye raṣkaena. Dosar hilok do uni koṛa ona sona guli bajarte idi kateye akriṇ keda, ar ona sona reak dam do miṭ bora ṭakae ūam keda. Uni koṛa do ona ṭaka oṛak teye gok aḡu keda. Ar maraṇ maraṇ dolan oṛake benao keda ar mihū merom, kaḍa bitkil ḡai ḍaṅgra emanten koe kiriṇ ketkoa, ar hoṛo caole tehō onako oṛak ekaṭteye pereḱ keda. Onkate miṭ ṭen raj lekae tearena. Ar sesre miṭ ṭen raj do uni koṛa jāwāe gomkete benao kede. Onkate uni apat haṛam hō jiweṭ bhor suk teye tahēyena ar uni koṛa hō jiweṭ bhor aḍi kusi raṣkate dine khemao keda, menkhan unkin dadat tekin do sesre uniren

gutikin hoeyena, ar onkate unkin do akindak jion adi maskil tekin kataokeda. Okoeak monere daya dular menaka uni do sari geye daya ocokega, ar okoeak mone re daya dular banuka, uni do ac ho bae daya do bae nam dareaka.

117. GUPI KURI.

Mit ten hor ren aema utar hati sadomko tahēkan-taea, onko gupiko lagit uni hor do ac ren hoponerate metadea. Ona anjomkate uni hoponerat do onko atine idikoa. Ona ato phedre ge mit ten maran utar band tahēkana, ar band pinhare do mit ten maran utar bare dare tahēkana. Uni kur do dinam hilok hati sadom onde geke idikakoa, ar ac do ona bare joro reye jhiloka are sereña. Dhubiar ghāsā na caro, na caro re hati ghora, pukhurika pani na piyo, na piyo re hati ghora, dekho re hati ghora sona kiri hindol; Ona anjomte onko hati sadom do uni kur geko koyokkaya. Atinko menkhan ge onka geye sereña. Onka onka ayupenge ado orak teye agukef koge. Onka onka dher din hoyena. Onko do atin ge bae atin ocoafko ad joto hati sadomko rohor cabaena. Ona nelte mit din do uni hor onko hati sadome kulikefko : Cekate nonka dope rohorok kana? Onko doko laideadea : Amren hoponera ge bae atin oco ale kana, ale atin le calak khane metalea : Dhubi ghās do alope atina, ar noa band dak ho alope nua, ekenin ge koyok kape, ona sereñ geko lai anjomadea. Ona anjomte uni hor do adiyē bhabnaena ar hoponerate metadea : Am do orak rege tahenme. Ar onko

hathi sadom gupiko lagit etak hore bondobos kedeā. Ar hathi sadom do adiko kusiena, ar enhilok khon sukteko atin nam keda.

118. BADMAS RANI.

•Mit ten raje tahēkana, 'uni do mit ten sāke asul ledea. Mit din uni raj ren rani do joto kicriē doho kate mit ten pukhri reye umok kan tahēkana. Ona jokhen ge uni sāk do onte reye udaū barae kan tahēkana, ar rani nel kate orak teye hecena ar raje laiadea je am ren rani do adi badmasgeae, ente ona pukhri re suī sutup horko tahēna ar uni do senkate onde joto kicriē doho kateye umok kana, noa nelte amak nangraharen sanam hor adiko narajok kana. Ona katha anjomkate raj do adīye edreyena ar ranie ruhef bara kedeā. Rani do ona anjomkate uni sāk uparte adīye edreyena ar uni goē ocōye reak phikir nam baraye ehopena.

Mit din do uni rani jom nu baḡi kate ot reye ultauena ar dhoē lagao keda, jeñ ruak kana. Uni nelkate raj doe bhabnaena, uni rani do raje metadea : Do uni sāk hotete phalna rajak imboro aguame, tobe khan noa ruā khoniñ besoka, ar bañ khan bañ besoka, hukumae me jemon jarur geye agu, judi bae agu lekhan gojeme, ente uni rani do mone reye goṭa thik keda je nui sāk do cekate rajak imboroe agnia. Ondeye senlen khan getho goē kateko jomea.

Ona hudis katege ona dhoñ doe lagaokeda. Ona anjomkate raj do uni sāk onka geye metadea : Ona

añjomkate sāk do onđe khone calaoena, ar ađi maşkil reye paraena, sarige uni rajak im boro do cekateye ađua. Ona hudis hudis tegeye tahēyena, note thekan din do paromena. Raj do űel hor űel hor teye mokoűena, ar sāk bae ruarlenteye menkeda : Acha bae ađuleť khan noa reak sajai do baű emaea. Enka men bara kate enhilokak kacahari doe uťhau keda. Menkhan orať teye calaoenkhan uni rani do raje metadea : Am do noűkan badmas sāk cedakem doho akadea ente amak hukum okore doho leda, raj do arhōe edreyena. Dosar hiloť do kacaharire raj sipahi dewan jotoko duřup akana. Ona jokhenge uni sāk doe heť gotena. Uni űelte raj do sipahiye metaťkoa : Ma nui do gojepe, ente iűak hukum bae doboleda, hola re thekan din paromena. Ona añjomte uni sāk do joř hāt kate raje metadea : Raja hola do ale jaťak sabha hoyok kan tahiēkana, ona iate baű heť dařeada, ona añjomte raj doe menkeda : Ona sabha redo ceťpe goťa keda ? Sāk do ona añjomteye menkeda : Muh choťa gār bara. Ona añjomkate raj doe hudis goť keda je nui sāk do hola rege doseű ikaťaťtaea, arhō teheű raniyať hukumte gojeű hukumeda, noa ge hukum kate arhō eťak lekaű hukumeda noa ge muh choťa do ar ona hukum rod kate eťakak iű hukumeda ona ge gār bara do hoyok kana. Tobe muh do cedak iű choťa ocoa, okaű roř akať ona ge tahēnina. Nui sāk do hola reű arať kadea ar ghurikate do baű goť ocoa. Ona men kate sāk doe ikať kadea ; men kedae : Rani doe jāhā lekať ge ať tegeye, besoka. Ona añjomkate rani do ar hō jom űui ehopena. Okae buddhi leda ona do baű puraulentaea.

119. KĀRMU AR DHĀRMU.

Miŧ ŧen atore kĀrmu ar dhĀrmu ŋutuman bar boehakin tahēkana. KĀrmuak do korom tahēkana. Onatē uniak khetre do bogete cas hoeyentaea are kisārena ; Menkhan Dhārmuwaċ korom do baŋ tahēkantaesa, onate uniak khet re do ceŧ cas hō baŋ hoyōka an onka onkate aḍiye reŋgečena. Ado hoŕe kuli baŕa-keŧkoa je iŋak korom do okare menaka ? Onko doko laiadea je amak korom do urni birte calao akantama. Ona aŋjomkate Dhārmu do urni bir teye helaoena, calak calakte miŧ ŧhen daŧe ŋam keda, are kuli kedeas : Iŋak korom do okare menaka, daŧ doe laiadea : Amak korom do urni bir re menaka, ona aŋjomkate uni do urni bir teye calaoena ar ayuŕen khan onḍe miŧ ŧen dare buṭa reye gitičena. Tala ŋindāen khan ona dare doe roṛeda je ŋi latar re bar ghagra ṭaka menaka. Ona katha do Dhārmui aŋjom ṭhik keda, ar setaken khan ona dare berhae te lalae ehopena. Ar la late bar ghagra ṭakae ŋam keda, ar oŕak teye gok idi keda. Ar ona ṭaka tege emanteake kirinḱkeda ar maraŋ maraŋ oŕake benao keda. Onka onkate KĀrmu khon hō baṭtiye kisārena. Ona ŋelte sanam hoŕ aḍiko haharaena.

120. PIṬHA DARE.

Miŧ ŧen gupi gidrae tahēkana. Miŧ din uni do oŕak re aema piṭhako-emadea. Ona do gupire goṭa bire jom acurkeda, enhō baŋ cabalentaesa. Onate ayuŕen

khan ona doe topa giði oto kada. Dosar hilok do arhō ontege gaiye idiketkoa, are ŋelet kana, je oka then piṭhai topa leda onde miṭ ten maraṇ utaṛ dare dare akana, ar onare bogete piṭha ge jo akana. Ona ŋelte uni gidra do ona dare reye dečena ar piṭha goṭ kate jojome ehopena. Ona jokhen ge miṭ ten bana buḍhi do ondeye hečena, ar uni gidra piṭhai koe kedeā. Ado uni gidrai menkeda : Ceṭ reŋ emama ? Bana buḍhiye menkeda : Gocha re, uni koṛa doe menkeda : Gocha re do baṇ ente gocha gocha ge sowa. Ona aṇjomte bana buḍhi doe menkeda : Tobe otre. Arhō uni koṛa doe menkeda : Ot re do baṇ ente ot ot ge sowa. Ona aṇjomte bana buḍhi doe menkeda : Tobe phaṭiaḱre, uni koṛa do ar hōe menkeda : Phaṭiaḱre do baṇ phaṭiaḱ phaṭiaḱ ge sowa. Ona aṇjomkate bana buḍhi doe menkeda : Tobe tire, ona aṇjomkate uni koṛa do tire ona piṭhai calaekan taḥēkana. Unjokhen uni bana buḍhi do uni koṛawaḱ teye sap goṭketṭaea. Ar ona dare khone or ŋur kedeā ar miṭ ten borare sambao kede te ač oṛaḱ teye dipil idi edekan taḥēkana. Horre miṭ thene doho kedeā ar ač do daḱ sene calaoena. Uni koṛa do ona bora khone oḍokena, ar onare dhiriye sambaoada, ar ač do onde khone daṛ keda ar ona piṭha dare regeye dečena. Uni bana buḍhi do ona dhiri ge oṛaḱ teye dipil idikeda, ar onde raṛa kateye ŋelet do, uni koṛa ma baṇui, eken dhiri ge menaḱ. Ona ŋel kate uni buḍhi do arhō onde geye ruṛa calaoena, ar uni koṛa paḥil leka piṭhai koe kedeā. Uni koṛa hō onka geye roṛ ruṛaḱadea, menkhaṇ tinre tirige calaekan taḥēkana, unre uni do dare khone or ŋur kedeā ar borare sambao kate miṭ mohonda oṛaḱ tegeye idi kedeā. Uni bana buḍhiren miṭ ten hoponerate taḥēkana. Uniye metadea : Nukui biṭi merom khaṣiyiŋ aḡu akadea, ma utuem, onka menkate ač do uni

korawak jel jan jom lagit, kamar then data pakjae calaoena, note orakre uni kuṛi do bora rara kateye nlekan, do monj okoć koṛa menae, ar up do adi jhal jhal menaktaea. Ona nelte uni kuṛi doe kuli kedeja ce kate up do unak jhal akantama. Uni koṛa doe menkeda je dhiŋki re bohok in hurun leda onate jhal akantiŋa. Ona anjomte uni kuṛi doe menkeda : Mase māk hō jhal ocoetiŋme. Ona anjomte uni koṛ do uni kuṛiak bohok dhiŋki reye sobok gejerkaŋtaea. Ar hako pako geŋ kuṛi kedete daka utui isin keda ar ar miŋ bakhra lo kate haŋak teye harup oŋo kada ar ać do onde khone daŋ keda. Uni buḍhi do kamar then khon data pajao kateye ruar hećena, ar ona daka utui jomkeda, ar ać ren kuṛiye hohoe kana ado bae nam ledea. Menkhan ceka kote coŋ dhiŋki thene calaoena are nel kede je hoponerat do dhiŋki reye hurun goć akan. Ona nel kate boge teye rak bara keda. Ar uni koṛa adiye sendra bara kedeja menkhan bae nam dareadea.

121. HILIT GAŊJON.

Miŋ ten hoŋ ren turui goŋen koṛa ar miŋ ten kuṛi hoponko tahēkantaea. Onko koṛa doko haraen khan sendrako calaka. Ar uni kuṛi do orakre geye tahēna, ar emanteake kami baraea. Thoṛa din tayom onko koṛawak do bapla hoyentakoa. Ar engat apat dokin goćena. Menkhan onko boeha koṛa do paḥil leka sendra geko calaka ar onkoren baḥu ar uni miserat-tako do oraŋ regeko tahēna: Onko boeha do uni kuṛi-ge bārtiko dulareja. Ona nelte onko hilitteko do adiko

edreka. Miſ dhao do onko boeha ađi saŋgiŋ disom-
teko calaoena. Ona iel kate onko nātea doko riqúena
je ma nui do khubko santaoea. Onka menkate gitilre
tuŕiko sipi milau keda arko metadea : Ma noa halaŋ
cabaeme, bam halaŋ lekhan bhagetele dalmea. Ona
aŋjomkate uni baŕuŕiđ kuŕi do tuŕi haŋlaric ehopena
ar halaŋ halaŋteye laŋgaenkhan raraki ehopena.
Uniaŋ rak aŋjomte birren aema cēŕeko hečena arko
kuli kedeā : Cedakem rakeda ? Uni kuŕi doe metat-
koa : In hiliteko nōkōe gitilre tuŕiko sipi milau akada
ar haŋlaŋko menakawađiŋa, ado baŋi halaŋ caba
daŕeak kan teŋi rakjoŋkana.

Ona aŋjomkate, onko cēŕe do ađi dayako aikau
keda ar miſ ghaŕi tege ona joto halaŋ cabakette
uni kuŕiko emadea. Uni kuŕi do onŋ idi kate hilit
tekoe emaŋkoa. Onko do ona ielkate ađiko haharaena.
Ona rehō bako daŕeadete ar hō uni santaoe lagit etak
upaiko namtoŋ keda.

Miſ din do arhō onko hilit teko uni kuŕiko metadea :
Do birte calakme ar begor tolte khub đher sahan ađui-
me. Ona aŋjomkate uni kuŕi do bir teye calaoena
ar aema utaŕ sahan halaŋ jarwa keda. Menkhan
begor tol te ceka kateye ađuia. Onate rarake ehopena.
Uniaŋ rak aŋjomte miſ ten biŋe hečena, are kuli kedeā :
Henda mai cedakem rakeda ? Uni kuŕi doe roŕ ruar
keda je in hili teko begor tol te sahan idiko menaka-
wađiŋa. Bhala begor tol te nunak đher sahan do ceka
kateŋ idia ? Onaŕeŋ rak joŋ kana. Ona aŋjomkate
uni biŋi do ađi dayae aikau keda. Ar ona sahan re ađ
geye bedhao acurena, ar uni kuŕiye metadea : Ma
noa dipil kate idime. Ar oka then bhugaŋ menak
onđe ge giđime. Uni kuŕi do saŕige ona bojha sahan
dipil idi keda, ar okare bhugaŋ tahēkan onđe
giđikeda.

Uni bin' do ona bhugak reye boloena. Onko hilit teko do ona sahanko nel bara keda. Sarige begor tol te aguakan. Ona nelte adiko haharaena. Ar ona lekate hō bako santao dareadete ar hō etak upai huk-disko ehopena.

Mit' din do arhō onko nātea uni kuṛi bir teko riāu idikedeā. Ar mit' ten loa dareko nām keda. Adoko metadea : Do noa re dejokme ar loa bele gof nūr tabonme, judi bam gof lekhan le dalmea. Ona anjomkate uni kuṛi do ona loa dare reye dečena. Note onko nātea do janumko nām agukeda arko rampha oṭo kadea' ar ako do oraḱ teko daṛ keda. Uni kuṛi do ona nelte adiye rak keda ente ceka kateye ārgona. Ona hor tege bar haṛam buḍhi naṁkin calaḱ kan tahēkana ar ona loa buṭa regekin duṛup jiraṁuena. Uni kuriak mit' thoḭ mēf daḱ uni buḍhiak tiri joroena. Ona nelte uni buḍhi doe mengoḱ keda : Cet daḱ joro adiṁa ? Are jal aikau keḱ do raham ge aikauḱ kana. Ar coṭ sene koyok rakapkeḱ khan uni kuṛi rarak kane nelkedeā. Adoe kuli kedeā : Cedakem rakeda ? Uni doe roṛ ruar keda : In' hili teko noa dare re loa goda menteko deč oco kediṁa ar in' in' dečen khan janumte dareko rampha oṭo kada ar nonde khonko daṛ keda, ado ceka kateri ārgona, onateri rak joṁ kana. Enka bara kate unkin nau do onde khonkin calaoena. Uni kuṛi do rarak tegeye tahēyena. Ona hor tege uniren dadatteko do sendra khonko ruar hijuk kan tahēkana. Huḍin utarič koṛa do ona rak anjomkate dadat tekoe metaḱkoa : Ote okare coṁ aboren miserae rarak kan, ente uniak rak leka ge anjomok kana. Ona anjomte onko boeha do ona rak anjomok kan sen geko calaoena ar mit' ten loa darereko nām keda onde senkateko duṛup jiraṁuena, inak tege uni kuṛiko nel gof kedeā, je ona dare coṭ re menae, ado onde khonko ārgo kedeā ar ko

kuli barakedea, je cedakem rakeda ? Uni kuři do dadat teko joto hale lai anjomatkoa. Ona anjomte onko do adiko edreyena arko metadea : Ma noa bora re bolokme, adole gok idimea, ar orakre hilim teko noa bora le tul ader ocokoa, unre am do sui te khub patikom. Onka menkate miř ten suiko emadea. Ar ona bora re sambao kedete orakteko gok idi kedeo ar racareko doho kedeo ar tul akderko metatkoa. Onko do ona bora tul akderko dhurauena. Uni kuři do ona suite bhage teye paři baraketkoa. Ado ona bora khon uniko rara odok kedeo, arko kuliketkoa, je cedak nui do onkape santao akadea. Ona menkate akoren bahuko bhageteke piřau baraketkoa, ar enhilok khon onko hilitteko do uni kuři bako santao ledeo, adi dular tegeko dohokedea.

122. DAK'SEC' HÔ CALAK'GEA.

Bar harām budhikin tahēkana. Unkin do miř dhao peřa horokkin calaoena. Ado kedokko jom nu bara kateko giticena. Ado tala nindaenkhan uni harām do dakseć osor kedeo. Ado onkoak koca tahēkana, onde ge calao katēye durupena, adoe dak seć keř khan rieleda je ona do calak kana, ente ondege miř ten horoe tahēkana, uni harām do uni cetan regēye dakseć keda. Ar uni horo urgum machae aikau keř te onde khon calake ehopena. Menkhan uni harām do bae bađae leda je horo cetan reñ dakseć akada mente, eken ona calak kan nel teye bujau keda je inak dakseć do calak gea. Onka bara kate orak teye boloena, inā miř ghari

tayom tege arhō dakseć osor kedeā, adoe menkeda tināk bahre teń calākā, nonđe orāk regenī dak seja, ać tege bahre te calākā, ar onđegeye dakseć keda; adoe ńieleda je bań calāk kana. Adoe hudis baraeda nitok do cedak bań calāk kana, se jāhānake khoj kana. Ona menkate hante noteye koyok bara keda ar miť then bhitre jalwa akawakane ńiel ńam keda, ar sen kateye ńiel keť do onare gotom menak, are hudis keda noa ge idi kateń dulākā ado nāhāk calākā. Ar sariġe ona dakseć re ona gotome dulada are koyok akada. Menkhan ona tho bań ge calāk kan? Ado arhōe hudis keda, pasen arhō jāhānake khoj kana. Ona menkate arhō hante noteye sendra baraeda, ado miť ten cukāk re guř doho akate ńam keda ar aġu kateye dulada, ar jemon hoř aloko ańjom onate khae khoe kate ona dak seć geye metak kana: Ma ado calāk me, guřinī emať mea, ado cetem ńamkana, ma calakme. Inak tege uniren buđhi doe ebhen gotena, adoe kuli kedeā: Cetem roředa? Uni hařam doe laiaġea ge enań dak sen osor kedińa ado ona koca reńi dak seć keda, ado ona do calaoentińa. Ona tayom arhō osor kediń khańiń menkeda je ināk dakseć ma ać tege calāk kana, nonđe orākregenī dak seja, ać tege nāhāk calākā, arinī dak seć keť khan bań calāk kana. Onate gotom ar guřinī dula-da enhō bań calāk kana, ado cet coe khoj řan? Onka menkate uni hařam do miť ten řeńġae ńamkeda are menkeda: Am ic do guř gotomiń emať mehō bam calāk kana, onka menkate ona dakseć ge pikťaeu ehopena. Ona do řeńġa teye dāl keť khan hante note khub pařir baraena, ar goťa orāk so te andhkao-ena. Ado sanam hořko ebhenena arko kuli kedeā: Cedakem nonka keda. - Uni do joto ore orpate laiaťkoa. Ona ańjomkate boge teko landawadea. Bařurić cet hō bae roř baraleda, ado orāk tekin ruar calaoena.

123. KANDUI GOC'ENA.

Miŧ ʈen atore bar apahoukin tahēkana. Unkin dojante benao katekin akriñ baṛaea, ar ona tege din rojgarkin calaoeŧ kan tahēkana. Uni koṛa doe hara juanen khan uni hoṛ do uni laḡiŧ baḥui nām kedea. Ona aṇjomkate uni koṛa doe menkeda, je iñ do raj hoponera geñ baplaea, eṭakko do bañ. Ona aṇjomte apattet doe asbasaoena are menkeda: Bhala nui laḡiŧ raj hoponera do cekateñ aḡuea, enhō miŧ ʈen hoṛ raj ʈhene kol kedea, noa katha kuliye laḡiŧ. Raj do uni hoṛe metadea: Hē, hoponera doñ emaegea, menkhan tis hō uni tuluē do bae roṛ daṛeaka, are roṛ lekhan geñ goē ocoea, ar senkate laiaeme jemon barea dolane benao miŧ do iñren hoponera laḡiŧ ar miŧ do aē laḡiŧ. Uni hoṛ do heē ruar kate noa katha uni hoṛe laiaidea. Ona aṇjomkate uni koṛa do barea dolane benaokeda. Ar raj ʈhen baplaḡ laḡiŧe calaoena. Raj do aḍi kusī raṣka teye baplaḡatkiṇa are biḍaḡatkiṇa. Unkin do calao kate onakin dolanre apan apin gekin tahēyena ar baḡin roṛ joṇa. Noṇka noṇkate ḍher din bitaṇena. Miŧ din miŧ ʈen saḍhu do unkin ʈhene calaoena are kulikeṭkiṇa: Cedak aben do baben roṛ joṇa? Uni koṛa doe menkeda: Raj ge noṇkae menakawatliṇa. Uni saḍhu do uni koṛae metadea: Bapla kate ḍher din baben roṛ akawana, judi nitok uni sāotem roṛ lekhan gem gujuḡa. Onka menkate uni saḍhu do raj ʈhehe calaoena are metadea: Henda raja saheb am do am ren hoponera ar jāwāe gomke aḡin ropoṛ do cedakem mana akatkiṇa? Ona aṇjomkate raj do uni saḍhui metadea: Do senkate metaḡinme jemonkin roṛjoṇ. Saḍhu do senkate uni koṛae laiaidea je raj doe menkeda nit khon dokin roṛjoṇ

ma. Ona lai oŋo kate ačak oraķ teye calaoena. Uni kuři do uni koŗa tuluč ađi roroŗ sanakedea menkhan uni koŗa do sađhuwaķ kathaē disa keda enteye metade tahēkana je nitem roŗ lekhan gem gujuka. Ona botor-te bae roŗ leda. Menkhan uni kuři do jāhā leka teye roŗ oco kedegea menkhan saŗige uni sađhui roŗleť leka ge roŗ sāote uni koŗa doe gočena. Ona űelte uni kuři do apattet khobore koladea. Apat do ač ren sipahiye kolketkoa. Onko do uni kuři apat űhenko idi ruar kedeā. Ar onđege begorre oraķ benaoadeteko doho kadea. Onđege uni kuři doe tahēyena.

124. HOTOT' BANAM.

Miť űen atore eae boeha koŗa ar onkoren miť űen miserate tahēkantakoa. Onko do jotoko hara buruen khan eűgat apat dokin baplakatkoa, menkhan onko boeha do uni miserat ađiko edreaea. Siű saŗuŗ bogeteko ruhedeā, onkate uni do ađiko santaoea. Onka onka miť din do uni kuŗiko goč napor kedeā ar idi kateko topa oŋo kadeā. Ado thoŗa din tayom ona topa khon miť űen hotot nāŗi omonena, ar khub nāŗiente miť űen joena. Miť din do miť űen jugi ona hor teye calak kan tahēkana. Ar ona hotot joe űel űam keda ar senkateye goť keda. Ado mone reye hudis baŗaēda je noa reaķ do tumbaű banaowa se banamiű benaoa. Onka hudis hudis teye menkeda : Noa reaķ do banam geű benaoa. Ado onđe khon oraķ teye calaoena ar baname benao keda. Ado dűnam hiloķ ona banamante ato ato kokoeye calaka. Ona banam do ađi moŗj sađetaea. Ado emanteaķko emaea ar aŗuŗ do oraķte senkate onageye isin joma.

Onka onka miſ din do uni kuſiren j w et  teko o ak tege uni jugi doe calaoena, ar onka geye banam baraeda. Ona banam khon uni kuſi ceſ leka teye go ena, dadat tekoak joto hale roreda. Ona a jonite onko ho  doko meneda : Dur re, noa banam do ceſ leka ba  sa e kan ? Ma tho noa banam dohon bodoltaea, aboakbo emaea, ar noabon hataotaea. Ado onka menkate, uni jugi bhagete han iko   ul bul oco kede, ar uni khub bulenko   el kede khan ona banam doko okok  taea, ar akoak   hodro banamko emadea. Uni jugi do onka bul katege kon a man e kon a man e o ak teye calaoena banam do bae   el   hikleda.

Ado onko boeha do dinam ge onako banama, ar a i mo  j sa e takoa, ado banam bara moko  kate apan a in kamiko calaka. Unre ona banam khon miſ   en mo  j oko  kurige o okoka, ar hako pako daka utui isin goda ar tinak ho ako unak bakhra lo kateye harup kaſ ge, ar a  do onko auri hijuk rege ona banam reye boloenge. Onko do kami khon he  kateko   ela je . joto ho ak bakhra daka do harup akan, ene adoko jom barakeſ ge. Onka onka   her din hoeyena, ado onko boehako menkeda, je abo ma joto ho  kamiko calak kan ado okoe daka utu kate doe harupkak kana. Onka menkate hu i    doe menkeda : Acha  tar  koka bhala    elea celeye onkaeda. Ado sarigeye oko akana, ado ona banam khonge miſ   en kuſiye o ok go ena. Ar daka utukoe isinkeſ te tinak ho ako unak bakhra lo kate hata  teye harup goſ keda ar ona banam   hen bolok lagite calaoena. Ona jokhen ge uni ko a do tayom sen khon senkateye harup goſ kede, khang  uni kuſi doe men goſ keda : Chi chi, dom co ha i coe jo    kedi , unre uni ko a doe menkeda : Ba  ba  ala  tiri purus kan geala , ado ene bae bololena, adoe tah yena ar ayup do sanam hante note

khonko heč jarwayen khan sanam hořko bađae keda. Ado dinak din te uni bařu kuři iate ađiko kisāřena.

Note uni kuřiren dadatteko do ađiko reñgečena, jomak hō bako nāma, onate sahan emanko akriņa, ar jugi phakir lekako koe bařaea. Miř din do koe koe te uni miserat teko ořak tegeko calaoena. Khange uni kuři do dadat tekoe nēl oromkeřkoa, ar ađi dayā heč adeteye metařkoa : Do um hijuk pe, ona menkate kaře ar sunume emařkoa. Onko do um nahiko ehai-lena, reñgeč teko jale thale akan tahēkante ona sunum do hařin kateko nū goř kada ar ona kaře hōko jomkeda. Ona kate arhō uni kuři do jāwāetete metađea : Do um sapha ařukom. Ona aņjomkate uni jāwāetete do onko band teye idikeřkoa are um sapha ařu keřkoa. Note uni kuři do usařate daka utul isin goř keda, ar jom lařite emařkoa. Ado unege dadat tekoe kulikeřkoa je in pe nēl řhikeř kana ? Okoe kařaņ ? Onko do bako nēl řhik leđea. Onate uni kuři doe menkeda : One pe santao goč ledin aperi misera kan geaņ. Ona aņjomte onko dadat teko do lajaoteko kekleset utařena, ado maraņić ote dal dal goř keda, khan ot do pařakena ar onko joto boeha do ona ot pařak reko nīr boloena ar onđe geko topa eseřena ar uni kuři do ađi suk tegeye tahēyena.

125. AT' MUNDAM NĀMENA.

Miř řen hoře tahēkana. Uni do miř din hor hor teye calakkan tahēkana. Calak calakte miř řen ořak re miř řen hoř seta dale kane nēl kedeā. Ado uni hoře

metadea : Eho, nui seta do alom dalea, ne bickom pon ana paesañ emam kana ar seta do ikakae me. Uni hoř do ona pon ona paesae hatao keda ar seta dale doe baģiadea. Uni seta do uni paesae emok hoř geye pańja idi kedeā. Ar hō calak calakte miť ten ořakre miť ten hoř pusi dale kane řielkedeā. Uni hoř hōe meta-dea : Eho, nui pusi do alom dalea, bickom ne pon-ana paesañ emamkana. Uni hoř do pusiye ařak kadea ar ona paesae hatao kateye calaoena. Khande uni pusi do uni hoř tayom tayom teye calaoena. Onkate pe hořko hoeyena hoř, seta ar pusi. Ado calak calakte uni hoř do aćak ti khon mundam boćkate setae emae kan tahēkana. Ona řelte uni pusi do uni hoře metadea : Hā hā uni do alom emaea, ente uni do jāhā re patrae řel lekhan jal laģiře đar idia ar unjokhen ona mundam doe ať gidi katama, den in emañ-me. Ona añjomkate uni hoř do ona mundam seta do bae emadea, pusi geye emadea. Ar laha teģeko calao idiena. Calak calakte miť ten gađako řam keda. Ona gađare pusi do dake řuńukan tahēkana. Unre ona mundam do daķ re řurena menkhan bae diřa leda ar onka onkate ořak teģo calaoena. Onđe uni pusi do ona mundame řel bařa keda banuķa, ado uni hoře laģiadea je ona mundam do oka re coń řur ať keda. Onte ona mundam do latar gađa te aťtu calaoena. Onđe miť ten řanie umokkan tahēkana. Uni do ona mundame owar keda are řel bařa keda je ona do sona reak kana ar ona do ořak teye idi keda are horok keda.

Thořa din tayom uni hoř doe bađae řam keda je ona inak mundam do uni řani řhen menaka. Onate uni pusie kol kedeā je do uni řani řhen khon ona mundam aģuime. Uni pusi do uni raj ořak teye calaoena ar miť ten hone řam kedeā are metadea : Dela nonđe hijukme. Hon doe menkeda : Am řhen

do ohon senlena, ente am do sap katem jomeña. Ona anjomkate pusi doe menkeda : Ban jom mea, dela hijukme. Ado uni hon pusi thene hecena. Pusi do uni hone metadea : Oka then ranie gitié akana, do onde calakme ar amak candbol te mñ lurgauem ado ranie achim goda, are achim lekhan ge uniak ti khon miñ ten mundam ñur godoka, ona halañ kate aguñme. Ona anjomkate hon do senkate raniañ mñ aćak candbol teye lurgaukeftaea ar rani doe achim goť keda ar ona mundam do ñur gotena. Uni hon do ona halañ kate uni pusiye idiadea. Uni pusi do ona mundam uni hoře idiadea. Ona ñam ruar kate uni hoř do ađiye kusiena, ar uni pusi ađiye dulař kede a ar onde ge pene ađi suk teko tahēyena.

126. BONGA BAHU.

Miñ ten rajren miñ ten kořa hopone tahēkantaea. Tinre uni kořae hara juanena unre raj do uni baplaye reaķe bondobos keda ar nenđa din seřerenkhan ađi rajan bajan bariatko sajao calaoena. Ar onde seřer kate ađi kusi řaska te bapla do hoyena ar bhoj daka jom barakate onde khonko bidaena. Bahu jāwāe do miñ ten palki rekin dećena. Hijuk hijuk te onko kahař doko lańgaena ar miñ ten ađi then palkiko doho keda ar ako do oka sen conko calaoena. Ona ađi re miñ ten bonga kuřie tahēnkan tahēkana. Uni do ona ađi dak khone ođokena, ar uni bahu kuři palki khone or ođok kede a ar uniañ joto sapap aće hataokeda ar ona palki re aćgeye duřuřena. Miñ għari tayom onko kahař do

heć ruar kate ona palkiko goć keda aı orak teko mohndaena. Uni bahu kuı do rak rak te orak teye ruarena ar engat apat joto hale laiatkina.

Bariatko orakko tiok keť khan uni bahu adi kusi raskateko daram ader kedea ar bhoj daka jom nu bara kate jotoko apan apinena. Menkhan okoe ho bako badae dareada je cele bahu kanae mente, ente ako doko badaea, raj hoponera kanae. Uni jawae korā ho bae badae leda. Ado tahen tahen te unkinren miť ten gidrai hoyen takina. Miť din do orak re okoe ho bako tahēkana, joto kamiko calaoena, orak re do uni bahu eskar geye tahēkana. Ona jokhen ge miť ten gidra do onko orak te thamakur kokoye calaoena ar uni bahu era ge thamakure koe kedea. Ona jokhen uni bahu era do racare durup kate gidrai nunuae kan tahēkana, onde khonge orak reak pakhae awil tiok goť keda ar thamakur uni gidrai emadea. Ona nel te uni gidra do sen kate hore laiatkoa je uni doe cele kan con, ente raca khonge orak reak pakhae awil tiok keda, ti do adi jelen gotentaea. Ona anjom te sanam hor adiko thakena. Arho miť din do uni bahu era ge dhiñkiye lekbeť kan tahēkana ar gidra do raca reye gitić akade tahēkana. Enhilok do joto ge orak reko tahēkana inak tege gaiko ada keťkoa. Miť ten gai do uni gidra thene calao gotena, khangē uni bahu era do onde khonge tiye awil goť keda, ar raca hābić ti do jhal gotentaea are menkeda. Hā hā am gai do gidram lebedetiñā. Ona nel te sanam hor ko botorena arko menkeda : Nui do hor doe bañ kana. Onate miť ten kūiko la keda, ar ackage onareko thelao nur goť kadea ar cetan khon hasa teko topa goć kedeā.

127. MAMOT TEKŌ BADLAĒ HALAWAT' KOA.

Mit' ten oraḅ re mit' ten raṇḍi maejiue tahēkana, ar uniren mit' ten koṛa gidraḥ tahēkantaea. Mit' dīn unī gidra do eṅgattete kuli kedeā: Henda go, baba doe okaena, eṅgat doe roṛ ruar keda je beṭa am baba do am mama tekoko goḅ kedeā. Ona aṅjom kate unī gidra doe kuli kedeā: Mamateko do okare menaḅkoa arko tiṇaka? Ona aṅjom kate eṅgattet do unī gidra ona ato reak' nūtume laiadea, are metadea je am mama teko doko eae boehaka. Unī gidra do aṅjom kateye menkeda: Mamateko do in babako goḅ akadea, in do ona reak' badlaṇ halawakoa. Onka menkate mit' ten sadome nām kedeā ar unire deḅ kate mamot teko oraḅ teye calaoena. Ar onḍeye tiok keṭ khan huḍiniḅ māmittet do unī gidra aḍiye joton kedeā are iskir baṛa kedeā, laṅga marao taḅ laḡit. Ado ayup' enkhan joto mamotteko do oraḅ reko heḅ jarwaena ar unī gidra nēl kateko menkeda: Nuiren apattet mabo goḅ kede, ma nui hōbo gojea. Ona katha geko goṭa keda. Khange arhō unī huḍiniḅ māmittet do unī gidra geye iskir baṛaedeā, ar ona jokhen ge uniaḅ mit' ṭhop mēṭ daḅ do unī gidrawaḅ hoṛmo re joro goṭena. Ona nēlte unī gidra doe menkeda: Daḅ rimil hō baṇuka, oka khon daḅ do joroena. Ona aṅjom te māmittet doe menkeda: E beṭa, mamom teko do am babako goḅ kede leka am kōko goḅme laḡit, ona teṇ rakeda, inṅaḅ mēṭ daḅ ge joroatmea! Ona aṅjom katḅ unī koṛa do ṭhir geye tahēyena. Ado setaken khan aḅren sadom mit' ten siṅjo dare reye tol kadea ar aḅ do ona dare regeye deḅena ar joto mamot māmite teṅgo ocoketkoa, ar unī sadomteye lesen goḅ ocoketkoa, ar aḅ hō siṅjo jo te coṭ khon bhage teye tiṇketkoa, eken huḍiniḅ mamot

mamite bagiat kina. Ado dare khone argoena, ar sadow re de kate orak teye ruarena, ado engattete kulikedeas : Henda beta cefkom ceka agu keda ? Uni koras doe ro ruar keda : In babako go lede reak badla don halawatkoa. Joto mama mamitekon go ketkoa, eken hopon mama ar mam do ban go letkina, unkin don bagiatkina. Ona anjomte engattet do adaye kusiena ar akin do onde gekin tahayena.

128. HATI AR KULAI.

Mit ten bir re mit ten hati ar mit ten kulai adi gatekin tahkana, mit tegekin tahena, mit tegekin darna, katha ho bejae jurik takina. Onka tahen tahen mit din do kulai ceka leka te con, hatie edre oco kedeas. Onate hati do adi ate rangaoena, ar uni kulai gojea menteye khudau kedeas. Kulai do botor te riast riaste dar keda, hati ho khukdau tegeye tahayena. Uni kulai do dar dar te mit ten haru thene calaoena are nehorangeas : Ma nui hati khon bancao kame ente gojen lagite khudau edeas. Ona anjom te haru do uni kulaiye metadeas : Ma am do note okokme, are kulini khan ban laimeas. Inak tege hati do ondeye seterena ar uni haru kuli kedeas : Henda ho, note mit ten kulaiem nelakadeas. Ona anjom kate haru doe menkeda : Inak thora dorkar am tuluc menak tina judi onam purautini khani laiamas, ar bankhan do ban laiamas. Haruak ona katha anjom kate uni hati doe menkeda : Ma laime cef jarur menaktamas. Haru doe menkeda : Den noa phuruk re mit phuruk mayam emame ente noa reak adi jarur menak tina. Hati do ona hopon

hopon phuṛuk̐ ŋel teye menkeda : Noa re tinak̐ mǎyām bañ sahobok̐ ; Onateye metadea : Ma hataome. Ona ańjom te uni hǎṛũ do haťiak̐ hoťoke ger bhugak̐ keťtaea, ar ona phuṛuke atań akada. Ona phuṛuk̐ reak̐ penda do bhugak̐ ge tahēkana, onate oka mǎyām phuṛuk̐ re jorok̐ kan tahēkana, ona do otte ona bhugak̐ khon parom horak̐ kan tahēkana. Uni haťi do ghane ghaneye ŋeleda je phuṛuk̐ do bañ pareć akana. Onate ceť hō bae roředa. Onka onka uni haťiyak̐ goťa hořmo reak̐ mǎyām joro cabaen rehō ona phuṛuk̐ do bañ perećlena, ses re uni haťi do ađiye komjorena, ar otre bhindarenteye goć utařena. Onkate uni hǎṛũ do uni kulai haťiak̐ edre khone bańcao kede a raskate onde khone calaoena.

129. CHONĐA COR.

Miť ten rajren ponea hoponko tahēkana. Tin re uni raj do ađie hařamena, unre uni do aćren hopontetko ać řhene hoho sorketkoa. Are metatkoa : In do ađin hařamena, in goć tayom ape do ceťleka tepe ařuloka, mase laipe ańjomtapeań. Ona ańjom kate marańić hopontete menkada : Am goć len khan in do am bodolin rajoka, ona lekateń ařuloka. Talaić doe menkeda : In do casa kańi kateń ařuloka. Sańjhlaić doe menkeda : In do sipańi reak̐ in kańia ar boehare oka bať bakhra hoyoktalea, onako lekateń ařuloka. Inakate huđinĩić doe menkeda : In do kombro kateń ařuloka. Ona ańjom kate raj hařam doe menkeda : E beťa am do sanam khon bařić kańim sap̐ keda, noate do ohom ařullena, ente jǎhǎ lekań sap̐

jāhān len khan ađi badnam hoyoktama. Acha in biđaulem ge je sari gem kombro dareaka se bañ, do tehen ninda inak hukā kombroe me. Onka menkate raj do ona hukā miť ten jaega reye doho kada ar pahra koe dohokeťkoa. Tala nindaen khan uni koŗa do hukā kombroe lađite calaoena, are neleťkoa goťage pahrako menakkoa. Ona orať reak miť ten naľi tahēkana. Uni koŗa do ona naľi naľi tegeye calaoena, ar ona orať reye boloena, ar ona hukai nam keda ar miť ten sari teye bandeyena ar duar jhić kateye ođokena. Pahrako doko kuli kedeā : Okoe kanam ? Uni doe metaťkoa : Bape neľen kana, racaten ođokok kana. Raņi kanae mente bad kedete ceť hō bako metadea.

Dosar hilok setaken khan uni koŗa do rajak ona hukā lekate apat thene calaoena, are metadea : Nokōe hukāñ kombro idikeťtama. Ona nel kate raj hařam do ađiye haharaena, menkedae : Durre, goťa pahrakoko tahēkana, enhō nui do noa hukai kombro idikeda. Onka bara kate arhōe metadea : Acha ar miť dhaoiñ biđaulemge, do phalna raj ren miť ten sadom menaea, uni kombro aŗuem. Onka menkate onđe khone kol kadea, ar ać do uni raj then sipahiye kol keťkoa, khoborae lađiť, je men husiarokme, amren sadom kombroye lađiť miť ten kombroe calak kana. Ona aŗjom te uni raj do miť ten paņji neľelić onđeye duŗuť kedeā, are metadea : Am do ťhik ťhik laime, je tin re kombro do orať khone ođokoka, ar ceť leka kateye hijuķa. Note uni koŗa do aema roñ reak aema kicriće kiriñ keda ar ona moťrakeť te uni sadom kombroye lađite mohondaena. Onte uni paņji neľelić doe laiaťkoa je nitok kombro doe ođokena, uniak hořmo re sada kicrić menaka. Ona aŗjom kate raj do barea sipahiye kol keť kiņa je do noňkan kicrić horok akať hoř jāhā rege ben name saŗ aŗueben. Ona tayom uni kombro

do ačak kicriče pherao keda ar arak kicriče horok keda. Uni pañji ñeñelič doe menkeda : Nitok do uni kombro do ačak kicriče bodol keda. Ona añjom te raj doe menkeda : Tobe tho unkin sipahi do uni hoř ohokin sap darelea. Onate arhō barea sipahiye kol keř kinā, are metařkinā, nonkan arak kicrič horokakat hoř jāhā rege ben nāme uni do nonde sap agueben. Onte uni hoř do thořa jhal heč kate arhō ačak kicriče bodol keda. Khange arhō uni pañji ñeñelič do raje metadea : Arhō uni kombro do ačak kicriče bodol keda, nitok do hāriar kicriče horok keda. Ona añjomte raj doe menkeda : Tobe tho nukin sipahi do uni kombro ohokin sap darelea. Ona men kate arhō barea sipahiye kol keřkinā are metařkinā, nonkan hāriar kicrič horok akat hoř jāhā regeben nāme, uni do nonde sap agueben. Onte uni kombro do arhō thořa jhal heč kate ačak ona kicrič doe pherao keda. Uni pañji ñeñelič do raje laiadea : Uni kombro do arhō kicriče pherao keda. Ona añjomte raj doe edreyena, ghane ghane uni kombro do tinak kicriče pheraoeda ? Amge auriakem laieda, onka menkate uni pañji ñeñelič geye laga kede.

Onte uni kombro do okoe sipahi hō bako sap dareadea, ar ayupen khan uni do ona raj nagraha teye seřerena ar miř řen buđhi ořak reye řeraena ar uni tuluč khube gateyena. Ado uni buđhiye metadea : Do am do raj kacahāri te sen kate añjomkom je ceř koko roř bařaeda. Uni buđhi do koe joñ lāsāřte ondeye calaoena ar onde duřuř kate kacahāri reak sanam kathae añjom mučat keda ar ořak te sen kate uni kořae laiadea je teheñ do kacahāri re nonkako galmarao keda je teheñ do raj ořak pahrae lağıř mōřē gořen čakidarbo bahalkoa. Ona añjom kate uni kořa do mōřē botol paūrai nām keda ar tała řinda jokhen

ona raj oraḱ reak hor are reye dokanakada. Onko çaḱidar do uni hoṛ n̄el kate onḁeko calaoena, arko metadea je nunāḱ n̄inda do cedakem dokan akada. Uni koṛae roṛ ruṛ keda : Cekaeṇi ente nit hō baṇ ḁkriṇ cabakḱ kantiṇa, onateṇ horho akatḡea. Adoko metadea : Men nonḁe khon idime. Uni koṛa doe menkeda : Aloṇe lagaṇiṇa, bickom ne thoṛa paṛaṇ emape kana n̄ui laḡiṭ. Ona aṇjomkate onko çaḱidar do ona paṛaḱo n̄u keda ar n̄u n̄u te ekal teko bul ulṭaṇena. Khande uni koṛa do onko joto çaḱidar baber teye tolkatḱoa ar aḁ do arhō uni buḁhi oraḱ te geye calaoena. Setak enkhan onko çaḱidarko n̄elketḱoa je ḁdiko behurmat akana ar çaḱidar hō ḁdiko botorena ar rajko metadea je ale do uni kombro ohole sapḡea, n̄eledam ceṭ lekae behurmat akatḡea, nonkate uni do goḁ hōe goḁlea.

Setak do arhō uni koṛa uni buḁhi raj kacahari tegeye kol kadea are metadea : Ceṭ ho enḁeko galmaraoa ona heḁ kate laiaṇme. Uni buḁhi do heḁ enteye laiaḁea je teheṇ do dewan geye pahraea. Çaḱidar doko menkeda : Ale do uni kombro ohole sapḡea. Ado uni buḁhi ar hōe kuli kadea je dewan ren jāwāe gomket do okare menaea, ar ceṭ lekae tahēna. Uni buḁhi do onako joto uni koṛae laiaḁea. Arhō n̄indaṇ khan uni koṛa do uni dewanren jāwāe gomket lekae sajena are calaoena. Hor re dewane n̄am kadea. Uni doe kuli kadea : Okoe kanam, oka tem calakḱ kana ? Uni koṛa doe roṛ ruṛ keda : Phalna jaega khoniṇ hijukḱ kana ar dewan oraḱ teṇ calakḱ kana. Uni ren jāwāe gomket kaṇaṇ. Ona aṇjom te dewan do uni hoṛ aḁ oraḱ teye idikedeā ar emanteakḱ jomakḱ tear ocoketḱ koteye jom oco kadea ar aḁ do arhō pahrae laḡiṭe calao ruṛena. Inakḱ te uni koṛa do simrakḱ re bereṭ kate onḁe khone ḁaṛ keda. Dewan do heḁ kate uni hoṛe n̄am baṛaede

khan do banugič. Khangeye bujhañ keda, tñik uni do uni kombro kangeae, ar raj sen kateye laiaaea je in hō uni kombro do ohon sap darelea. Arhō uni koṛa do uni buḍhi rajkacahari teye kol kadea. Are metadea : Teheñ ceť koko galmaraoa, ona heć kate laiañme. Uni buḍhi do ruṛ heć kate uni koṛae laiaaea je teheñ doko galmarao keda je dewan hōe bhagaoena, menkedae je in do uni kombro ohon sap darelea. Onate teheñ do raj aćteťgeye pahraea. Ona añjom kate uni koṛa do miť ten sadom re deć kate raj lekae sajena ar ona hor teye mohondaena. Raj hō ać ren sadom re deć kate ona koreye dāṛā baṛae kana, adokin nāpam goťena are kuli kedeā : Celeyem sendra baṛaedeā ? Raj doe menkeda : Phalna disomren raje khoborakawađina je am then miť ten kombroye calak kana, men husiārokme. Onate pahrae lağıť hoñin bohalletkoā menkhan okoe hō bako sap dareadea. In ren dewan hōe bhagaoena, onate sesre in tegeñ pahraeda. Ona añjom kate uni koṛa doe menkeda : Hē noa katha doñ añjom akatgea, tobe nā bañ baḍaea uni do oṛak khone oḍok akana se bañ. Uni raj doe menkeda : Hēye oḍok akangea. Ona añjom kate uni do arhōe menkeda : Tobe uni sasap do bañ maškila. Raje menkeda : Enḍekhan amem sap dareaea ? Uni koṛa doe menkeda : Hē tobe uni amren sadom ge emañme, miť ghuṛi te uni kombro doñ sabea. Ona añjom kate uni raj do ać ren sadom uni hoṛe emadea ar uni hoṛ ren sadom re deć kate ać do oṛak teye ruṛ calaoena. Uni koṛa do uni sadome nam kede khan onḍe khon birāmpať aćak oṛak teye ḍar keda ar uni sadom idi kate apattetē udukadea. Apat haṛam do uni sadom nel kate aḍiye haharaena are metadea : Do, in goć tayom jāhā leka tegem aśul dareak, aśulok me. Onka menkate ać then khone biḍa kadea.

130. GUTI KORĀ.

Miŧ ʔen kisāʔ hoʔ do miŧ ʔen guti koʔae doholedea. Uni koʔa do ɢai merome gupi baʔakoa. Miŧ din do ʔdi saŋgiŋ birte ɢai merom ʔtiŋe idikeŧkoa. ʔyup hijuk jokhen uni koʔa do miŧ ʔen ɢaie aŧ oŧo kadea onate uni kisāʔ do uni koʔa boge teye ruheŧ baʔa kadea. Ona aŋjom te uni koʔa do onde khone daʔ keda ar miŧ ʔen dare buŧa re duʔup kateye hudis baʔaeda je okare nui ɢai doŋ ŋamea ? Jāhā leka teŋ ŋam lekhan oʔaŧ teŋ idi oŧokaea ar baŋ gupi kotakoa. Onae hukdis kan tahēkan jokhen ge miŧ ʔen biŋ do ondeye heŧ ɢoŧena, ar uni koʔae metadea : Ma daya kate okokaŋime, ente sendra hoʔ do iŋ ɢojeŋ laɢiŧko khudau ʔguediŋa. Ona aŋjom te uni koʔa doe roʔ ruʔ keda je am kaŧaha janwrar do okoe caŋ okome ? Uni biŋ doe menkeda : Ma daya kate okokaŋime baʔe, miŧ ʔen bhorin emama ar am ren bōsko tis hō baŋ ger baʔakoa.

Ona aŋjom kate uni koʔa do uni biŋe oko kadea. Inaŧ tege onko sendra hoʔ doko heŧena ar uni koʔako kuli kadea je note miŧ ʔen biŋem ŋel ledea ? Uni doe metaŧkoa : Note geye calaoena, ma khudauepe. Onko hoʔko paromen khan uni biŋ do uni koʔae metadea : Teheŋ khon am do sanam janwar reaŧ roʔem bujhaŋ dareaka ar jāhānaŧ gem men onage hoyoktama menkhan noa katha okoe hō alom laiakoa, arem lai lekhan sen kateŋ jommea. Onka menkate uni biŋ do onde khone calaoena, ar uni koʔa hō onde khon ɢai sendrae calaoena.

Calak calak te uni ɢai do miŧ ʔen soŧok re busak akane ŋam kadea. ɢai do mihŋi metaekana : Delaŋ nitok do oʔaŧ telaŋ calaka. Ona aŋjom kate mihŋ doe

menkeda : Bañ, nonde khon do balañ calaka, ente nonde do mōrē ghagra ṭaka menaka. Ona kathā do uni koṛae añjom ṭhik keda. Ona kate koṛa do uni gai ar mihū oṛaḱ teye laga idikeṭkina ar kisāre jimaṇwadea ar onde khone daṛkeda. Calak jokhen uni koṛako metadea je alom calaka, menkhan uni koṛa do okoeak kathā hō bae añjom leda, calaoengeae. Ar uni koṛa do calao kate ona mōrē ghagra ṭakae la oḍok keda ar ona disom ren raj oṛaḱ ṭhene calaoena are menkeda : Ma nui rajak khon marañ marañ dolan tearokma. Ar ona ninda bhitār tege uni raj oṛaḱ ṭhen marañ marañ dolan benaoena ar ona do bogete dhon durib te pereḇena. Setak enkhan uni raj doe nēleda je nonde do celeye dolan goṭ keda ar aḇ ren sipahiye metotkōa je do se noa oṛaḱ ren kisār nāmepe, okare menaea ? Onko do senkate uni koṛako nām āgu kedeā. Ar uni raj do uni koṛa jāwāe gomke benaoe reaḱe goṭa keda, ar din ṭhekan hoyena. Ar ona dinre aḍi kusi raṣak te uni koṛawaḱ bapla hoyena. Ar raj do marañ utāre bhoj keda. Bhoj jojom jokhen uni koṛa doe landa keda, enteye nēl keṭ kina, bareā muḇkin tapam kana, miṭ ṭen doe meneda je noa daka sakhri do nī geñ nēl laha akada onate iñgeñ idia, dosariḇ hḇe meneda je iñren gidār pidārko reñgeḇ teko gujuk kana, hola mahander khonle upās akada onate nī geñ idia ; onka onkate khubkin tapam kana. Uni koṛa do unkinak roṛe bujhañ ṭhik keṭ teye landa keda, ente uni biñ ge ona bhor doe emakawadea. Laknda jokhen uni kuṛi doe nēl tioḱ kedeā, are ḱuli kedeā je bhoj jojom jokhen do cedakem landa keda, ma laime. Uni koṛa doe menkeda : Ohon laileā. Ona añjomte uni kuṛiye menkeda : Judi bam laikhan am sāote bañ calaka. Ses re uni koṛa do landa keṭ reaḱ karone laiaḇadea. Ado jom baṛa kate uni koṛa do, rajren sadom

riele calaoena. Onđe do aema monj monj sadomko
 tahēkana ar onko sadom do ako ako reko galmarao
 kana : Inđ do khubiń đar đareka, hani hōe mena je
 inđ ge ape khon barti jhaliń calao đareak ar hō etakko
 hō onka ge. Onko mod re miť ten banda sadome
 tahēkana, uni doe mengotkeda : Inđ do đar jokhen
 nonđe dhuriń uđiau otokaka ar ona dhuri auri otań
 cabak rege bar isi đundak sańgińinđ đar idia ar hōin đar
 ruar đareaka. Ona katha anjom kate uni kođa do
 uni banda sadom geye hatao kede. Onđe khon
 kapiko doho akat orak teye calaoena. Onđe do aema
 utar kapi tahēkana. Ona kapi hō sadom leka geko
 galmarakan tahēkana. Hani doe mena : Inđ do miť
 ghari tege hanak se nhanak horeń mak đareakoa, ar hō
 etagić hō onka geye mena. Ona kapi modre miť ten
 buca kapi tahēkana, uni doe men got keda : Inđ do
 miť ghari tege miť isi đundak ren horeń mak đareakoa
 arhō nonđen ruar godoka. Ona anjom kate uni kođa
 do ona buca kapi geye idi keda. Inak tege uni biń do
 uni kođa goje lagite hećena, enteye metade tahēkana
 je noa katha do okoe then hō alom laia, menkhan uni
 kođa do acren bahu then ona katha doe lai keda.
 Uni biń hijuk kane nel kede te uni kođa do uni banda
 sadom reye dećena ar ona buca kapiante uni biń goje
 lagite calaoena ar miť ghari te uni bińe mak goć got
 kede are ruar hećena. Ado onđe khon uni raj do
 hoponera jāwāe gomkete bidakatkina, unkin do
 akinak orak tekin calaoena ar onđe gekin tahēyena.

131. HOR AR BIŃ.

Miť din miť ten hor do hor hor teye calakkan
 tahēkana. Ona hor arere miť ten dare tahēkana,

ona dare do kholge tahêkana. Ar onare miť ten biñe tahên kan tahêkana. Enhilok do ona darere señgel lagaoena, ar uni biñ loke ehopena. Inak tege uni hor do onđeye calao seterena. Biñ do uni hor íel kateye metadea : E ho, ma ađi daya kate nonđe khon ođokkañme, bañkhan in lo goć utaroka. Ona ańjom kate uni hor doe menkeda : Am kaťaha janwar do okoe con ođok me lağıť jãhã naporołgem ? Ona ańjom kate uni biñ do ađi nêhor kateye metadea : E ho ma daya kaťe nonđe khon ođokkañme baťe, am bôs budã ren jãhãe hor tis hõ bañ gerkoa. Ona ańjom kate uni hor do aćak theñga ona dare đhodro sene idikeda, biñ do ona theñga theñga te geye leń ođokena. Khande uni biñ do hore metadea : Nitok don jommea. Ona ańjomte uni hor doe menkeda : Henda ho, enañ dom menkeda, bañ jommea, nitok don bańcao keť mekhanem meneda, jom meañ. Noa ge bhałai ar bańcaoketme reak gun ? Delalañ bicar ocoa. Onka menkate miť ten dare thenkin calaoena.

Uni hor do ona dareye lai ańjomadea : Nui biñ do señgel khoniń bańcao ođok kedea, lok kan tahêkanae, menkhan nitok doe metañ kana jeń jommea. Ona ańjom kate dare doe menkeda : Hê, jom megeae, ente hor do ađi pe baemangea. Inak ti jańgape peťeja ar đeke re doho kate onarepe durupa.

Ona ańjom kate uni hor doe menkeda : Dela arhõ eťak relań bicar oco lege. Onka menkate, onđe khonkin calaoena. Calak calak te miť ten bir bhitri re haram haram đañgrakin íam kedea, ado uni hore menkeda : Ia ho, miť ten bicar kataliñme, ente nui hor do señgel reye lok kan tahêkana, in do ona khoniń bańcao kedea, menkhan nitok doe metañ kana jeń jommea. Ona ańjom kate uni đañgra doe mengoť keda : Hê, jom

megeae, ente hoř do ađipe baemangea. Ente tinre daře tahēkantiŋa unre do dal dal tepe si ocokidiŋa, nitok doŋ haramen khan bir tepe laga giđikađiŋa, jom ŋu hō bape disaŋiŋa. Ona aŋjom kate uni hoř doe menkeda : Delaŋ arhō eřak relaŋ bicar ocoea, nui do baŋ řhike bicar keda, ado onka menkate onđe khon lahatekiŋ calao idiena. Calak calak te miř řen dak řhenkin calaoena. Ado uni hoř dake lai aŋjomadea je nui biŋ do seŋgel reye lok kan tahēkana, ar iŋ do onđe khonuŋ baŋcao kede. Menkhane baŋcaoen khan doe meneda jeŋ jommea. Ona aŋjom kate dak dōe menkeda : Hē, jom megeae, ente hoř do ađipe baemangea, apeak tı jaŋga iŋ repe abukoķa, ar mocarepe kope-diŋa arhō iŋ regepe buđruć ruřa. Ona aŋjom kate uni hoř do biŋe metadea : Aķhrem jomeŋgea, dela arhō miř dhaolaŋ bicar oco lege. Onka menkate arhō laha tekin calao idiena.

Calak calak te miř řen toyokin ŋelkede, uni doe dař idieda, ado uni hoře hoho keda : Hape ho, hape ho, aŋjomlem. Uni toyo doe menkeda : Ceř kana ma onđe khonge laime. Ado uni hoře menkeda : Ŋui biŋ doe lok kan tahēkana ar iŋiŋ baŋcao kede, are boŋcaoen khan doe meneda je nitok doŋ jommea. Noa ge ma bicar kataliŋme. Ona aŋjom kate toyo doe menkeda : Hē, jom megeae, ente hoř do ađipe baemangea. Ale ato te sim aģule calao lenkhan setape lilyaualae. Onka menkate miř għariye thireŋa, miř għari tayom arhōe menkeda, noa bicar do sařjamin baŋ nel lekhan ohon bicarlea, de uđukaŋben.

Onka menkate oka řhen biŋe baŋcao lede onđe uni hoř do toyoe aģur idi kede. Ado uni toyo do biŋe metadea : Oka řhen ceř lekam tahēkana, do onđe calak me. Biŋ do ađi uřa ona dare đhođro řhene calaoena. Ar uni hoř do onare arhō seŋgele lagaoada.

Ona kate uni toyo do uni hoře metadea : Men am do nonđe khon đar joñme. Ona ańjom te uni hoř do onđe khone calaoena. Ado uni biñe menkeda ar in do ʻ Toyo do biñe metadea : Am do inǎk adharem hoyoka. Ado sari ge uni biñ doé lo kuřcuñena are rapak isinen khan uni toyo do uni biñe jom goř kadea ar onđe khone đar keda.

132. CALAKI DO ODOKENA.

Mit řen atore bar boehakin tahėkana. Maranić do lelha geye tahėkana. Menkhan huđinić do ađi husiare tahėkana. Unkinren do eken mit řen gaje tahėkan-takina, ar mit řen oyon lagit pichauri. ina chađa ar cet cij hō banuktakina. Mit din maranić doe menkeda : Malañ begaroka, ar apan apin tegelañ kami asuloka. Onka menkatekin begarena. Ado uni gai hōkin hařinedea. Huđinić doe mengoř keda : Ma dada oka senem hataoea. Uni doe menkeda : Bohoř sen. ente note do mořij geye řelok kana, onka menkate ace kulı kedea : Am do oka sen. Uni doe mengoř keda : Inı do tayom sengerı hataoea, enteye hudis keda je atinı ma nui geye atine, menkhan toa do inin joma, se aktinı hō bañ hoyoktina. Ona kate ona pichaurikin hařineda, huđinić doe menkeda : E dada, noa do balañ kuřraia, onka ge para pari telañ oyona. Inı do řindañ oyona ar am do sinı oyon talañme. Ona ańjom kate uni doe hē keda. Ado enhiloř khon ona pichauri te oyo kate huđinić do řindañ gitićkoka ar setak jeđer lenkhan dadattete emadege. Uni dadattet do bapurić gořa řinda țukur țukur rabañ teye haronoka, ar sim rak khon uni gaje atinea, ar orař teye agu lekhan huđinić do toa duhañ kate majae řu jom joña. Jāhā

leka dadattet gai atinea metae khane mena : Bohok sen ma amak bakhra kan con, in do cedak in atinea, amge atinetam. Onka onka mit din do towae koe kede. Adoe men ruaradea : Cedak in emama, inak bakhra do ? Onka menkate bae emadea. Onate uni dadattet doe edreyena ar ato ren hor laiatkoa je nelpa minda do pichauri te ac geye oyokoka, in do onka koto gen tahena, jeder lenkhan do ine emana, arho setak khon gai do in gen atin biyeya ar toa do duhau kate ace jom iu jona, mii koye kan khan doe metadin, inak bakhra rege tho towa do hoyok. kana, cedak in emama ? Ma ado noa reak bicar katirpe, nui doe calak gete ine ere moja edin. Ona anjom kate atoren hor doko metadea : Acha am do cet ho alom metaea, tin re gaie duhauea, unre am do gaiak moca ge daltaeme, unre jahenake metam khan metae me : In ren bakhra jah lekayege, onare amak do cet ? Ona anjom kate uni hor do sari geye onka keda, duhaue jokhen bhage te gai moca pitau kede onote gai doe don bara keda ar uni do toa bae duhau dareada, adoe metadea : Cedak em onkaede, bae duhau ocan kana ? Ona anjom kate dadattet doe menkeda : In ren bakhra dalekanti, onate amak do cet cekak kana, am do amak bakhra re toa duhau mese ? Ona anjom kate hudin doe bujhu keda, je nui ho inak calaki doe bujhu orom keda, ado ohon ere darelea. Onate dadattete metadea : Ma arholan mit ruaroka ente nonka begar begar tahente do ban jutok kana. Ene ado banar arhokin mit ruarena, ado bana hor tege gai hokin atinea para pari te, ar towa ho bana hor gekin joma, ar pichauri reak ho onka gekin thik keda jemon bana hor gekin oyo dareak. Ado enhilok khon suk tegekin tah idiena.

193. HARI HARI DO BAN BESA.

Mit ten atore mit ten mahleye tahēkana. Uni do ona atoren hoj jaoge sendra calake ŋelkoa, onate ač hō sendra calak sana kedeā. Mit dhao do ona atoren hoj disom sendrako calaoena. Onko ŋelte ač hōe calaoena. Ado birko tiokket khan bogete sajko ŋamketkoa, ar disom hoj do bogete jel sukriko tuŋetkoa. Ar ato ŋutum ŋum kateko hariēda. Menkhan uni mahle do hari cedakko hohoeda ona reak bhed do bae bujhaŋ akat tahēkana. Ač doe menkeda : Auri ge celeč onkako hoho baraēda.

Mit ghari tayomte mit ten sikria do mit ten jhaŋkare tuŋ ultaŋ goč kedeā. Ona ŋel kate uni mahle do hari hari joč, hari hari joč, hoho hohote uni bhindaŋakan jhaŋkar thene daŋ idi keda. Ona ŋelte uni dhiŋkia do ađiye raŋgaoena, menkedae : Durre nui do cele hoj kanae, iŋiŋ tuŋ goč akade khan ač ge hari hariye hohoeda. Onka kate uni sikria do ona ak tege uni mahle paŋjare sobok kedeā, ar kharpa boč kate bhoge teye piŋau bara kedeā. Khange tho uni mahle doe sukurdumena, mone reye menkeda : Cet gara baŋ hoho- ket, ar onde khonge botorte oŋak teye ruarena, menkedae : Pasen ar hōko dal jahaniŋa. Ado oŋak reko kuli kedeā : Cedakem ruarena ? Uni doe metatkoa : Cet metapeŋ one ja, one ja, kanhat re goč koč ko tuk leka, onate kundo naŋ kediŋe, khan pan jom akat lekage tho kedaŋ. Arhō one ja jaŋgetre tuketkok ko unate tamko naŋ kediŋe, khan kađa gurič leka ge phiro kedaŋ. Baŋja, baŋja, hari hari do baŋ besa, maŋ parač ge besa. Akujom hoj do boge teko landa

keda, menkhan uni bapuric do cet hõ bae roṛ leda ar enhilok khon sendra reak nʉtum nʉm hõe baḡi utaṛ keda.

134. SONA REAK' TIRIO.

Mit ten raj ren mit ten hoponerae tahēkantaea. Mit din mit ten ḍom do uni kuṛiye nēl tiok kedeā ar mone reye menkeda : Jāhā leka te nui raj hoponera do in geṇ baplaea. Onka goṭa kate oraḡ teye ruṛaṛ calaoena ar mit ten sona reak tirioe benao keda, ar din bhore oroṇa. Ona tirio reak saḍe do uni raj hoponera hõe aṇjom keda. Onka onka uni ḍom do oṇa raj oraḡ sen heḷ kateye dāṛā baṛaea ar ona tirioge khube oroṇa. Ona aṇjom te uni kuṛi do sipahiye metaṭkoa : Do uni hoṛ aḡuepe, ente uniṇṅ tirio oroṇ aṇjom te uni regeṇ kusiakana, uni sāotegeṇ baplaka. Sipahi do senkate uni ḍomko nām kedeā arko kuli baṛa kedeā : Cele jaṭ kanam ? Raj ren hoponera do am reye kusi akana. Uni doe metaṭkoa : Ḍom kaṇaṇ. Ona aṇjom kate sipahi doko ruṛarena ar bako aḡu ledea. Ar ona katha do raj hõko laiadea. Uni doe menkeda : In ren hoponera ḍomre do baṇ jāwāeae. Menkhan uni ḍom do sipahiak katha teye bujhaṇ keda je raj hoponera do in reye kusiakana. Onate mit din do ona raj oraḡ phedre ge sen kate ona tirio okroṇe ehopena. Ona aṇjom te uni kuṛi doe oḍoṇena are kuli kedeā : Okaren kanam ? Uni do ato nʉtum do bae laileda menkhane metadea : Apeaḡ ma hasa reak oraḡ kantape, inṅ do eken sona reak dolan menaktiṇa, ar ape ren kaḍa bitkil ma

hende geko íelok kan, aleren do eken sona ren kaða bitkil menakkoa, nókõe íel me tirio hõ sona reak kan getiña. Onako roř ańjom te uni kuři doe lipuk utařena ar onđe khon ge uni đom são teye calaoena. Raj ar rani ar etak hoř do bako bađae leda. Uni đomak do đhena đhena chapri oraķ tahėkantaea, onđe geye idi kedea ar ona geye metadea je nokõe tin sona reak dolan. Ar aema sukriko tahėkantakoa, onko geye udukadea, are metadea : Nokotin sona ren kaða bitkil. Ona kateye metadea : Ma raj oraķ reak kicrić do dohokam ar ne nókõe mořa kicrić bandek te hane khaclak dipilme ar delań gurić halań. Ona ańjom kate uni kuři do boge teye rak keda are inenkeda : Nonkań bađae lekhan honań ohon heć lena. Onka men kateye rak bara mokońena ar ses reye thir dorokena. Cekaeae ? Oka sene calaka, disa ge bae disa dařeada.

Mit din do onka ge mit řen gađa aře re guriće halań baraet kan tahėkana unjokhen ge engat apatak oraķe disa keda ar ona gađa reak mit řen dhiri coře durup kate rarake ehopena. Uniak bohok re mit řen sona reak baha tahėkana. Ona do apattet geye benaoade tahėkana. Uniye rarak kan jokhenge mit řen kahu do heć kate ona sona reak baha uni kuřiak bohok khone halo atkir keda ar idi kate uni rajak racareye řur ořo kađa. Raj a rani do onakin íel keda arkin íel orom keda je noa do uniak kana. Adokin kuli baraetkoa je noa do okoe oka khone agu keda ? Gidra doko laiatkina je noa do mit řen kahui ger agu leda ar nonđeye řur ořo akada. Ona ańjom te raj do uni kahui sap agu ocoketkoa are kuli kedea je noa do okarem řam leda, do onđe sen kate uni hoř kuli aguem je oneye tahen kan ona ato reak řutum do cet kana ? Ona ańjom kate uni kahu do onđeye uđau calaoena ar uni kuře řam kedea are metadea : One amak bohok khonin idileť

sona reak baha do miť ten raj orať reak raca reń řur-
oťokada. Onko do ona řam kate ińko hohođińa,
arke menakawađińa je noa okarem řam leda onđe sen
kate kuli ađuem je ona ato reak řutum do ceť kana ?
Ona ańjom kate uni kuři do ona ato reak řutum uni
kańhui laiadea. Kańu do senkate raje laiadea. Ona
ańjom kate raj do sipahie kolkeťkoa ar uni đom doko
mať goć oťo kadea ar uni kuřiko ađu kadea. Raj ar
rańi do hopon eratkin řam ruar kede te ađikin
řaskaena ar onđe gekin doho kadea.

135. RAJ HAŦI KHONE NURENA.

Miť ten raj ren miť ten hoponerate tahěkana. Raj
do uni lađiť nonkae bondobos keda jemon uni kuři do
tis hō bahre te aloe ođok dařeak. Umok lađiť hō orať
regeye bondobosadea. Onka onka đher đin hoyena.
Uni kuři do orať khon oka tehō bae calaka, menkhan
enhō cekate coń miť ten kořa tuluće řapamena, ar uni
tuluć baplať reake goťa keda. Miť đin do uni kořa raj
lekae sajena ar ona phedre miť ten gađa tahěkana,
onđe senkate umoķe ehopena. Uni kuři do dolan
cetan khon uni kořae řiel řam kadea ar onđe calať lađiť
eńgattete metadea : Teheń do ona gađa re sen kateń
umoka. Ona ańjom kate eńgattet doe menkeda : Am
jemon bahrete alom calao dařeak ona lađiť am baba do
sanam lekanake bondobos akawaťmea, arhō calakem
meneda, do am baba metaeme. Űni kuři do apat then
sen kate ona katha geye metadea. Apat hō onka geye
men ruaradea je am lađiť sanam lekań bondobos
akawaťmea, ado cedakem calaka. Menkhan uni kuři

do ađiye jid keda ente uni kořa ar uni kuři dokin riřu
 ʈhik akan tahēkana je phalna din hiloklañ ođok calaka.
 Ses re raj doe metadea : Do tobe calakme. Ona ańjom
 kate uni kuři do barea kāmriē idi toraketkina ar miť
 ghagra ʈaka. Ar uni kořa ʈhen ona gađa reye calaoena.
 Uni kořa do ona ghagra řiel kateye menkedea : Noa do
 cedakem aġueda. Okarem řiam keda, am jāwāe ʈhen
 khonem aġueda ? Do calak me bań baplamea. Ona
 ańjom kate uni kuři do ađie bhabnaena ar sen ruar
 kate apat'eńgate laiať kina je uni kořa do baplaińe
 menleda ar iń hōń kusi akana, menkhan nit doe metań
 kana : Bań baplamea. Ona ańjomkate raj do ađiye
 edreyena, ar barea sipahi uni kořa sap aġuye laġite
 kol ketkina. Uni kořa do unkin sipahi hatlak latar
 reye hermet ketkina ar dandanao ate khube acurket-
 কিনা ar onka kateye capat goť katkina. Ado miť ʈen
 sipahi do raj dolan reye řiurena ar miť ʈen sipahi do
 birre miť ʈen řadhuať orať reye řiurena. Ona ańjom-
 kate raj do aťteť ge hati re deť kate uni kořa ʈhene
 calaoena menkhan uni kořa auri tiok řoge rege raj do
 hati coť khone řiurena ar hati do orať teye dať keda, are
 metaťkoa je uni kořa tuluc do oka leka tehō ohope
 dať lena, bickom do hohoepe ar nui kuři baplawaepe.
 Ona ańjomkate raj do uni kořae hoho aġu oco kede
 ar hoponerat sāote ađi kusi řařka teye bapla kadea
 ar thořa din tayom onde khone bidakatkina. Ruar sen-
 kate unkin do ađikin kisāřena. Ar raj bara bařige-
 kın hoyena ar ađi sukte dinkin khemao keda.

136. SAT DIDI PAKOŘ CÊŘÊ.

Miť ʈen atore pe boehako tahēkana. Onko modre
 marańić ar talaic ren do bařukin tahēkantakina men-
 khan huđińić do dańġwa geye tahēkana. Ado unkin

banar boeha do dinam hilok ninda re hako jhalikin calaka, menkhan uni huḍiniḍ doe gitičkoka jeḍer haḍiḍ. Miṭ din do unkin hilit tikinkin metadea : Am dada tikin do dinam hilok hako jhalikin calak kana, menkhan am do ekenem gitiḍ joṇ kana. Ona aṇjomte uni doe beretena, ar senkate kulhi dakre jhaliye oḍaokeda. Onare hako do bako jhalilena, menkhan miṭ ṭen ḍhena ḍhena cērēye jhaliena. Uni koṛa do senkate uni cērēye saḍ kedeā, ar bhage teye tawak kedeā. Menkhan uni cērē do bae goḍlena. Ado uni cērē do uni koṛae metadea : Ia alom gojeṇa, miṭ ṭen bhorin emama. Uni koṛa doe menkeda : Am do celeama ? Uni cērē doe menkeda : In do sat didi pakor cērēṇa. Ona aṇjomkate uni koṛa do uni cērēye aṛak kadea ar oṛak teye calaoena.

Inakate unkin bar boeha do dinam ge sioḱkin calaka, menkhan uni doe gitičkokgea. Ado unkin hilit tikin do dinam hilokkin metaea je am dada tikin do jao hilok sioḱkin calak kana, am do ekenem gitiḍ joṇ kana, cedak sioḱ do bam calak kana ? Uni koṛa doe roṛ ruṛ keda, je dada tikin ge nahel bakin benaoaṇ kana, ceṭ teṇ sioḱa ? Ado unkin sioḱ khonkin ruṛ heḍen khan unkin bahut tikin dokin metaṭkina je huḍiniḍ do cedak nahel baben benaoae kana, ente ekene gitičkokkana. Ona aṇjomte unkin do miṭ ṭen nahelkin benaoadea. Dosar hilok do unkin sioḱkin calaoen khan uni hō ona nahelante eṭak baiḥar te sioḱe calaoena ar onḍe eken nahel geye doho kada. Are menkeda : Sat didi pakor cērē bhor judiye emakawadiṇ khan ma goṭa baiḥar siḱ ma. Ado sarige miṭ ghaṛi te goṭa baiḥar si caba goṭena ar usara ge nahel gok kate oṛakteye ruṛ calaoena. Un hō dadat tikin do sioḱ khon bakin ruṛ akan taḥekana. Ado-kin ruṛ heḍen khankin metadea : Tinaḱ gan ya

sari se naseye si ere keda ar lahare orakteye hec akana. Uni doe men gof keda : Goṭa baihaṛiṇ si caba akada, tobe orak teṇ hec akana. Maraniḥ dadat do talaiḥe metadea : Do se ya riel aguime sari se naseye si akada. Uni do senkateye riel keda sarige goṭa baihaṛ si akana, ar hec kate dadattete laiadea. Ado ceṭ hō bakin metadea. Aḍikin lajaoena. Noa re dadat tekin gekin haraoena.

Ina kate dadat tekin do miṭ din hako goḥkin calaoena, uni doe gitiḥ akan tahēkangea. Hilit tekin do senkatekin metae kana : Dadam tekin do hako goḥkin senakana ar am do nit hōm gitiḥ akangea ? Cedak bam calak kana ? Ona aṇjomte uni koṛa do beretente miṭ ten pukhri teye calaoena, are meneda : Sat didi pakor cērē bhor judiye em akawāḍiṇ khan ma noa pukhri aṇjeṭ godok ma. Ado ona pukhri reak dak miṭ ghaṛi tege aṇjeṭ goṭena ar ona re tinak hakoko tahēkana joto goḥ kateko ḍaṇena. Ado uni koṛa do orak teye calaoena ar dadat tekine metaṭkina : Delabon gaḍi idiben, hakobon gaḍi agukoa. Ona aṇjomkate maraniḥ do talaiḥe metadea : Do se riel agukom sari se naseye goḥ oṭo akaṭkoa. Uni do senkateye rielkeṭkoa sarige aema hako goḥ kateko ḍaṇ akana, ado ene gaḍiko idi keṭte miṭ gaḍi hako ko gaḍi agukeṭkoa. Ar ona rielte unkin do aḍikin haharaena, noa rehōkin haraoena.

Onakate onko do jaoge sendrako calaka arko ruar heḥlen khan unkin ren baḥu do dakkokin em daram akina, nui do ceṭ hō bako emaea, bickom hilit tikin do kin metaea : Am do tis bel kīwārīm aguea unre unige dake taṇa are em daramama. Ado baṇuriḥ ceṭ hō bae roṛa, thir hapekokaē.

Miṭ dhaḥ do akko caskeda ar khub hoyena. Ado ona pari pari teko horhoea. Miṭ rinda do dadat tekin horhokin calaka, ar dosar rinda do uni koṛakin

kolkaea. Onka onka dadat tekin dokin hudis keda je nui do sanam lekate alaň geye bhagaoeť laňa, noňka te miť din do alaň ren baňu hōe rećlaňa. Ona iate ma nui dolaň goć giđikaea. Ar ona kãtha do uni chađa ako joto geko baďaea. Ona galmarao goťakate enhilok do unige ak horhokin kolekana, ar akin do ak sarkokin benao juteda. Ado kedokko isinkeť khan maraňic hilittet do uni kořa dakaē emae kana, emae jokhen ona daka re hilittetak miť ṭhop mēť dak do joro goťena. Ona do uni kořae űel tiok goť keda, are kuli kedēa ; Henda hili cedekem rakeda. Hilittet doe roř ruar keda : Am dada tekin do tehenkin goćme lağıť, onate bhabnaten rakeda. Uni kořae menkeda : E hili, ona reak do alom dandoka, ona do iňiň baďaegea. ' Enka roř bařa kate kedoke jom keda, ar ak barge teye calaoena. Ado onđe senkate miť ten munga munďheť űam keda, ar ona ge mārōm coťre lade kate kicrić teye oyo poťom kada, ar ac do onđe khon etak senre senkateye giticena. Nindaen khan unkin dadattekın do ak saran tekin calaoena ar ona mārōm coťre tahēkan munga munďhet ge andhe mundhekin tuň keda arkin bujhaň keda je nit dolaň goć utař kedeā, onka menkate ořak tekin ruar calaoena. Dosar hilok do setaken khan uni kořa do ona munga munďhet re dadat tikinkin tuň biť akat sare boć keda ar ořak te idı tora kate ge dadat tekine emat kiňa are metat kiňa : Aben do cērē tuňko bagiāte munga munďhetben tuň akada, nōkōe taben sar. Unkin do uni űel kedete ađikin haharaena. Ar noa re hōkin bhagao ocoena, ente oka mone tahēkan. takina, ona do baň puraulentakina bickom ađikin lajaoena.

. Thora din tayom ak do beleyentakoa. Ado miť din pene boeha bir te riāu kateko calaoena. Ar ak lelen kulhu benaoa mente miť ten dare mamakko ehopena.

Ar unkin dadat tekin do uni koṛakin metadea : Ma am do ṭhelaokakme, oka sen hō alom bindaṛ ocoaka, ar aḱin do mamakkin ehopena. Māk maḱ tekin maḱ topaḱ keda ar ona dare do uni koṛa cetan rege nūrena are tenena. Ona nēlte unkin dadat tekin do onḁe khonkin daṛ keda. Uni koṛa do muhin reye paṛaoenteye menkēda : Sat didi pakor cērē bhor judiye emakawadin khan ma noa dare kuṭṛa godokma, ar kulhu benaok ma. Ona roṛ sāote ge ona dare do ṭukṛa gotena, ar kulhu benaoena. Ado uni koṛa onḁe khon oṛaḱ teye calaoena ar dadat tekine metaṭkina : Dela gaḁibo idia ar ona kulhubo gaḁi aḡuia. Ona aṇjom kate maraṇiḁ dadattē do talaiḁe metadea : Do se nēl aḡuime, saṛi se nase kulhu benaoakada. Talaiḁ do calao kateye nēlkeṭ saṛi ge onḁe kulhu benao akan, ar heḁ ruṛaṛ kate gaḁiko idikeda ar ona kulhuko gaḁi aḡukeda. Onare hō dadat tikin gekin bhagao ocoena, bakin goḁ dareadea.

Ado hilit tikin miṭ dinkin metadea : Do calaḱ te bel kūwāri aḡuem. Ado uni koṛae calaoena miṭ ṭen siṇjo dare ṭhen. Onare do boge te jo tahēkana. Uni koṛa do maraṇaḱ joe gotēṭ khan ona siṇjo geye roṛ goṭ keda : Hē hē maraṇaḱ do alom goda, kaṭiḁaḱ ge godme. Ona aṇjom kate kaṭiḁ joe gotēda arhō ona siṇjo doe roṛ goṭ keda : Hē, hē, kaṭiḁaḱ do alom goda laṭuaḱ ge godme. Uni koṛa do miṭ ṭen siṇjo joe goṭ keda. Ado arhō ona siṇjo doe roṛ goṭ keda je noa do okare hō otre alom dohoea, tire saṭ katege oṛaḱ te idime. Ado uni koṛa ona siṇjo jo tewēṇ kate oṛaḱ teye mohonḁaena. Calaḱ calaḱ te aḁiye laṅgaen te miṭ ṭen dare buṭareye gitiḁ ena, are jaṭiṭ keṭ khan ona jo do ti khon otte nūrentaea. Ar ona siṇjo jo khon miṭ ṭen moṇj okoḁ kuṛiye oḁokena ar uni koṛae horho akadea. Inaḱ tege miṭ ṭen duṣaḁ kuṛi do onakore sukriye idikeṭkoa. Uni nēl kate uni bel kūwāri do uniye kuli kedeḁ : Okare daḱ

menaĳa ? Uni duṣaḍ kuṛi do miṭ ʔen kũi ʔhene idi kedeā : Belkũwāri do onakũiye oyoŋ goṭ keda, je tināĳ bhitri re daĳ menaĳa, ente daĳ tetan teye akbakao cabawakan tahēkana. Oyoŋ akat ʔokhen uni duṣaḍ kuṛi do uni Belkũwāreye ʔhelao űur goṭ kadeā. Ar aĉ ge uni koṛa ʔhen sen kateye duṛuṭ ʔhirakana. Uni koṛa doe ebhenena ar uni kuṛie űel kede khan oṛaĳ teye idi kedeā. Ado onko pene boeha jāhā tegeko calaĳ, arko heĉ ruṛ len khan onko baĥu era do apan aṓin jāwāe-tetko daĳko em daramakoa. Menkhan uni koṛaren hilit tikiŋ dokin mena : Chi chi huḍiű koṛa ma duṣaḍ erawaĳ dake űukeṭ ; diŋam hilok ge onkakin metaea. Menkhan uni do ceṭ hō bae roṛa ente bae baḍae kan tahēkana je bel kũwāri ḥodol te duṣaḍ kuṛie aġu akadeā mente.

Miṭ dhao ḍo onka ge pene boeha urni bir te sendra-ko calaoena. Huḍiű koṛa do daĳ tetan kede te hante nate dake sendra baṛaeda. Sendra sendra ona kũi ʔhene calaoena. Uni bel kũwāri khon miṭ ʔen moŋ ʔokoĉ baha janamakan tahēkana. Ona űelte uni koṛa do onae tioĳ keda, ar daĳko űũ baṛa kate ona baha do oṛaĳ teye idi tora keda, ar baksa reye bae kada. Miṭ dhao do uni koṛa aḍiye ruṛyena. Uni doe metatkoā : Ona baksa re miṭ ʔen bahaŋ doho akada ona reaĳ ge bursiaűpe ; adoko buṛsiade khane besena, ar uni bel kũwāri do ona khon geye oḍokgoṭena ar joto hale laiaḍea. Uni koṛa do ona aűjom kate aḍiye edreyena ar uni duṣaḍ erae laga űir kedeā ar uni geye doho kedeā, ar unkin ḍo sanam lekate aḍikiŋ kisārena, ar aḍi suk te diŋkin khemao keda. Dadattikiŋ tināĳ lekakin bud leda, enhō bakin bhagao daṛeadeā bickom aĳin ge-kin bhagaoena, ar ses re uni ren gutikiŋ hoyena.

137. BITKIL AR KURİ GİDRA.

Sedaere miŧ ʔen maejiu do miŧ dhao potao hasa agui calaolena ar onʔege barea jawate miŧ koṛa ar miŧ kuṛi gidra kin hoe entaea. Ado uni maejiue menkeda : Bañ do koṛaŋ idie, bañ do kuṛi, ado aḏi ghaṛie hudis baṛa kate koṛa gidra ge oṛakteye idi kede a ar uni kuṛi gidra do ona hasa gaḏhlak regeye baḡi oṛoadea. Thoṛa ghaṛie tayomte uni gidra do rara ke ehop keda. Ona aŋjomte miŧ ʔen bitkil do ona hasa gaḏhlak ʔhēne calaoena ar uni kuṛi gidra ŋel kate aḏi dayae bujha u keda. Ado aḗ oṛak teye idi kede a ar aḏi joton teye a sul hara kede a. Uni bitkil do diŋam ge hor aṛere senkateye gitiḗkoka ar jāhāe ge ona horte jāhānakko idi khan onae laga reḗkoa ar idi kate uni kuṛiye emaea.

Miŧ dhao do onka ge uni bitkil do miŧ ʔen horre sen kateye gitiḗ akana. Ona jokhen ge khub āṭ da k heḗena ar uni bitkil doe lohoṭena. Ar oṛak teye daṛ idi keda. Ina k te onte miŧ ʔen raj do sendrae calaolena ar da k ŋel te hante nhote umulok laḡiŧ jaegae sendra baṛa eṭ kan tahēkana ar ona bitkilak oṛak tegeye daṛ idi keda. Ar onʔeye boloen khan uni kuṛiye ŋel kede a are kuli baṛa kedete uni baplaye rea ke goṭa keda. Ina k tege uni bitkil do onʔeye ŋiṛ calaoena. Uni ŋel te uni raj do ona oṛak rea k duṛe siŋ eseṭ keda. Uni bitkil do uni kuṛiye metadea : Ma jhi jme ente iŋi doŋ lohoṭ akana. Uni raj do uni kuṛiye metadea : Duṛa alom jhi ja, judim jhi j khan iŋi goḗ uṭaṛmea. Botorte uni kuṛi do duṛa ba e jhiḗ le da. Uni bitkil do ona silpiŋi deraŋ teye uṭa jhiḗ eṭ kan tahēkan jokhen uni raj do uni bitkile mā k goḗ goṭ kede a. Ar uni kuṛi aḗa k oṛak teye idi kede a are bapla kede a. Onkate uni kuṛi do uni rajren raŋie hoyena.

138. CEK'REC' TOYO.

Mit̃ ten bir re mit̃ ten tarup̃e tahēkana. Uni do din bhor ačak dander reye tahēna ar ayuplenkhan iña sor atote senkate hoř ren mīhū merom emane goč agukoa are jomkoa. Mit̃ dhao do uni ren pea hopo-ko hoyentaea. Onko do din bhor kão kãoko ařiskaka. Mit̃ din do uni tarup̃ ađi reñgeč kedea. Ado jomak sendrae calaoena. Mit̃ ten toyo do onko tarup̃ hoponak kão mǎo ańjomkate ona dander țhene calaoena, ar onko hopon ñel kate ulidak joroentaea ar danđer re bolo kate onko hopon jojome ehopena : Mit̃ ghari tayomte uni tarup̃ eńga doe hečena adoe kuli kedea : Henda bhagna cefem cekaeda ? Ona ańjomkate toyo doe roř ruar̃ keda je boge teko rakeř tama, ona teř cerečet̃koa. Ona ańjomkate uni tarup̃ eńga doe menkeda : Ma tobe cereč kotiñime ar ač do arhō ona kore ge dāřǎ baraye calaoena. Ona ñel te uni toyo do arhō onko tarup̃ hopon jojome ehopena are jom cabaket̃koa. Tarup̃ eńga do hoponak kão mǎo bae ańjom ñamlečte toyoe metadea : Dur re bhagna, bejǎe am dom thir ocoket̃kotińa, iñ do bañ thir oco dareakokan tahēkana. Toyo doe men ruar̃ keda : Hē, iñ doń thir oco akat̃ koge, ar se note doe cačok cabaakat̃koa ! Dher gharič tayomte uni tarup̃ eńga do dander țhene hečena. Uni ñelte toyo do onde khone đar̃ keda enteye menkeda : Hopon mań jomakat̃ kotae, nit̃ doe goč utařiña. Tarup̃ do bolo kat̃eye ñel ket̃ko mit̃ ten hō hopon ma banuk̃ko, jotoe jom cabaket̃ko. Ona ñelte ađi ǎțe rańgaoena ar uni toyo goje lağıř khukđae ehopena. Are hoho idieda : Hape bhagna, hape bhagna toyo do bae teñgo lena, jiwilae poranlaeye đar̃ keda. Cekaee, bae tiok đare adete uni tarup̃ eńga doe ruar̃ naporena, ar ađiye bhabnaena.
